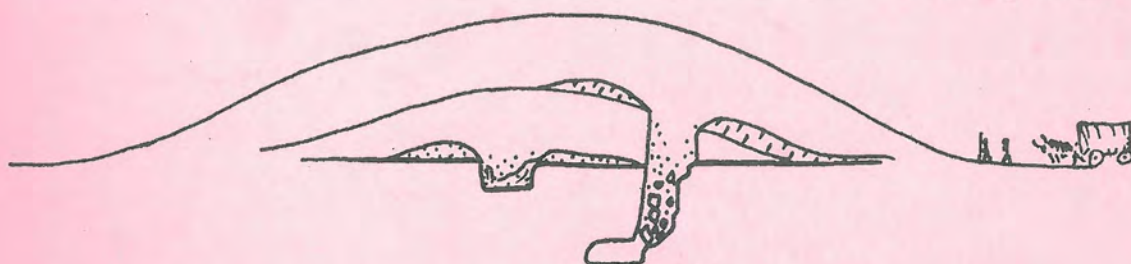

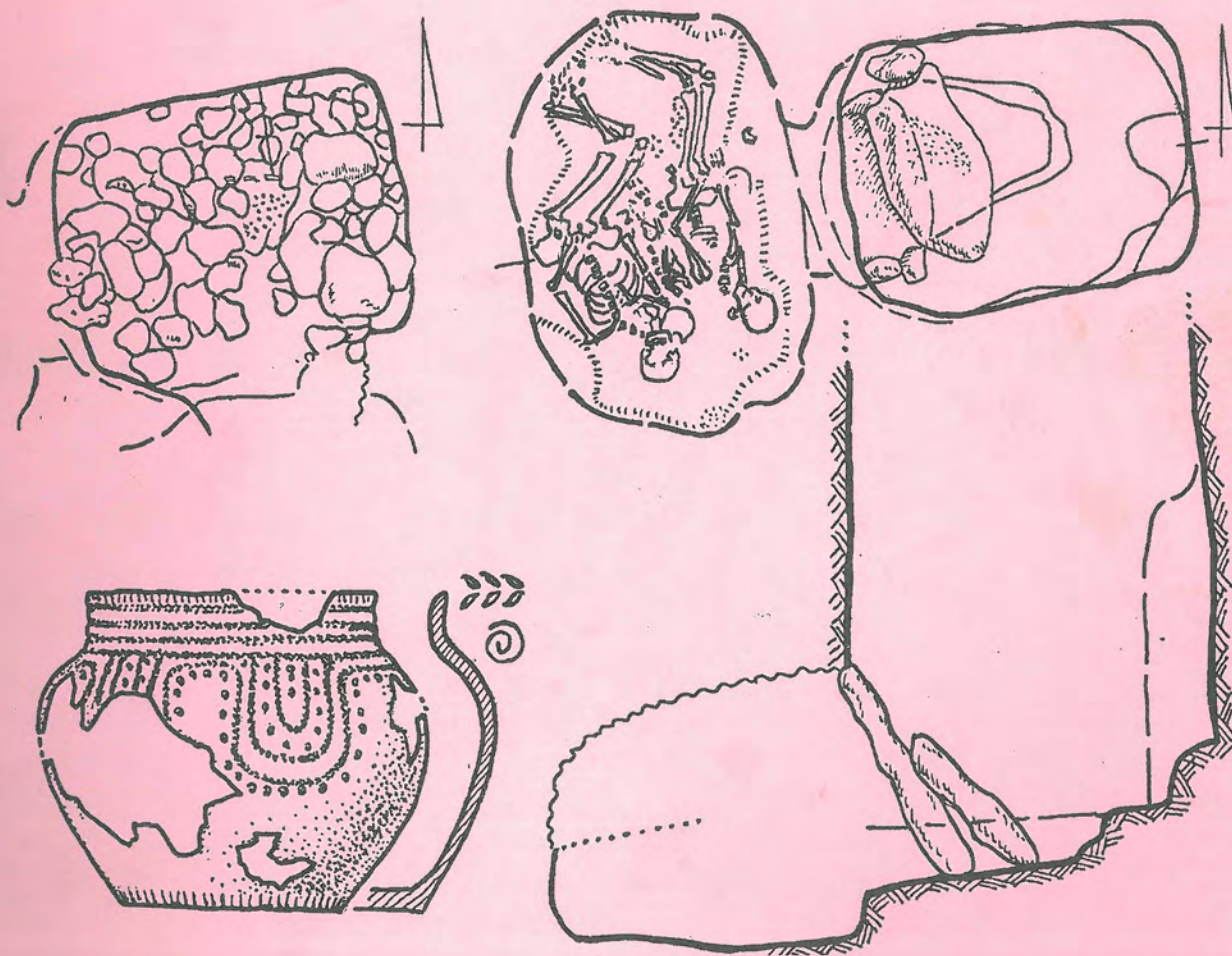
Свод археологічних джерел.
Доба бронзи. Випуск 1.

С.Н.Братченко

ДОНЕЦЬКА КАТАКОМБНА КУЛЬТУРА РАННЬОГО ЕТАПУ

Частина II

ЛУГАНСЬК
ШЛЯХ – 2001

Свод археологічних джерел.
Доба бронзи. Випуск 1.

С.Н.Братченко

ДОНЕЦЬКА КАТАКОМБНА КУЛЬТУРА РАННЬОГО ЕТАПУ

Частина II

ЛУГАНСЬК
ШЛЯХ – 2001

ББК 63.4 (4Укр)
Б 87

Братченко С.Н.
Б 87 **Донецька катакомбна культура раннього етапу: Частина 2: Альбом ілюстрацій.** –
Луганськ: Шлях, 2001. – 124с.

ISBN 966-650-008-6

ISBN 966-650-010-8 (II частина)

Праця присвячена публікації та аналізу пам'яток бронзового віку – донецької катакомбної культури раннього етапу. На широкому тлі культур III тис. до н.е. виокремлюються характерні риси періоду, визначається ареал розповсюдження, хронологія, культурно-історичні та генетичні зв'язки походження іновачій та формування цієї та інших катакомбних культур Східної Європи.

Монографія розрахована не лише на фахівців, але й на широке коло краєзнавців, вчителів, студентів.

ББК 63.4 (4Укр)

Відповідальний редактор О.Г.Шапошнікова
Редактор В.О.Манько

Рецензенти С.С.Березанська, В.Я.Кияшко, Д.Я.Телегін

Затверджена до друку вченою радою Інституту археології НАН України

Наукове видання

Братченко Станислав Никифорович

Донецька катакомбна культура раннього етапу.
Частина 2. Альбом ілюстрацій.

Відповідальний редактор О.Г.Шапошнікова
Редактор В.О.Манько

Свідectво про внесення до Державного реєстру ДК № 47 від 28.04.2000 р.
Здано до складання 3.01.2001. Підписано до друку 28.02.2001. Формат 60X84/8.

Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times.

Ум. друк. арк.13. Ум. фарб.-відб 15,24.

Тираж 500 прим. Зам. № 302.

Луганська археологічна експедиція.

<http://www.arch.lg.ua>

Видавництво "Шлях".

91015, м.Луганськ, кв.Зарічний, 1-Б/95.

Тел.: (0642)320445.

Видруковано типографією видавництва "Шлях".

ISBN 966-650-008-6

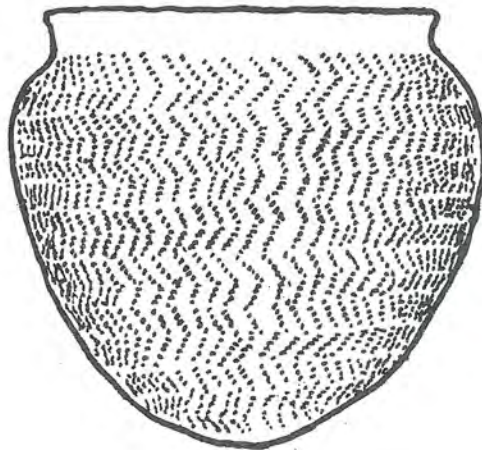
ISBN 966-650-010-8 (II частина)

© Братченко С.Н., 2001

© Шлях, комп'ютерний макет, 2001

Ілюстрації

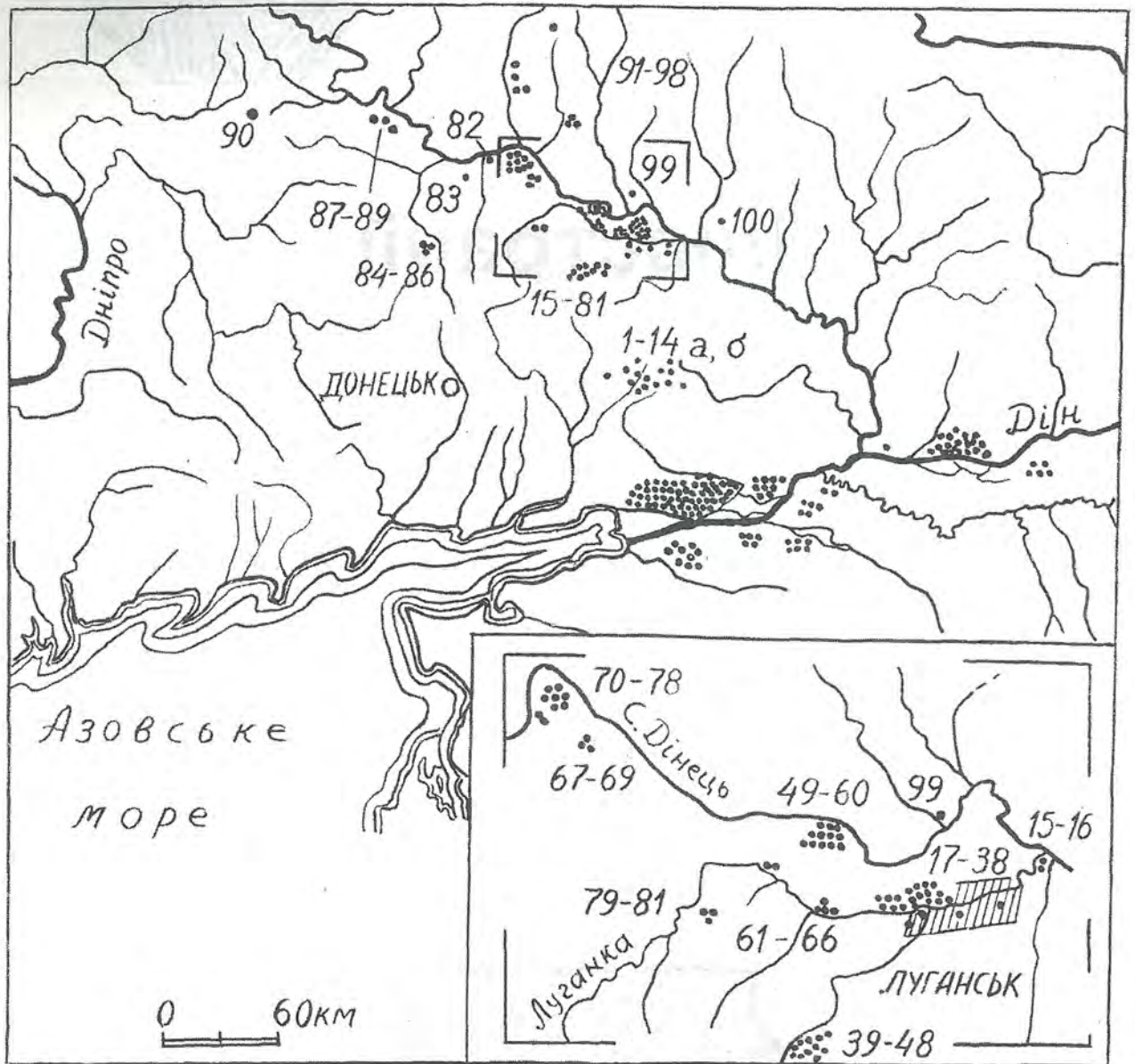

Рис. 1. Поширення ранніх пам'яток донецької КК (у виносці луганська група).

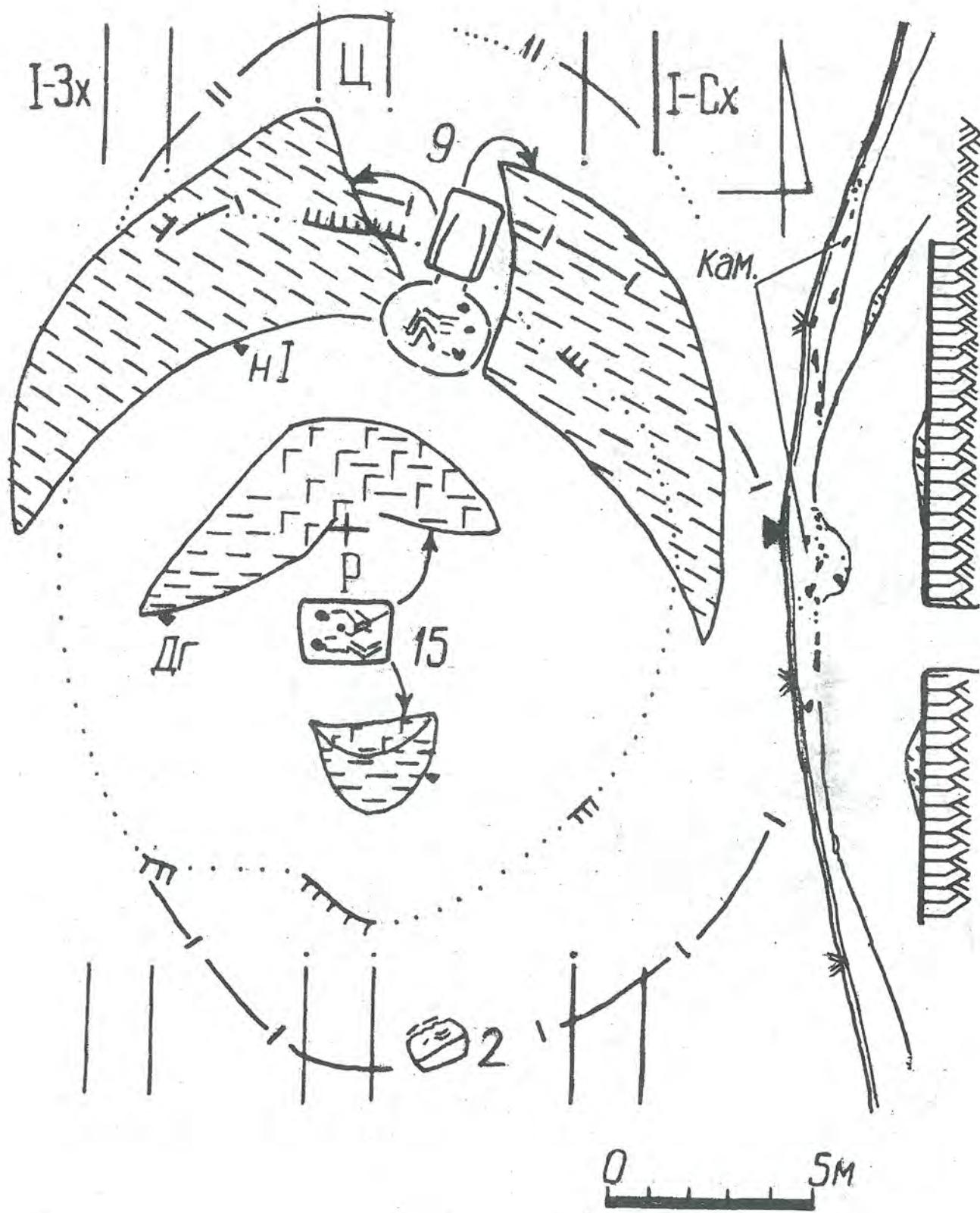

Рис. 2. Астахове I, могила 3. План і розріз.

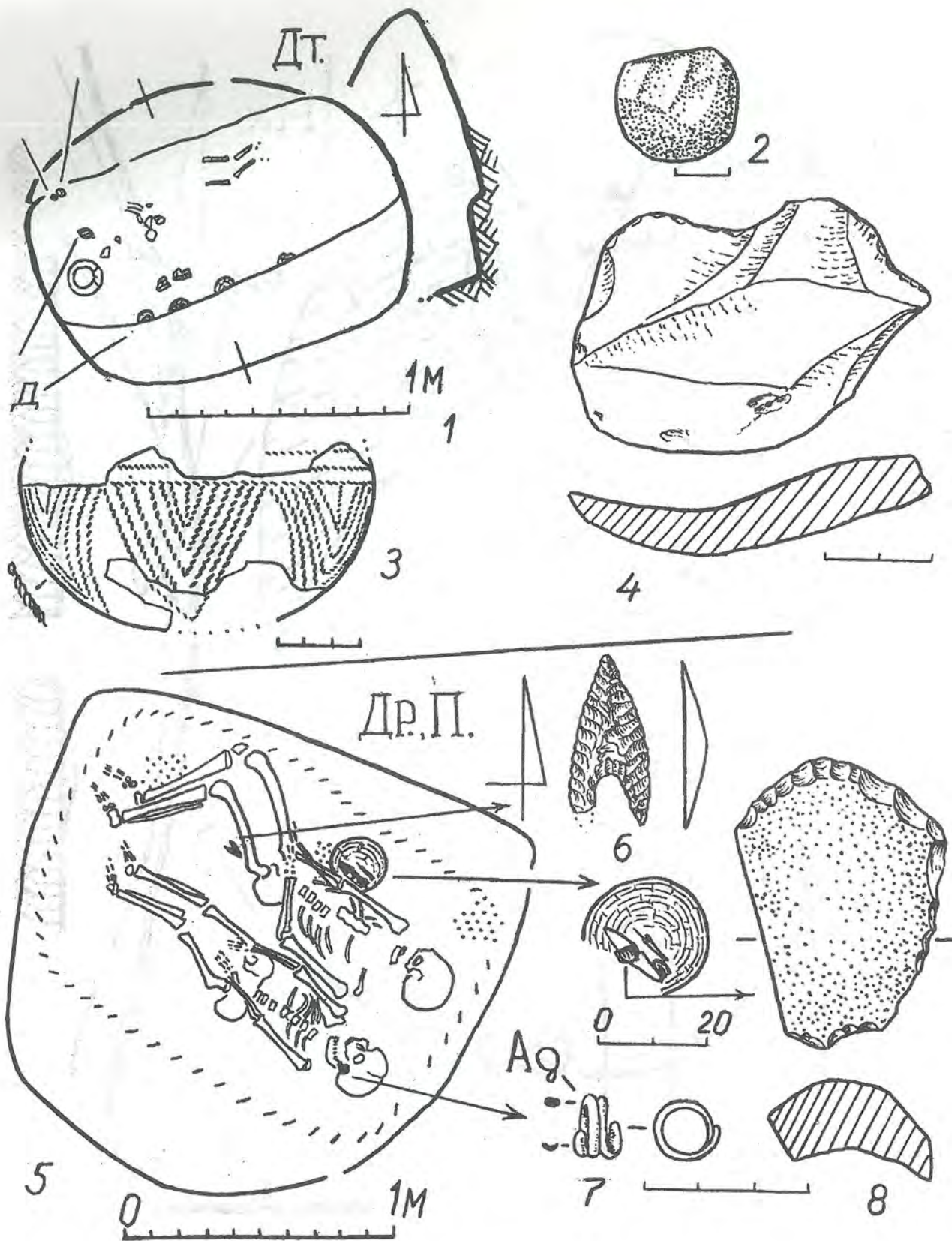

Рис. 3. Пох. Астахове 1 3/2 (1-4) і Благівка 2/7 (5-8).

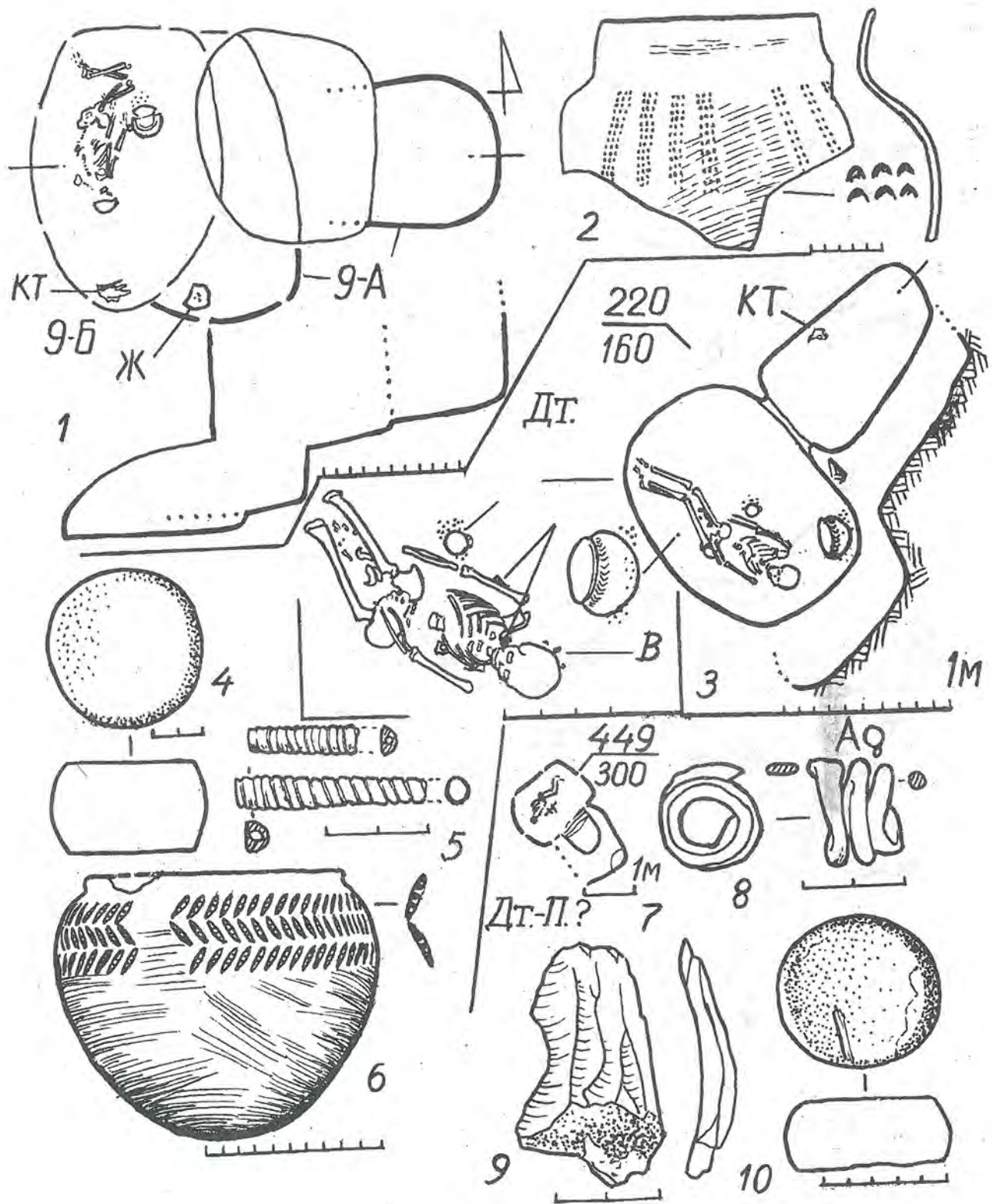

Рис. 4. Пох. Астахове IV 18/9-А, Б (1 – 2), Кондратівка 4/2 (3- 6); 3/2 (7-10).

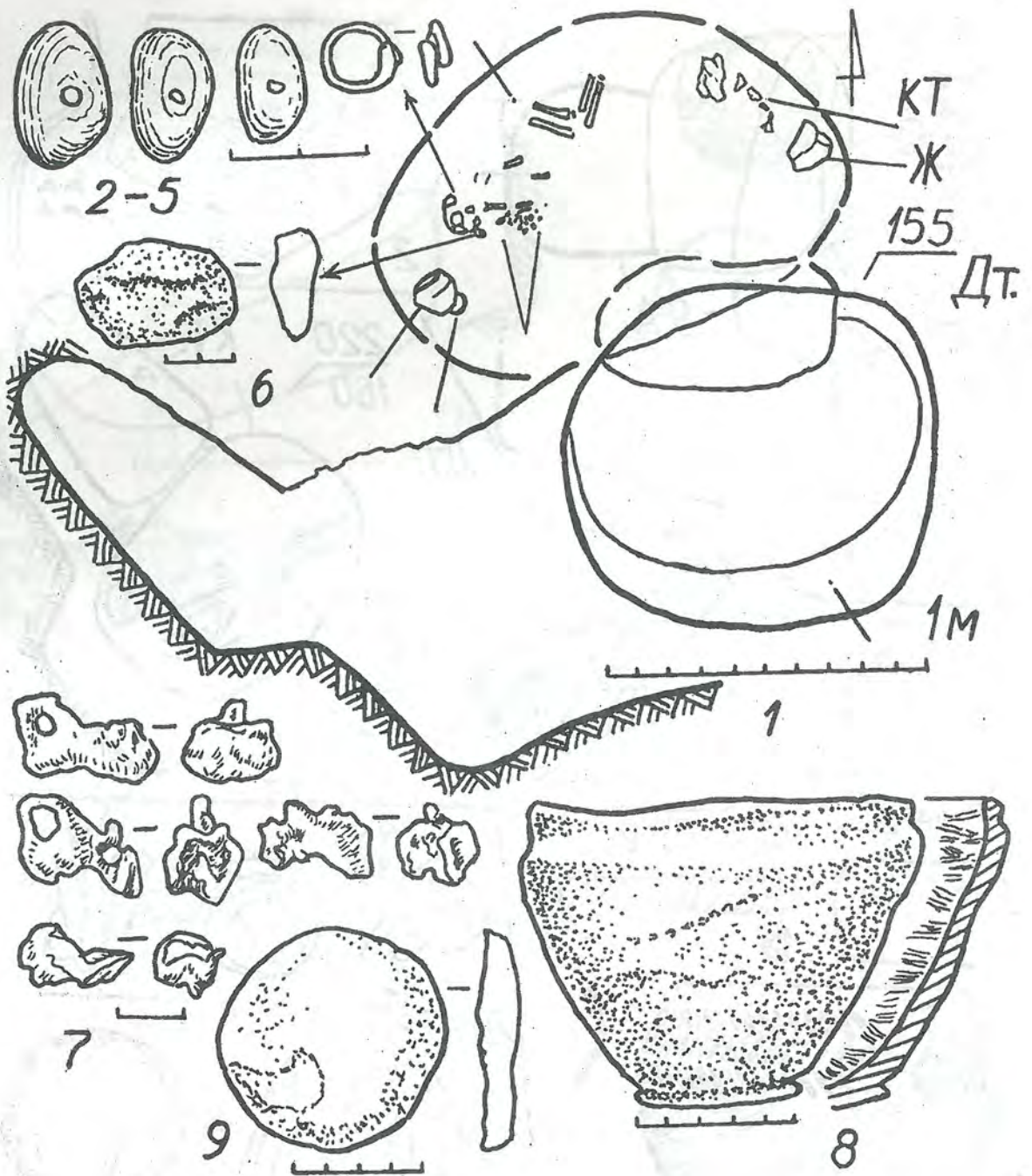

Рис. 5. Пох. Бірюкове, 1973р., 1/3.

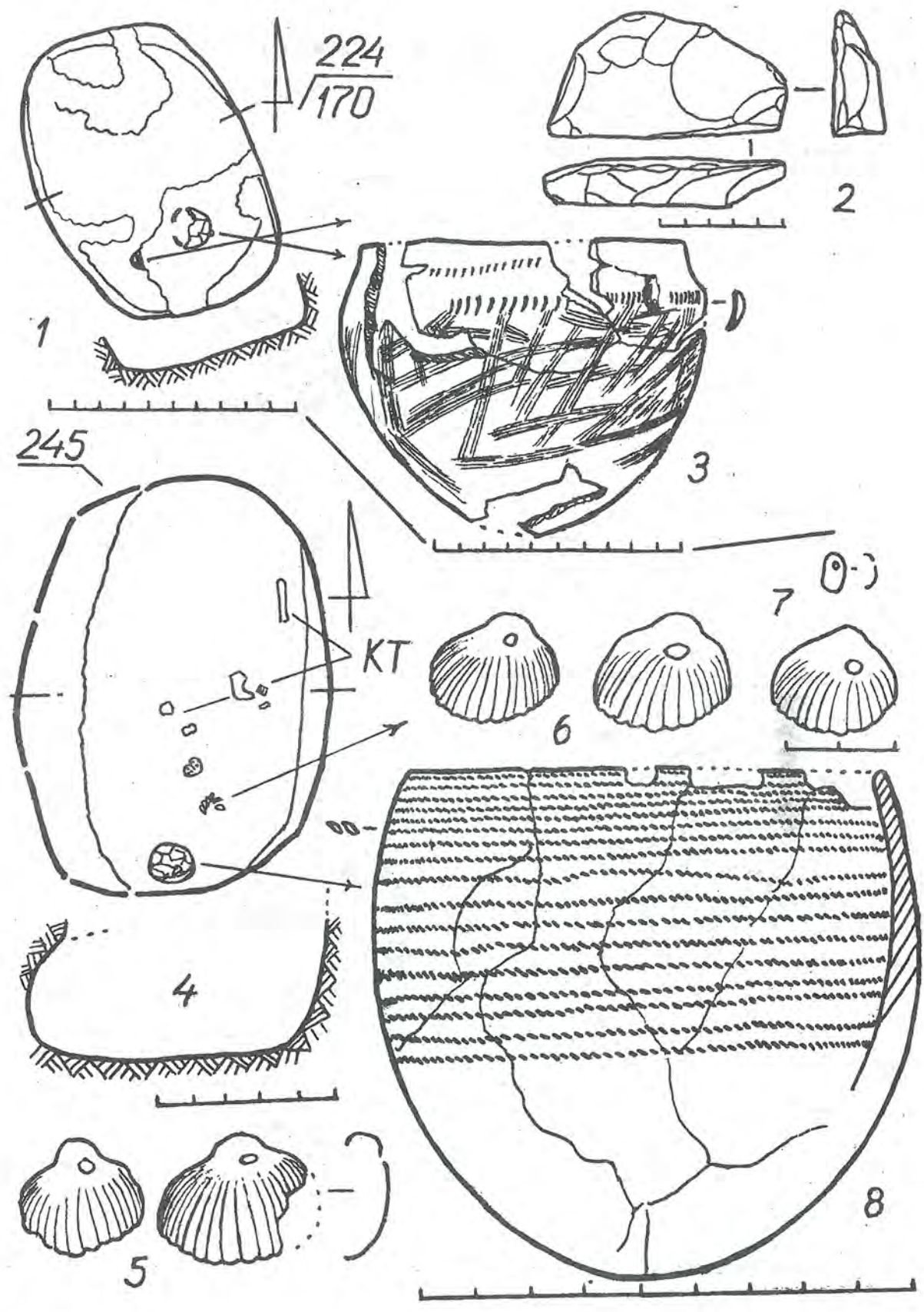

Рис. 6. Пох. Дібрівка 4/10 (1-3) і Бірюкове 4/7 (4-8).

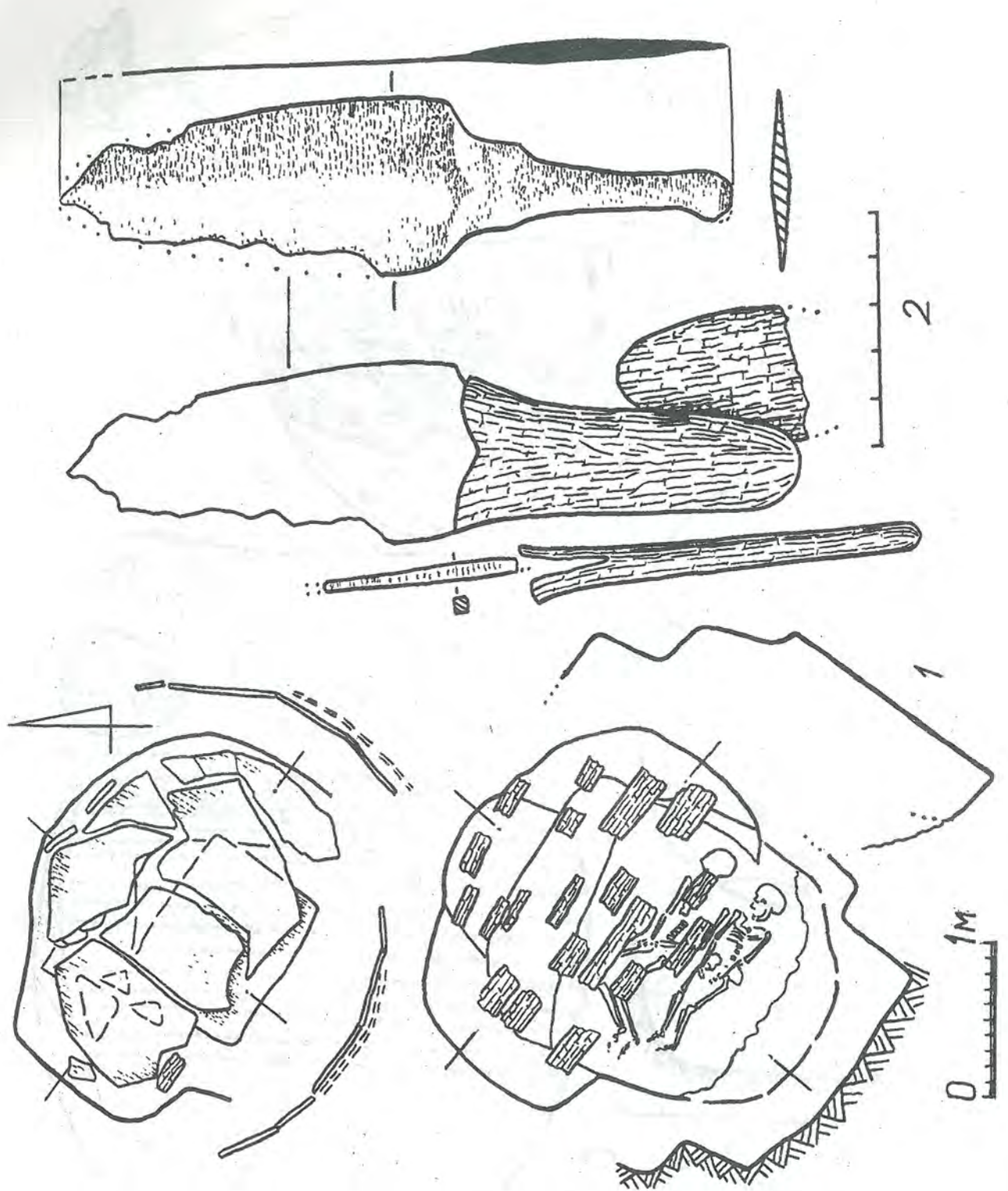

Рис. 7. Пох. Благівка, 1976р., 2/7. 1 - горішні конструкції; 2- бронзові ніж і стрижень з дерев'яними руків'ями (поруч рештки ложки ?).

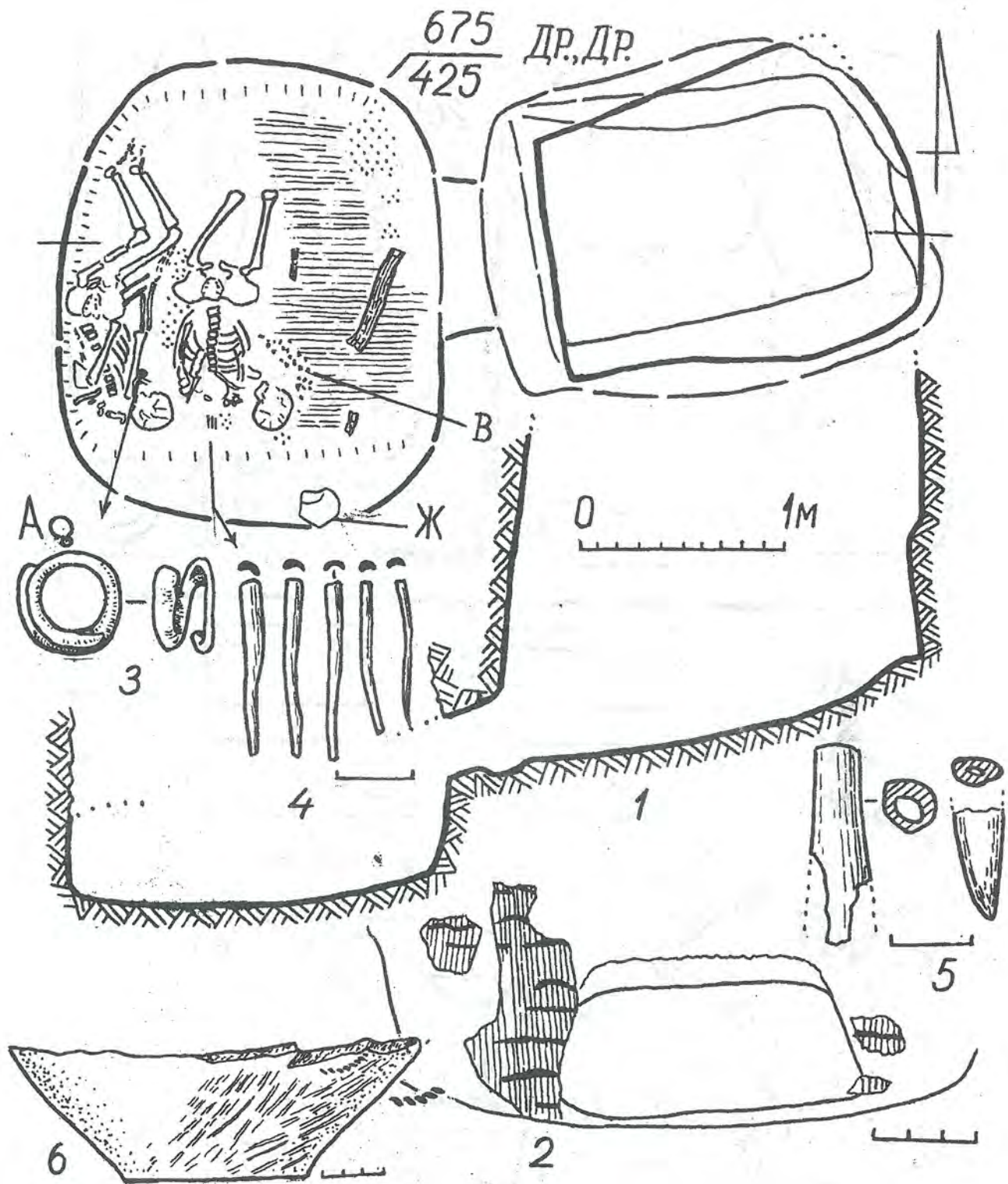

Рис. 8. Пох. Благівка, 1981р., 5/8. 1- план і розріз; 2 - рештки роґожі з червоними смугами; 3-5 - предмети зі срібла, кістки і глини.

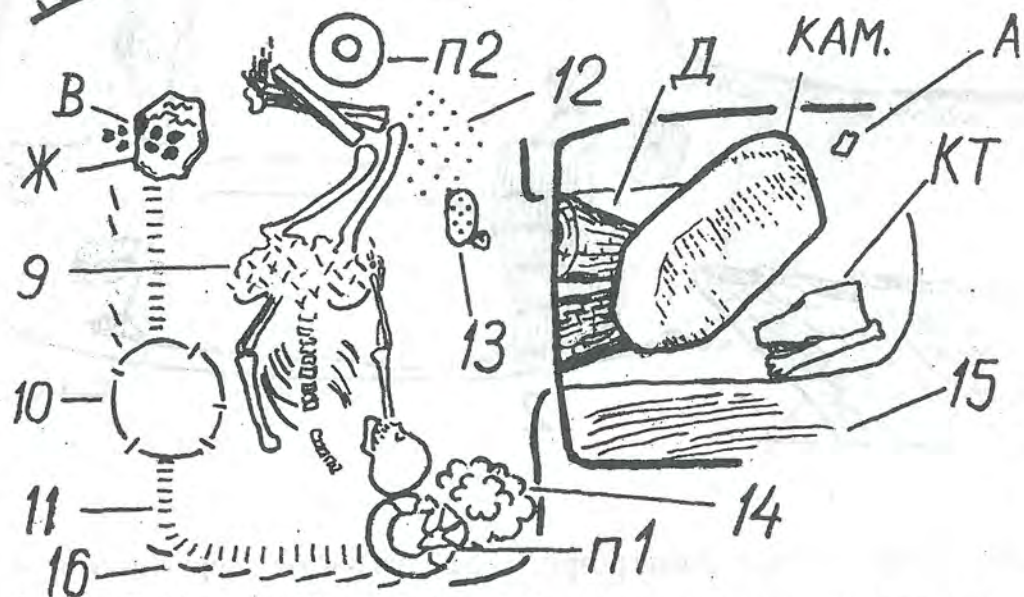
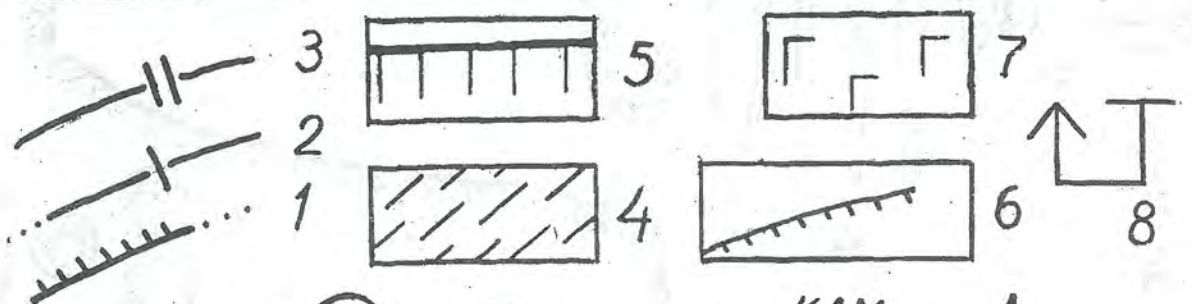
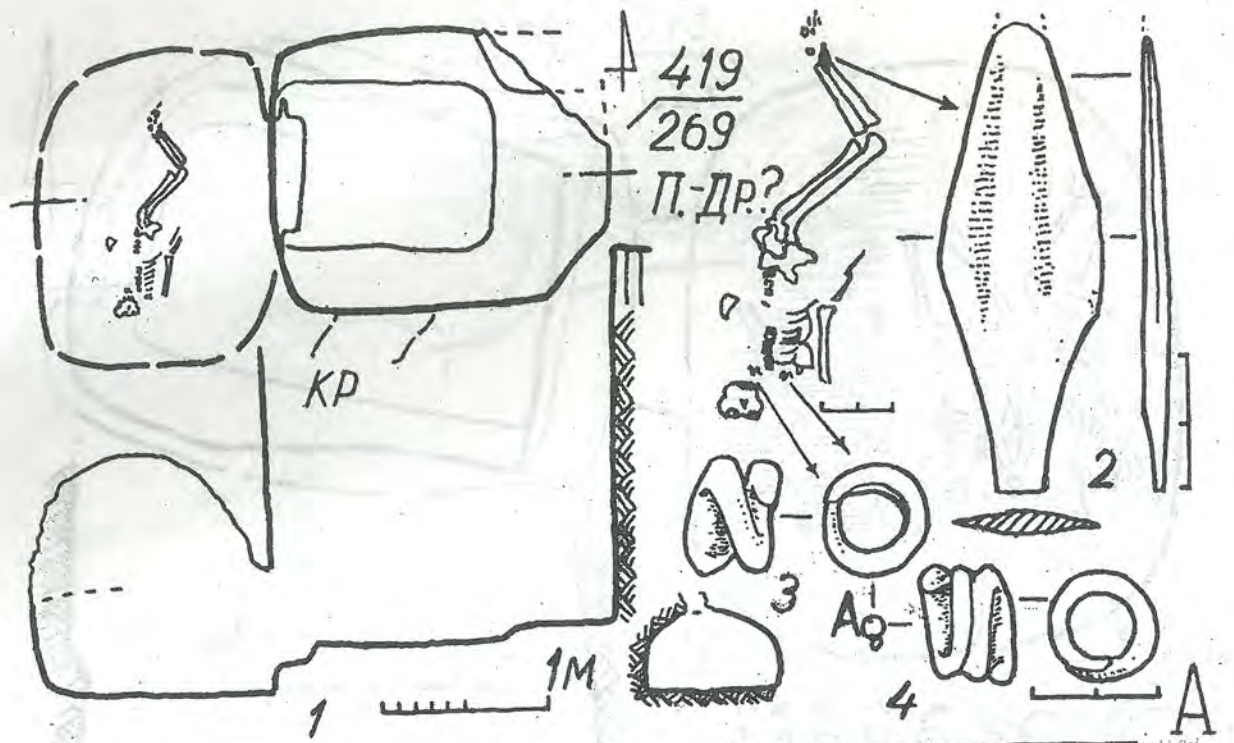

Рис. 9. Пох. Любиме, 1982р., 13/1 (А, 1-4) та умовні позначення (Б): 1 - край похованого чорнозему; 2,3 - контури насипів I, II (для планів могил); 4 - викид суглинку; 5 - похований чорнозем; 6 - задернована поверхня насипу; 7 - викид чорнозему; 8 - знак дзеркального розвороту стратиграфічного розрізу; 9 - кістковий тлін; 10 - контури жовтуватого тліну; 11 - контури коричнюватого тліну; 12 - порошок вохри; 13 - грудка чи виріб з вохри; 14 - коричнювата- жовта маса (вміст посудин); 15 - рештки комишу, рогожі; 16 - контури білуватого тліну; А - астрагал; В - вугілля; Д - дерево; Ж-жарівниця; КАМ - камінь; КТ - кістки тварин; П 1, П2 - посудини 1,2.

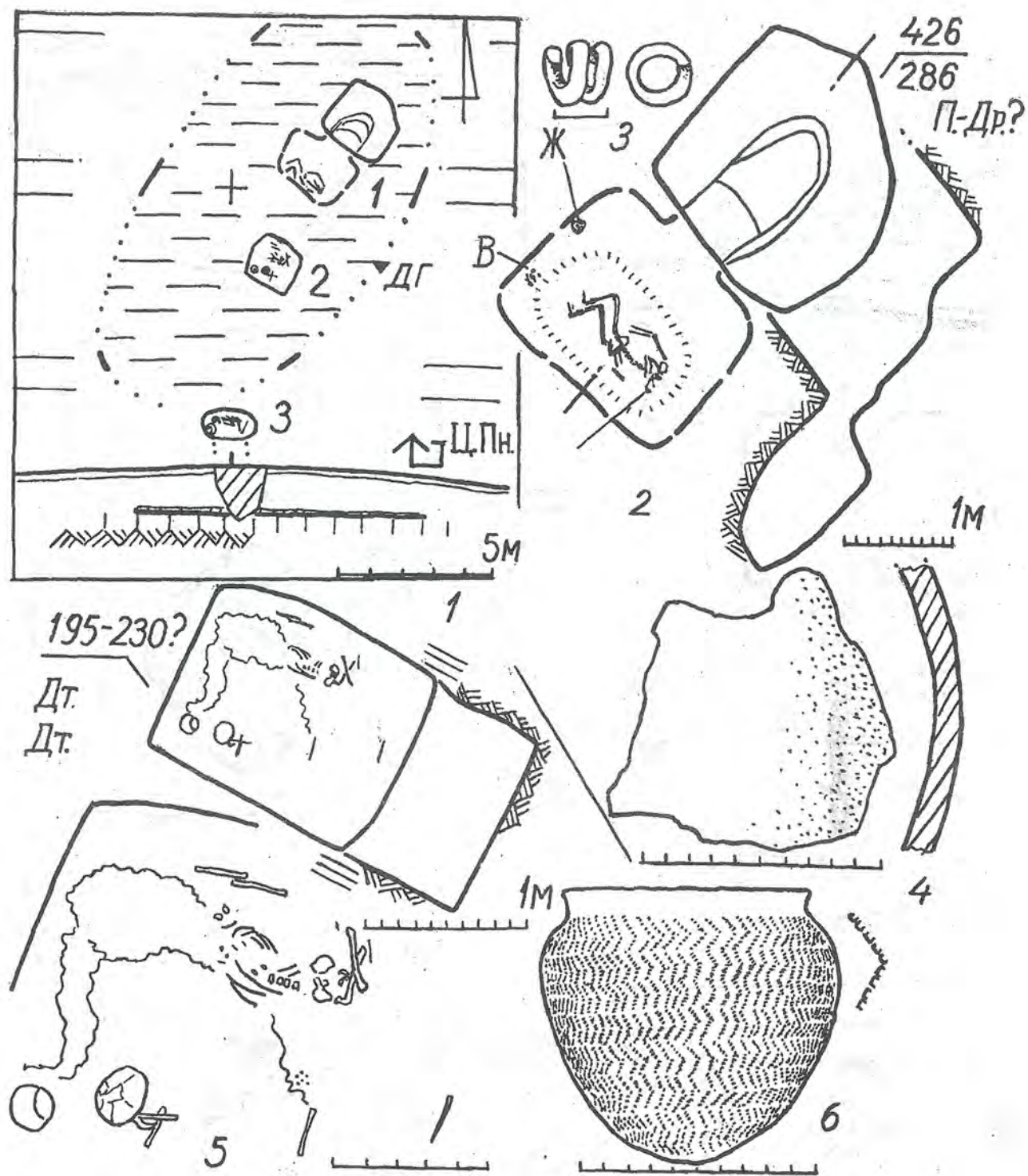

Рис. 10. Любиме, 1987р., могила 1 (1) і пох. 1/1 (2-4) та пох. 1/2 (5-6). За Б.О. Антоненком.

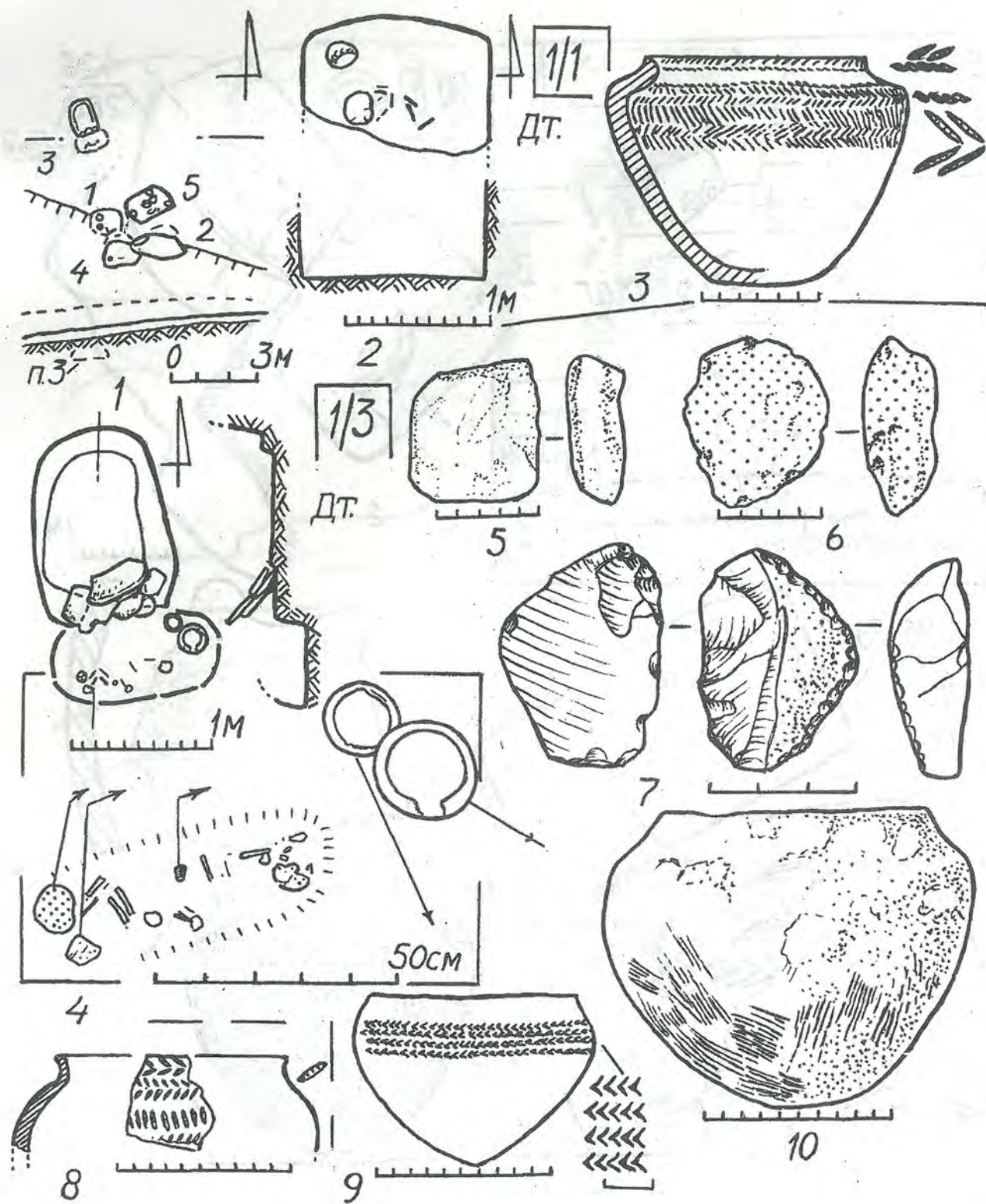

Рис.11. Бобрикове, план группы пох. (1), пох. 1/1 (2-3), 1/3 (4-10).

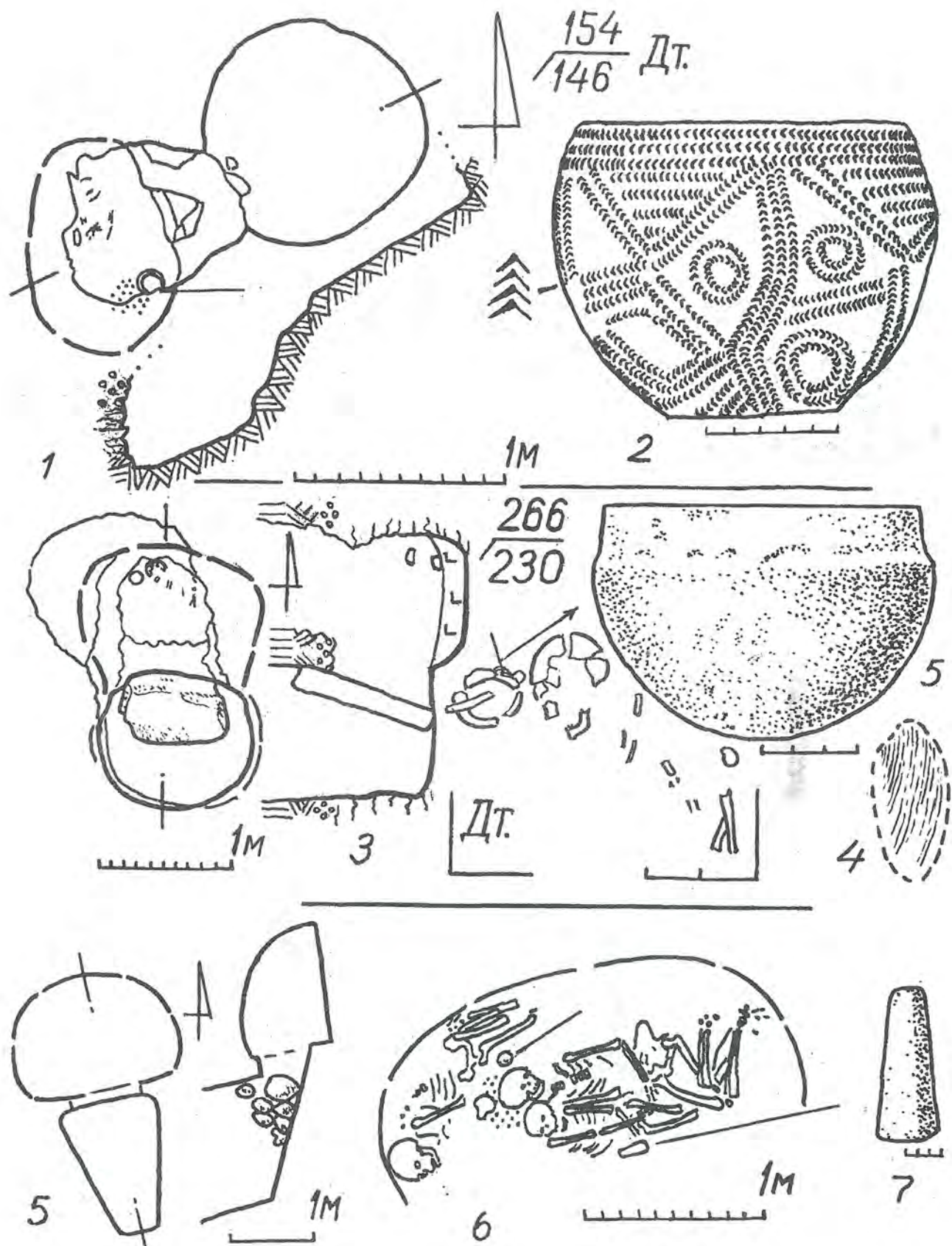

Рис.12. Пох.: Миколаївка I 2/10 (1-2); 1/5 (3-5); Луганськ, 1926 р., 2/7 (5-7).

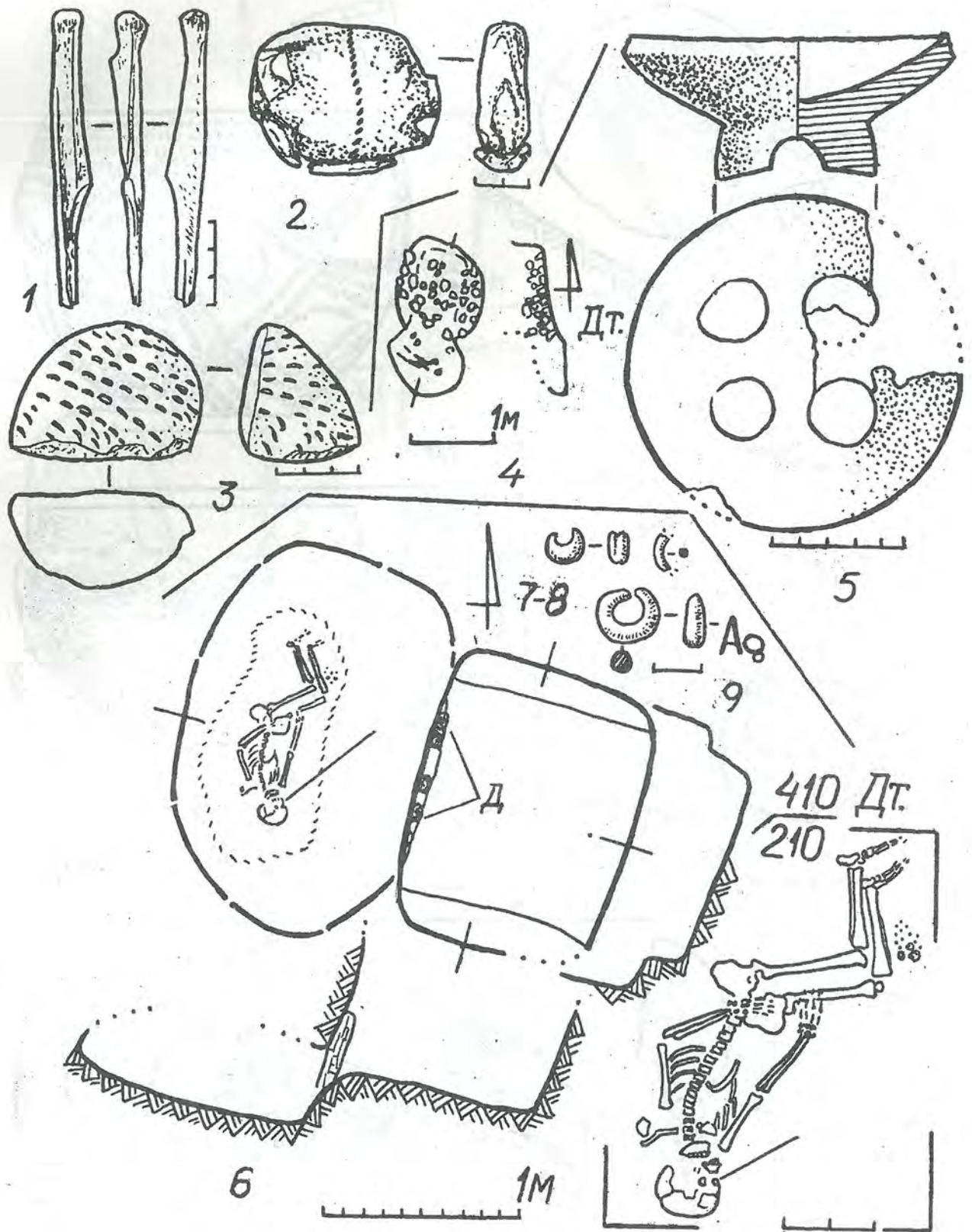

Рис.13. Пох.: Луганськ, Тельмана 1/9 (1-3, план та інше на рис. 14); Ворошиловград, ВСГІ 4/5 (4-5); 2/4 (6-9).

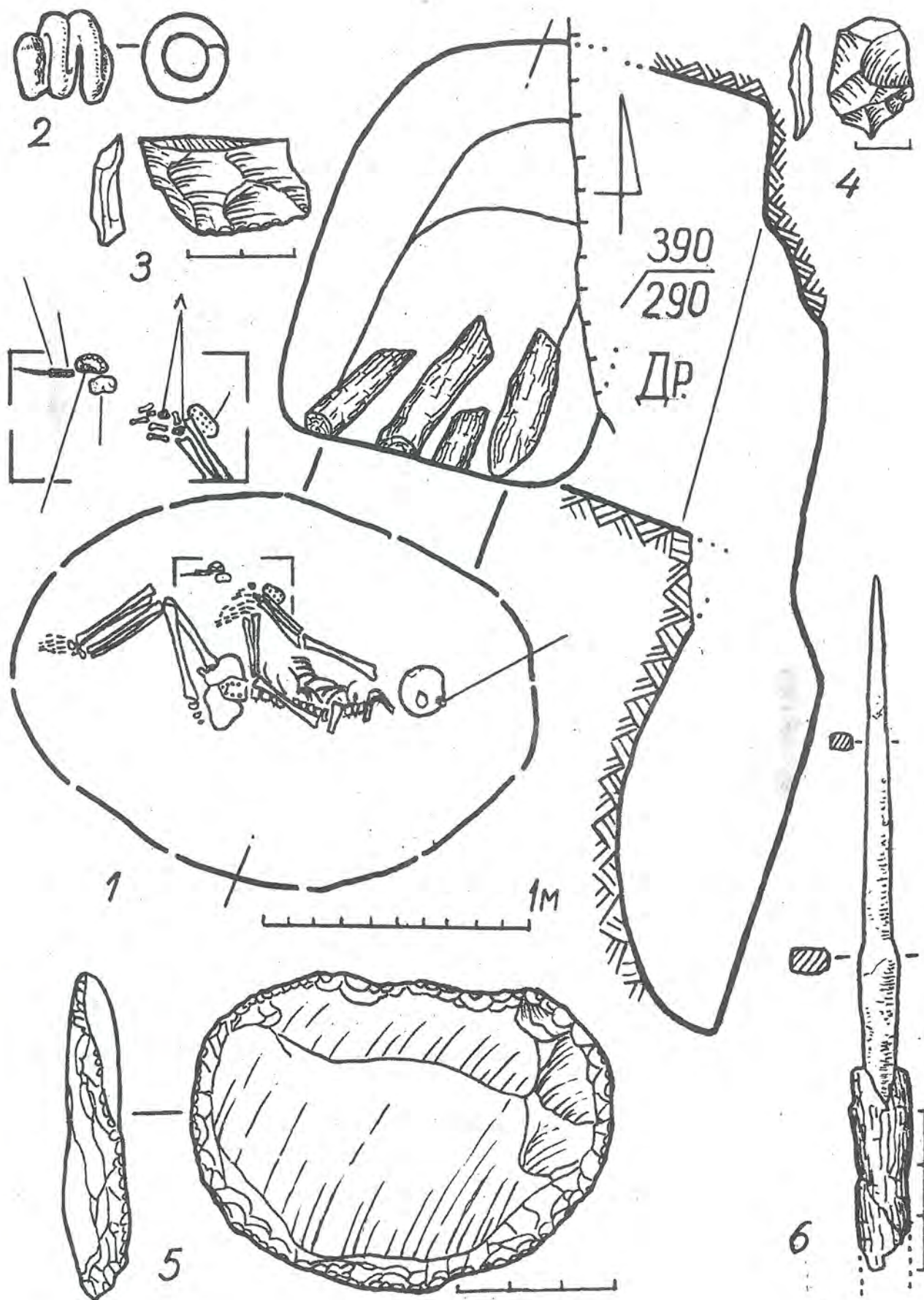

Рис.14. Пох. Луганськ, Тельмана 1/9.

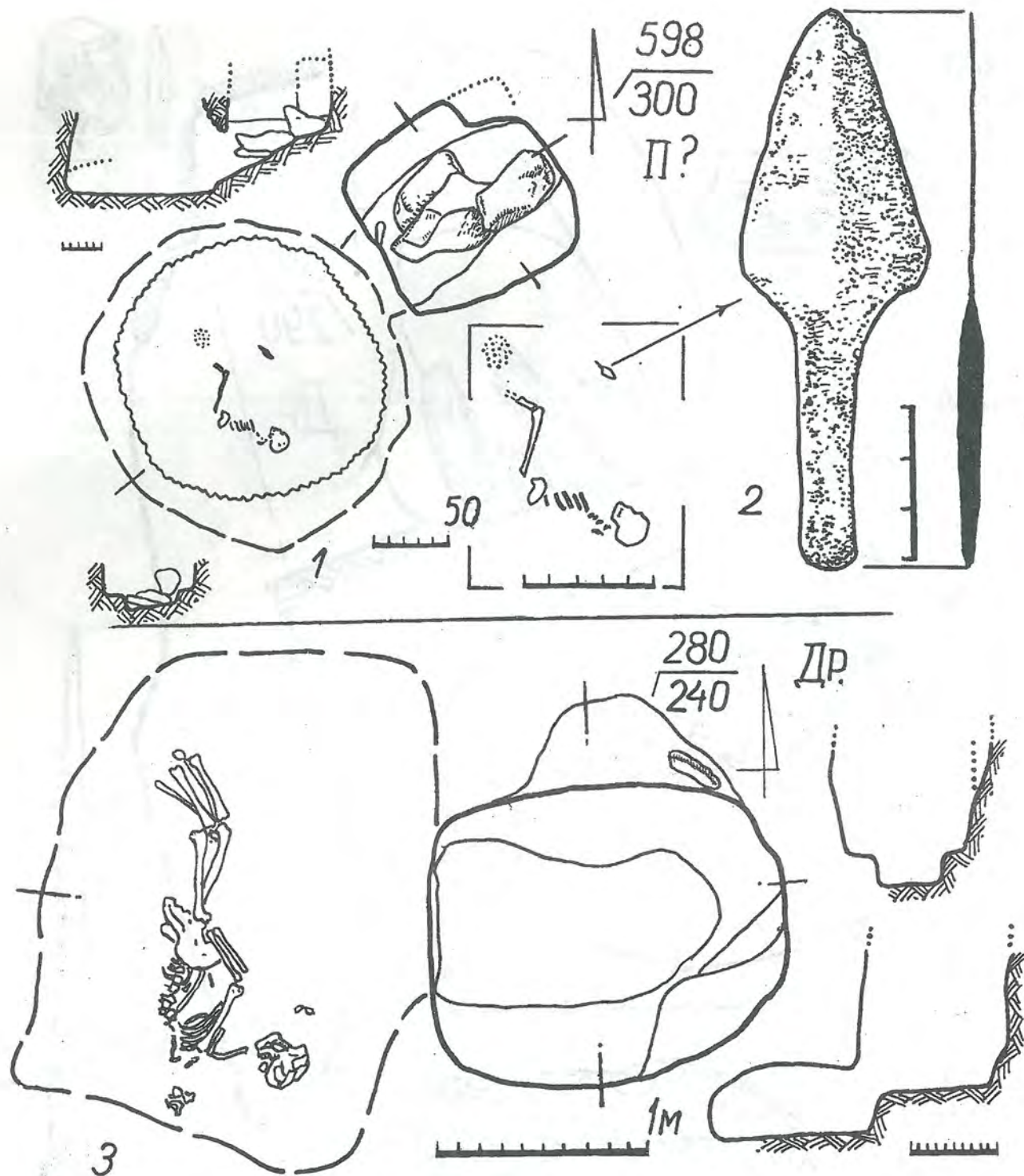

Рис. 15. Пох. Олександрівськ 1/38 (1- 2) і 6/3 (3).

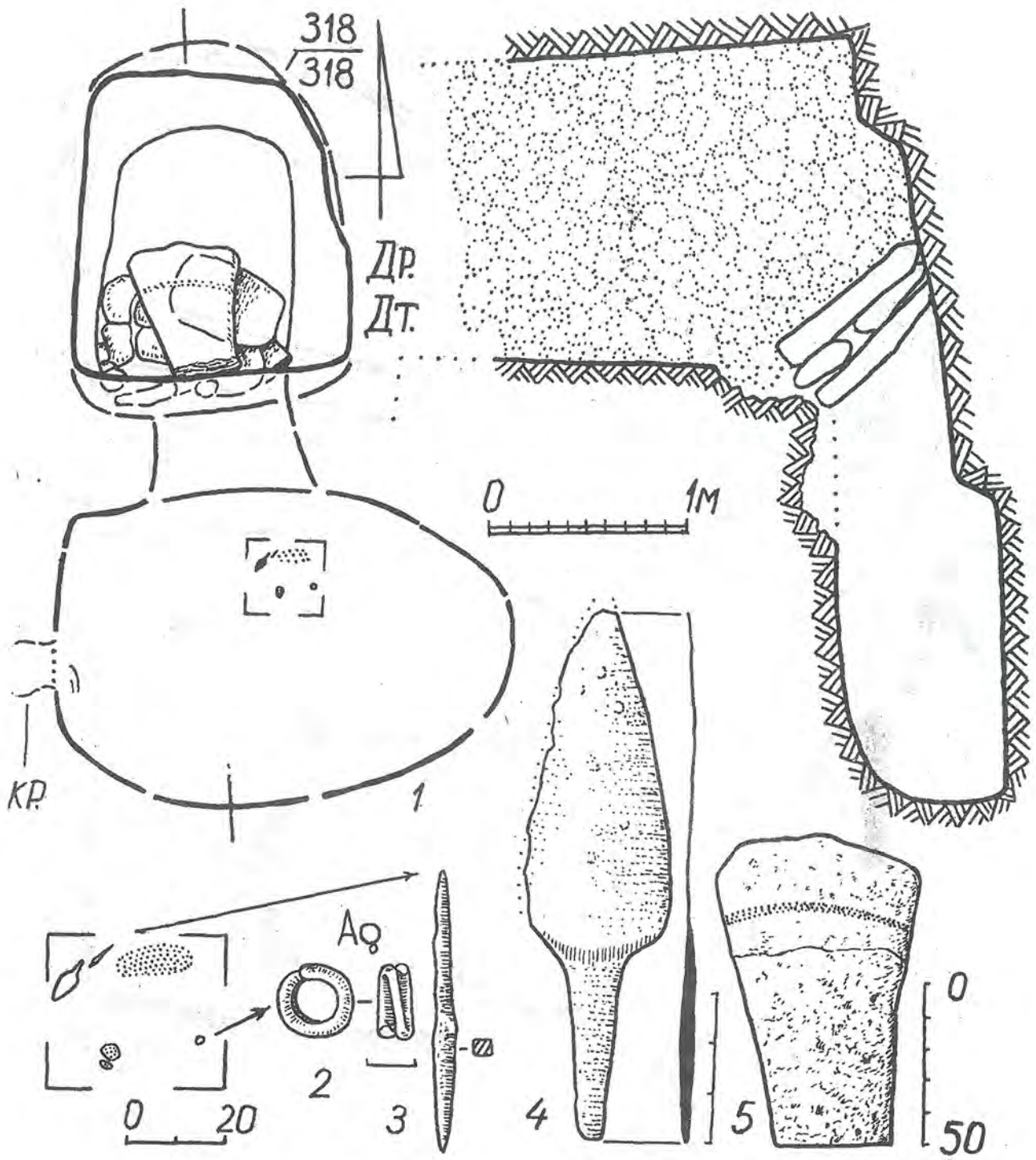

Рис. 16. Пох. Олександрівськ 8/2.

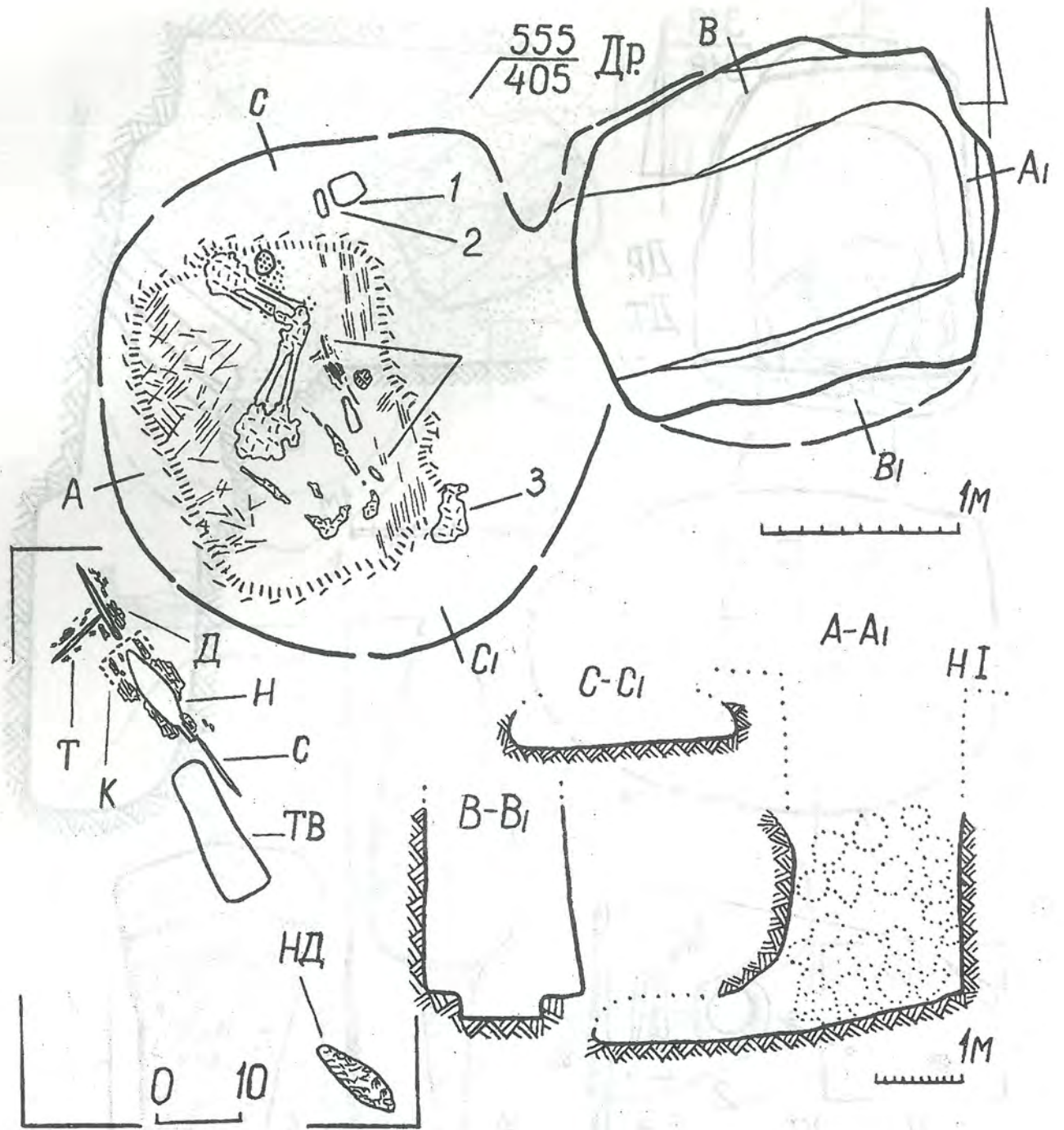

Рис. 17. План пох. Олександрівськ 9/25.

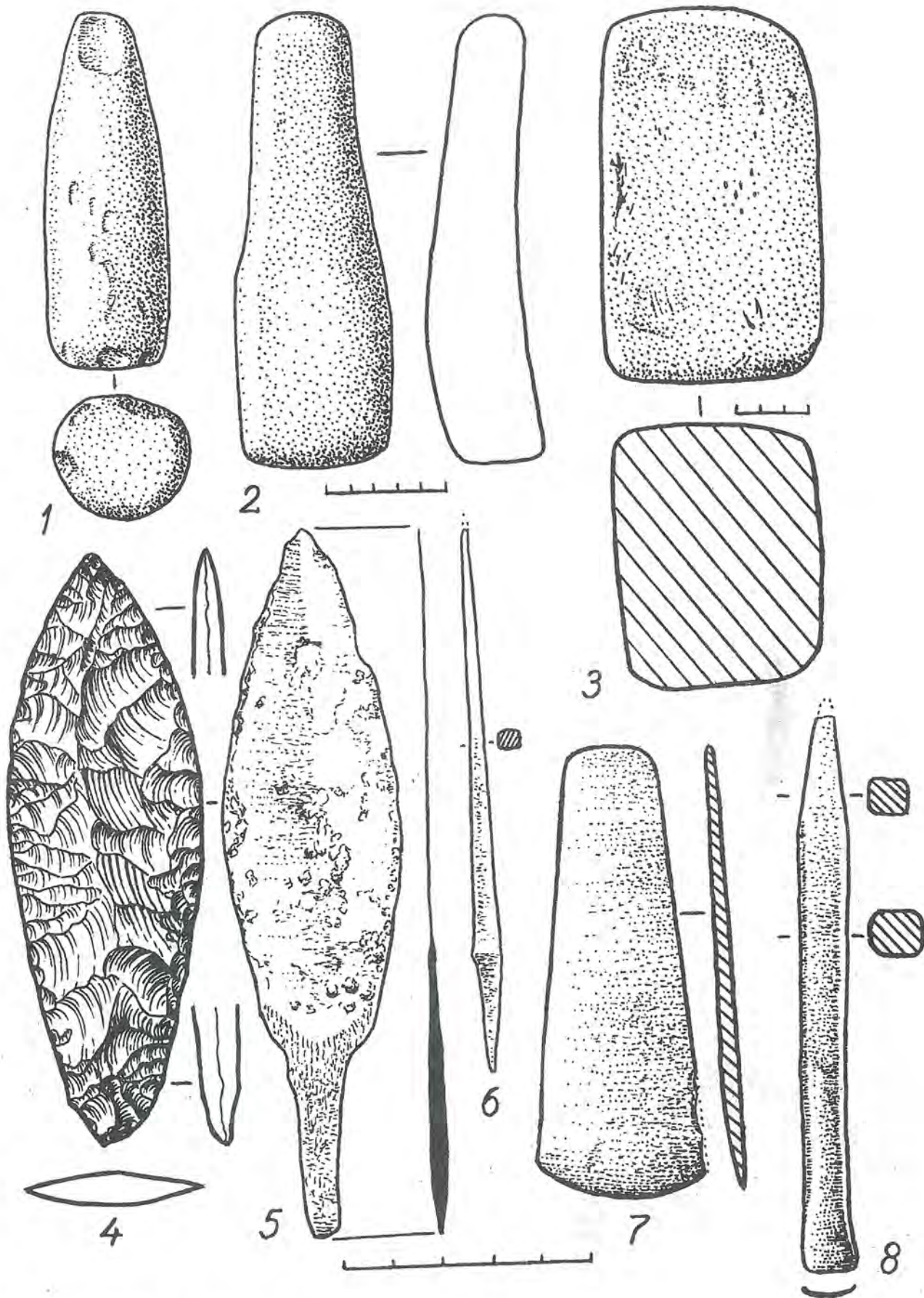

Рис. 18. Комплекс предметів з пох. Олександрівськ 9/25.

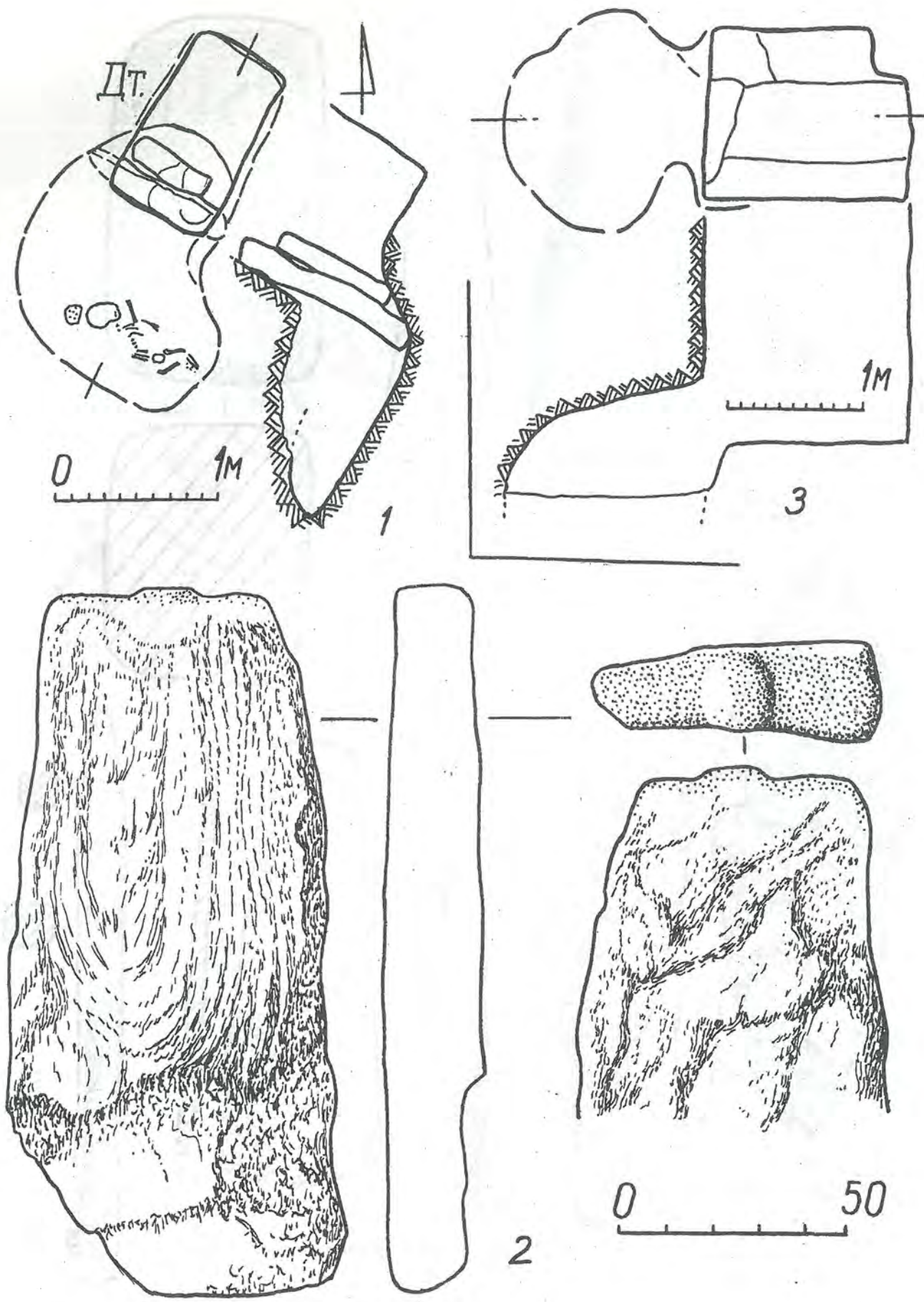

Рис. 19. Пох. Олександрівськ 10/4 (1-2); 10/5 (3).

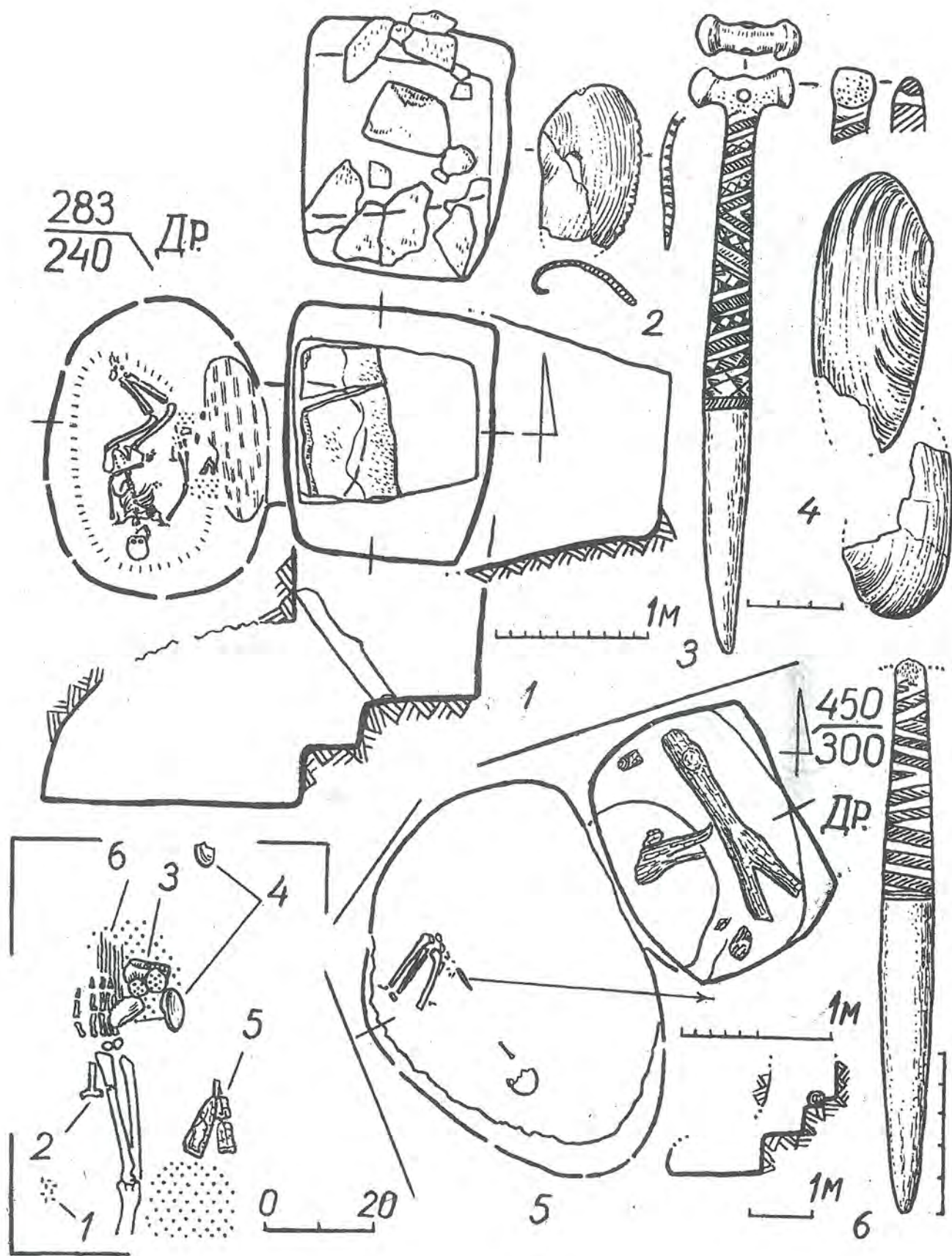

Рис. 20. Пох. Говоруха 6/13 (1-4) і Нова Астрахань 1/8 (5-6).

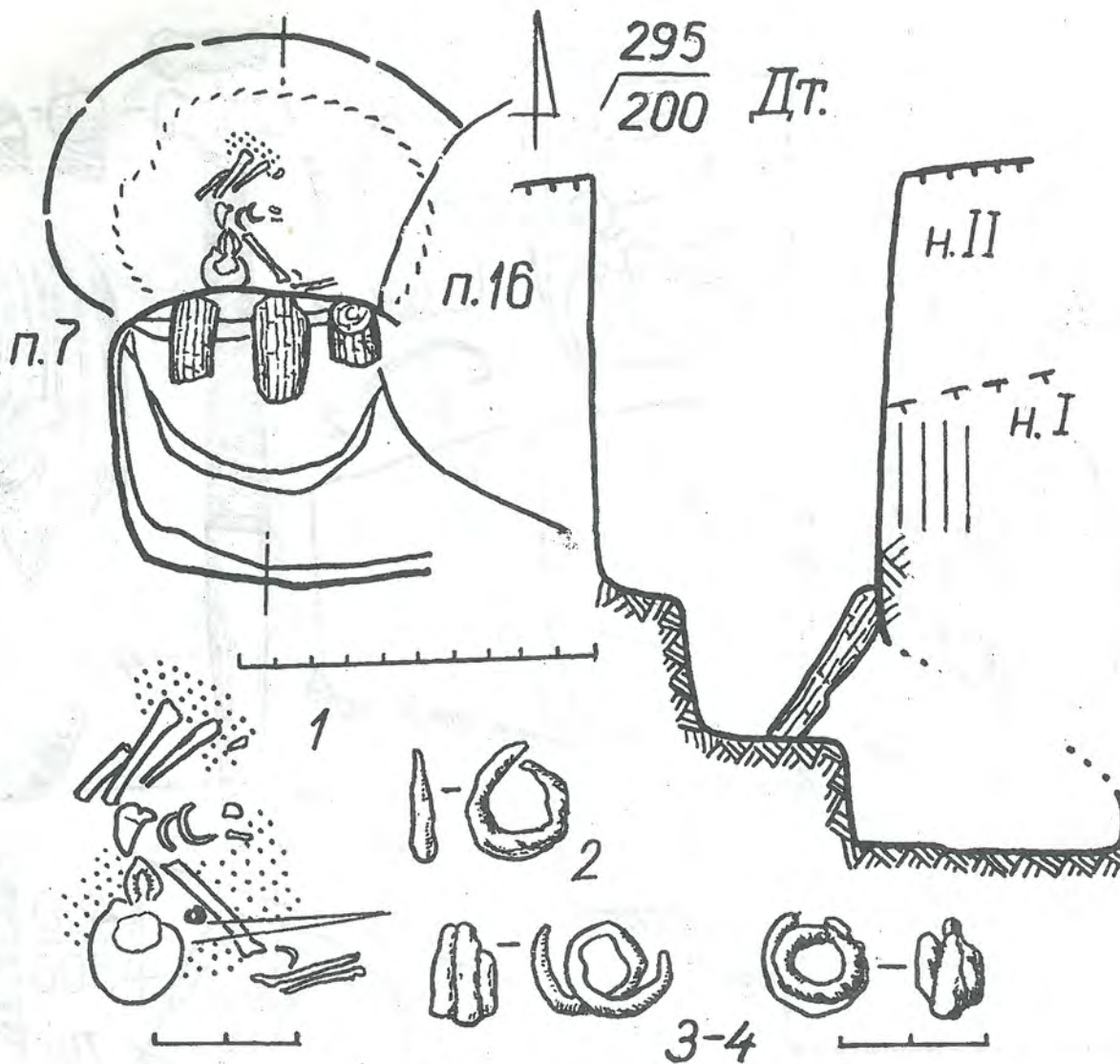

Рис. 21. Пох. Говоруха 7/7. За О. О. Кротовою і В. П. Зельдиною.

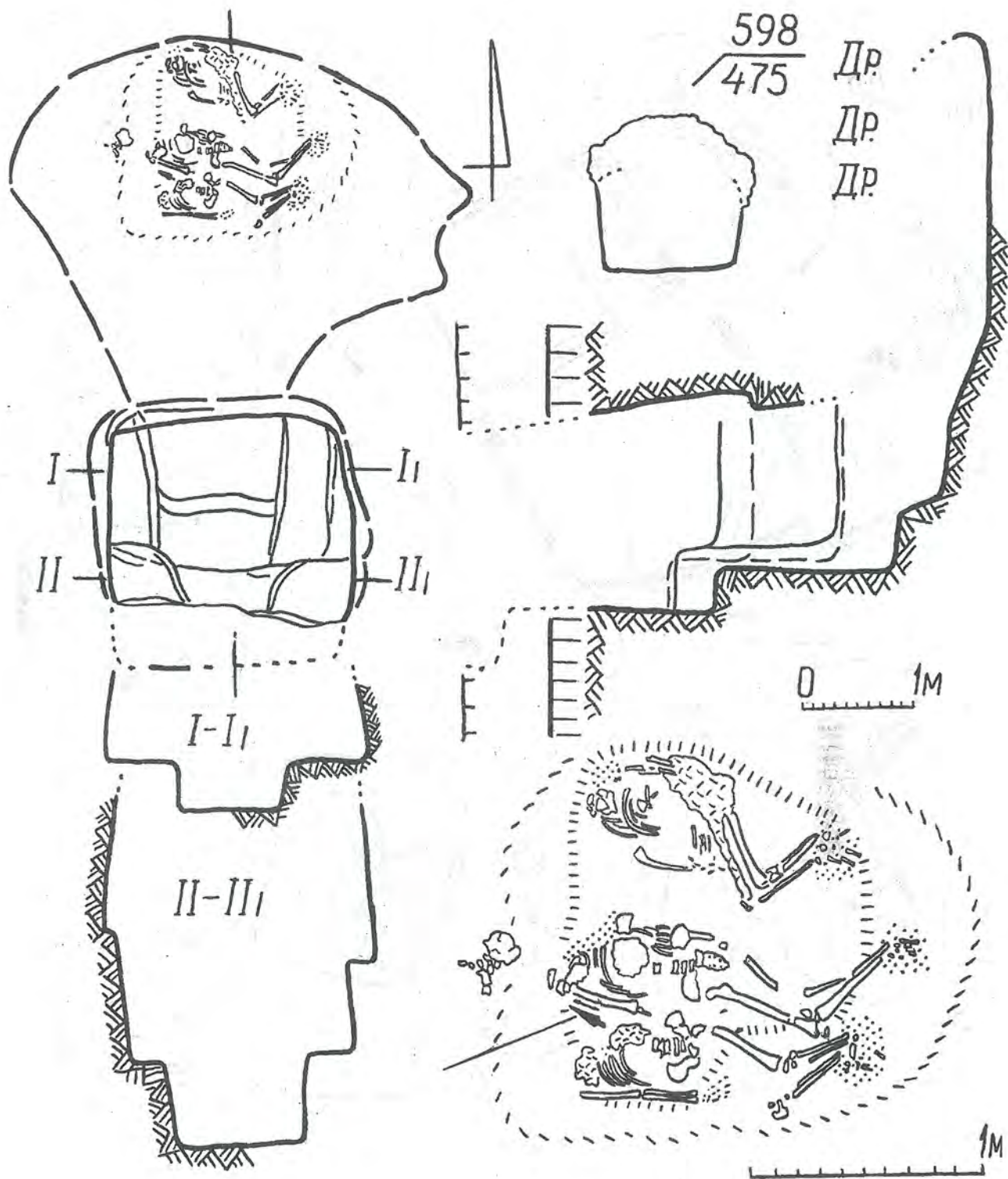

Рис. 22. Пох. Говоруха 7/24.

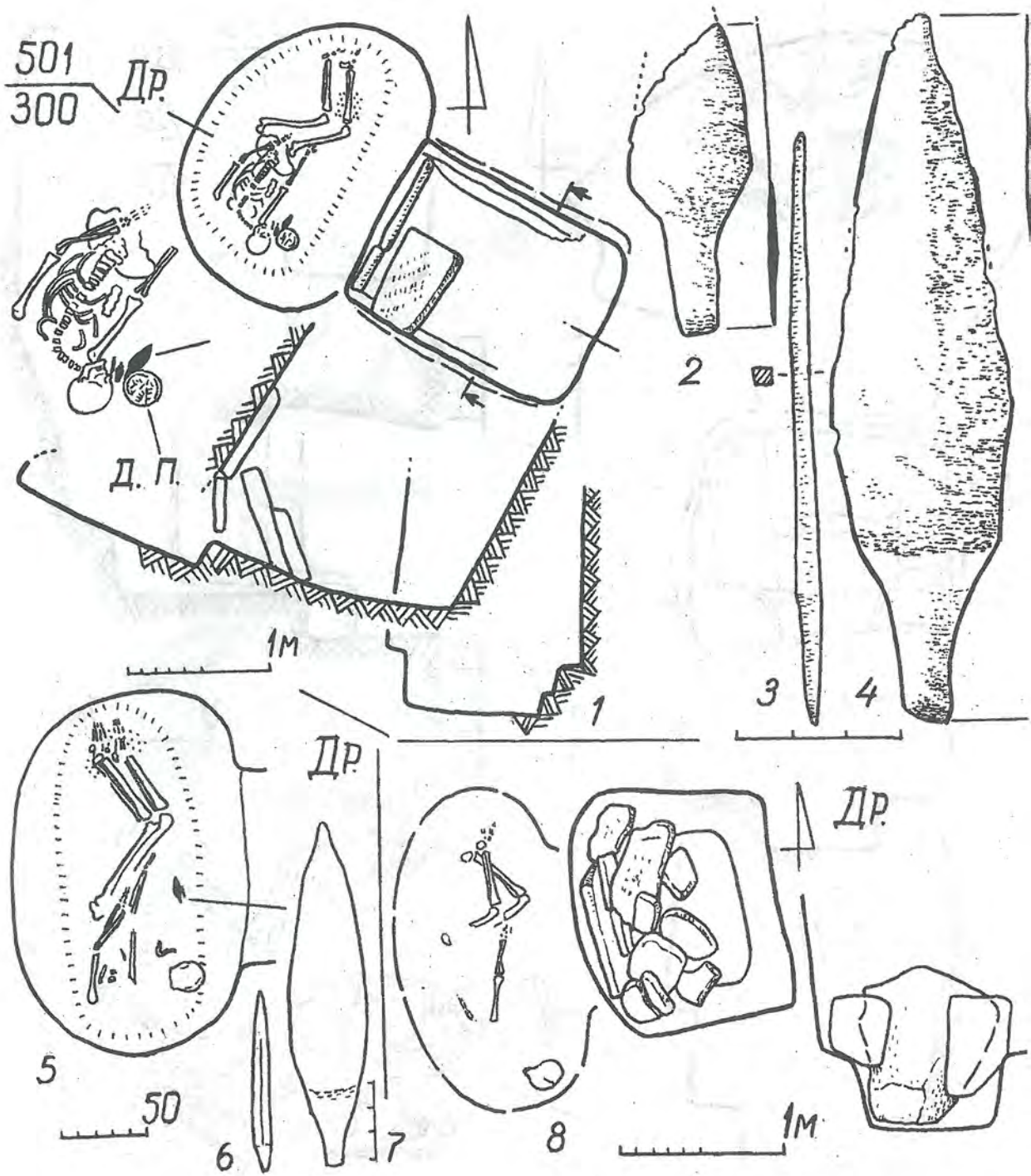

Рис. 23. Пох. Новоселівка 1/9 (1-4); Фрунзе 3/Б (5-7); 2/Г (8).

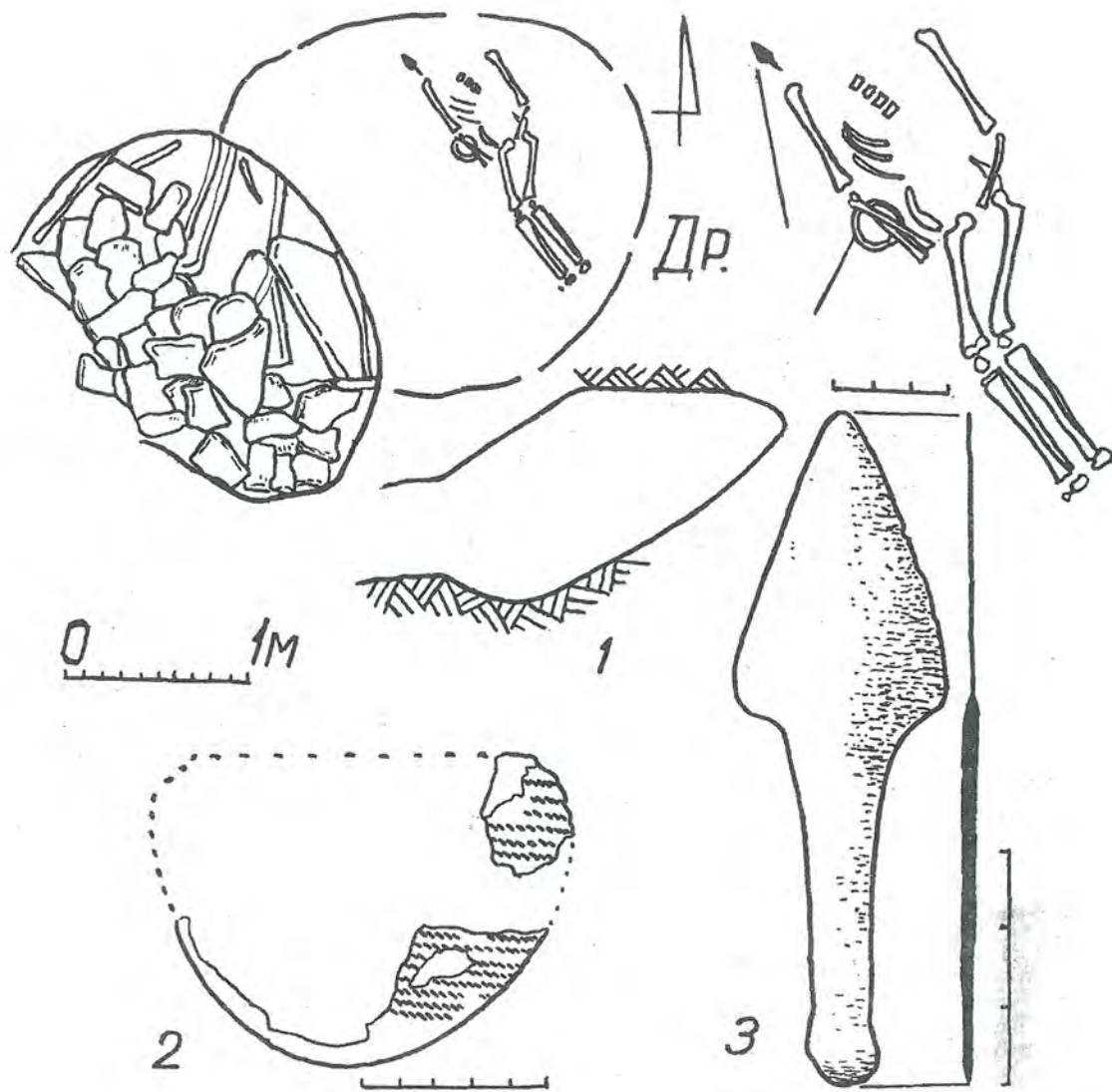

Рис. 24. Пох. Новоселівка 2/2. За І. О. Післарієм.

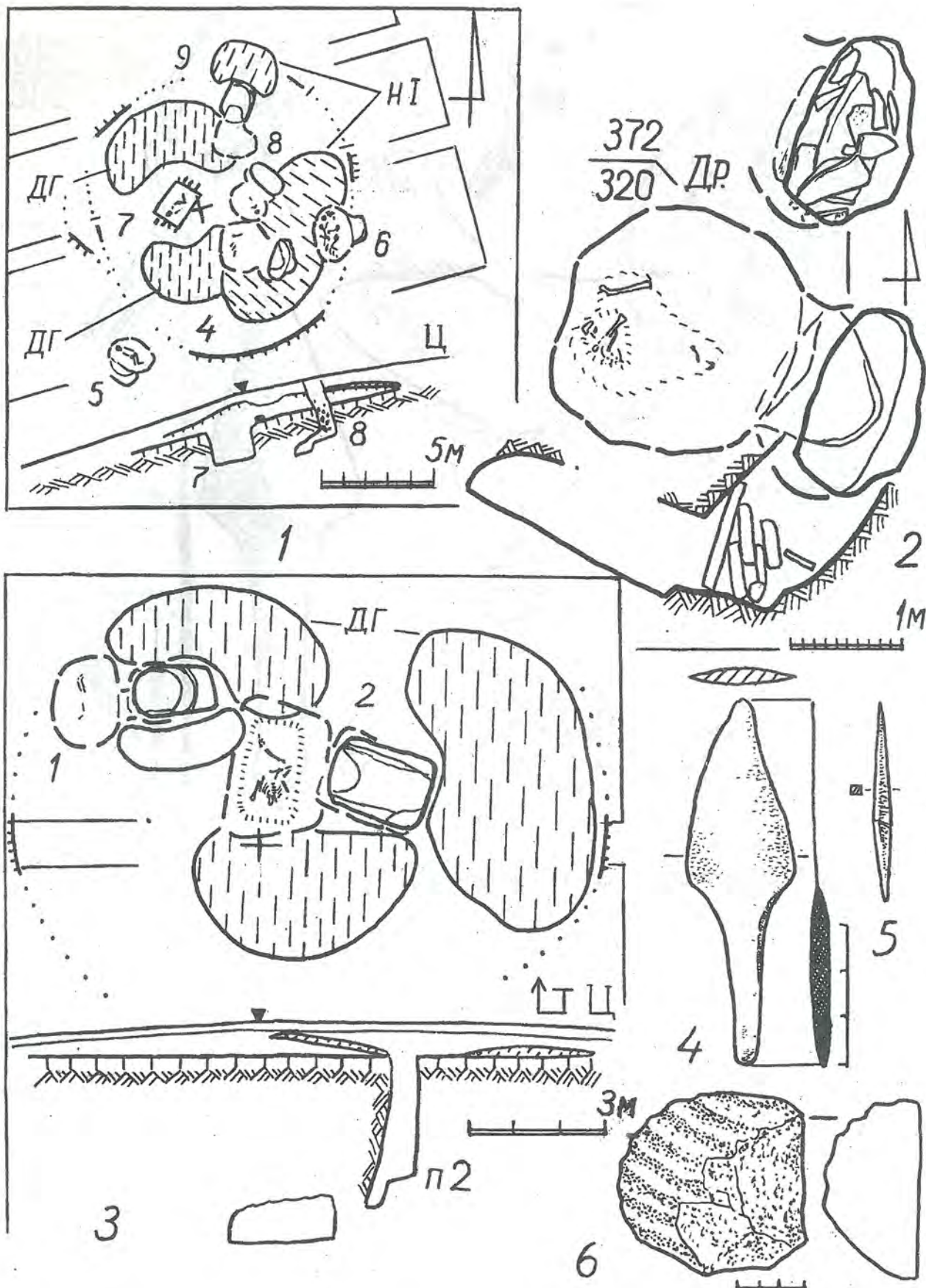

Рис. 25. Могили 2 (1), 4 (3), пох. 2/4 (2) і предмети з пох. 4/2 (4-6, 6-вохра). Красна Зоря, за С.М. Санжаровим.

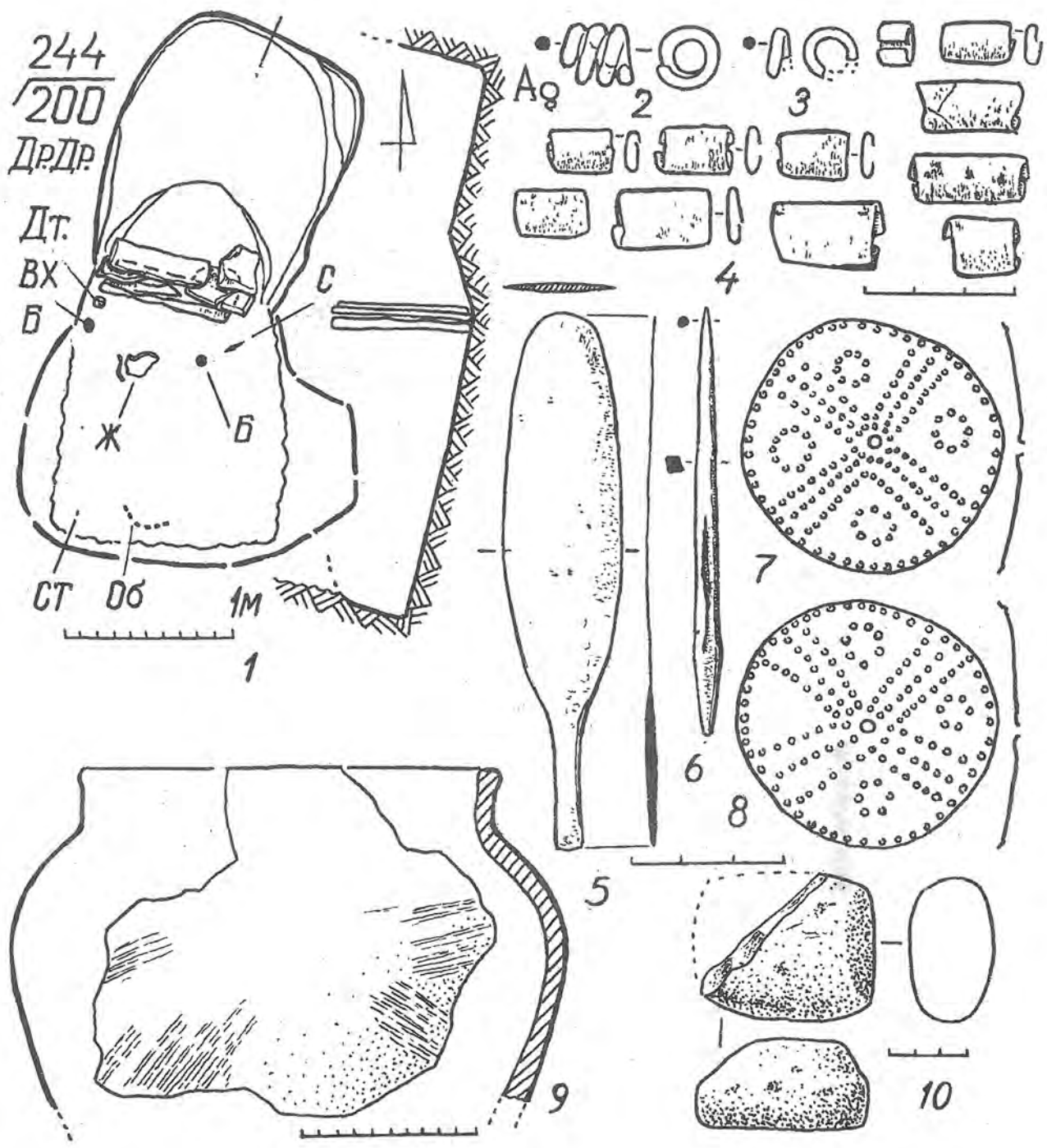

Рис. 26. Пох. Красна Зоря 2/9.

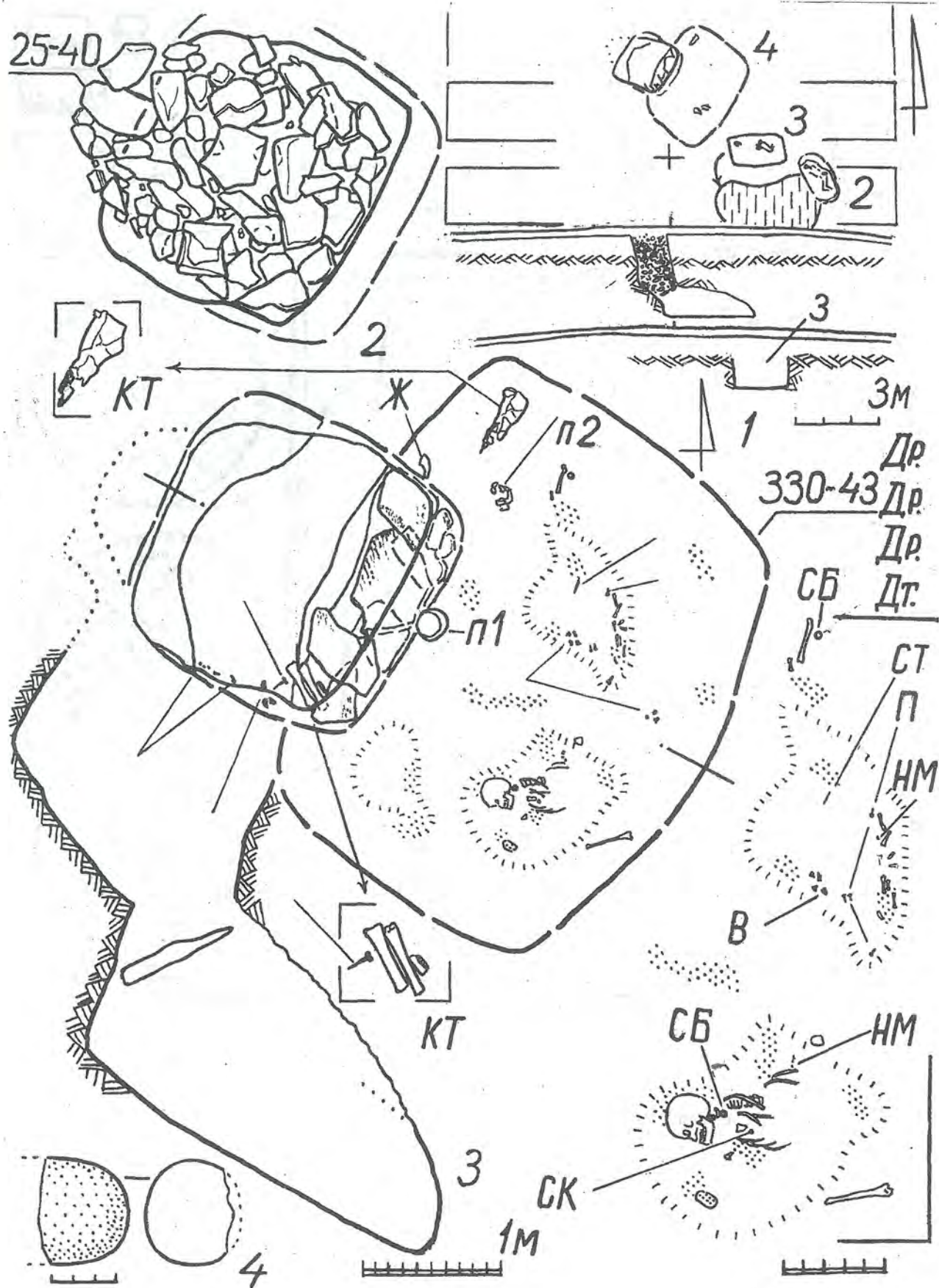

Рис. 27. План могили 3 і пох. 3/4, Красна Зоря.

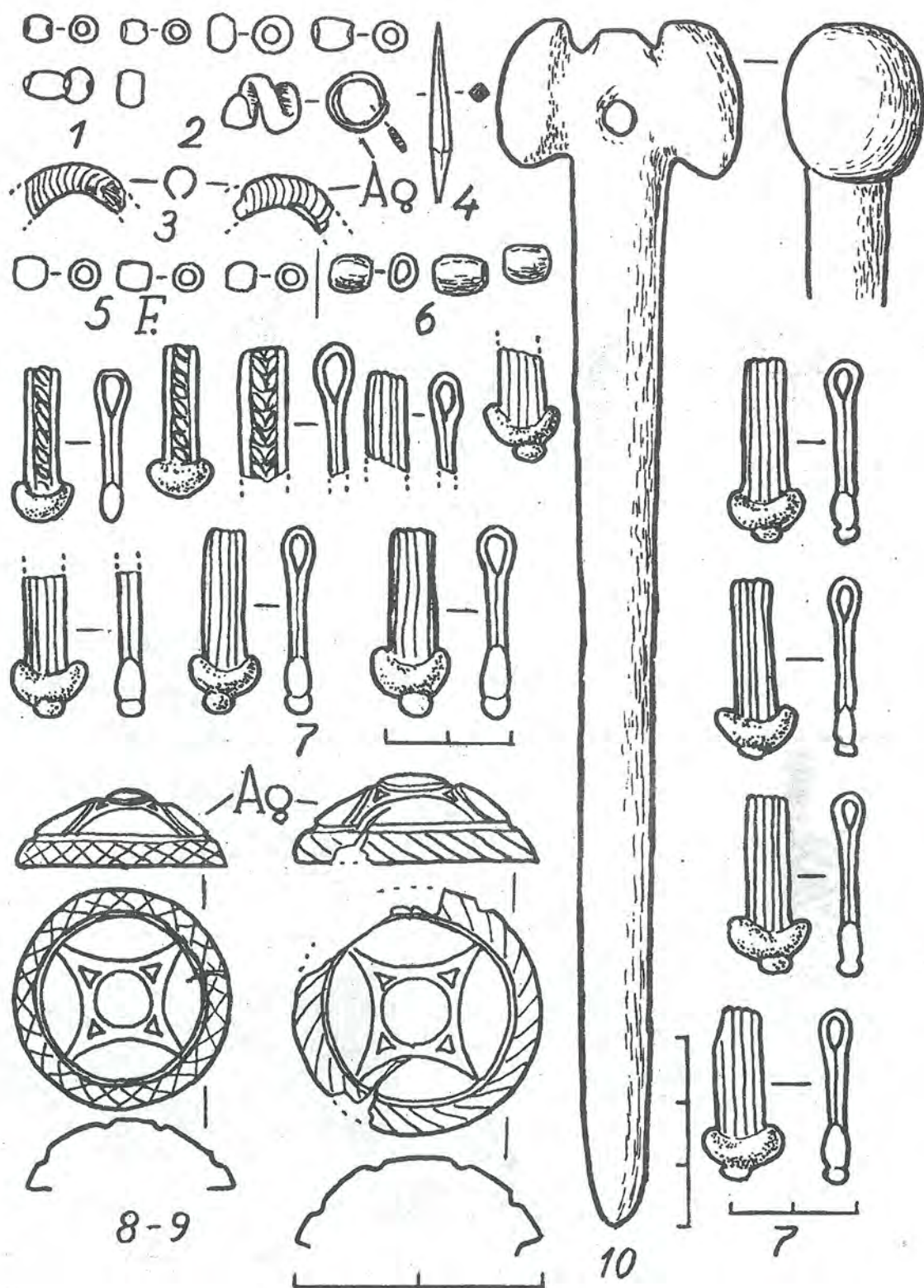

Рис. 28. Комплекс речей з пох. Красна Зоря 3/4.

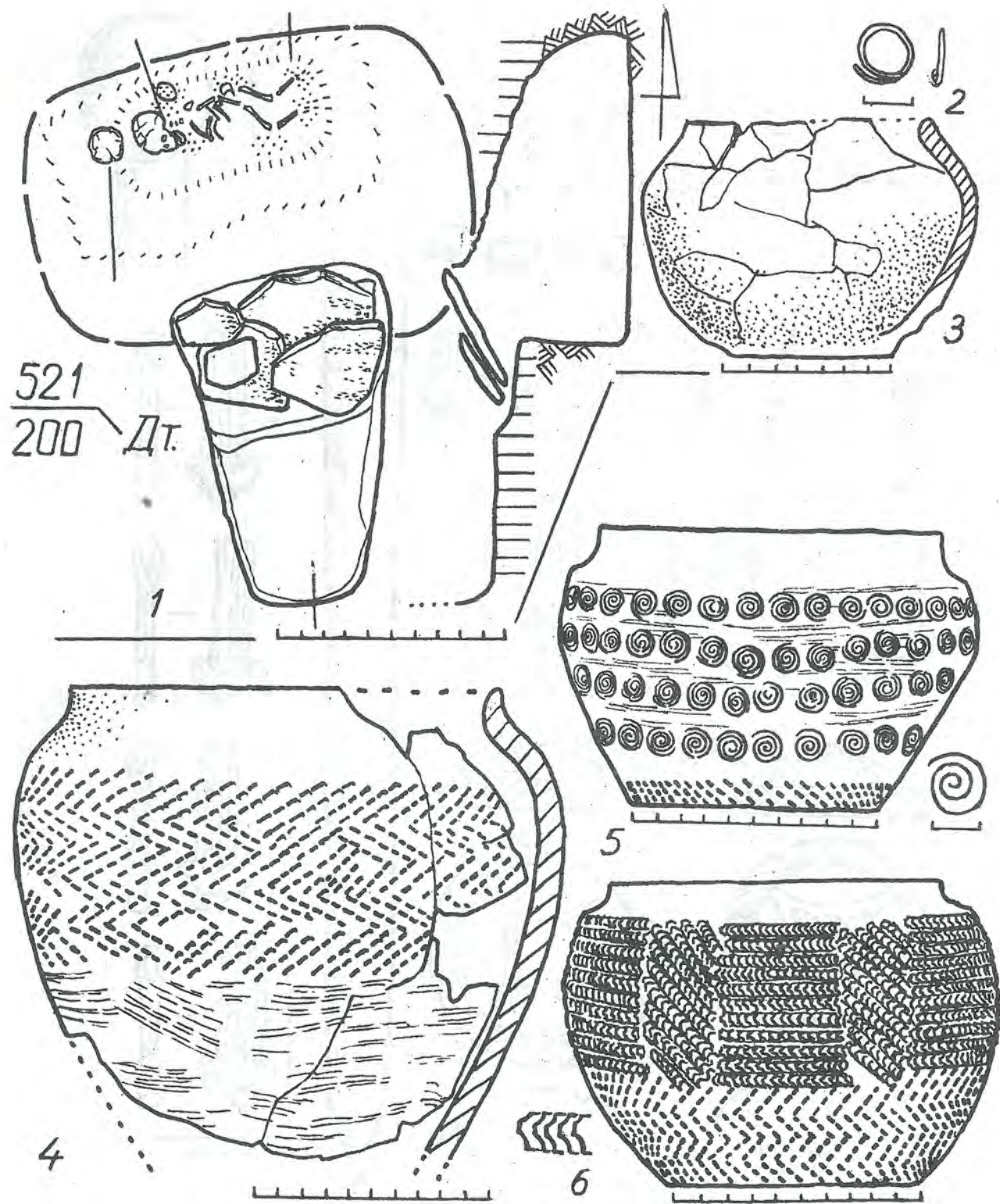

Рис. 29. Пох. Чорнухине 1/7 (1-3) і кераміка з пох. Красна Зоря 3/4 (4-6). За Я. П. Гершковичем і С. М. Санжаровим.

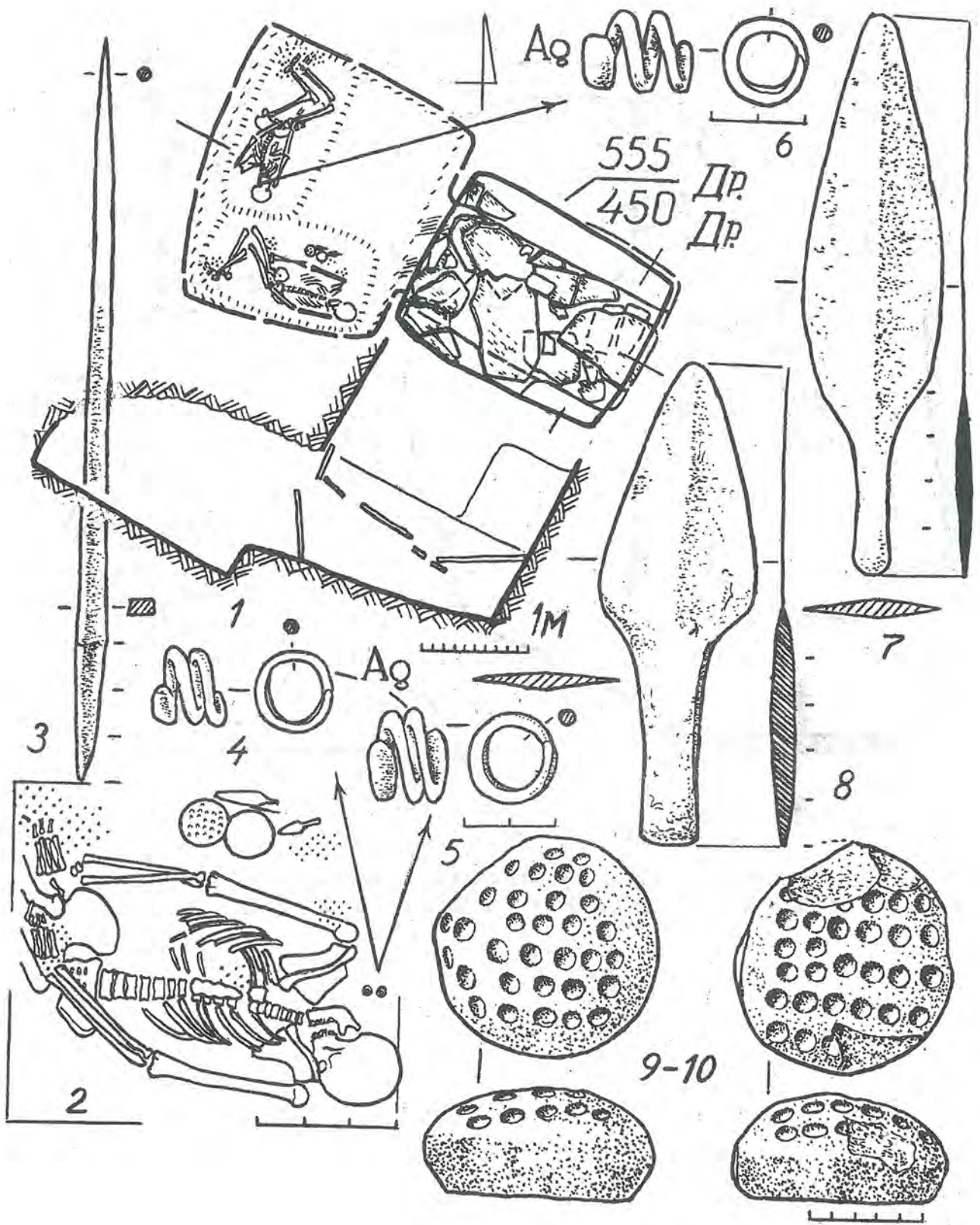

Рис. 30. Пох. Красна Зоря 6/6.

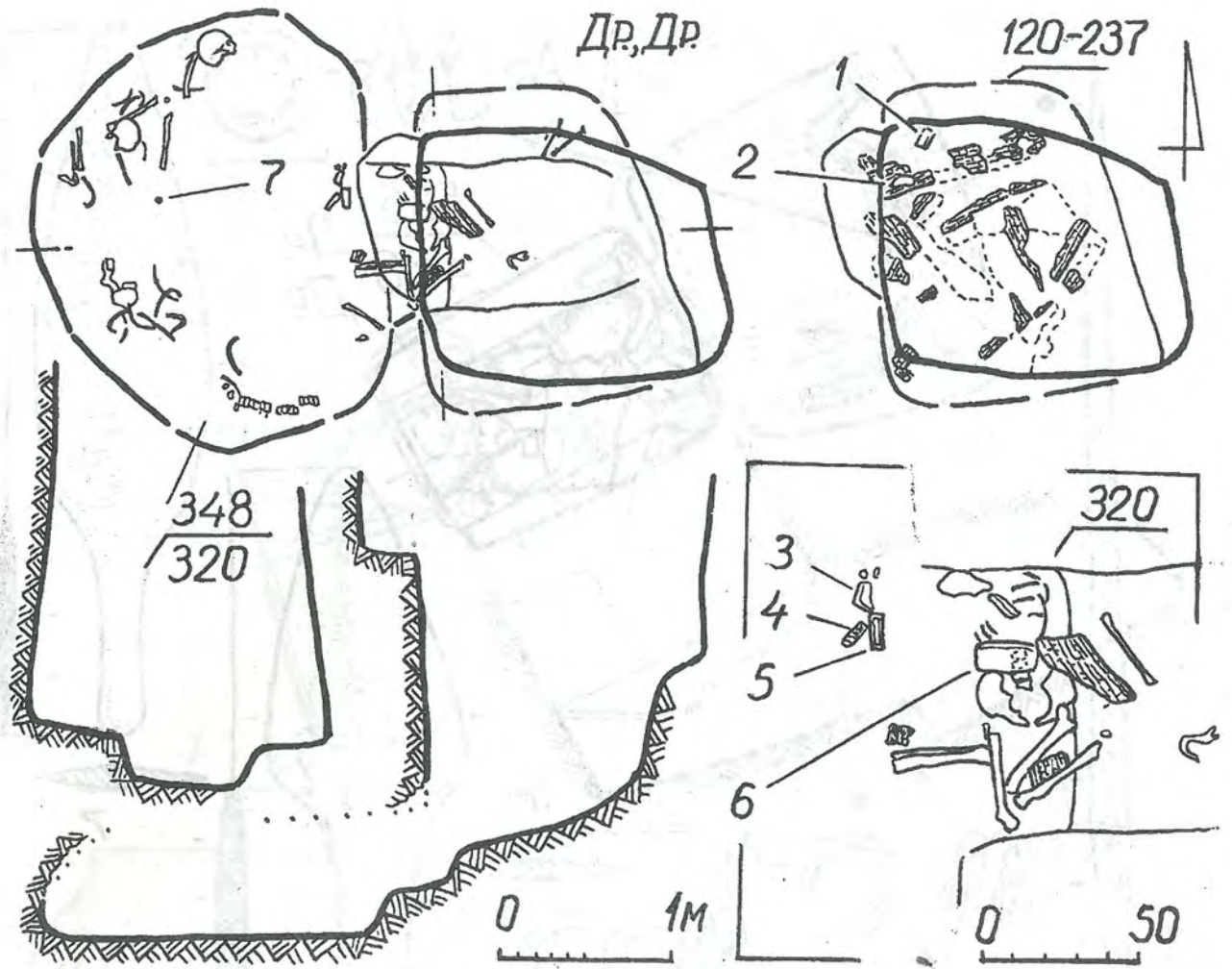

Рис. 31. Пох. Пришиб 1/9. За В. К. Кульбакою і С. Н. Братченком.

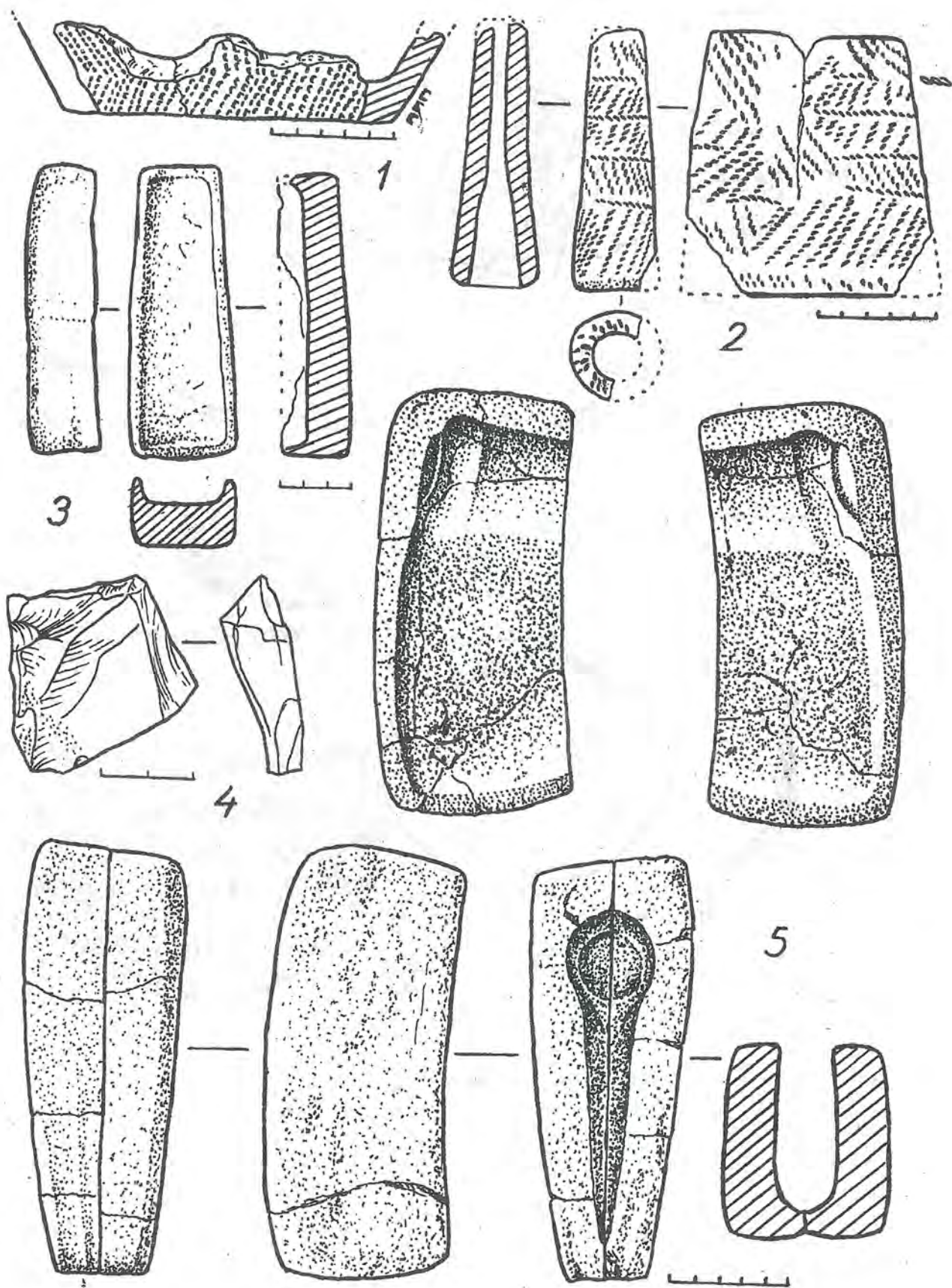

Рис. 32. Комплекс речей з пох. Пришиб 1/9.

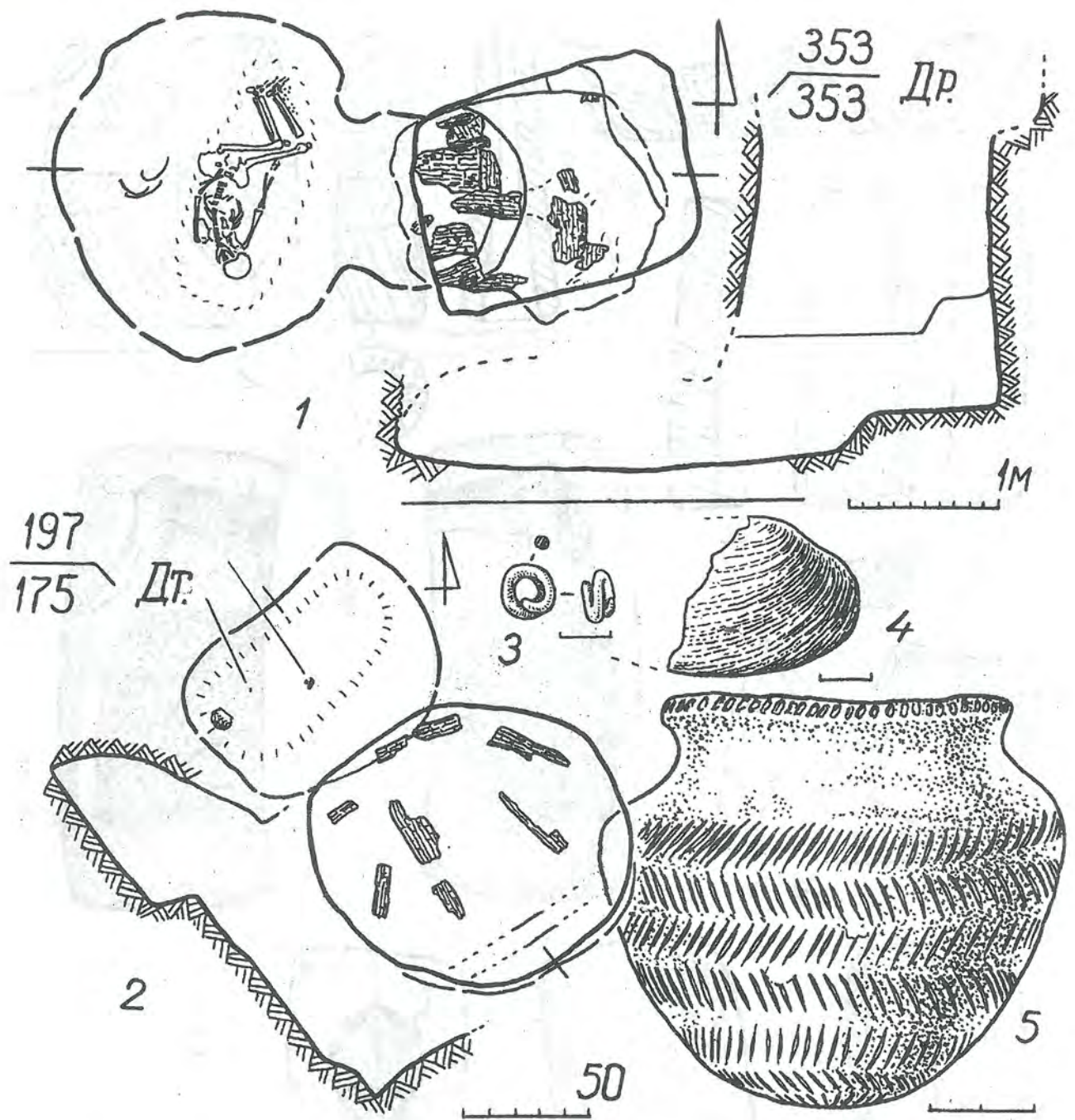

Рис. 33. Пох. Пришиб 1/10 (1) і Сокольники (2-5).

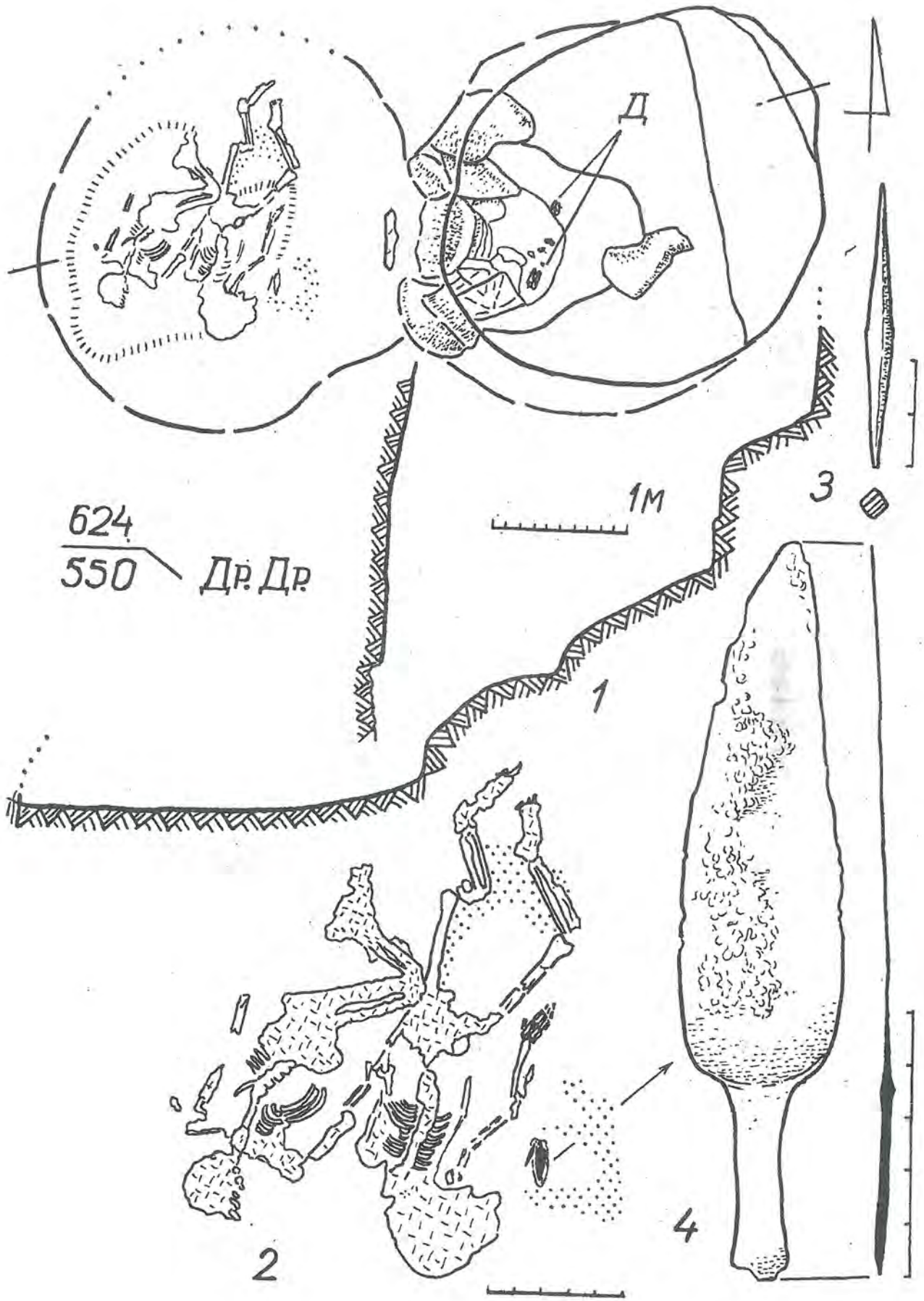

Рис. 34. Пох. Жолобок 3/9.

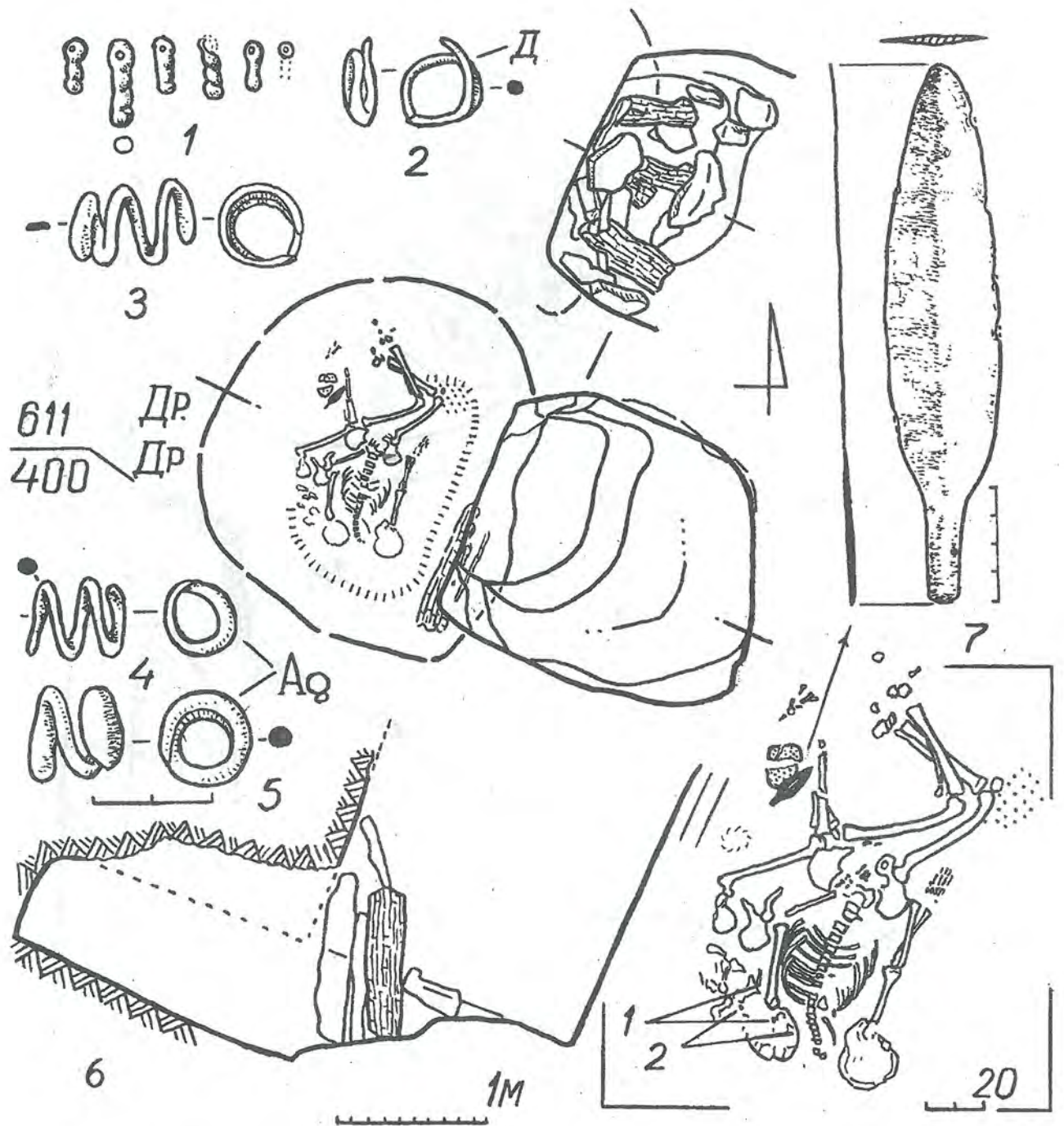

Рис. 35. Пох. Зимогір'я 1/6. За А. М. Смірновим і В.Г. Самойленком.

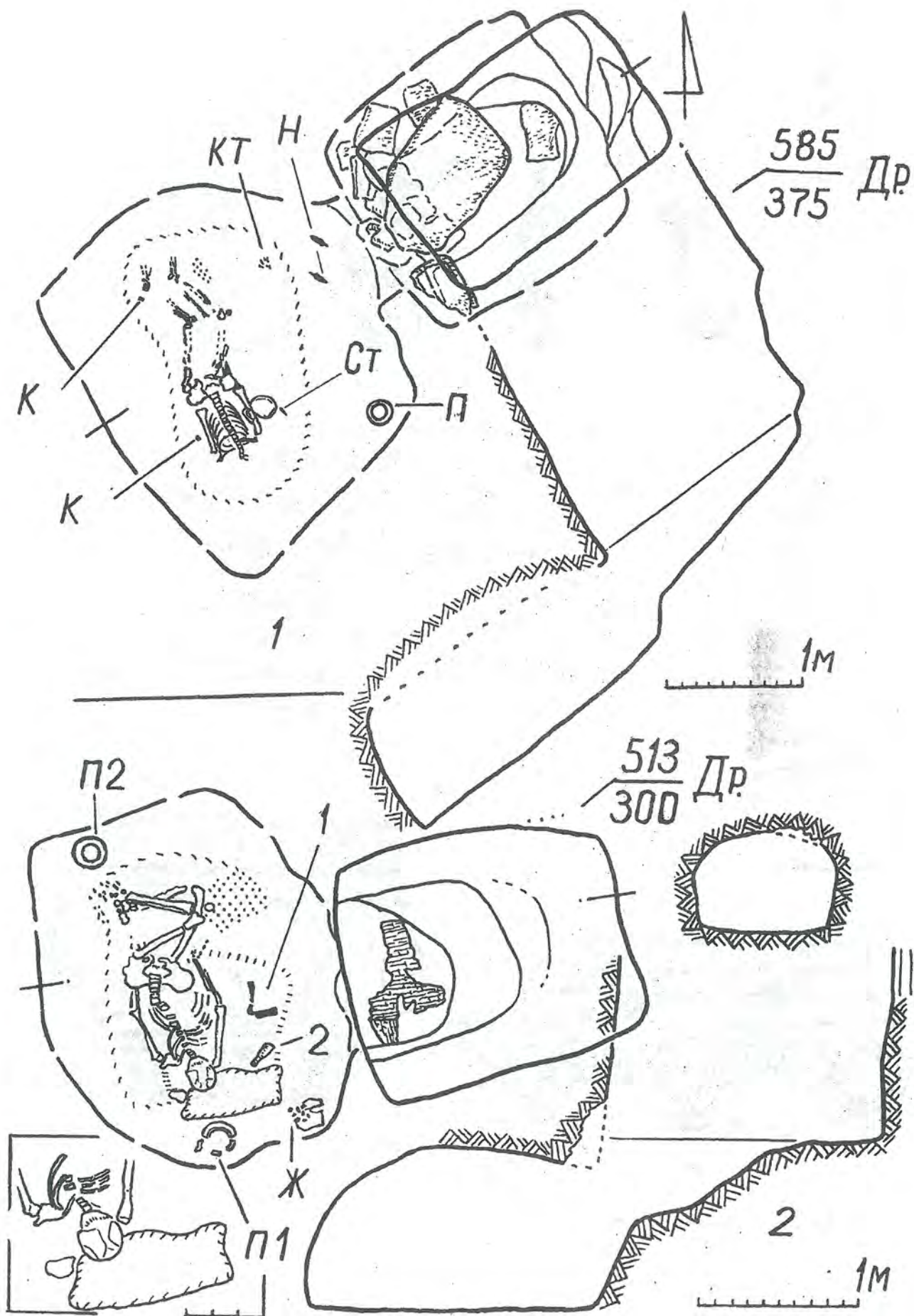

Рис. 36. Пох. Зимогір'я 2/9 (1) і 1/7(2).

Рис. 37. Комплекс речей пох. Зимогір'я 1/7.

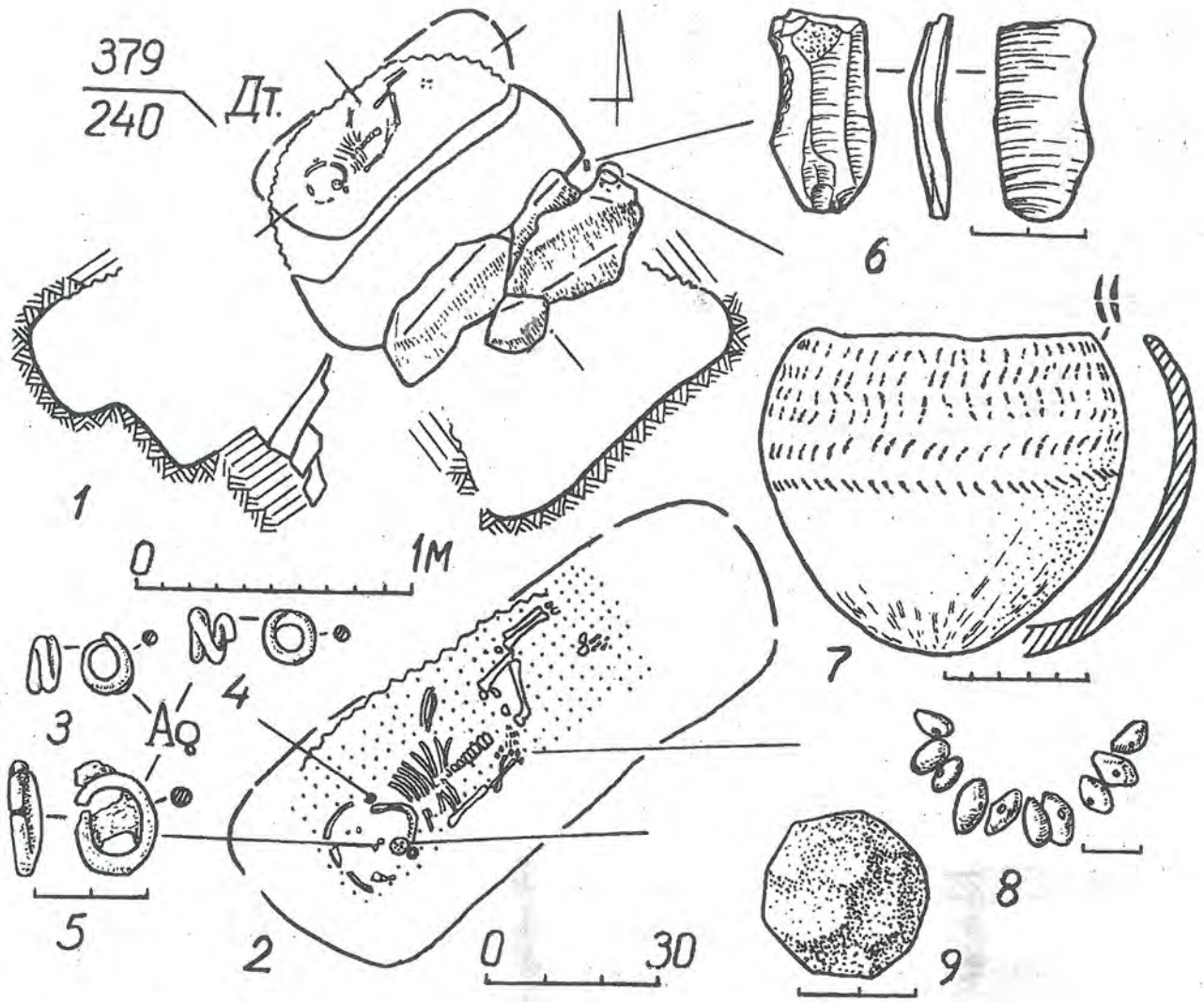

Рис.38. Пох. Зимогір'я 1/13.

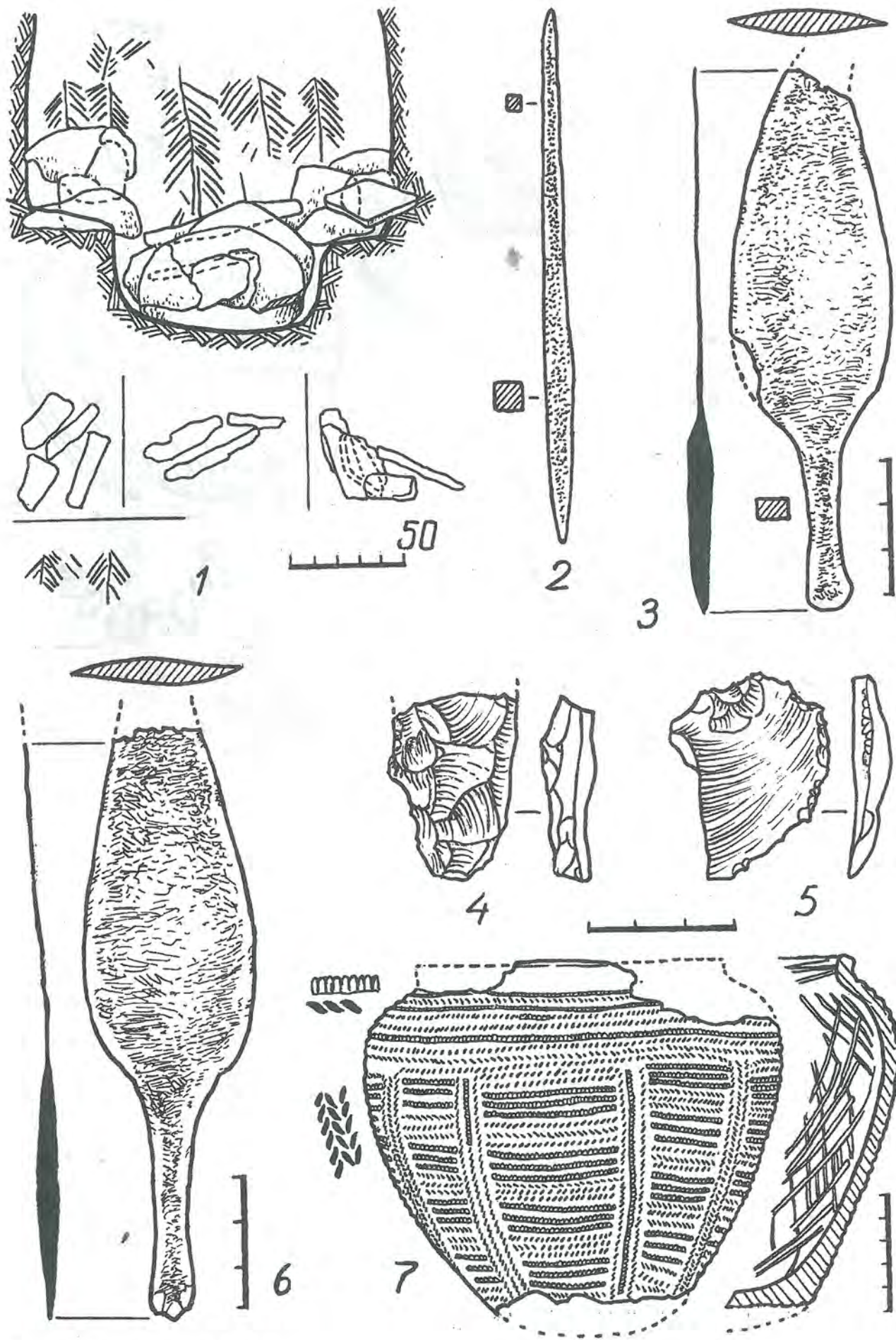

Рис. 39. Пох. Зимогір'я 2/9.

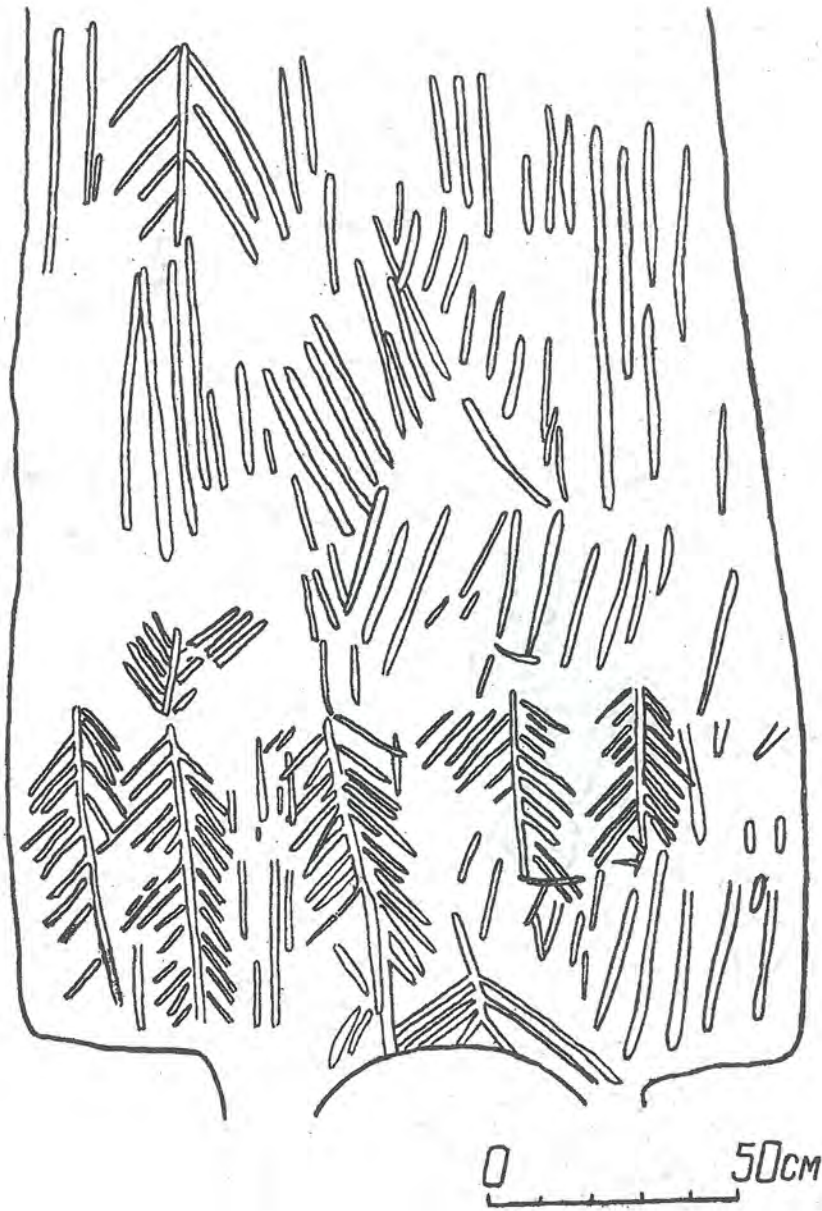

Рис. 40. Зображення на стінці вхідної ями пох. Зимогір'я 2/9.

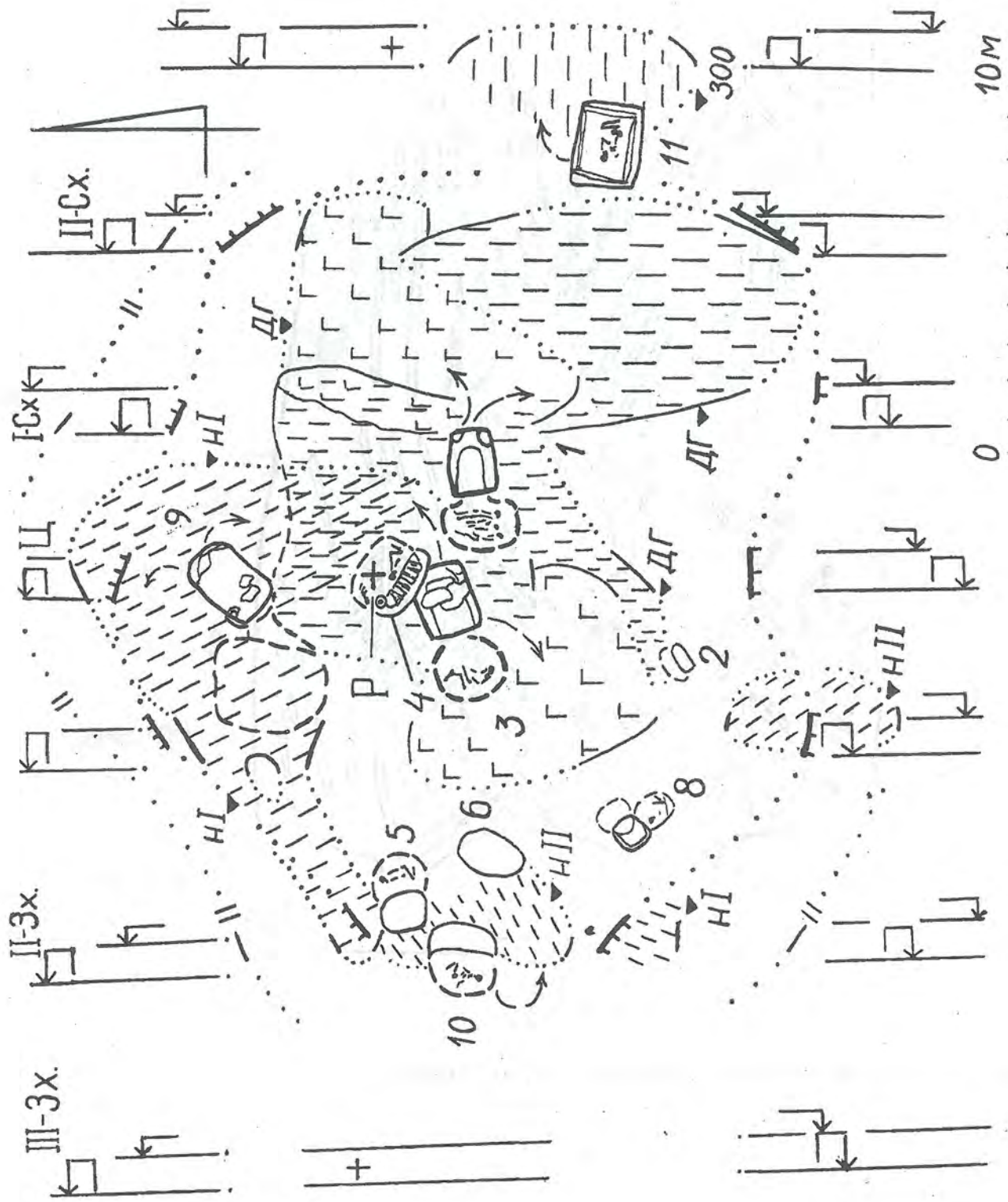

Рис. 41. План ранньокатакомбної могили 2. Лисичанськ, ЛНПЗ.

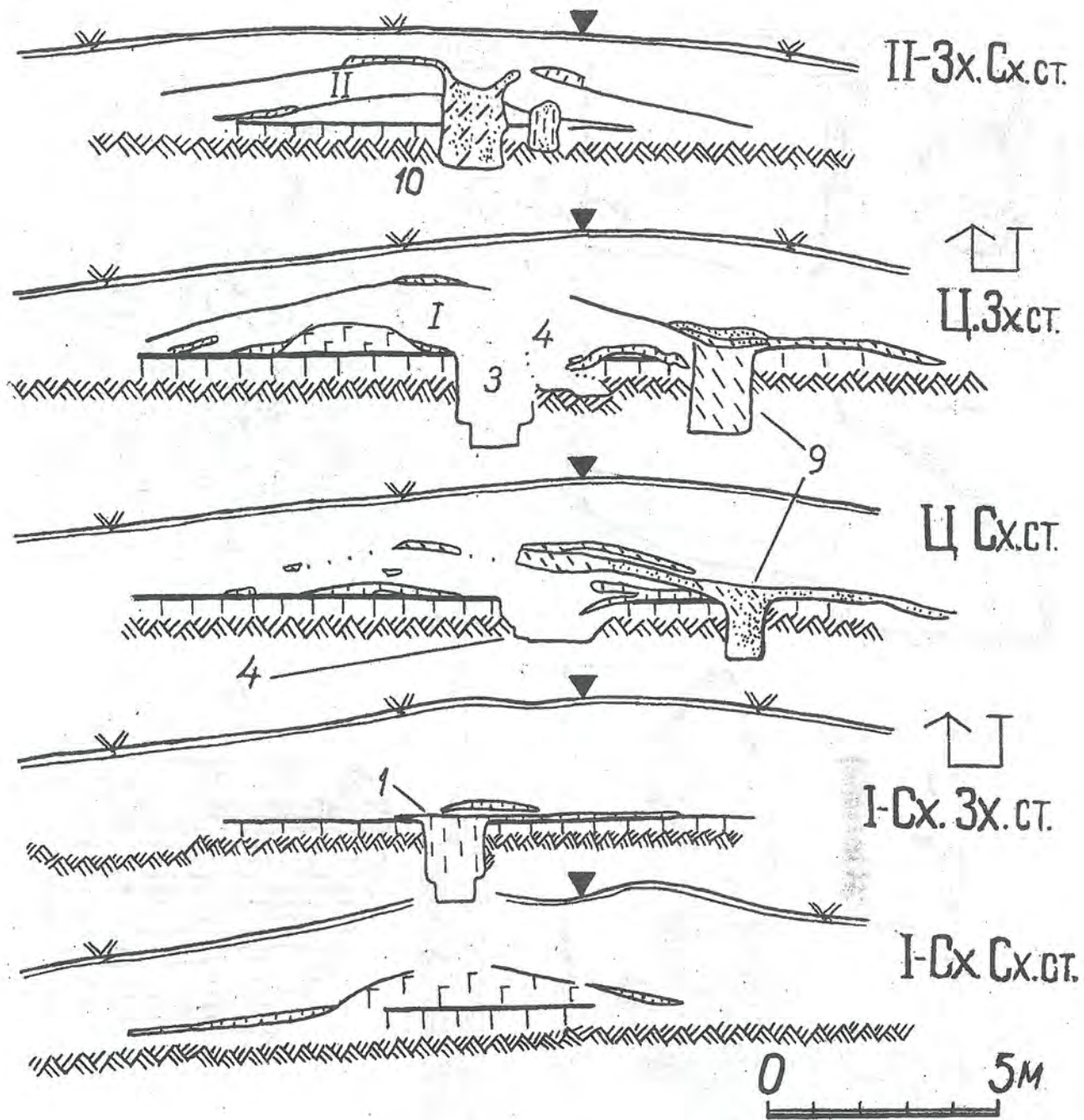

Рис. 42. Стратиграфічні розрізи могили 2.

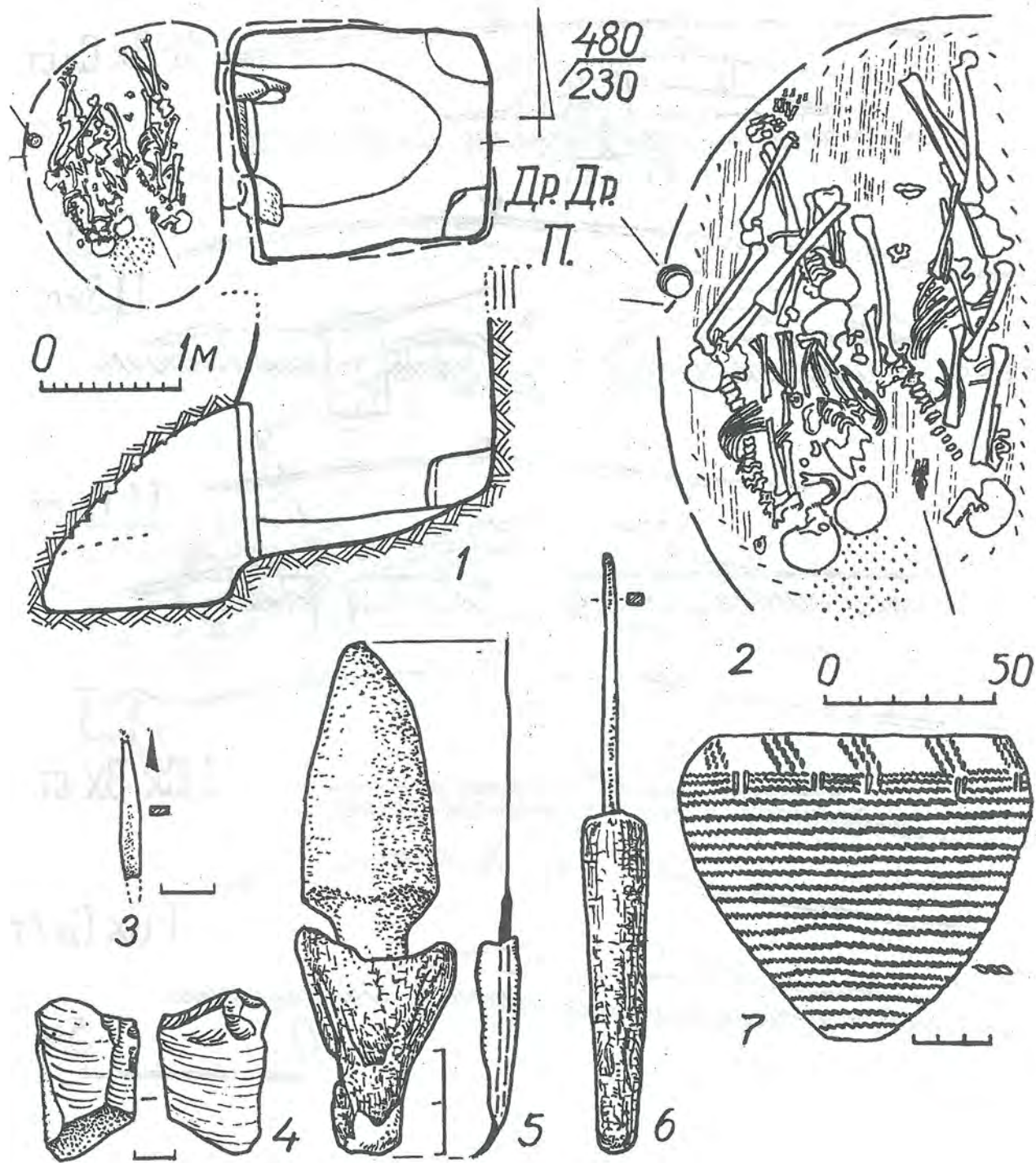

Рис. 43. Пох. Лисичанськ, ЛНПЗ, 2/1.

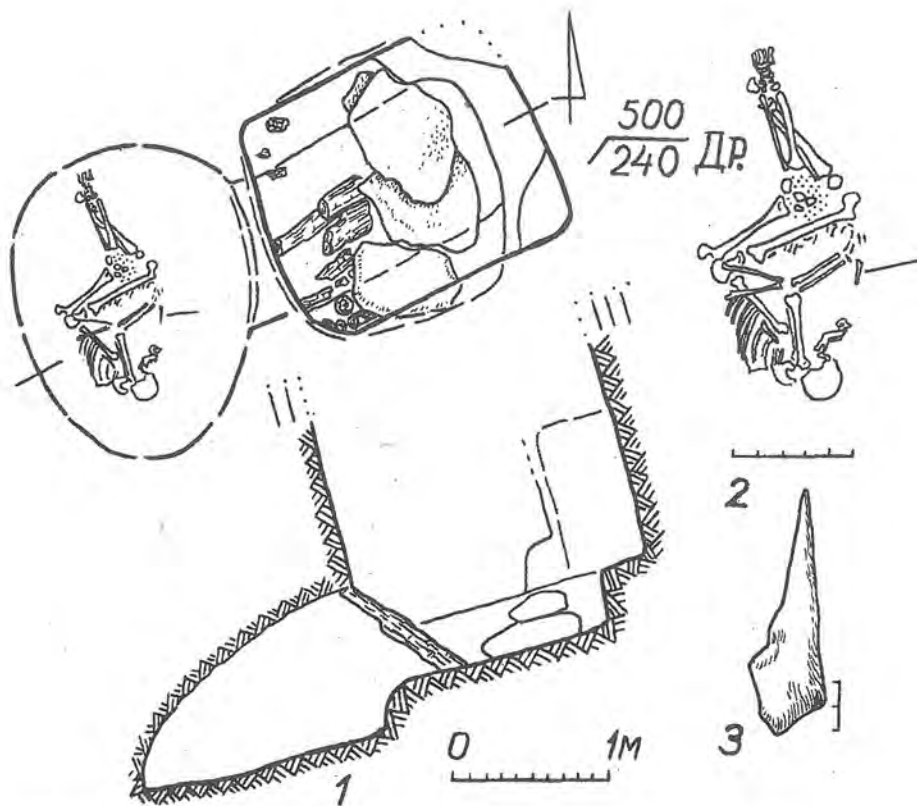

Рис. 44. Пох. Лисичанськ, ЛНПЗ, 2/3.

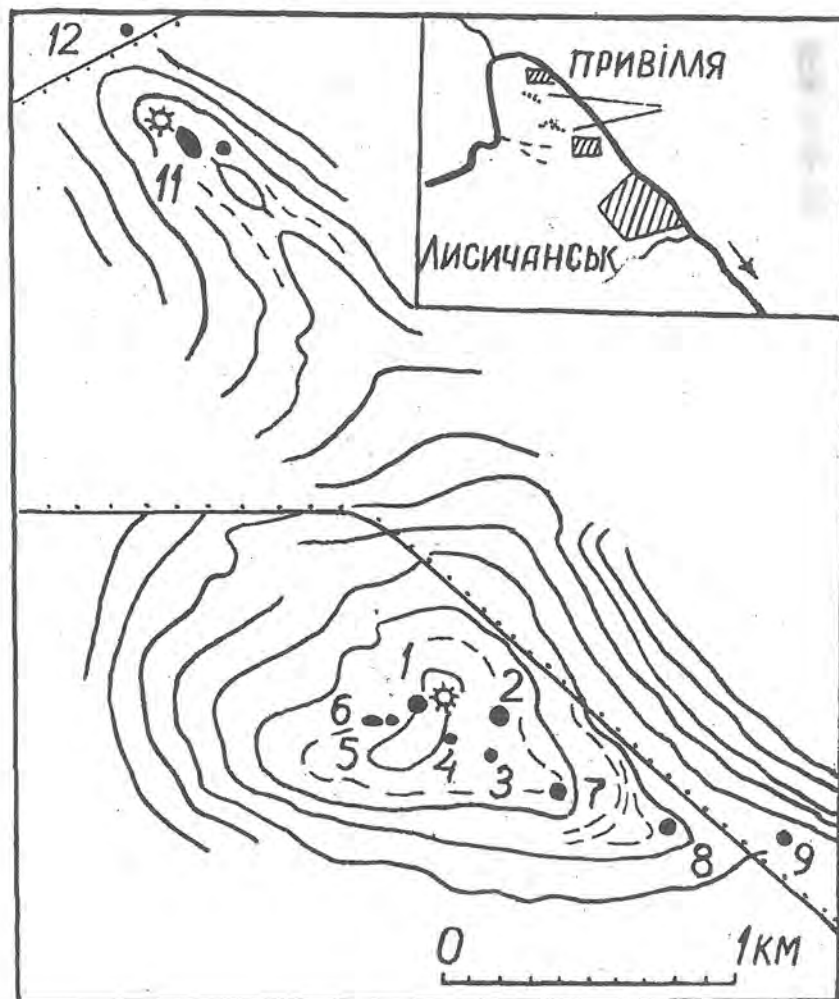

Рис. 45. План могил. Привілля.

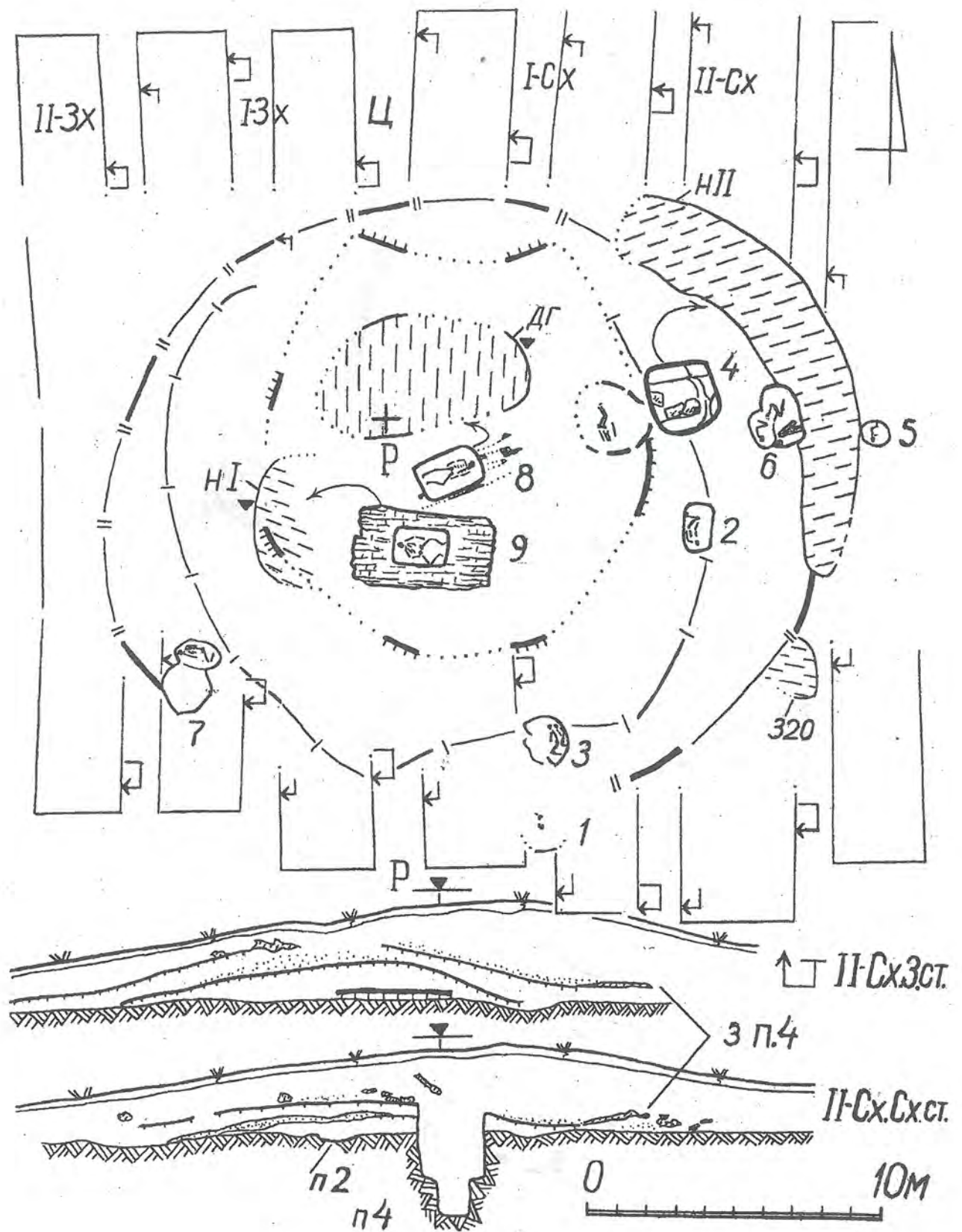

Рис. 46. Могила 1. Привілля. За А. М. Смірновим.

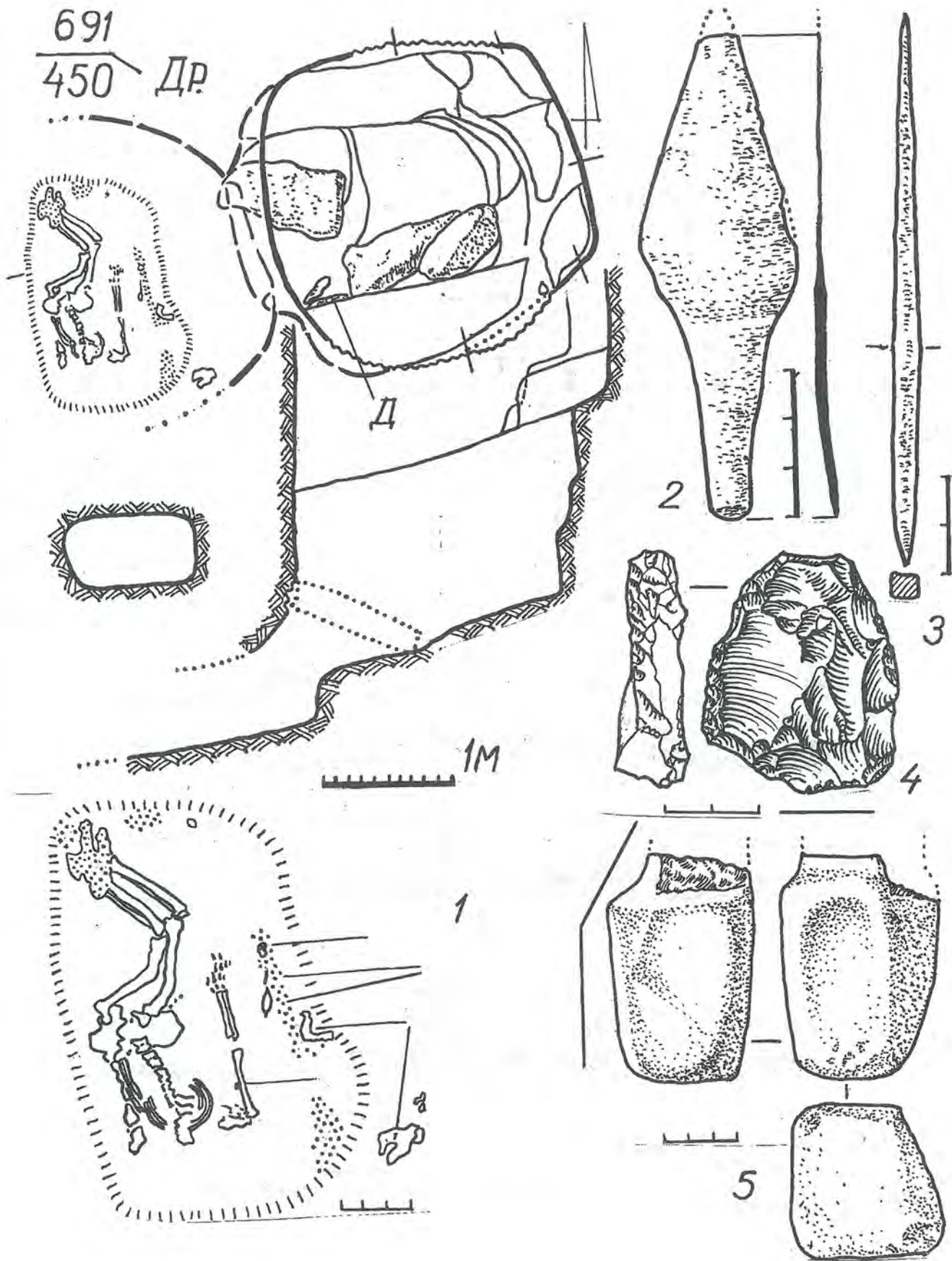

Рис. 47. Пох. Привілля 1/4.

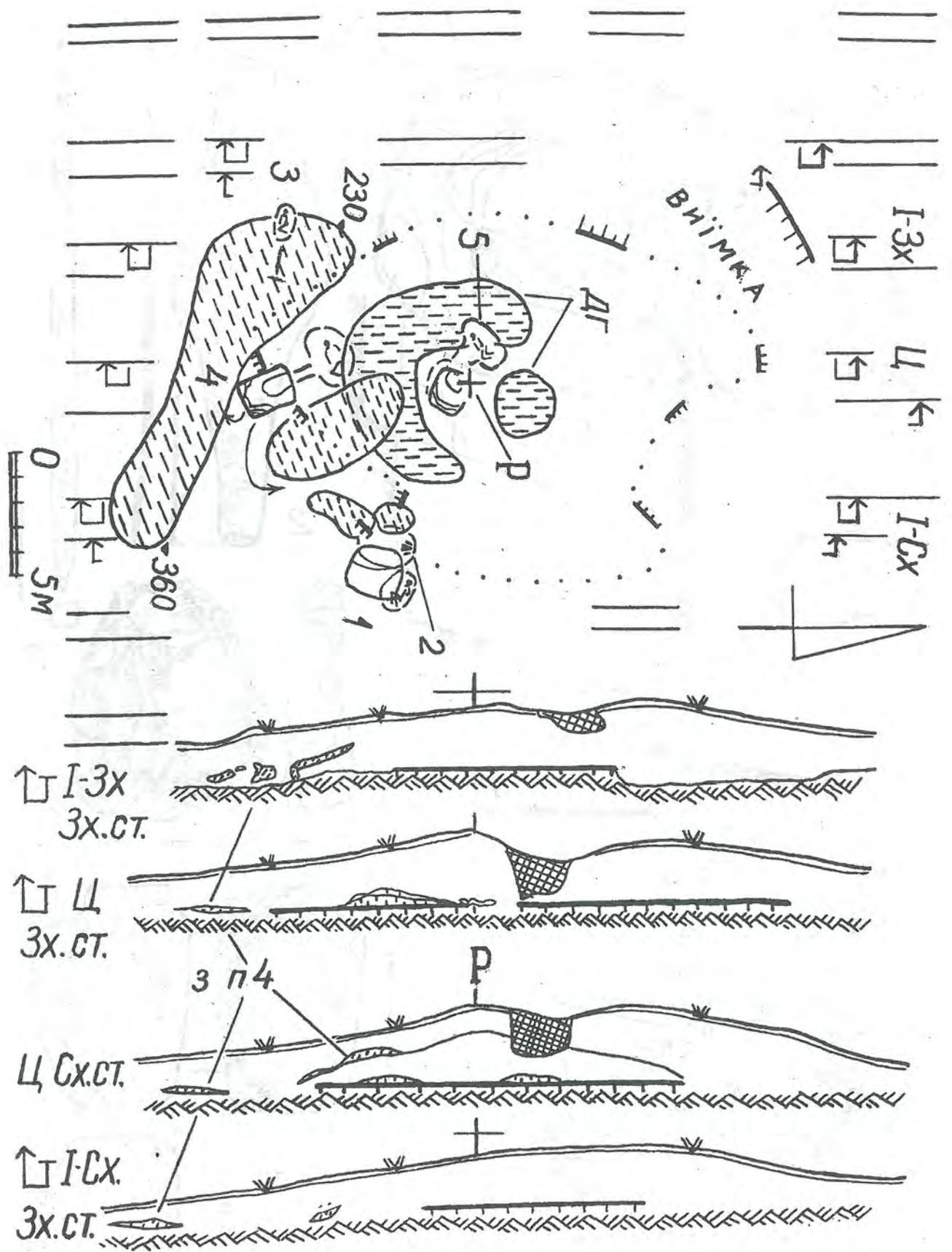

Рис. 48. Могила 2. Привілля. За В. П. Зельдиною.

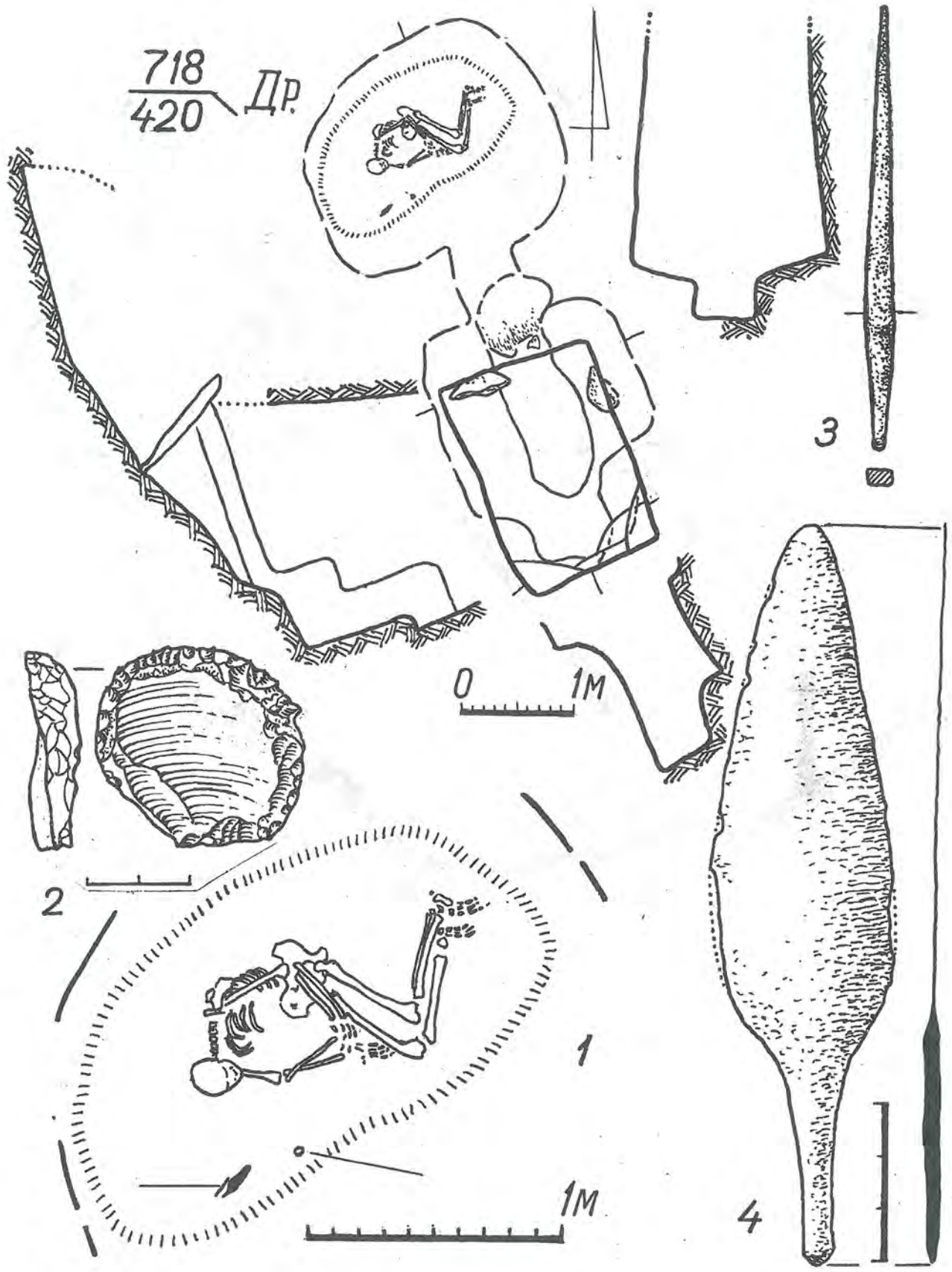

Рис. 49. Пох. Привілля 2/4.

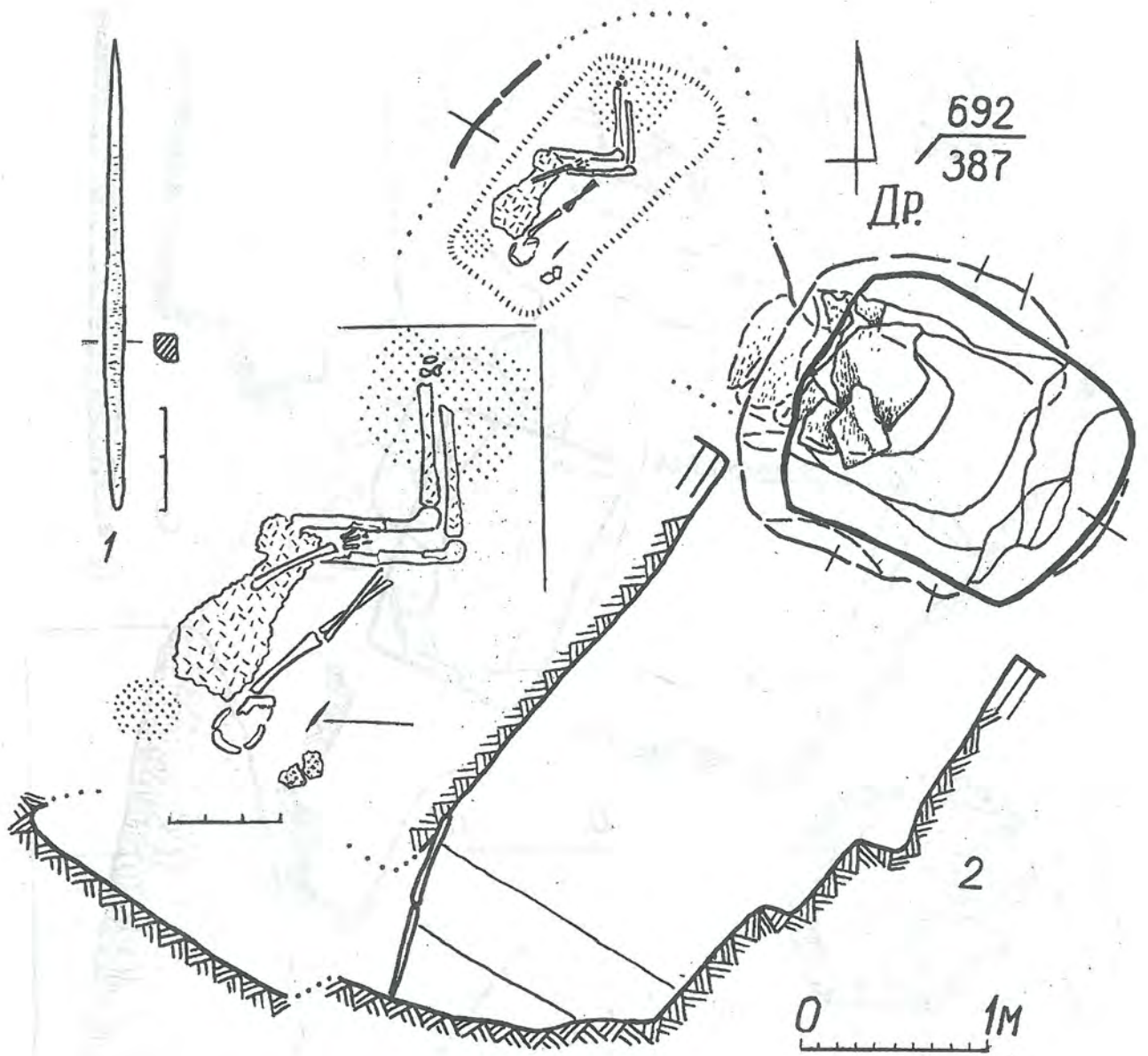

Рис. 50. Пох. Привілля 2/5.

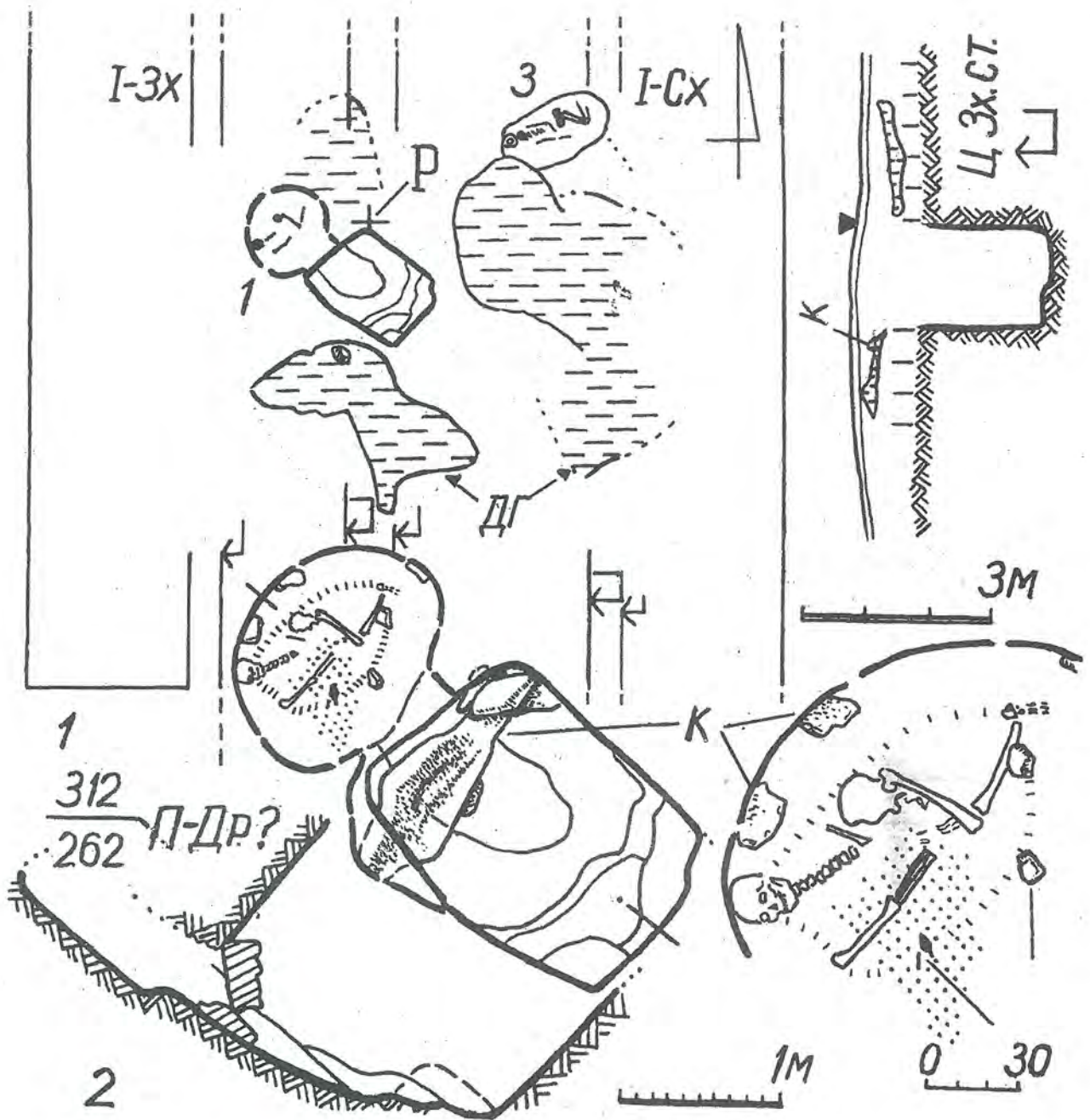

Рис. 51. Могила 3 і пох 3/1. Привілля.

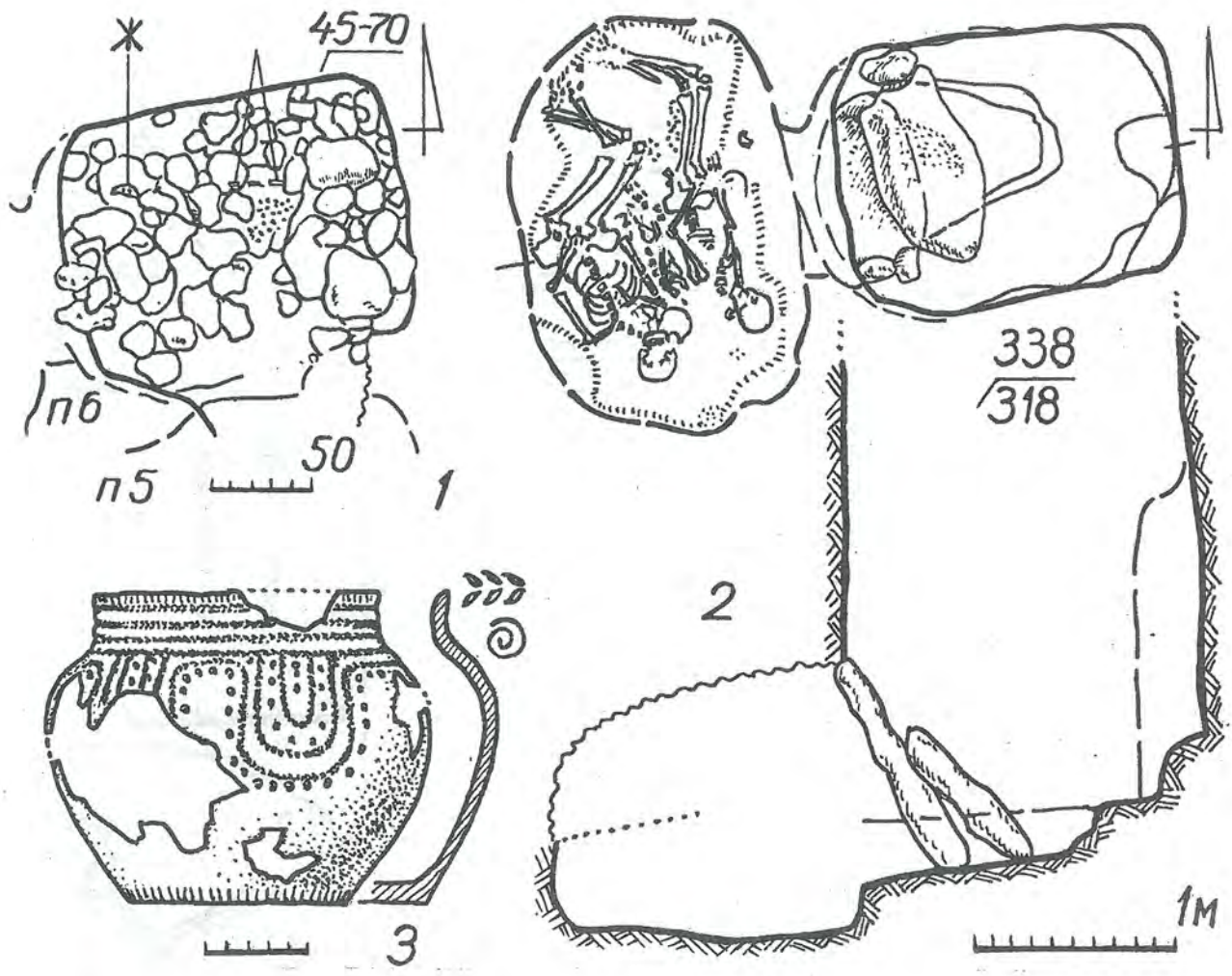

Рис. 52. Пох. Привілля 7/6.

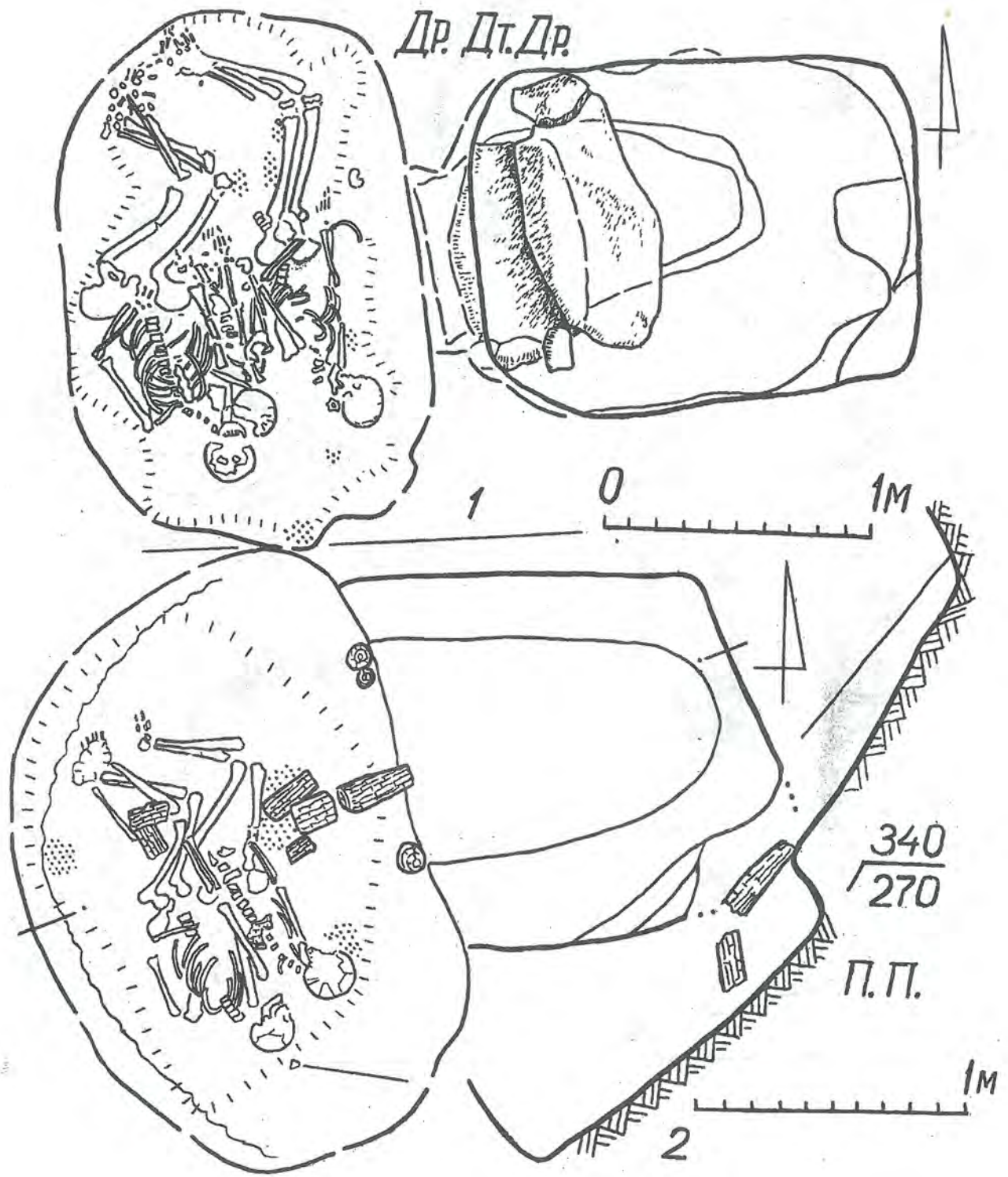

Рис. 53. Пох. Привілля 7/6 (1) і 8/2 (2).

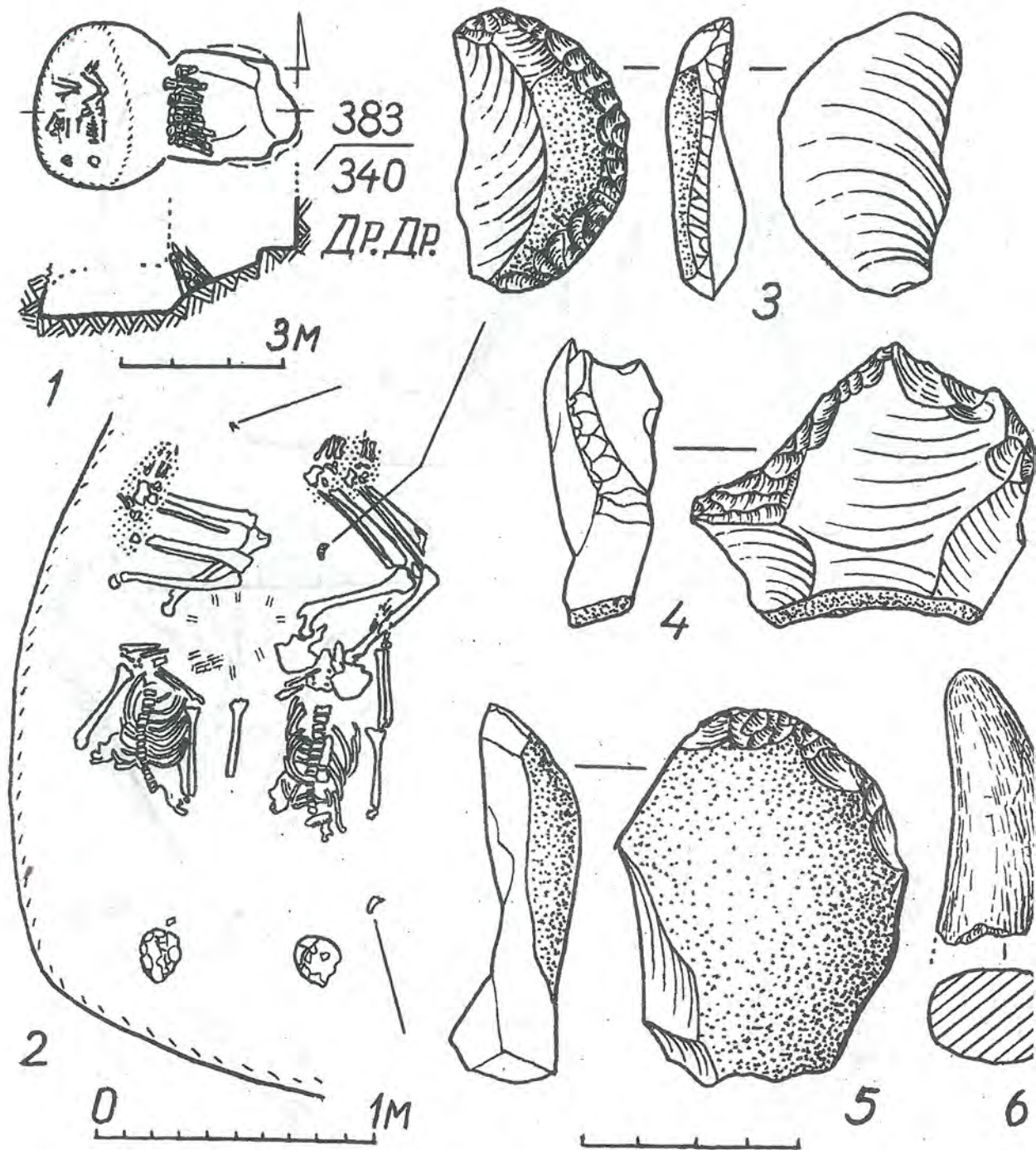

Рис. 54. Пох. Тополівка 1/3.

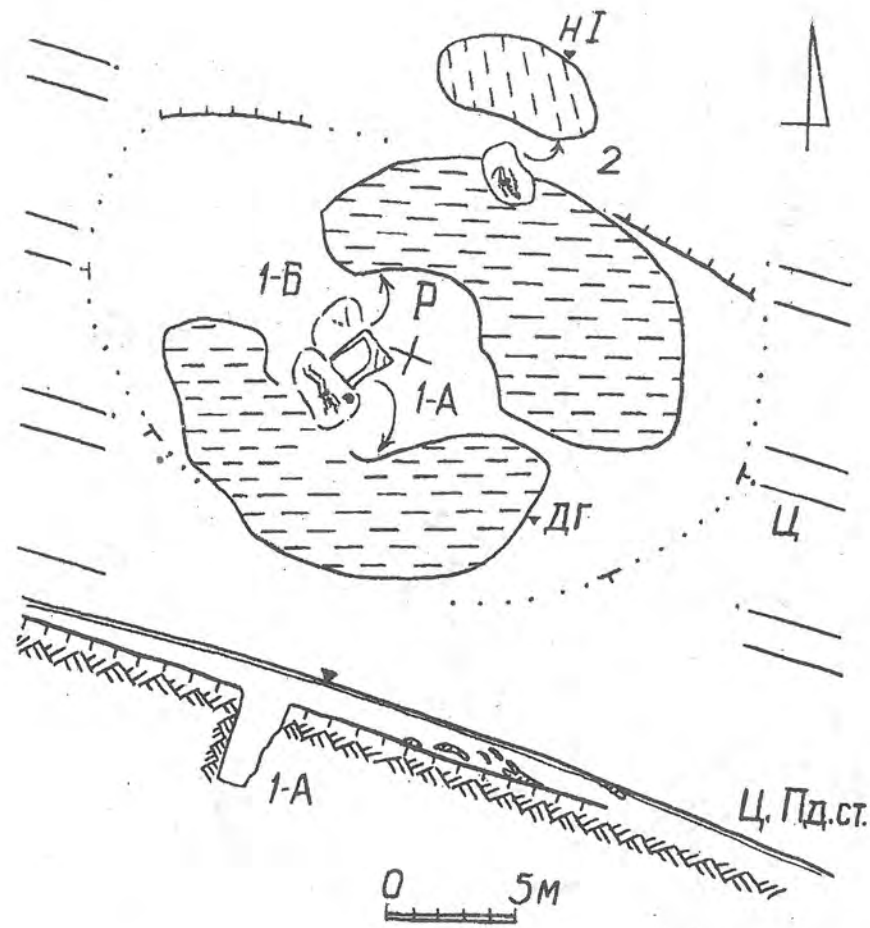

Рис. 55. Могила 1. Голубовський. За Л. Г. Самойленко.

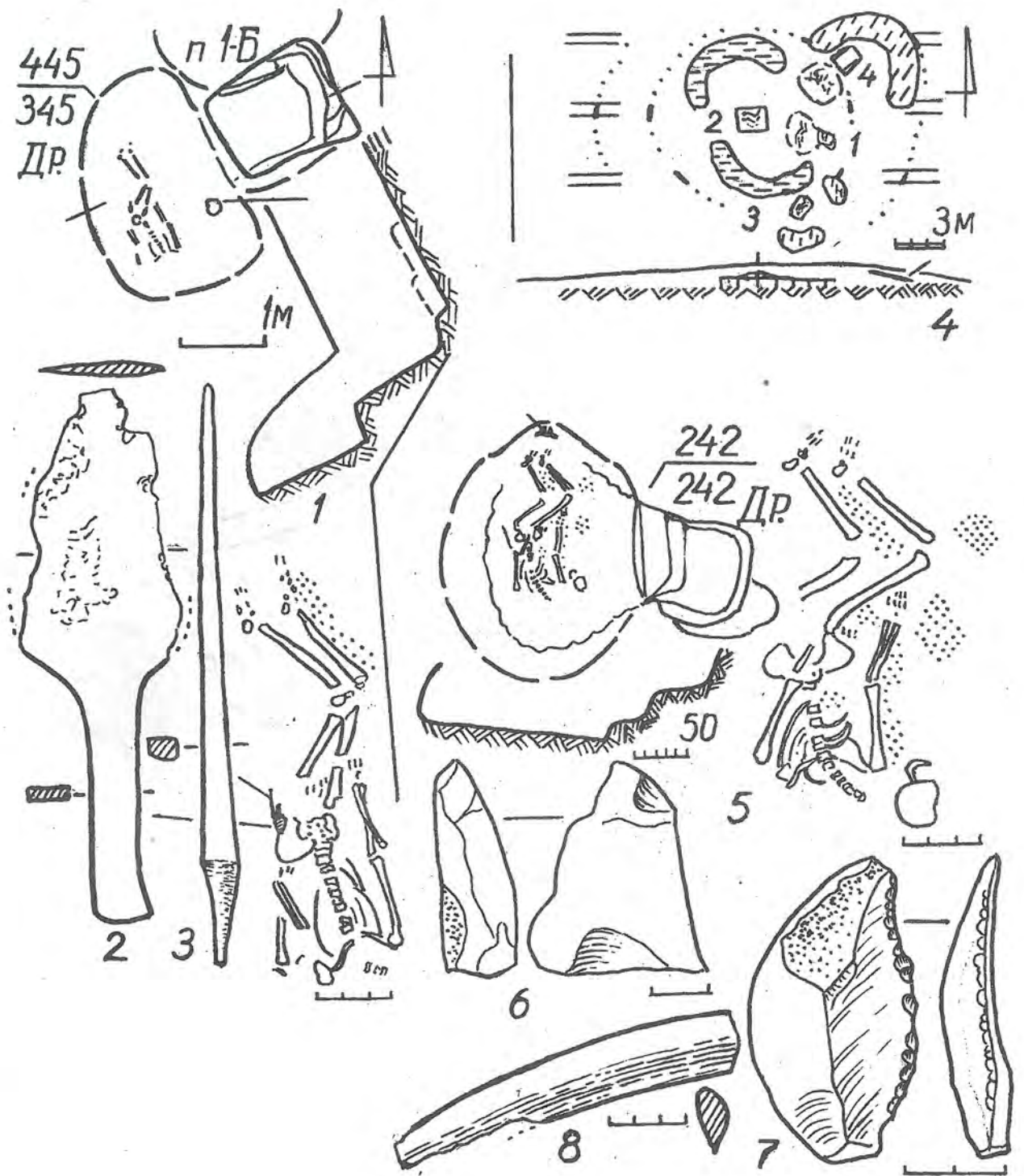

Рис. 56. Пох. Голубовський 1/1 – А (1-3), могила 4 (4) і пох. 4/1 (5-8).

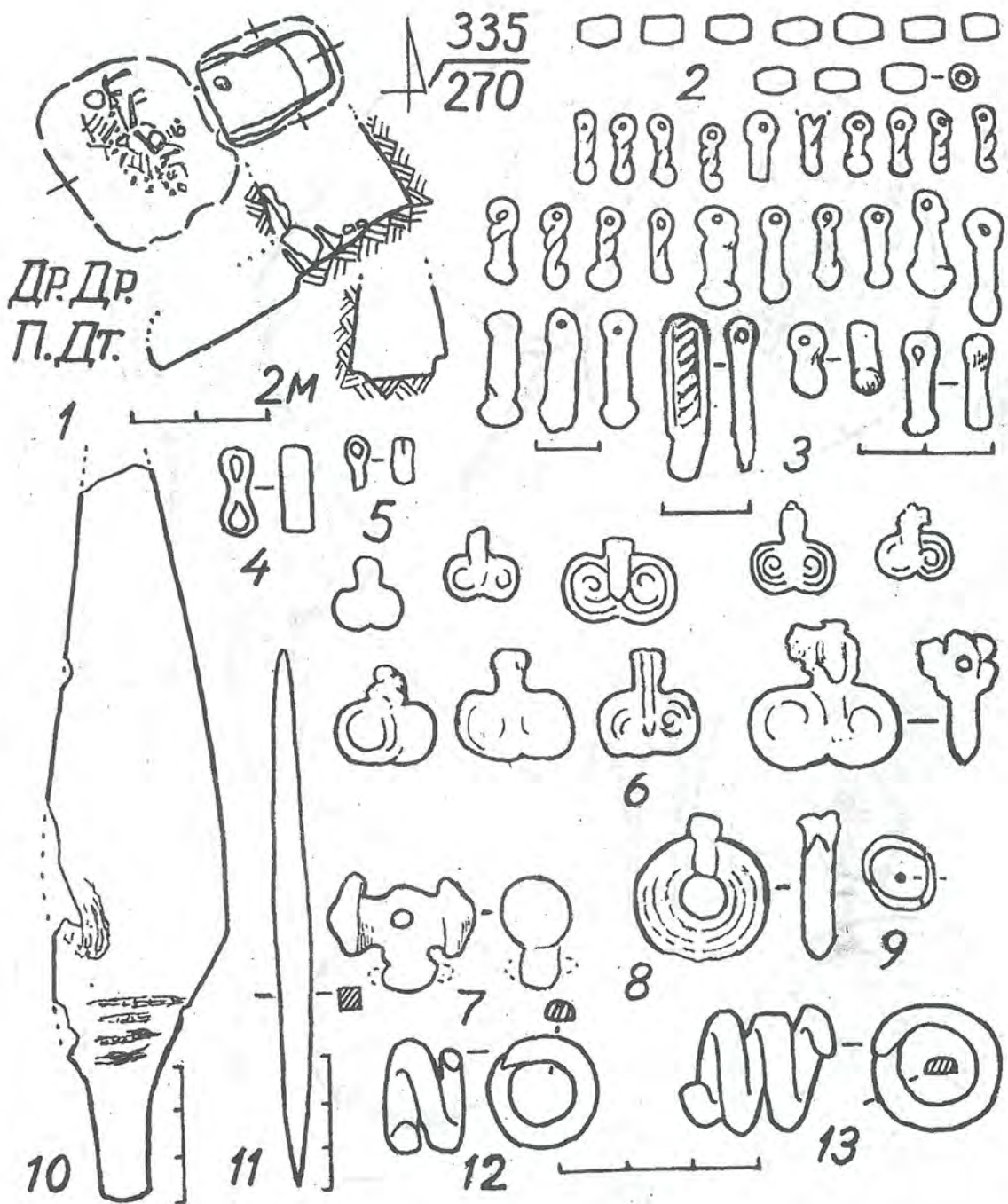

Рис. 57. Пох. Голубовський 4/4.

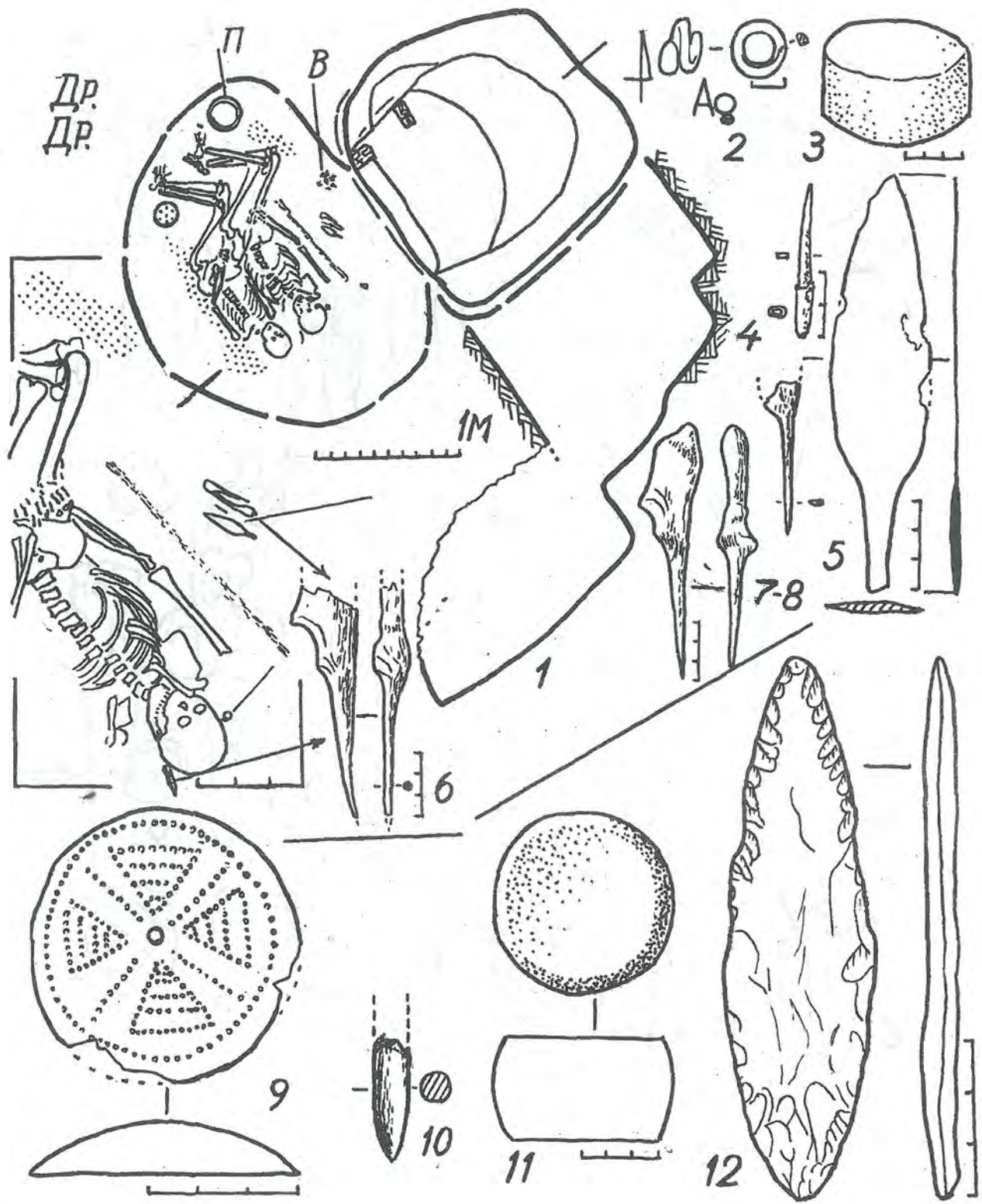

Рис. 58. Пох. Сіверськ 1/2 (1-8) і речі з пох. Майдан 1/1 (9-12).

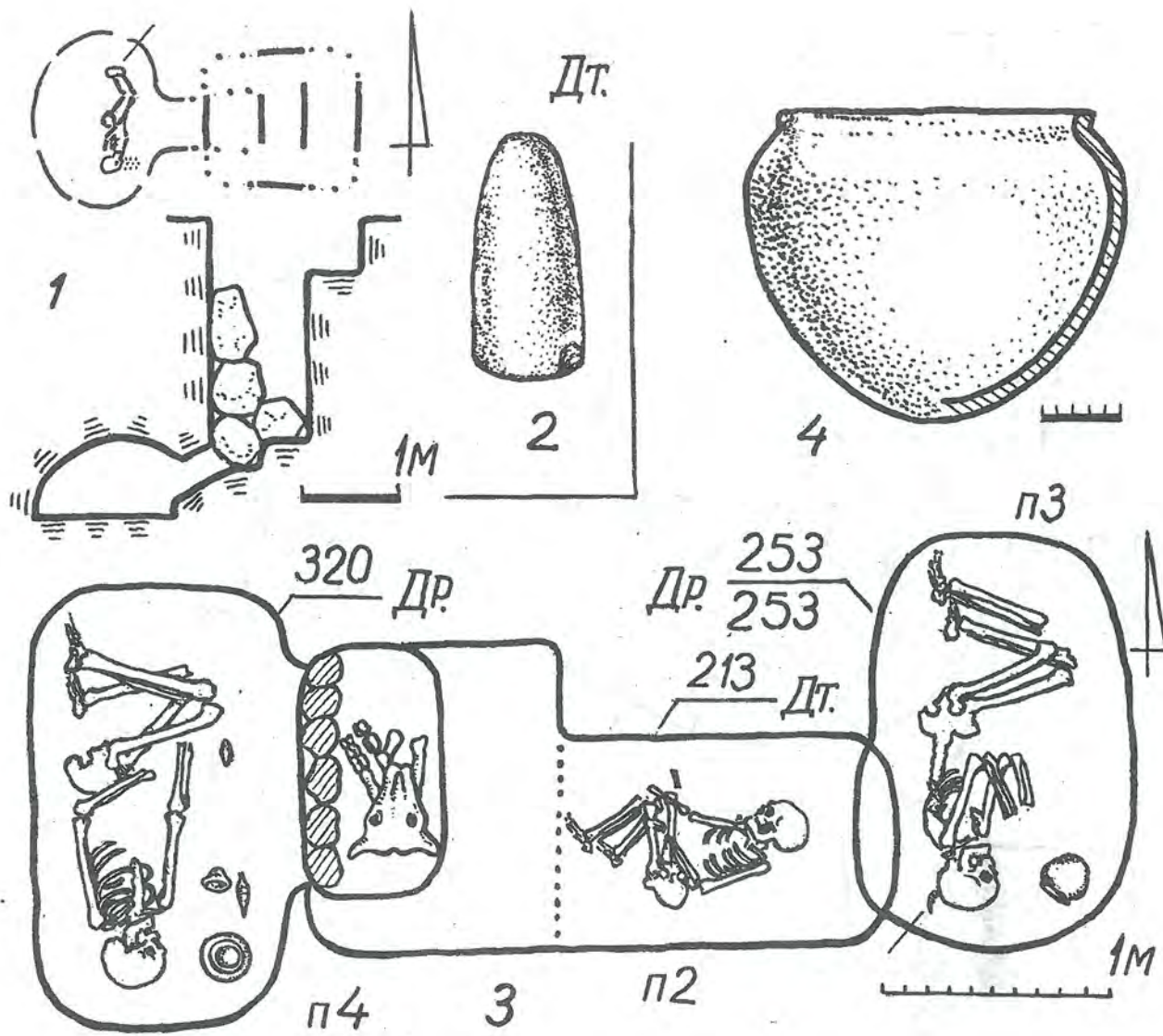

Рис. 59. Пох. Кам'янка 7/4 (1- 2) і Велика Комишуваха, Гостра Могила 2/2, 2/3, 2/4 (4 - посудина з пох. 3).

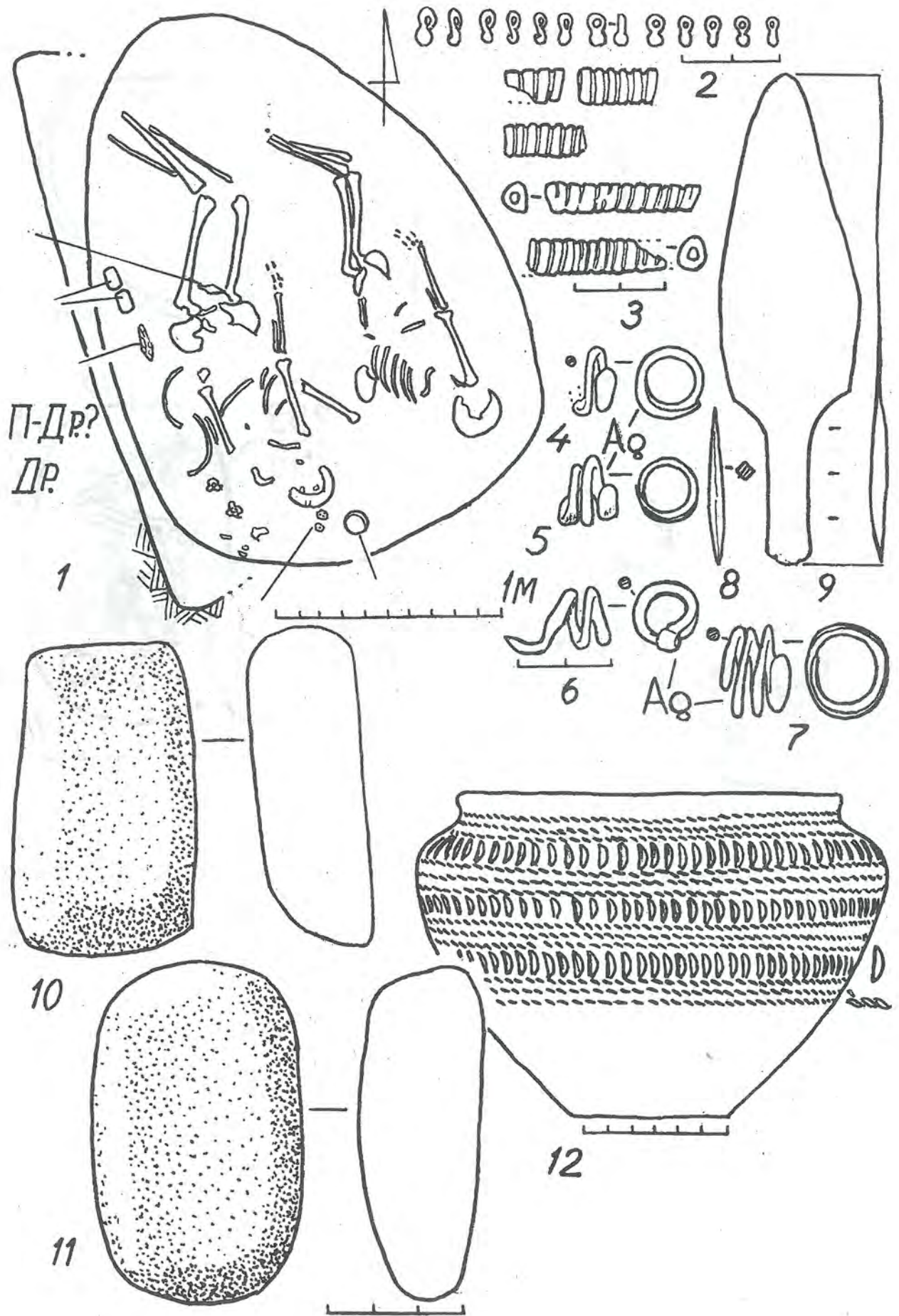

Рис. 60. Пох. Майдан 1/1.

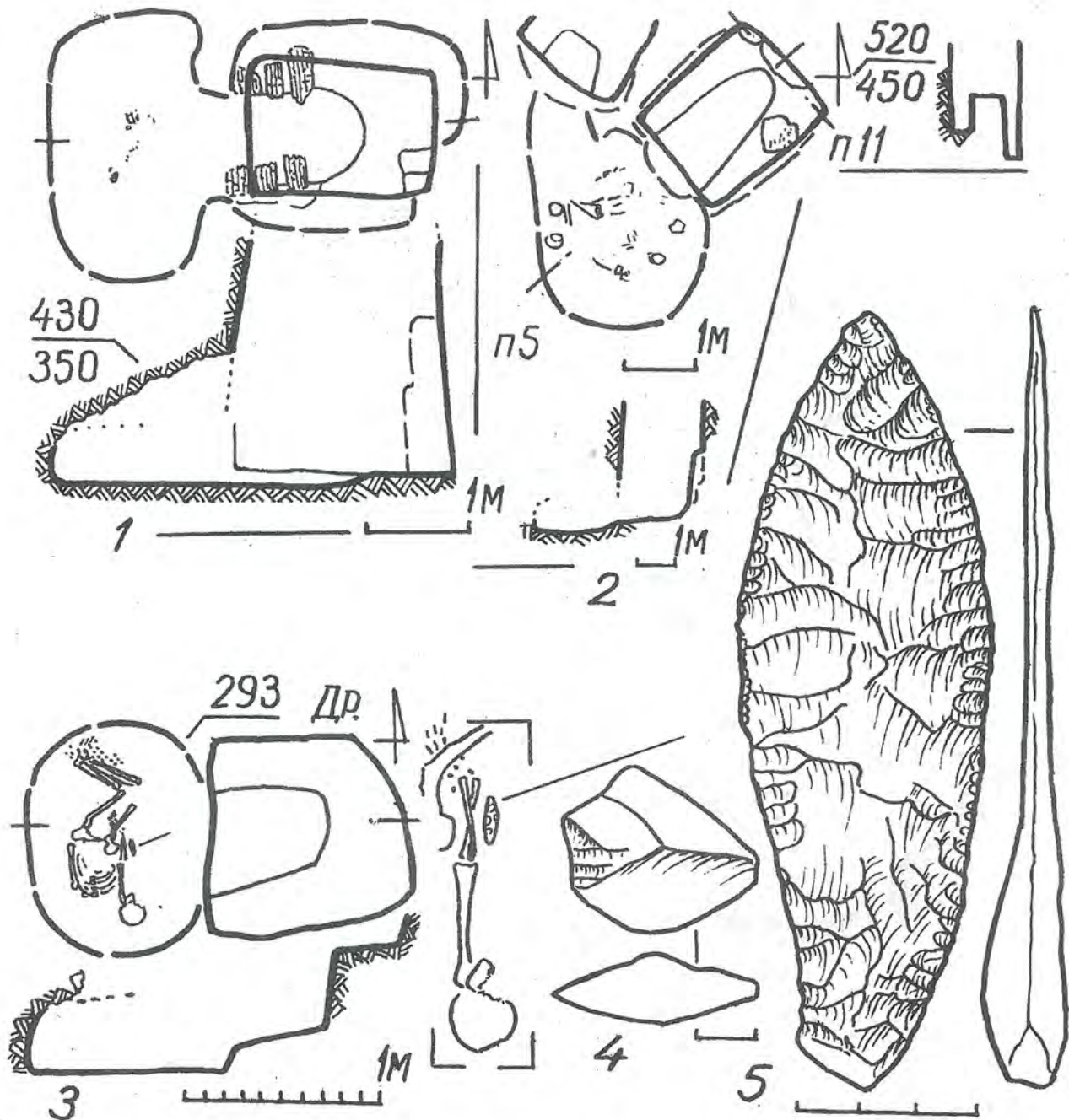

Рис. 61. Пох. 4. Новомикільське 1/4 (1), 1/11 (2) і Тарасівка 1/8 (3-5).

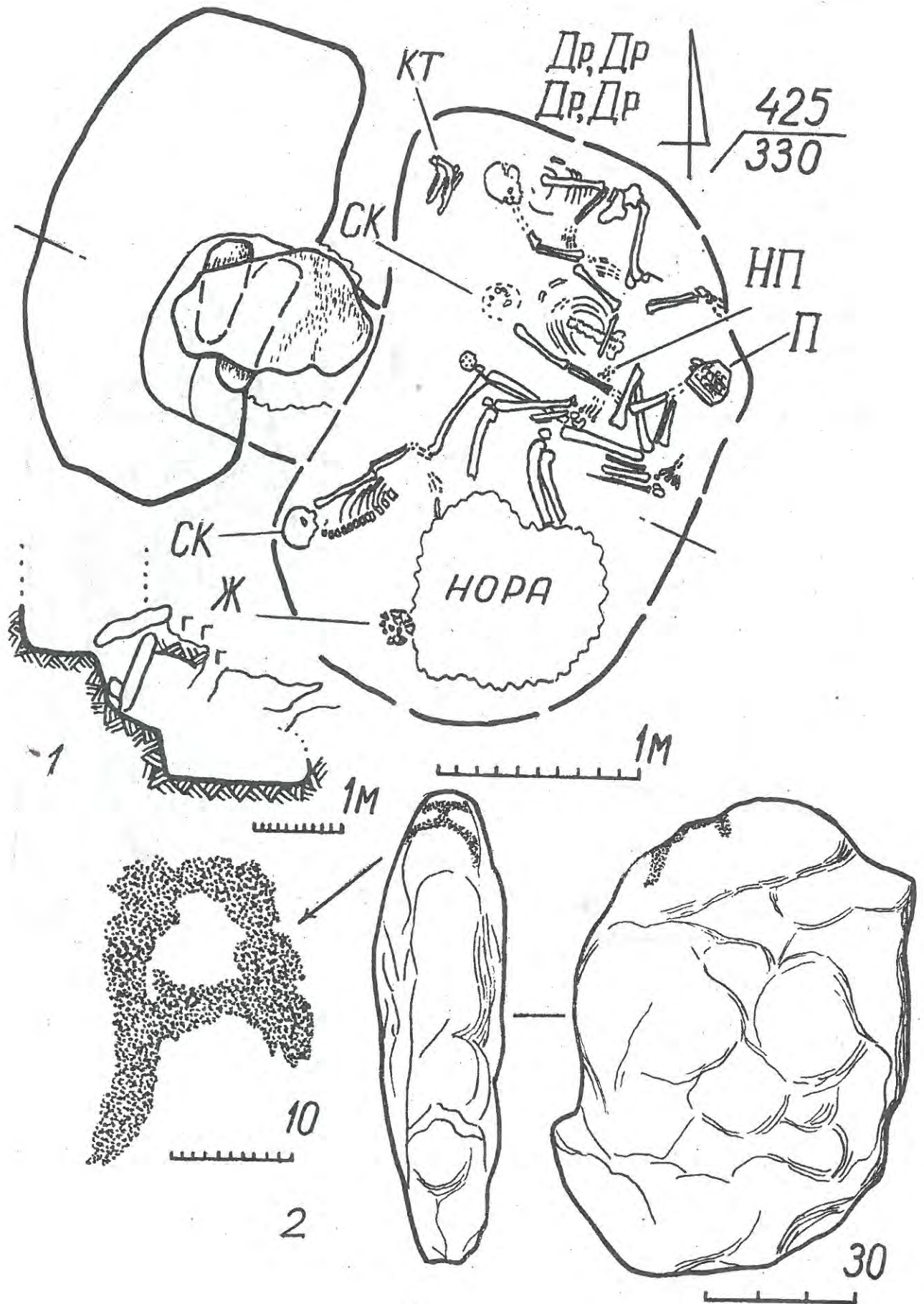

Рис. 62. Пох. Новомикільське 1/6.

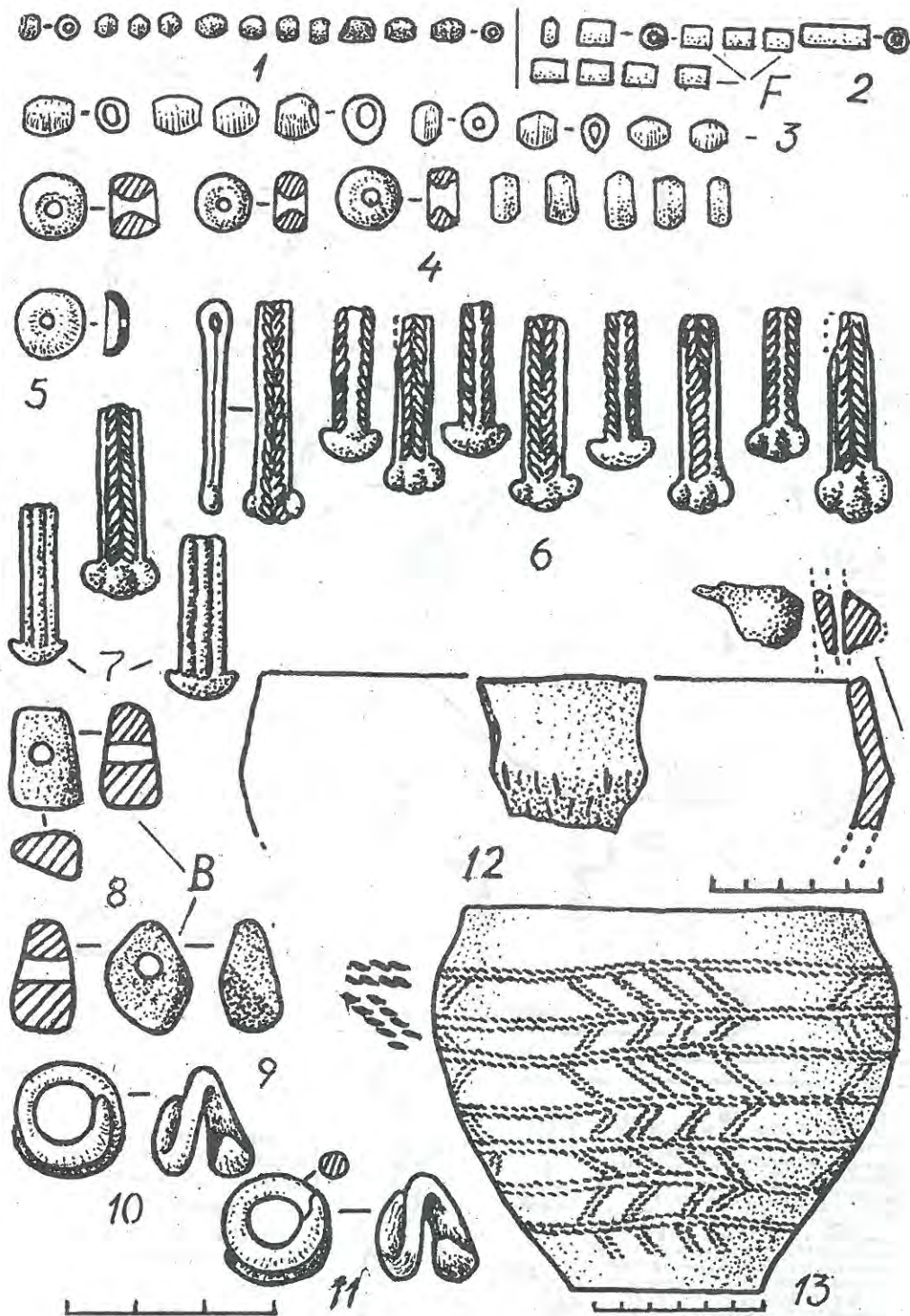

Рис. 63. Речі з пох. Новомикільське 1/6. 1,6,7,10-11 – бронза; 2- фаянс; 3- кістка; 4 – кварцит; 5 – зуб ската; 8 –9 – бурштин; 12- 13 – кераміка.

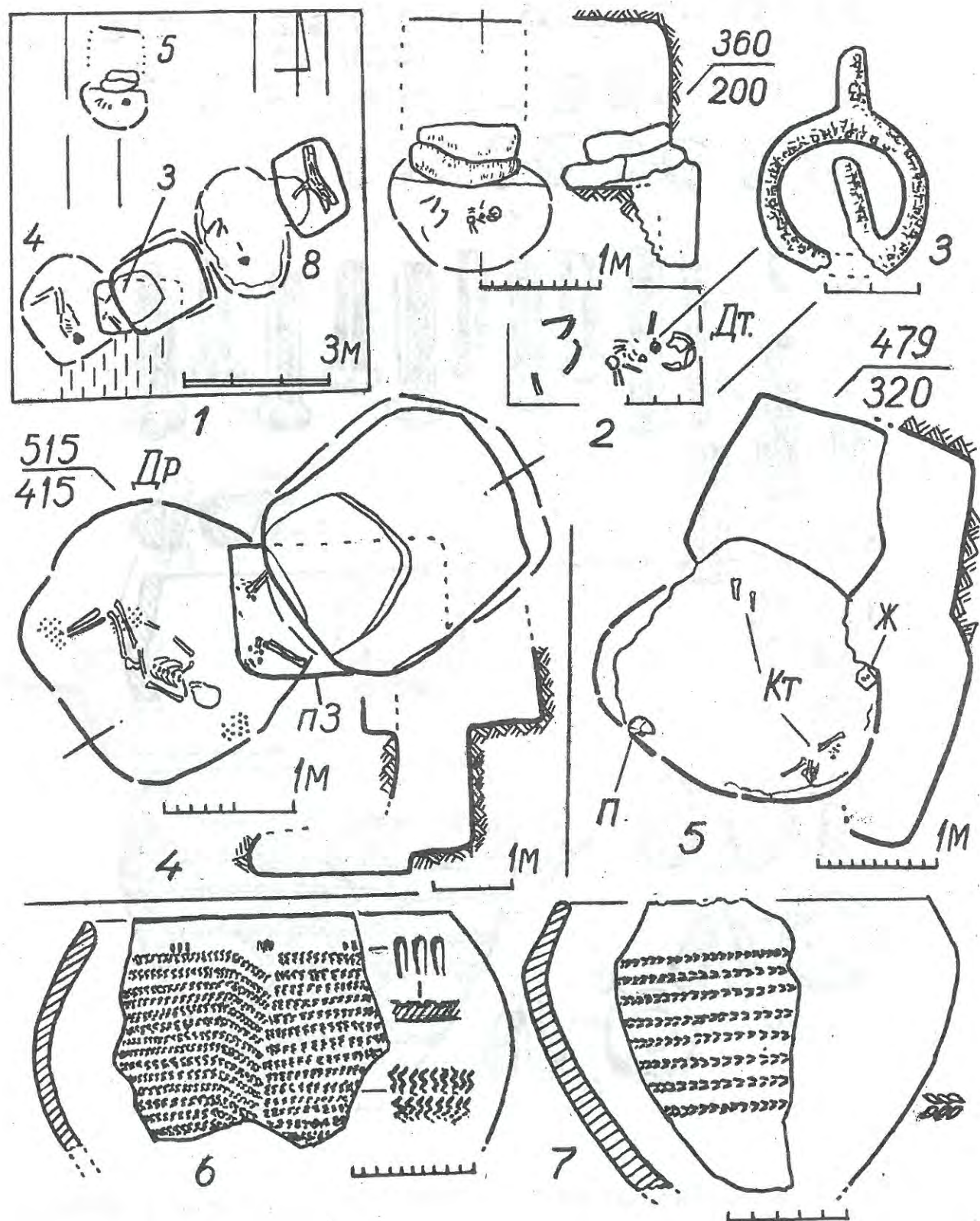

Рис. 64. Центральна частина могили 1 поблизу с. Нова Астрахань (1) і пох. з неї 1/5 (2-3), 1/4 (4); пох. Плотина 14/6 (5-7).

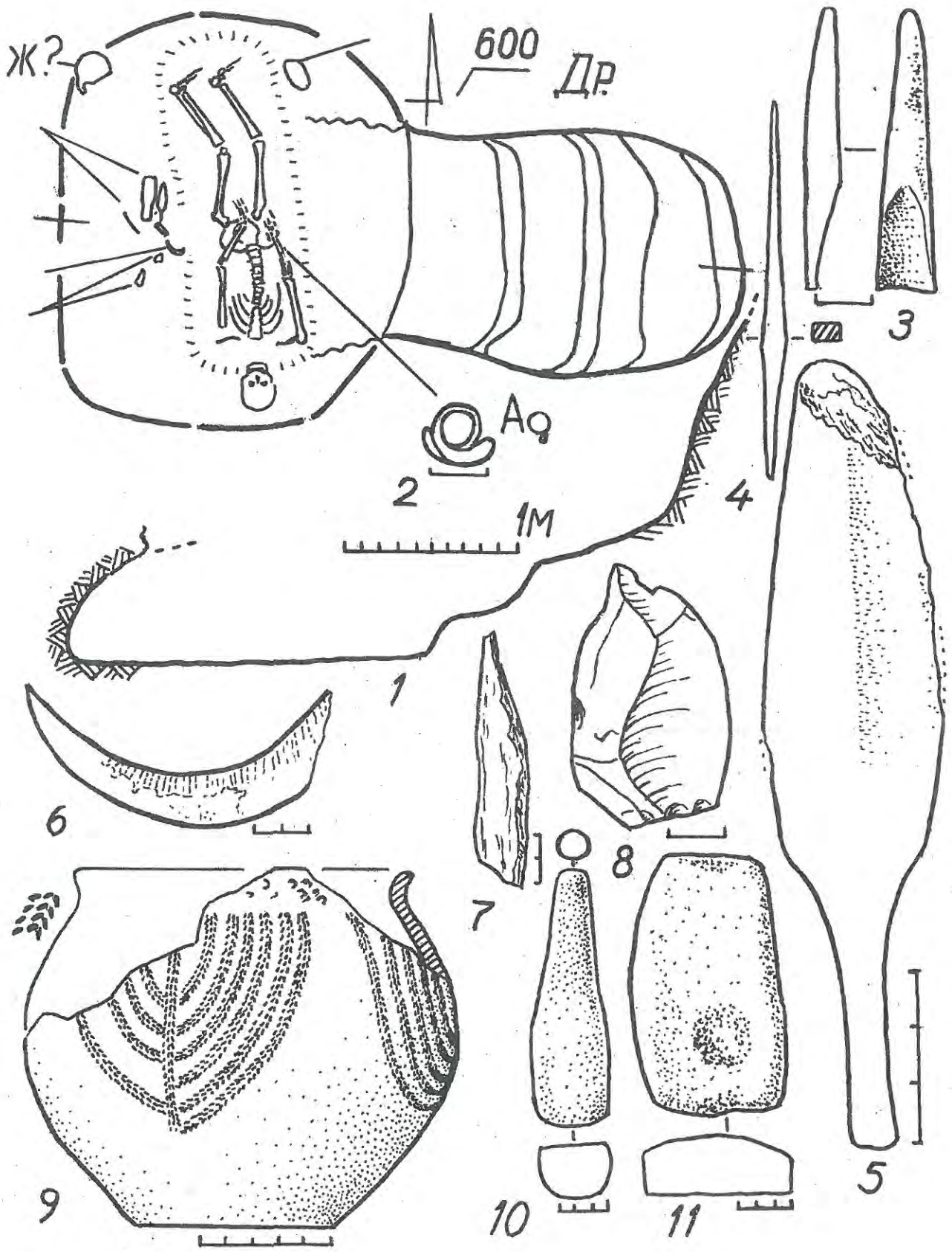
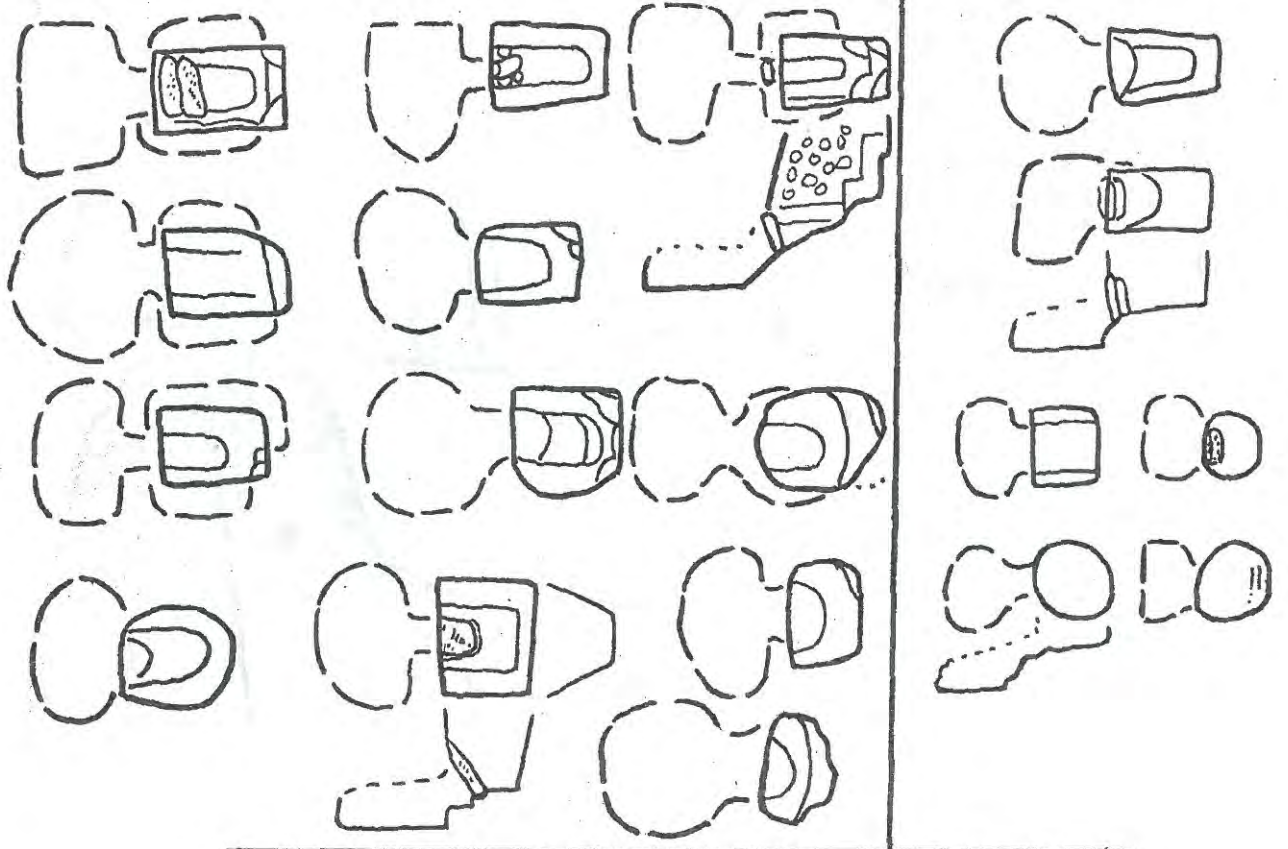

Рис. 65. Пох. Гончарівка 1/13. За К. І. Красильниковим.

Поховання: дорослих

дітей

Сіверськодонецчина

Нижня

Донщина

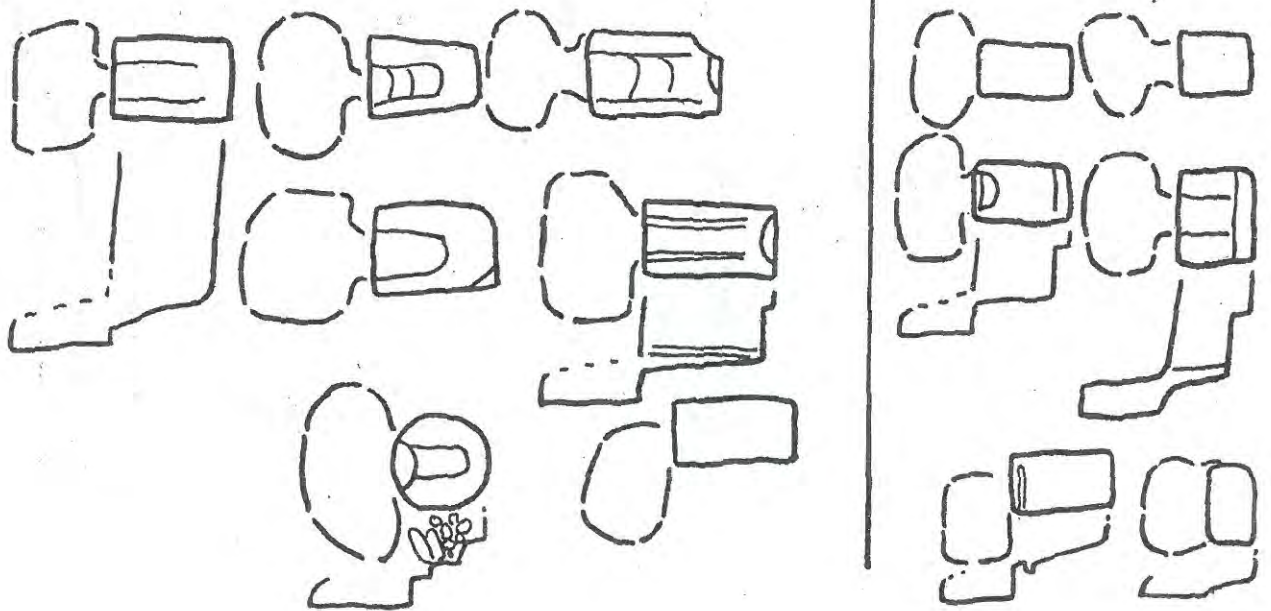

Рис. 66. Типи ранніх катакомб Сіверськодонецчини і Нижньої Донщини.

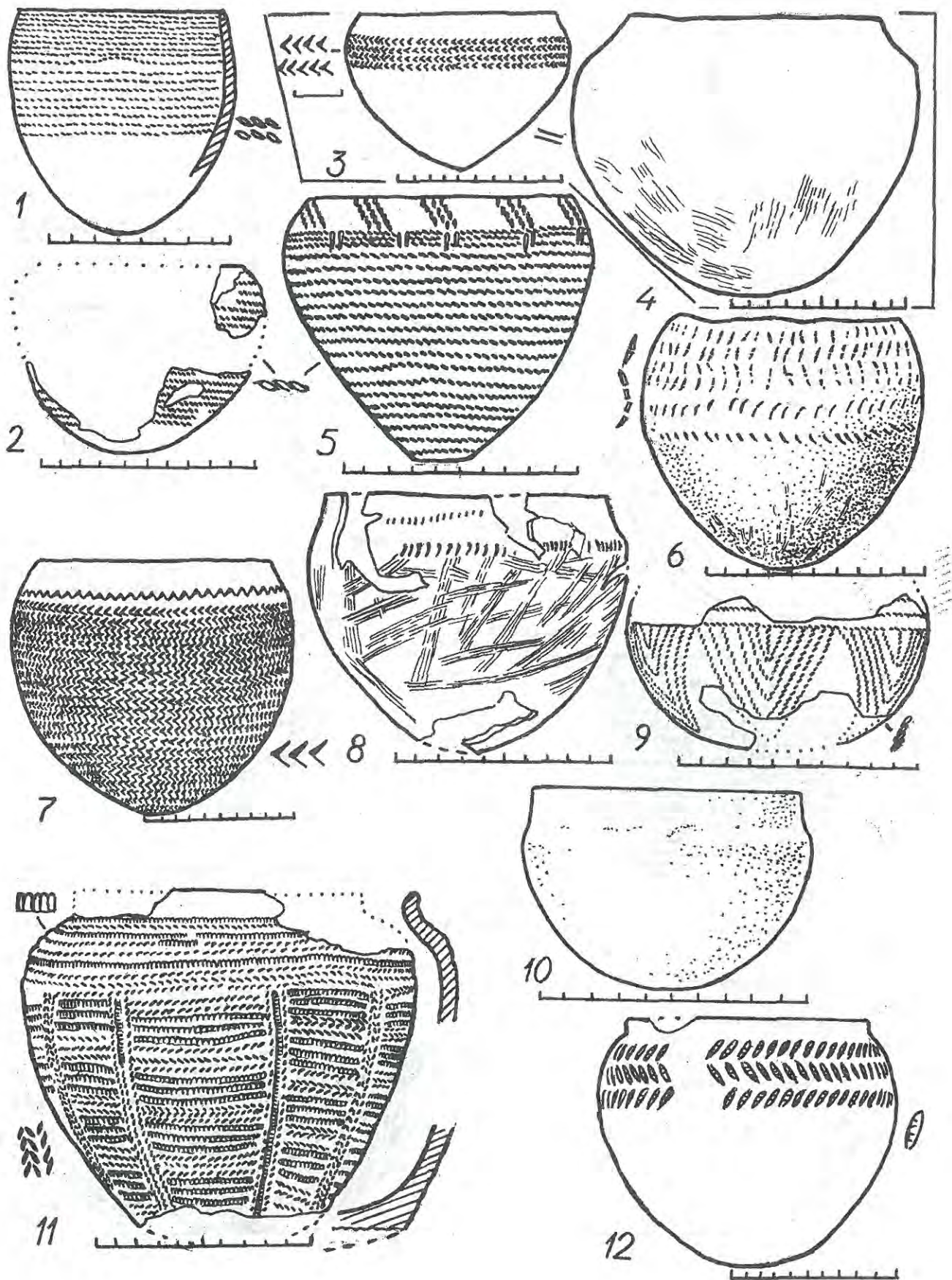

Рис. 67. Кераміка з пох.: 1 - Бірюкове 4/7; 2 - Новоселівка 2/2; 4- Бобрикове 1/3; 5 - Лисичанськ, ЛНПЗ, 2/1; 6 - Зимогір'я 1/13; 7 - Сіверськ 1/2; 8 - Дібрівка 4/10; 9 - Астахове І 3/2; 10 - Миколаївка І 1/5; 11 - Зимогір'я 2/9; 12 - Кондратівка 4/2.

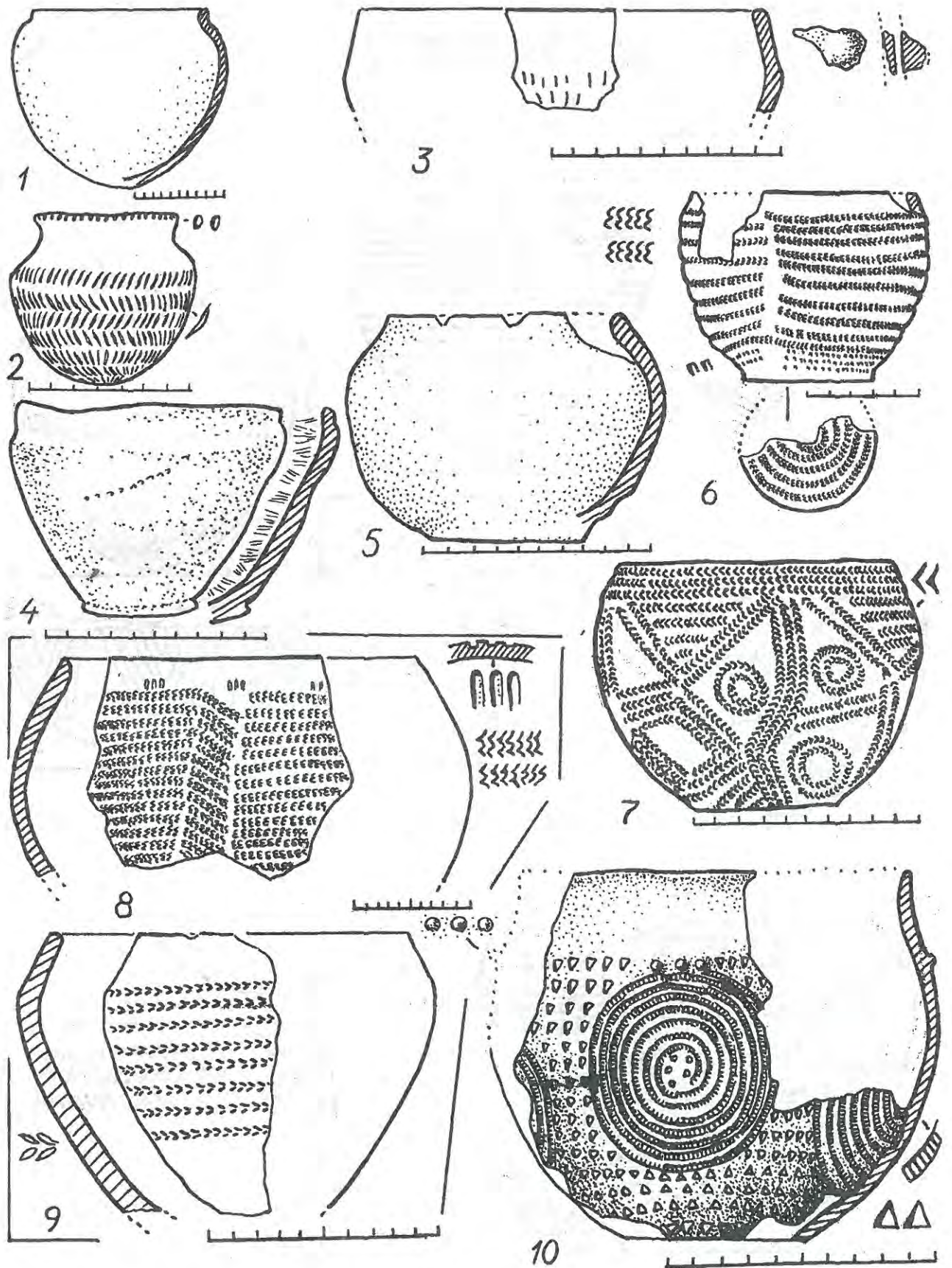

Рис. 68. Кераміка з пох.: 1 – В. Комишуваха, Гостра могила 2/3; 2- Сокольники 2/2; 3 - Новомикільське 1/6; 4 - Бірюкове, 1973 р., 1/3; 5 - Чорнухине 1/7; 6- Жолобок 2/5; 7 - Миколаївка I 2/10; 8-9 - Плотина 14/6; 10 - Олександрівськ 6/3.

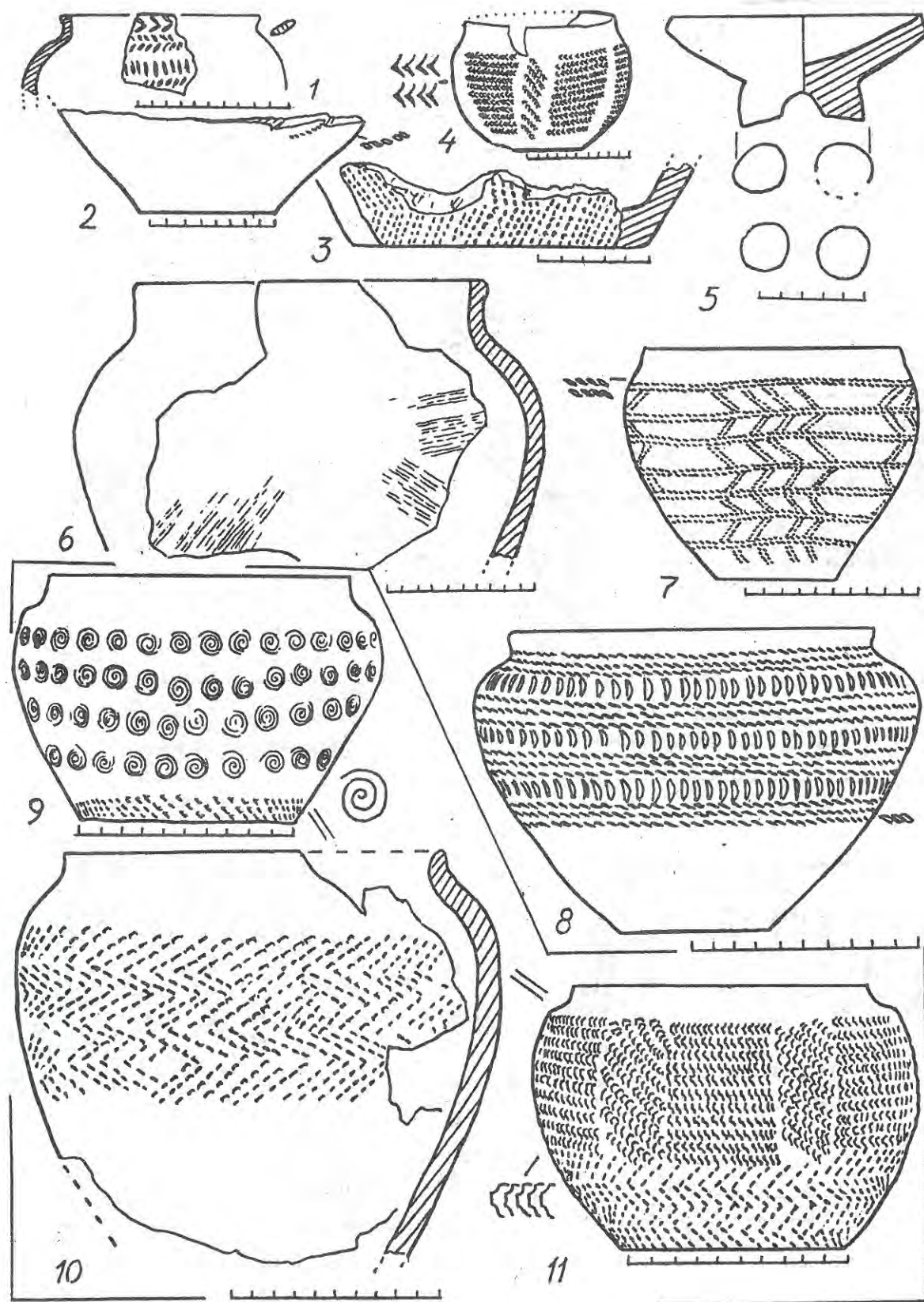

Рис. 69. Кераміка з пох.: 1- Бобрикове 1/3; 2 - Благовка, 1981р., 5/8; 3 - Пришиб 1/9; 4 - Луганськ, Кам'яний Брід; 5 - Ворошиловград, ВСГІ, 1975р., 4/5; 6 - Красна Зоря 2/9; 7- Новомикільське 1/6; 8- Майдан 1/1; 9-11 - Красна Зоря 3/4.

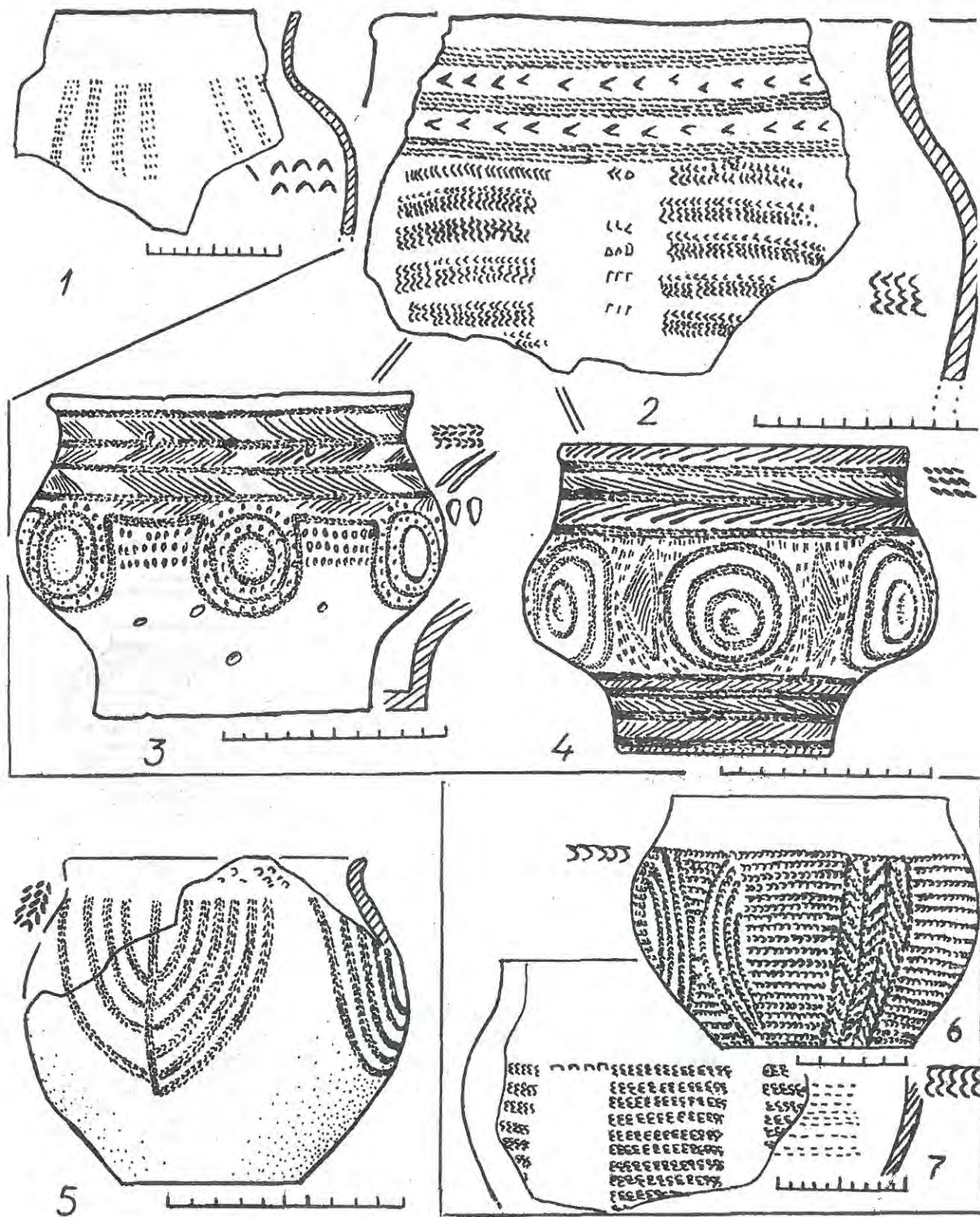

Рис. 70. Кераміка з пох.: 1 - Астахове IV 18/9-А; 2-4 – Зимогір'я 1/7; 5- Гончарівка 1/13
6-7- Упраздно- Кагальницький III 1/8 (Донщина).

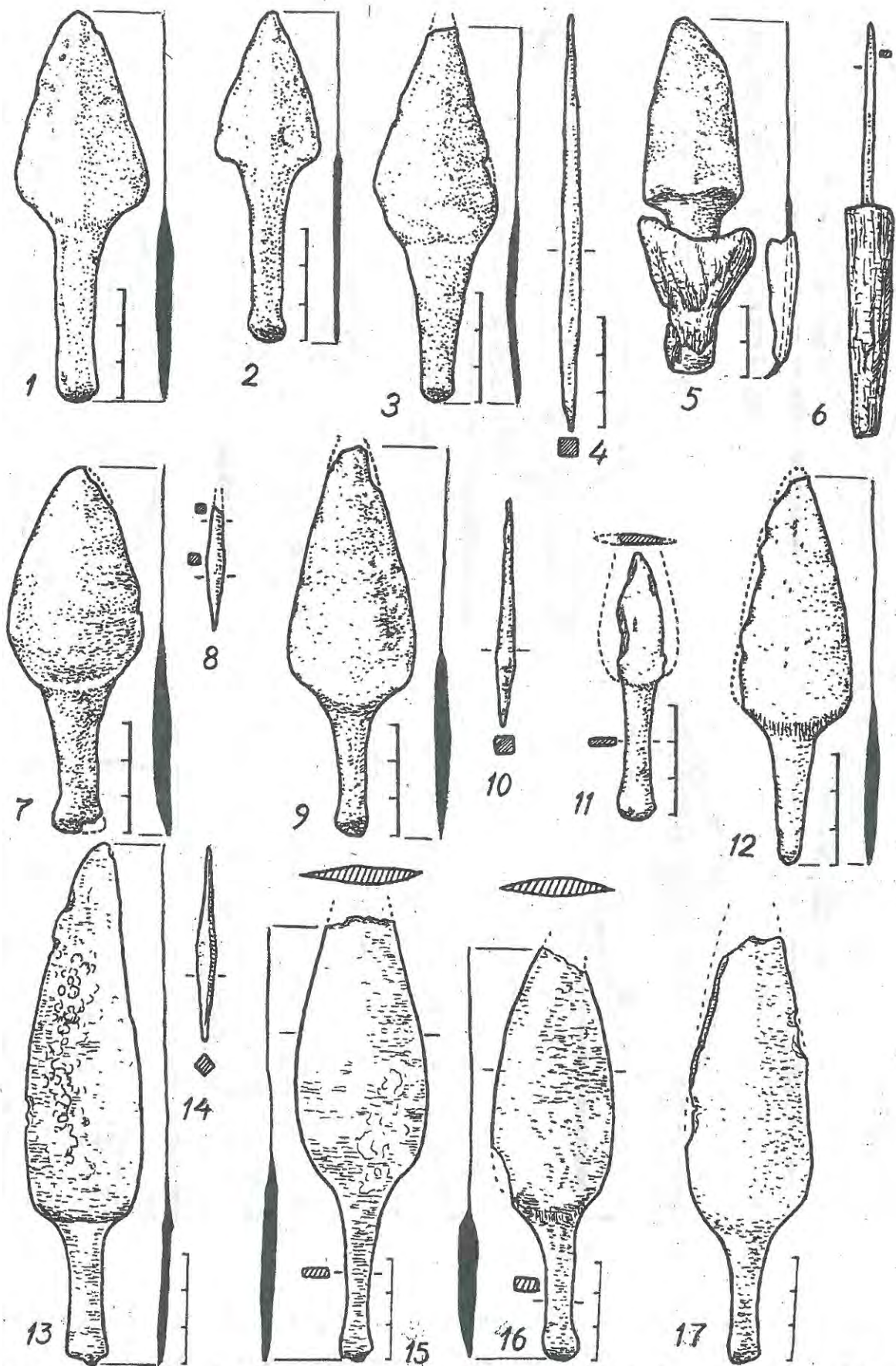

Рис. 71. Бронзові ножі і стрижні, 1 - Олександрівськ 1/38; 2 -Новоселівка 2/2; 3-4 - Привілля 1/4; 5-6 - Лисичанськ, ЛНПЗ 2/1; 7-8 - Говоруха 5/3; 9-10 - Привілля 3/1; 11 - Олександрівськ 10/14 -А; 12-там же 8/2; 13-14 - Жолобок 3/9; 15-16 - Зимогір'я 2/9; 17- Слов'яносербськ, 1918 р., 2/2.

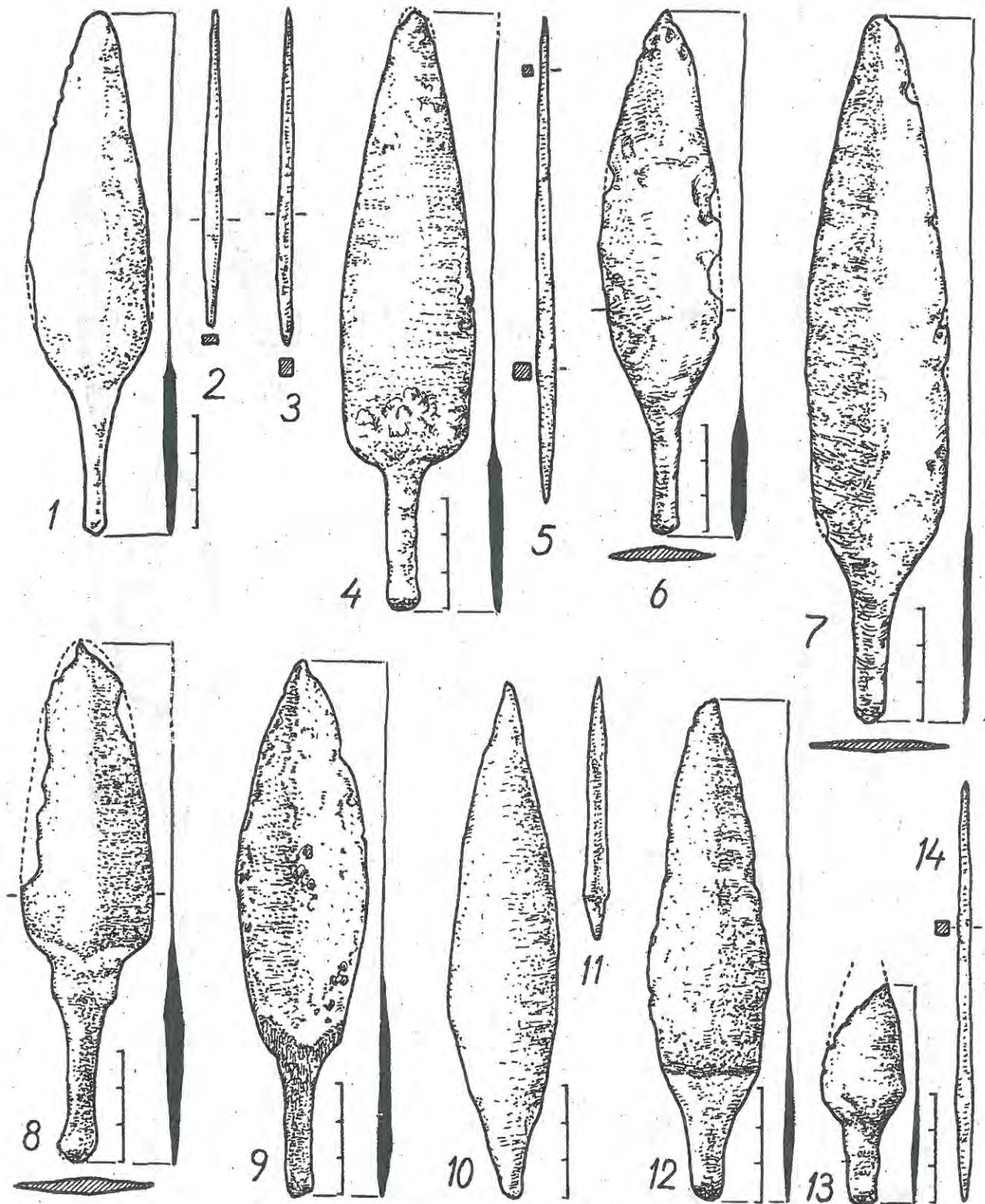

Рис. 72. Бронзові ножі і стрижні. 1-2 - Привілля 2/4; 3 - Привілля 2/5; 4,5 - Говоруха 7/24; 6 - Сіверськ 1/2; 7 - Зимогір'я 1/6; 8 - Благівка 2/7; 9 - Олександрівськ 9/25; 10,11 - Фрунзе 3/Б; 12-14 - Новоселівка 1/9.

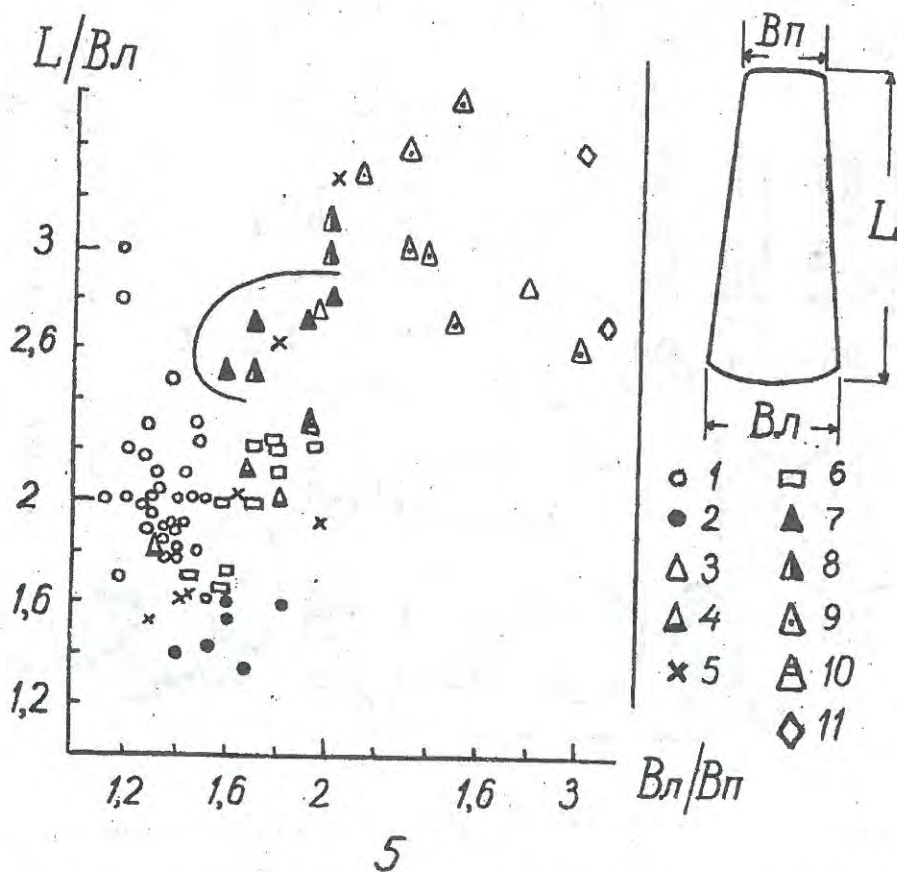
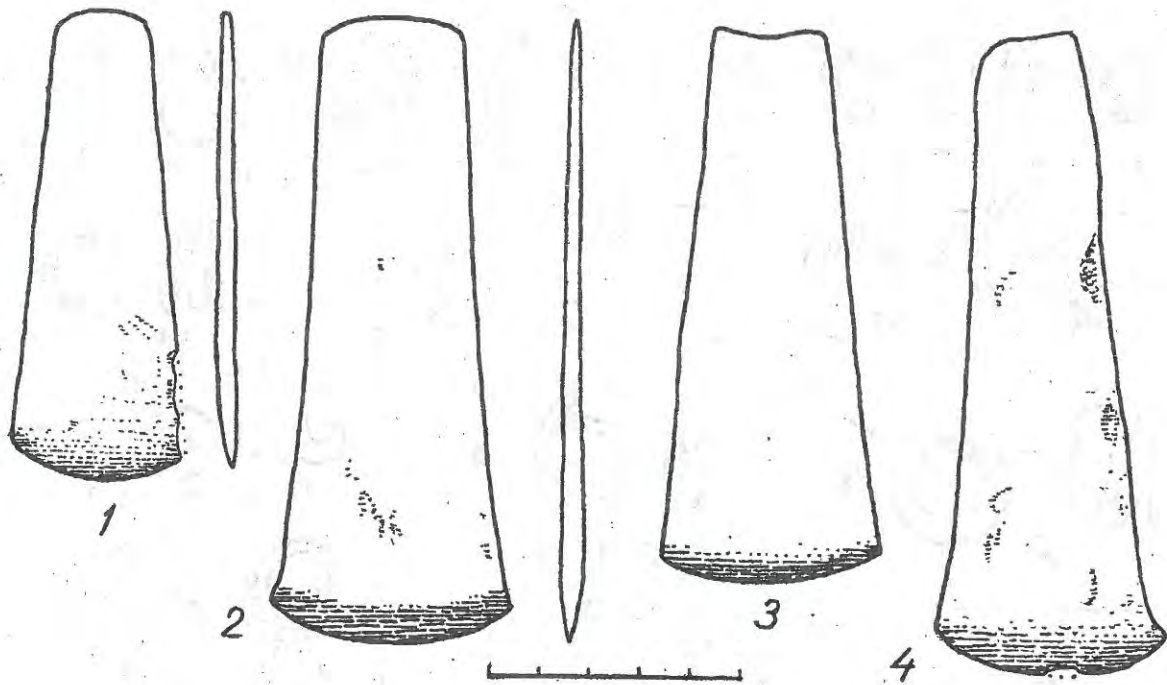

Рис. 73. Тесла-сокири. 1 - Олександрівськ 9/25; 2- Зимогір'я 1/7; 3 - Слов'яносербськ, 1918р.; 4 - Ростов - на- Дону, Западний 6/4; 5- графік індексів тесел-сокир. Умовні позначення комплексів - нововосвободненські; 2 - пізньоенеолітичні-ранньобронзові; 3 - північнокавказькі; 4 - Великентська катакомба; 5 - невизначені; 6 - ямні, ямно-полтавкинські; 7 - ранньокатакомбні; 8 - середньокатакомбні; 9 - пізньокатакомбні; 10 - полтавкинські; 11 - бабинські, кам'янсько - лівенцівські.

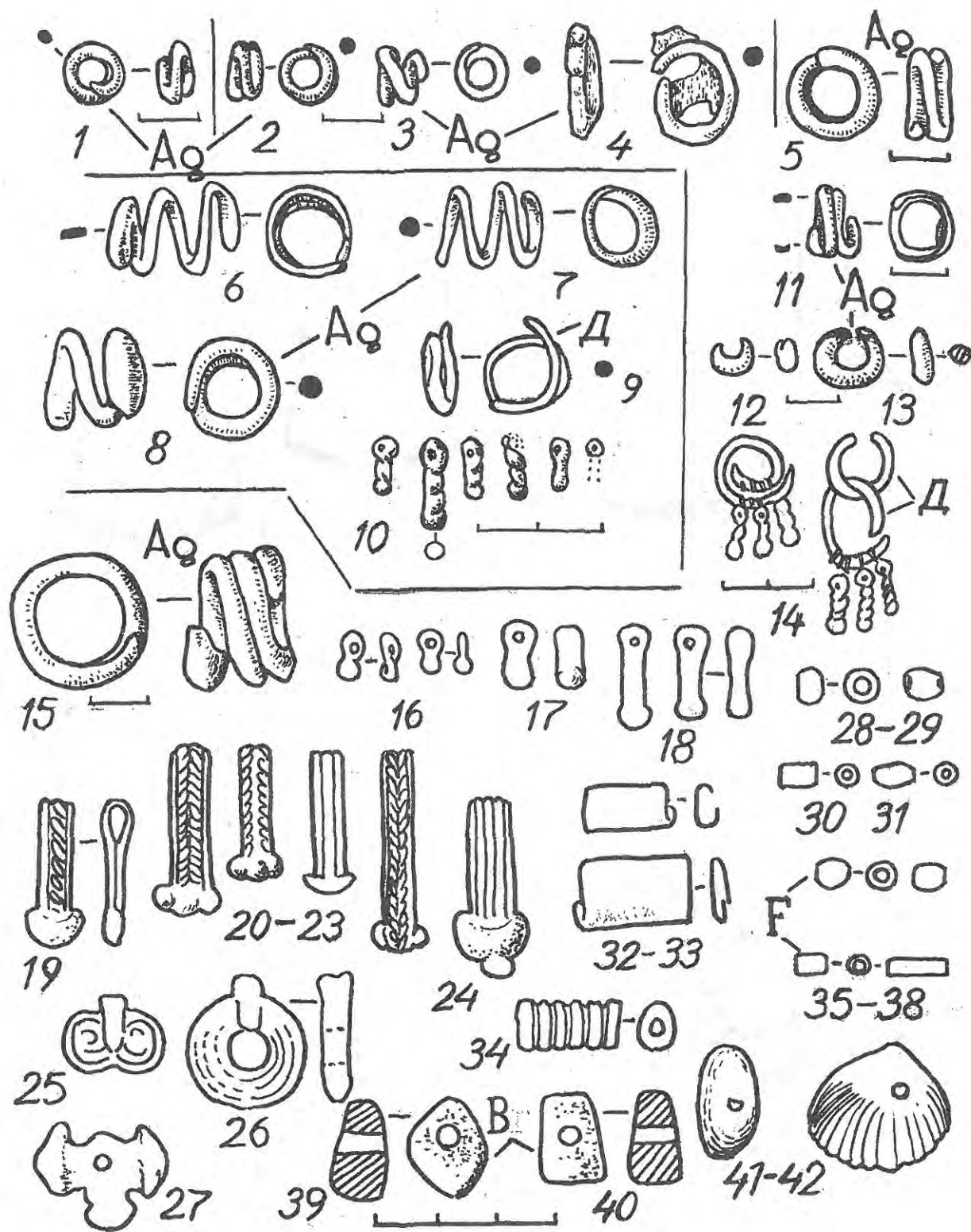

Рис. 74. Прикраси зі срібла (1-5,7,8,11,13,15), бронзи (6,10,12,14 - тут лише підвіски -16-33), дерева (9,14 - лише кільця), кістки (34), фаянсу (35-38), бурштину (39-40), мушлі (41-42). 1 – Сокольники 2/2; 2-4 – Зимогір'я 1/13; 5 - Олександрівськ 8/2; 6-10 – Зимогір'я 1/6; 11 - Благівка, 1976р., 2/7; 12-13 - Ворошиловград, ВСГІ 2/4; 14 - Бородаївка Ф-6/9; 15 - Любиме 14/2; 16, 34 - Майдан 1/1; 17,18, 25-27, 30-31 – Голубовський 4/4; 19,24,28,29,35,36 – Красна Зоря 3/4; 20-23, 37 – 40 - Новомикільське 1/6; 32-33 - Красна Зоря 2/9; 41 – Бірюкове, 1973р., 1/3; 42- Бірюкове, 1987р., 4/7.

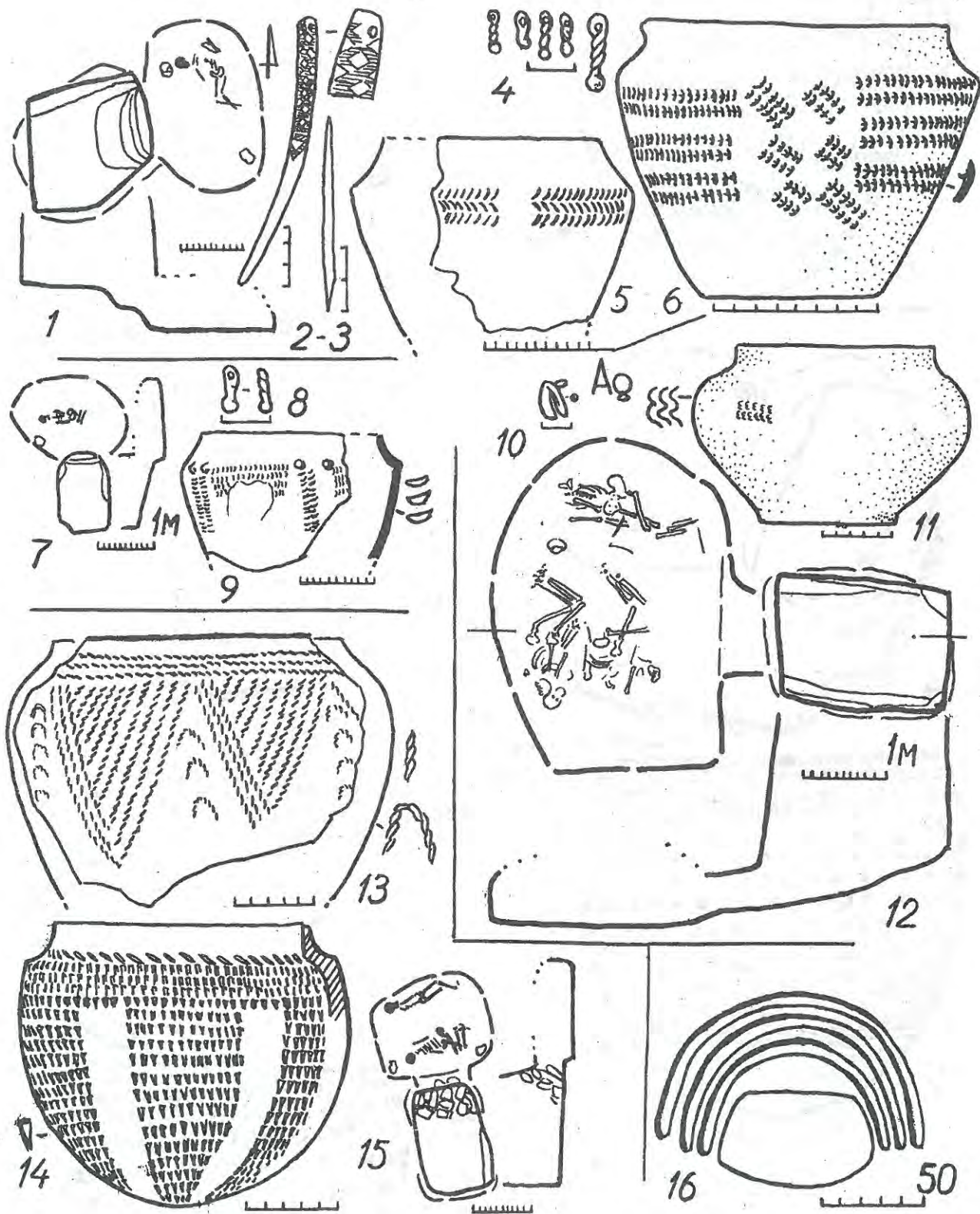

Рис. 75. Поховальні комплекси Нижньої Донщини і зображення над входом до камери катакомби. 1-6 - Кастирський V 3/5; 7-9 - там же 7/7; 10-12 - Новочеркаськ, Соколовський 6/2; 13-15 - Хапри 3/3; 16 - Хапри 7/14. За О. В. Кияшком, Є. І. Беспаловим.

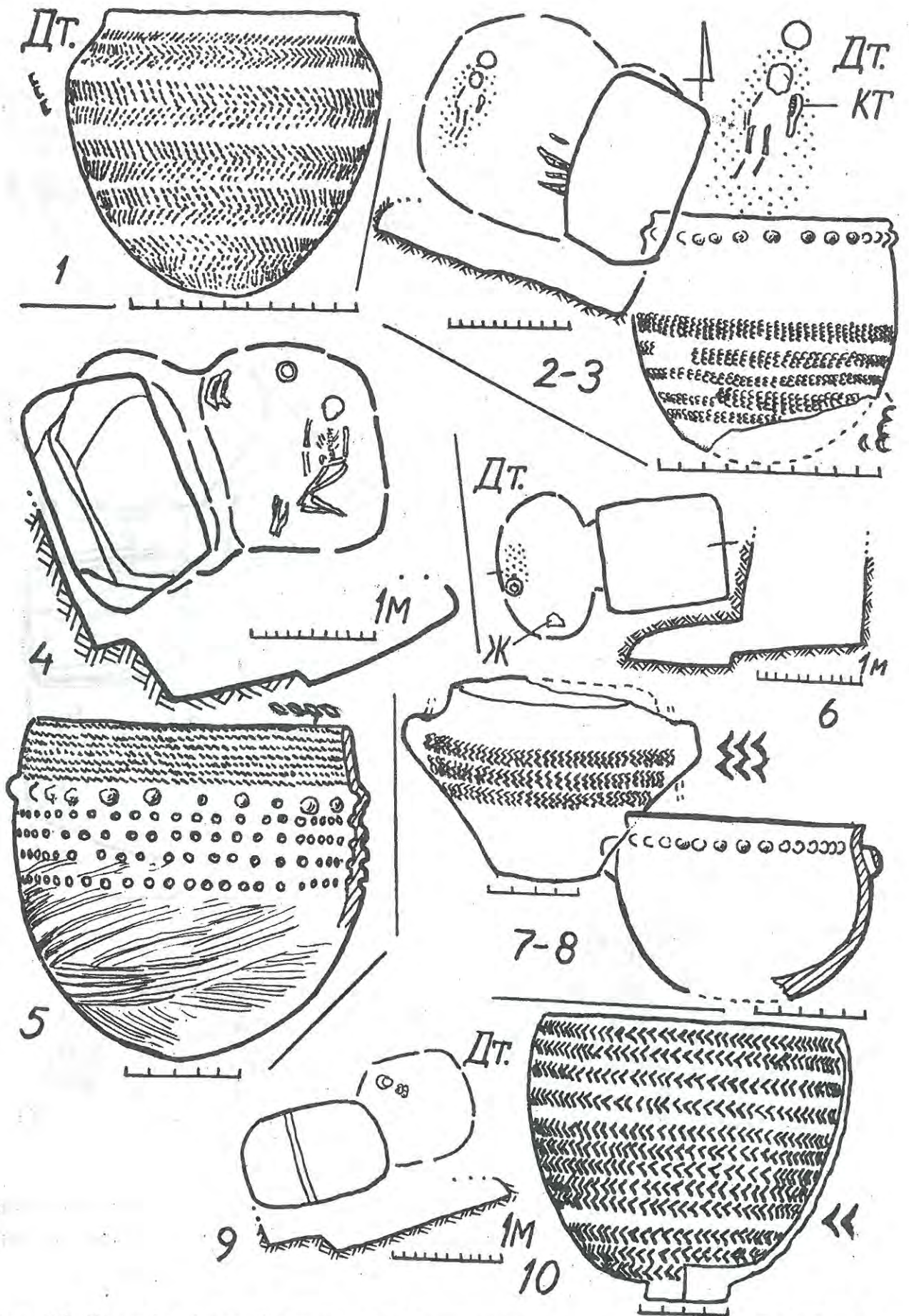

Рис. 76. Кераміка і ранні катакомби Нижньої Донщини. 1 - Царський 35/11; 2-3 - Дубенцівська V 1/5; 4-5 - Кастирський V 6/17; 6-8 - Ростов-на-Дону. Західний 13/14; 9-10 - Кастирський V 7/5. За О. В. Кияшком.

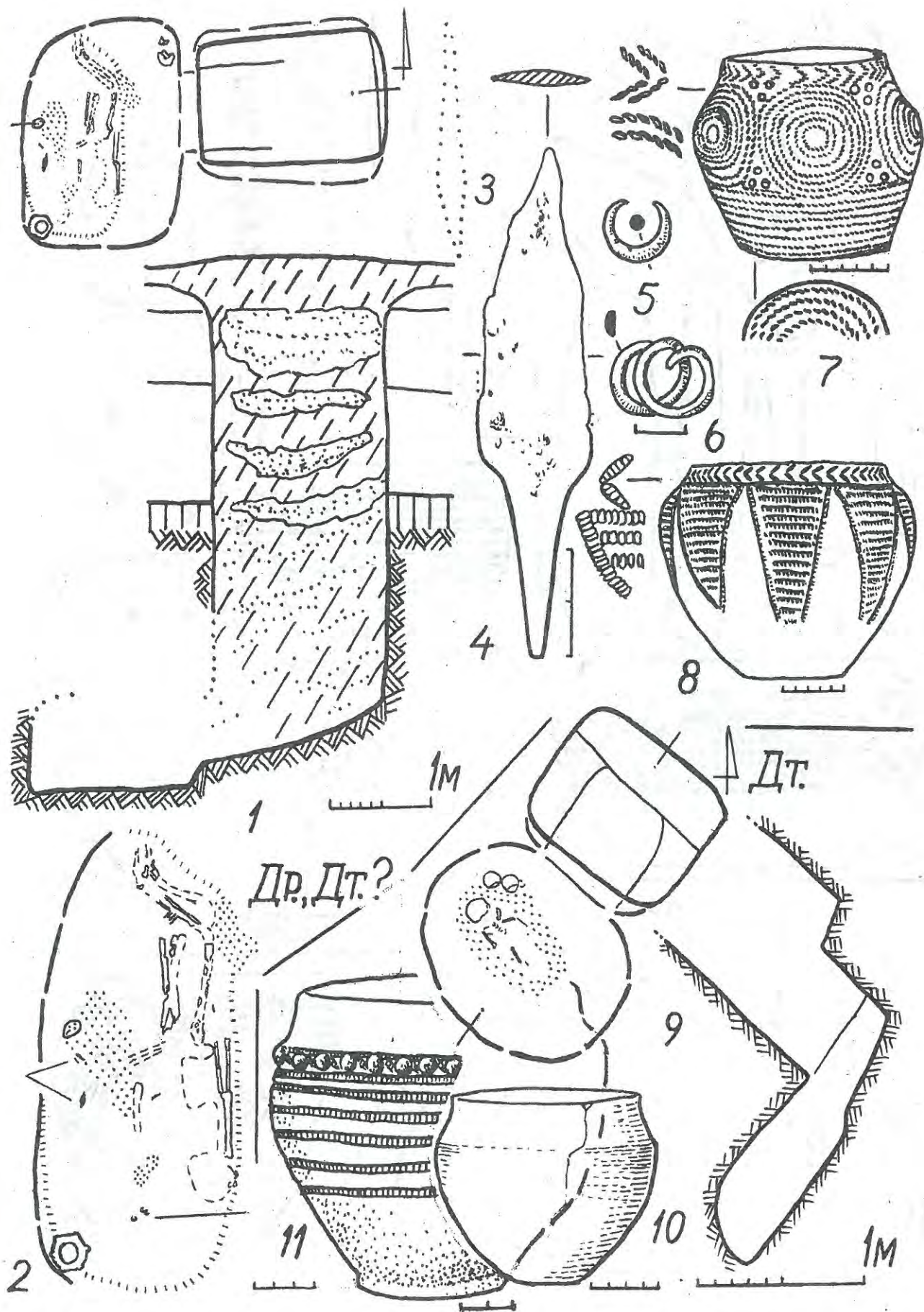

Рис. 77. Поховальні комплекси Донської 7/15 (1-8, 5 - бронза, 6- свинець) і Новочеркаськ, Шибельна група 3/13 (9-11).

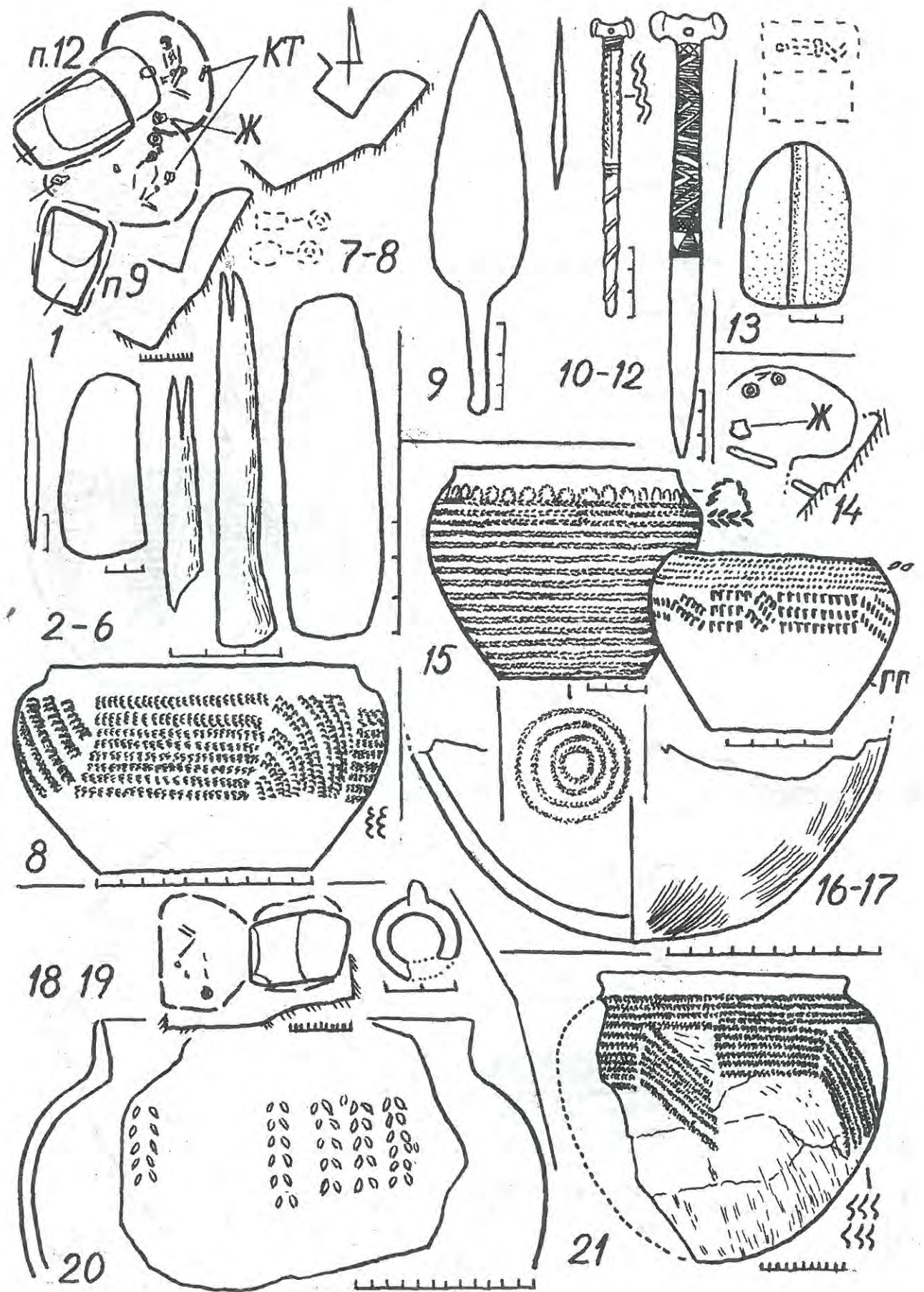

Рис. 78. Поховальні комплекси Нижньої Донщини. 1-12 – Центральний VI 11/9 (1-8) і 11/12 (1, 9-12); 13 – Криволиманський I 14/3; 14 - 17 - Хапри 5/6; 18-20 - Кіровський I 2/16; 21 - околиці Новочеркаська, зруйнована могила.

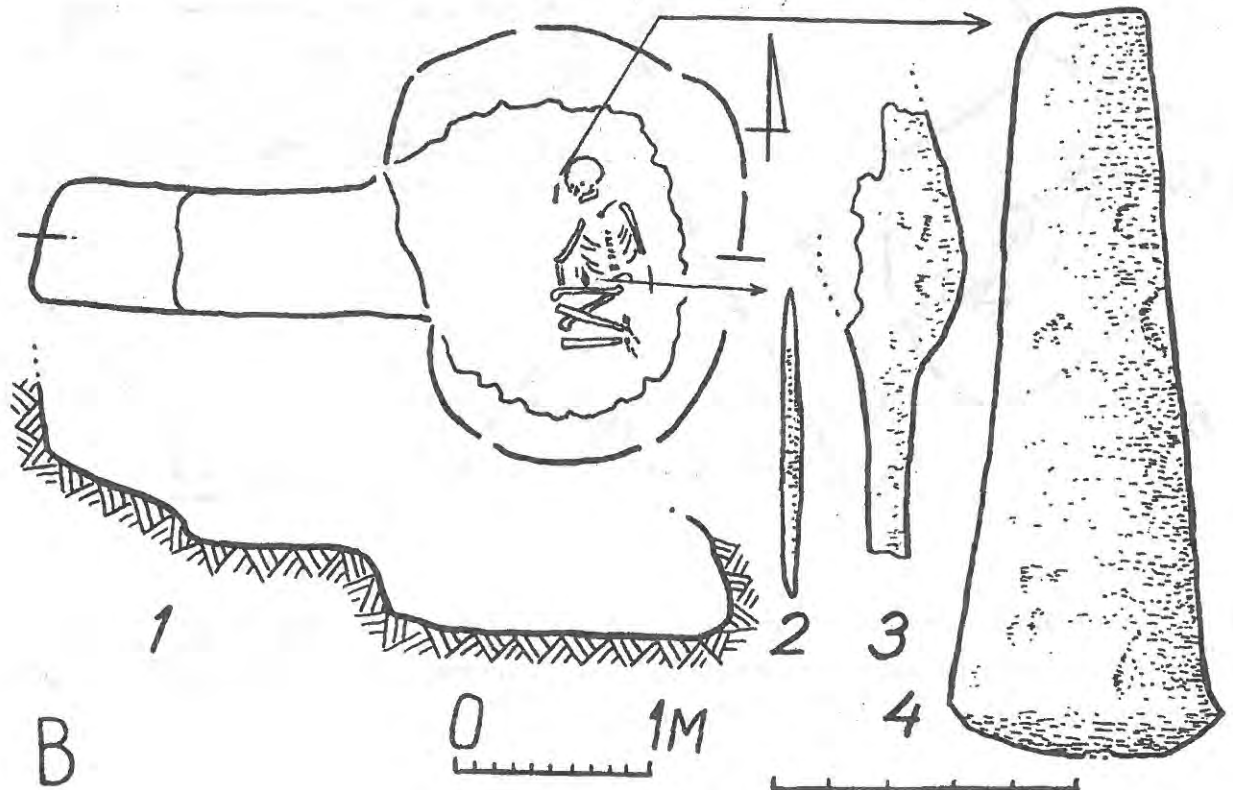
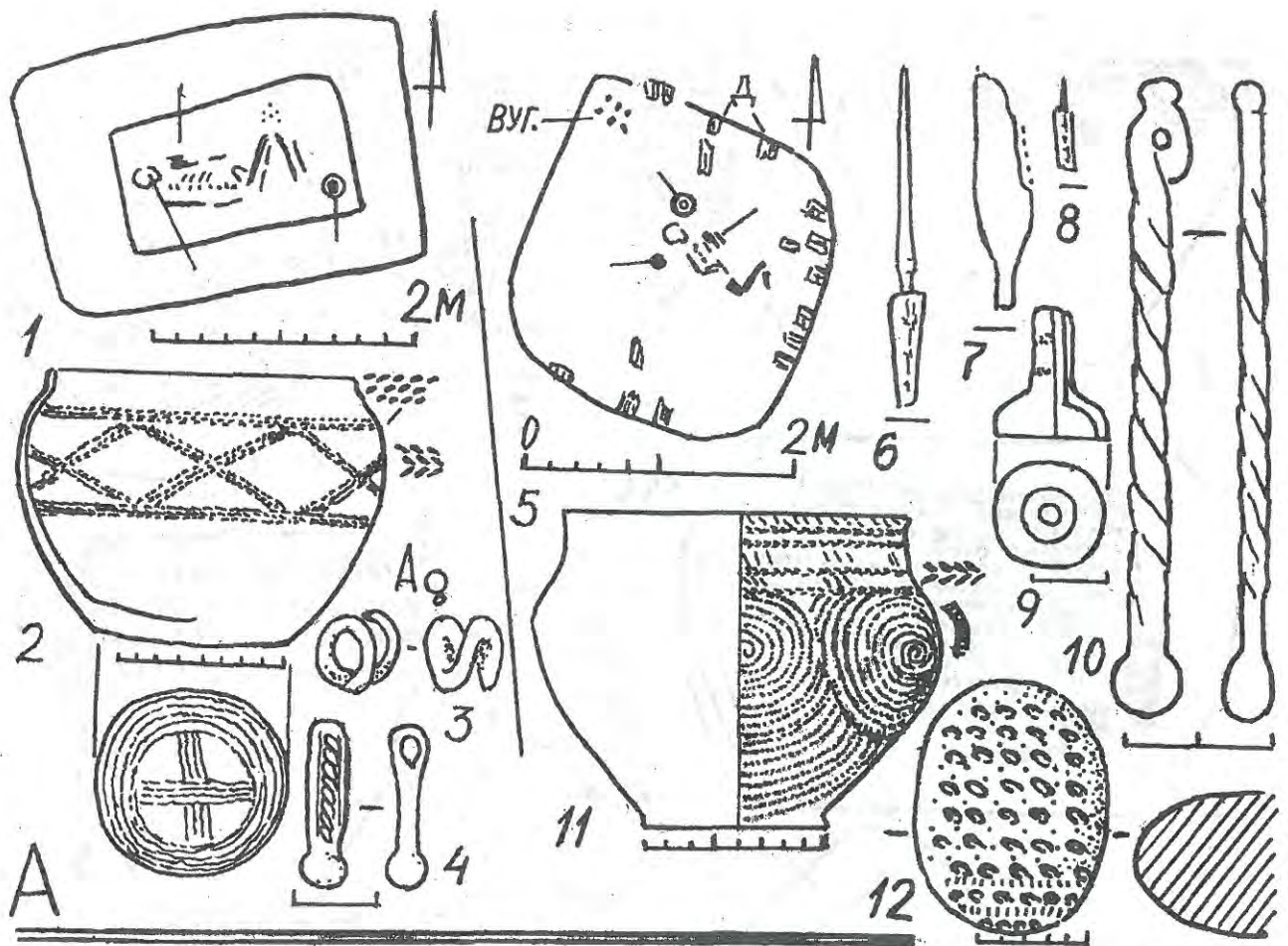

Рис. 79. Поховальні комплекси з Середньої (А) і Нижньої (В) Донщини. А, пониззя р. Медведиці, 1-4 - Орешкин I 14/1 ; 5-12 - Ростов - на - Дону, Западний 6/4.

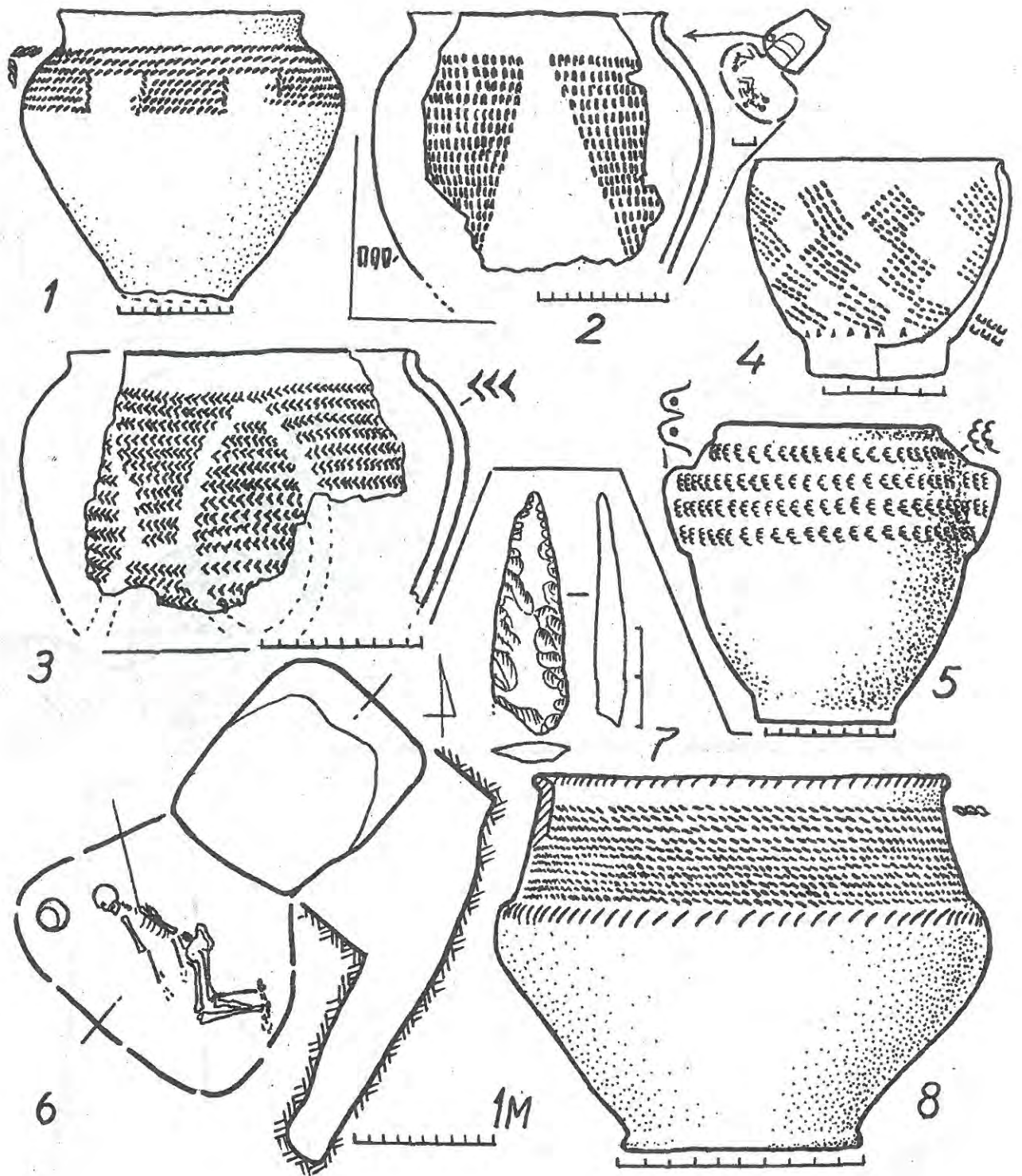

Рис.80. Посудина і поховальний комплекс. 1 - Багаївський, Лисий курган /35; 2 - Новочеркаськ, Інститут виноградарства 2/13; 3 - Донської 5/24; 4 - Кастирський VI 5/19; 5 - Лівинцівка, кар'єр; 6-8 -Костянтинівський 3/21.

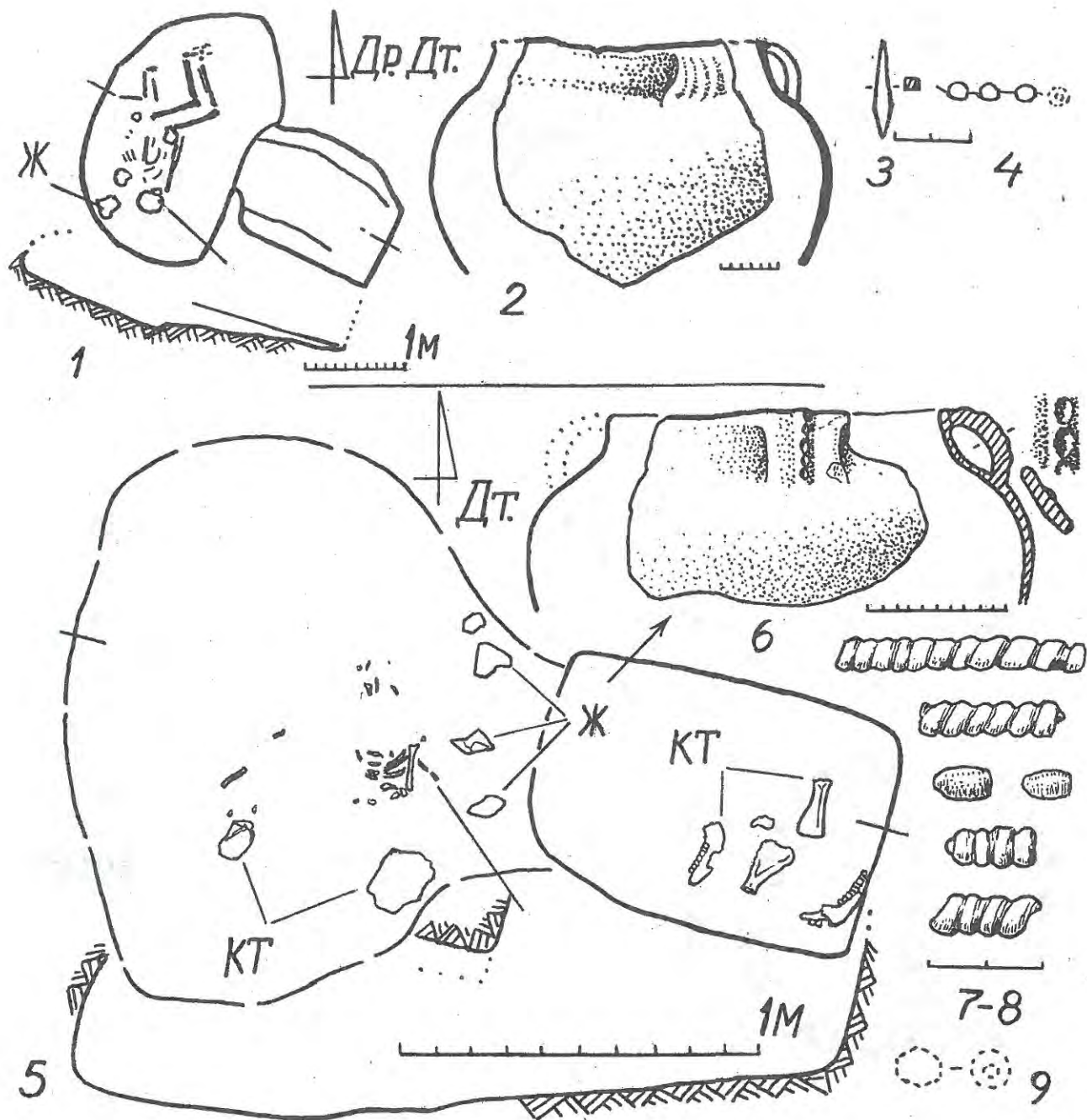

Рис. 81. Поховальні комплекси. 1-4 - Ростов-на-Дону, Западний 1/9 (3-4 - бронза; 5-9 - Донської 5/15 (7-8 - кістка, 9 - бронза).

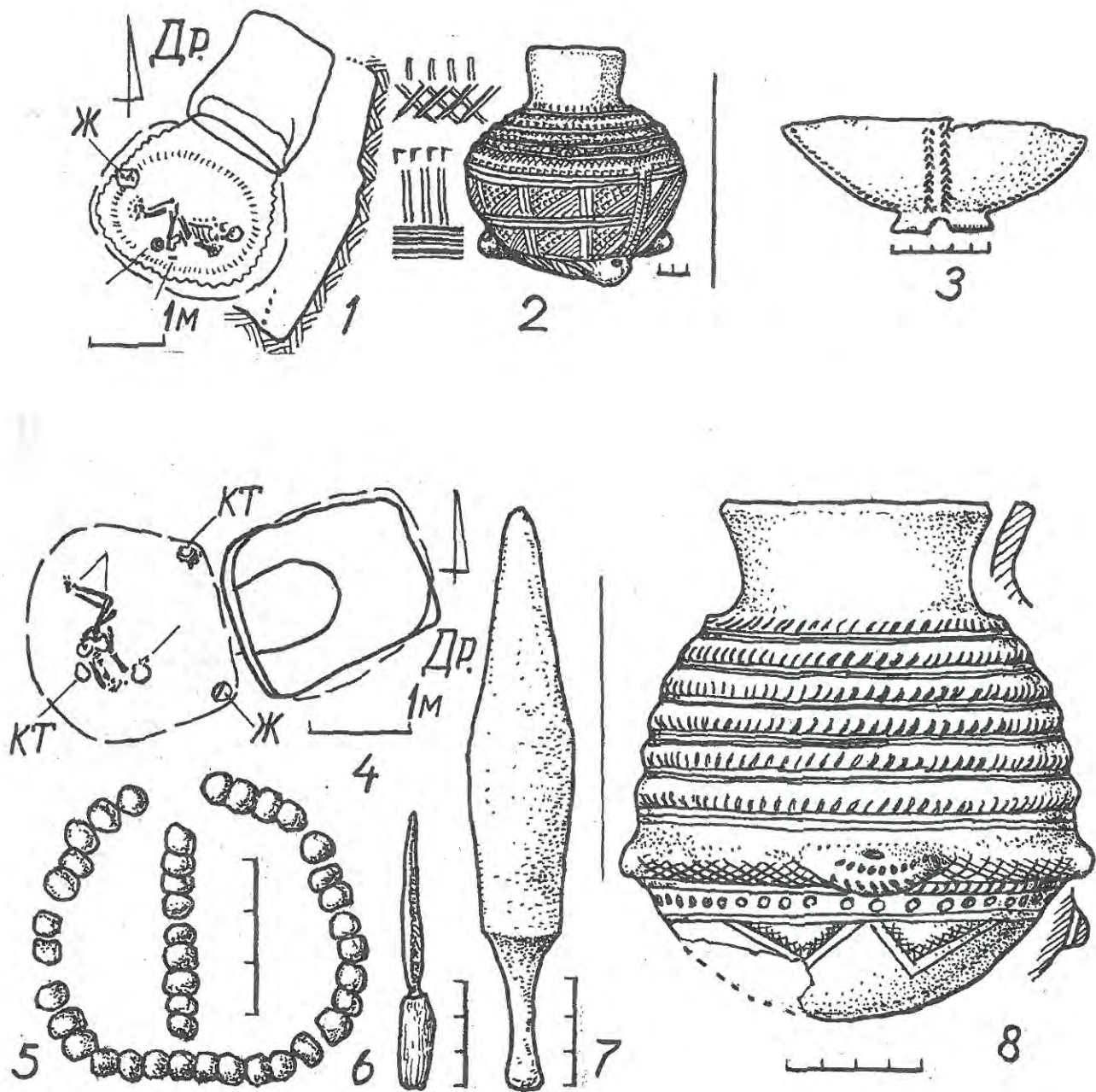

Рис. 82. Поховальні комплекси і окремі посудини з пох.: Семикаракорська 1/2 (1-2); Аксай, 1865р., Клиновий курган, пох. (3, рис. срібних кілець відсутній), Шахаївський лиман 4/33 (4-7,5-7-бронза); Костромська, 1897р.(8, Прикубання).

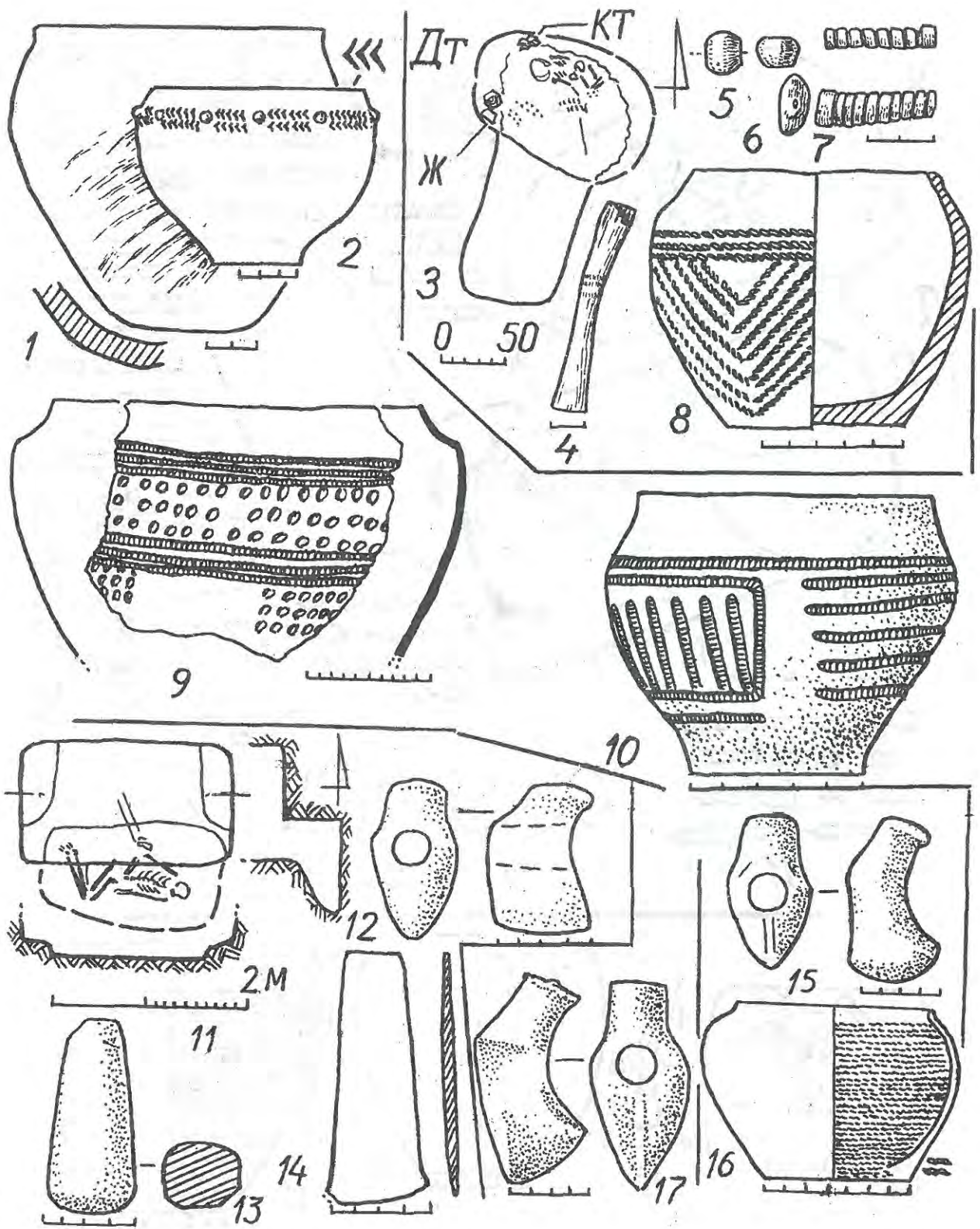

Рис. 83. Посудини і поховальні комплекси. 1 - Багаївський, Лисий к. /23; 2 - Ростов-на-Дону, Западний 6/6; 3-8 - Шахаєвський лиман 4/27 (4,5,7 - кістка, 6 - мушля); 9 - Ростов-на-Дону, Западний 1/4; 10 - Новочеркаськ, "курган біля Хохлача", пох. Е; 11-14 - Советське 2/11 (лівобережжя Саратовського Поволжя); 15-16 - Танькин 1/6; 17 - Цимлянський, музей в Новочеркаську.

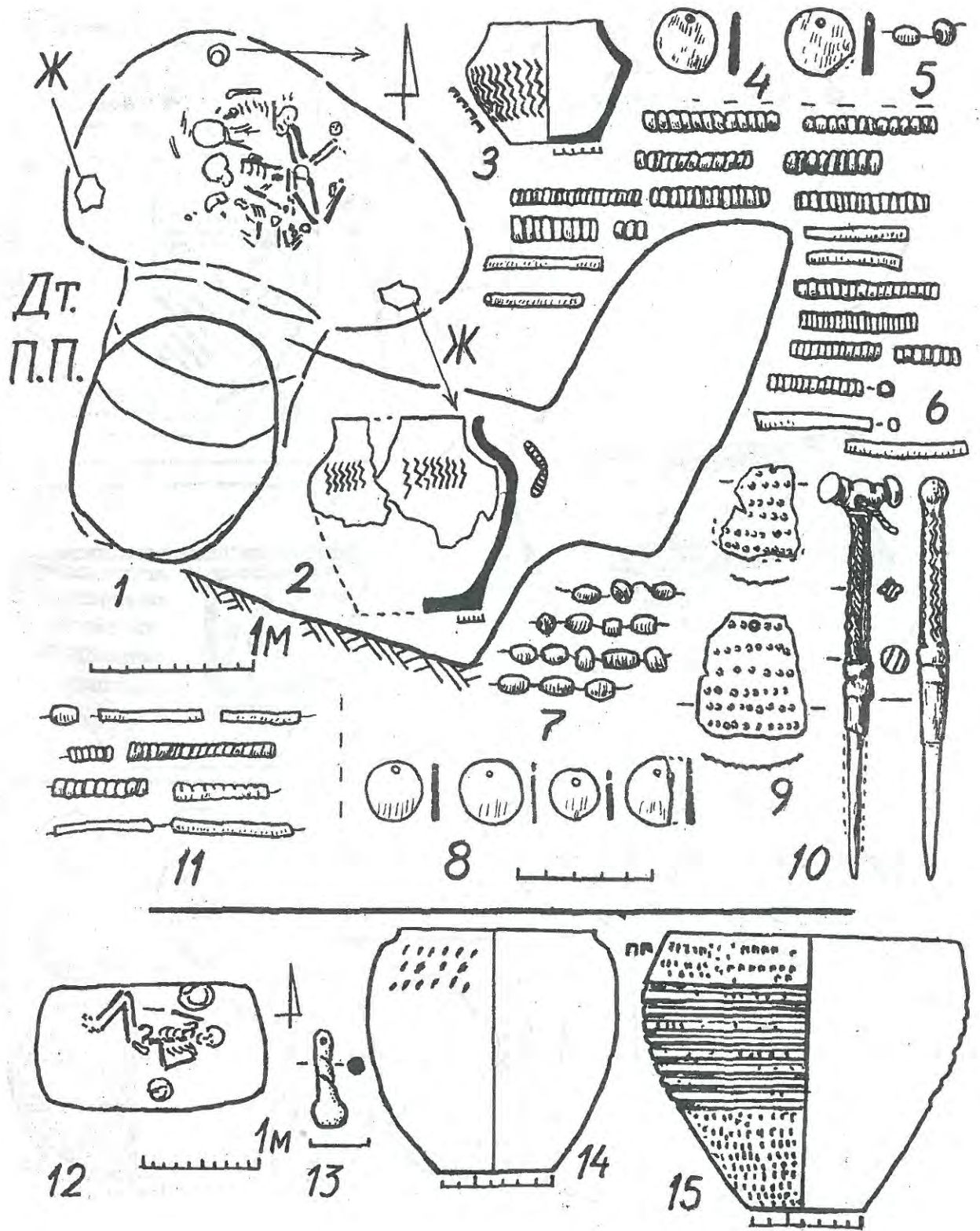

Рис.84. Пох. Верхньоаблучний 1/9. 4-5 біля кістяка 1, 6-10 біля кістяка 2, 11 - біля кістяка 3 (4-8, 11 - кістка, 9-10 - бронза). 12-15 - Советське 3/2 (лівобережжя Саратовського Поволжя).

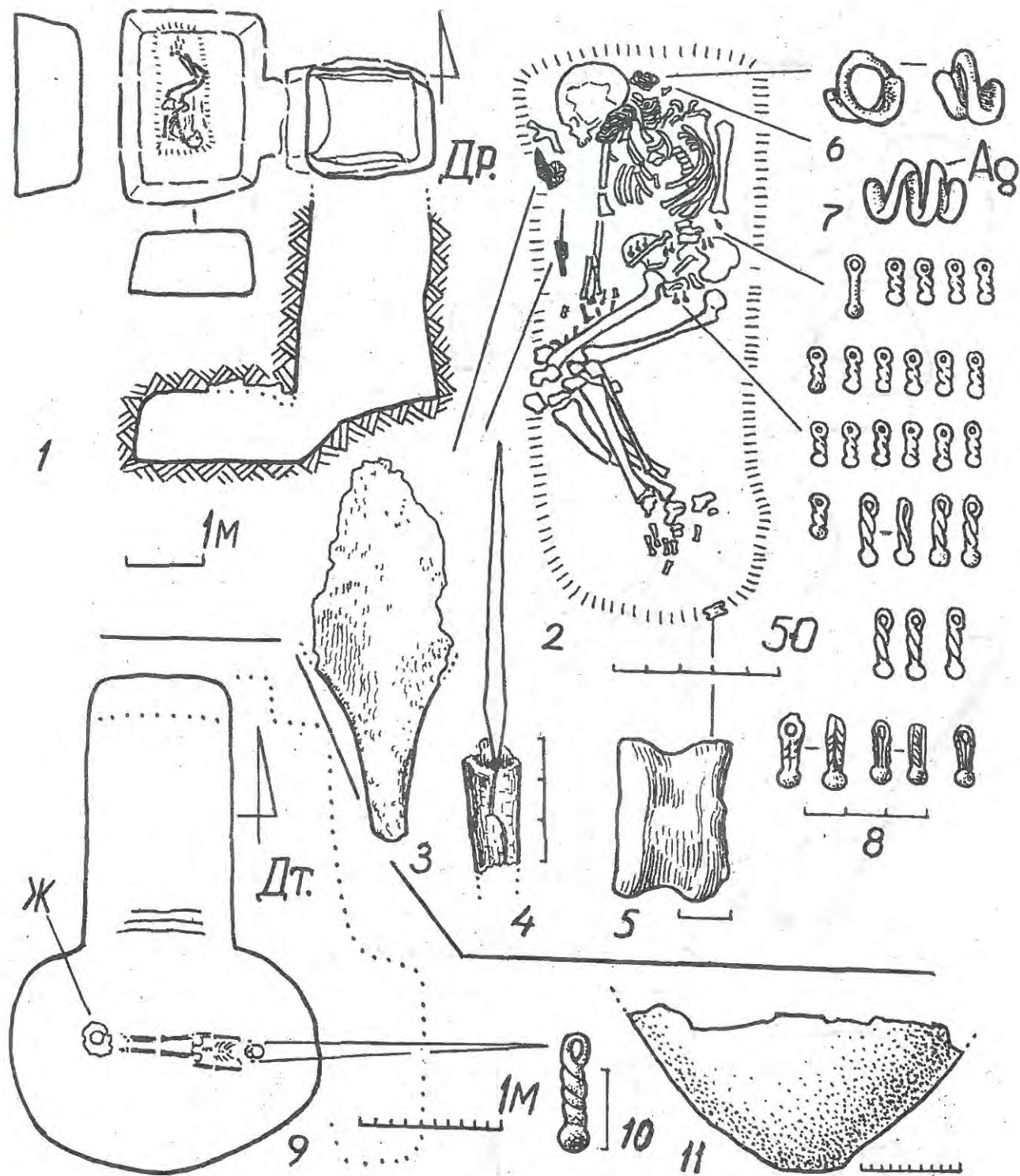

Рис.85. Поховальні комплекси: Новочеркаськ, завод №17 1/1: 9-11 - Калмикія, Лола 4/5.

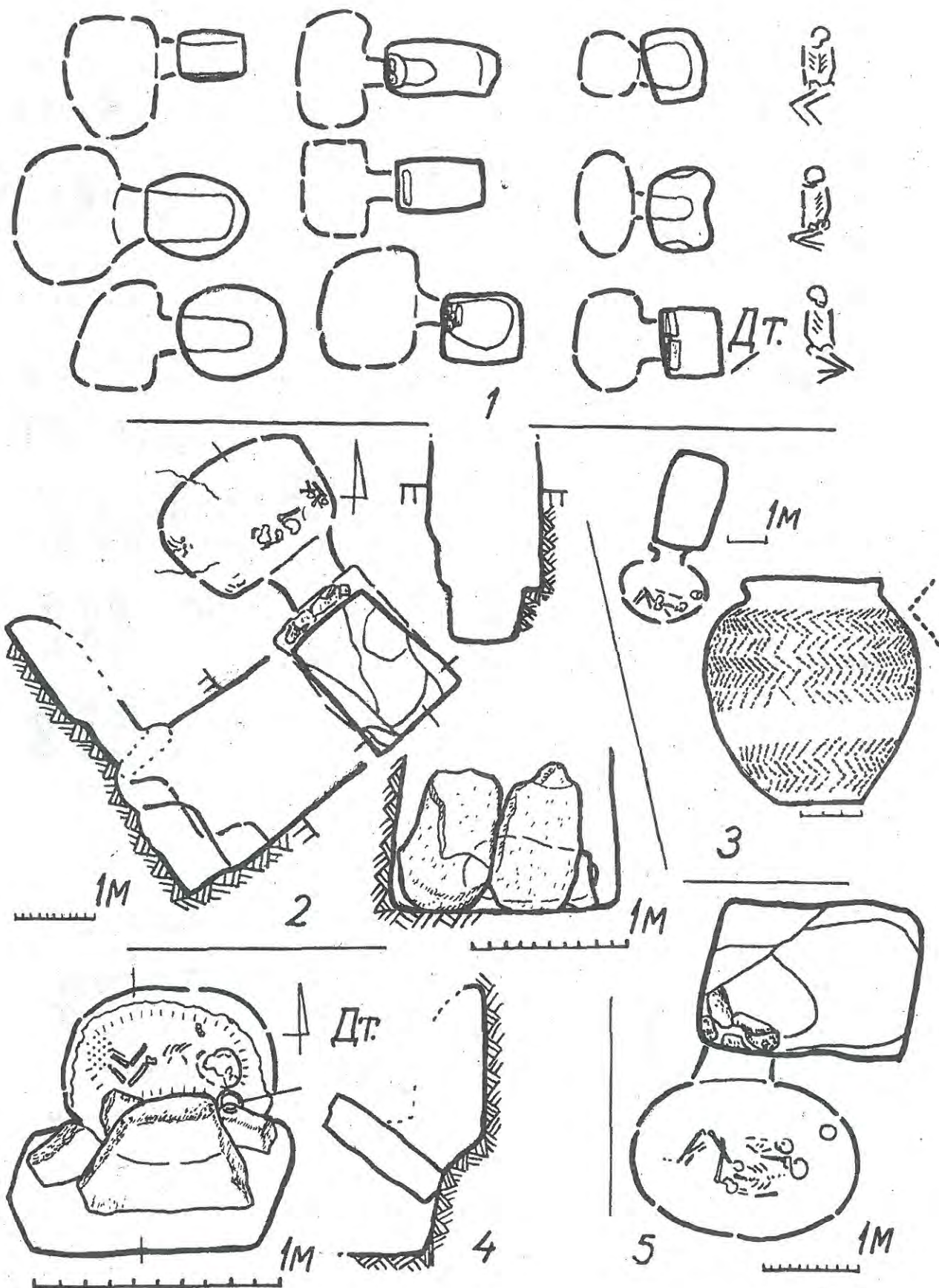

Рис. 86. Катакомби Північного Надазов'я. 1 - схема основних форм; 2 - Октябрське 1/6; 3 - Новопилипівка 4/3; 4 - Жданов, Волонтерівка 1/8 (посудина на рис. 87, 13); 5 - Аккермень I 7/1, посудина на рис. 87,1, ніж на рис. 88,26).

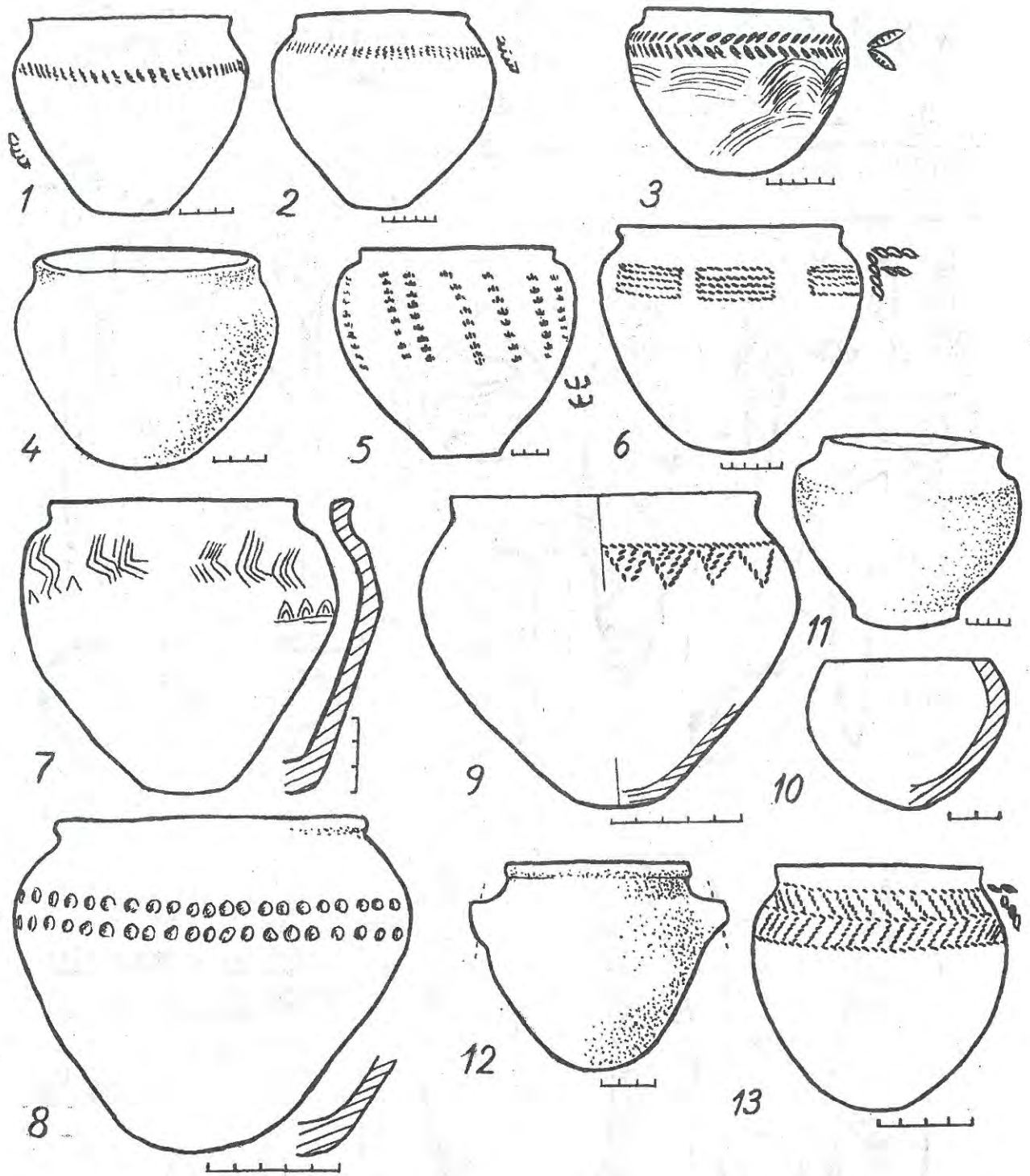

Рис. 87. Кераміка з ранніх катакомб Північного Надазов'я. 1- Аккермень І 7/1; 2 - там же ІІ 4/1; 3 - там же І 19/1; 4 - там же І 20/1; 5 - Троїцьке 3/9; 6 - Аккермень І 12/1; 7 - Новоселівка 5/5; 8 - там же 3/2; 9-10 - Шевченко І 13/4; ІІ - Аккермень І 7/2; 12 -там же І 14/10; 13 - Жданов, Волонтерівка 1/8.

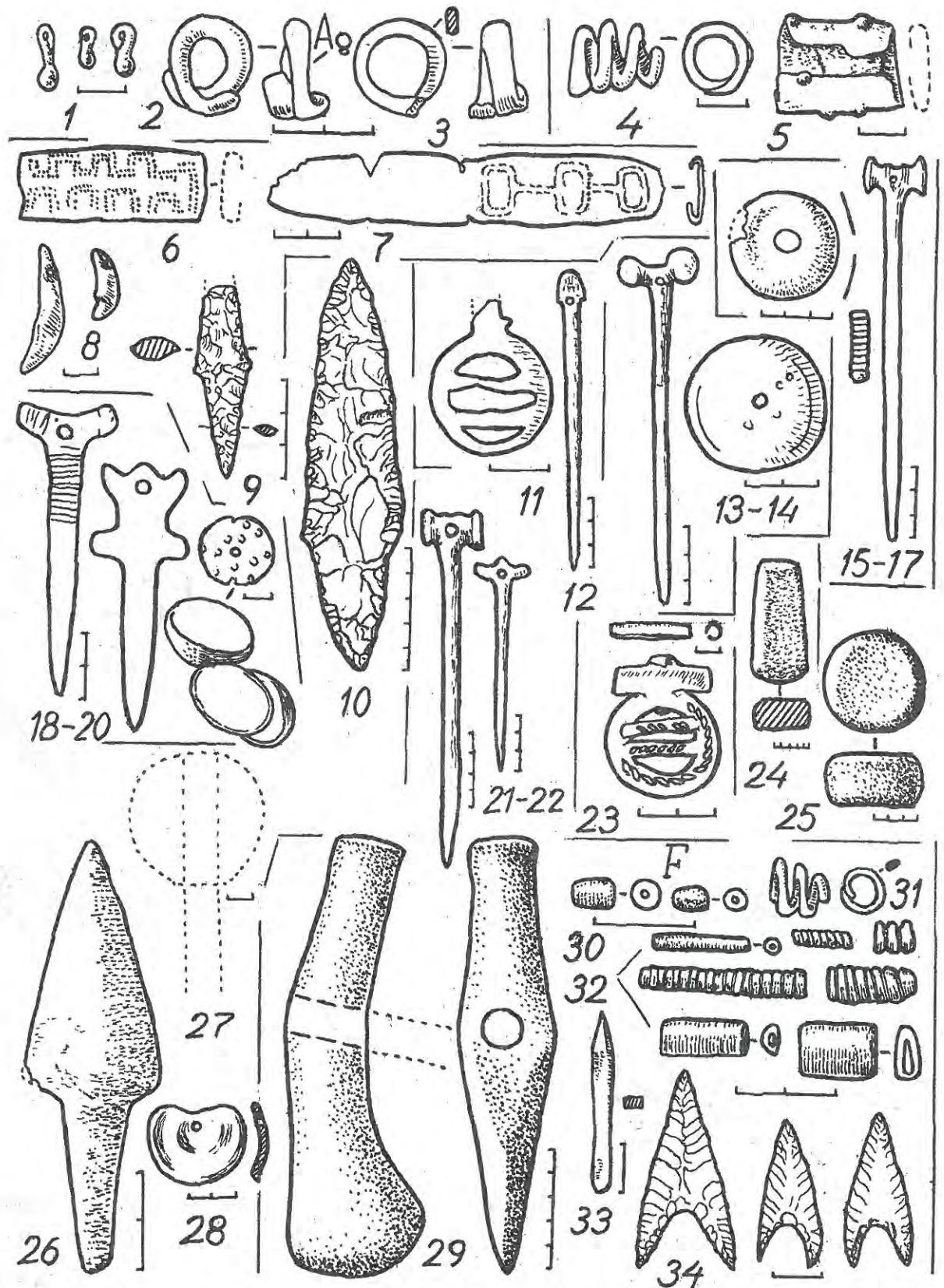

Рис. 88. Речі з раних катакомб Північного Надозов'я, Наддніпрянщини і Криму. 1 - Аккермень I 4/1; 2 - там же I 20/1; 3, 25 - Новоселівка 6/6; 4-5 - Калинівка 2/6; 6-9 - Аккермень II 4/1; 10 - там же I 17/2; 11, 12 - Колоски 12/5-Ж; 13-14 - Новогригорівка, Безчасна Могила/11; 15-17 - Покровське 2/9; 18-20 - Чорноземне 1/10; 21-22 - Шевченко I 13/4; 23 - Залізний Порт 3/3; 24, 26 - Аккермень I 7/1; 27 - Залізний Порт 4/11 (схема булави); 28 - Петровське 1/3; 29-34 - Аккермень I 8/7; (1-7, 11, 14, 15, 20, 23, 26, 31, 33 - бронза; 2 - срібло; 8, 12, 13, 16-19, 21, 22, 28, 32 - кістка, ріг; 9, 10, 34 - кремій; 24, 25, 27, 29 - камінь; 30 - фаянс.

Рис.89. Кераміка і поховання Північно-Західного Надазов'я і Над-дніпрянщини. 1 - Аккермень I 4/5, 2 - Вознесенське 2/11; 3 - Аккермень I 8/6; 5-8 - Сергіївка II 3/9; 9 - Підокалинівка 6/28; 10 - Верхня Тарасівка 52/11; 11 - там же 52/13; 12 - Осипенко 1/7.

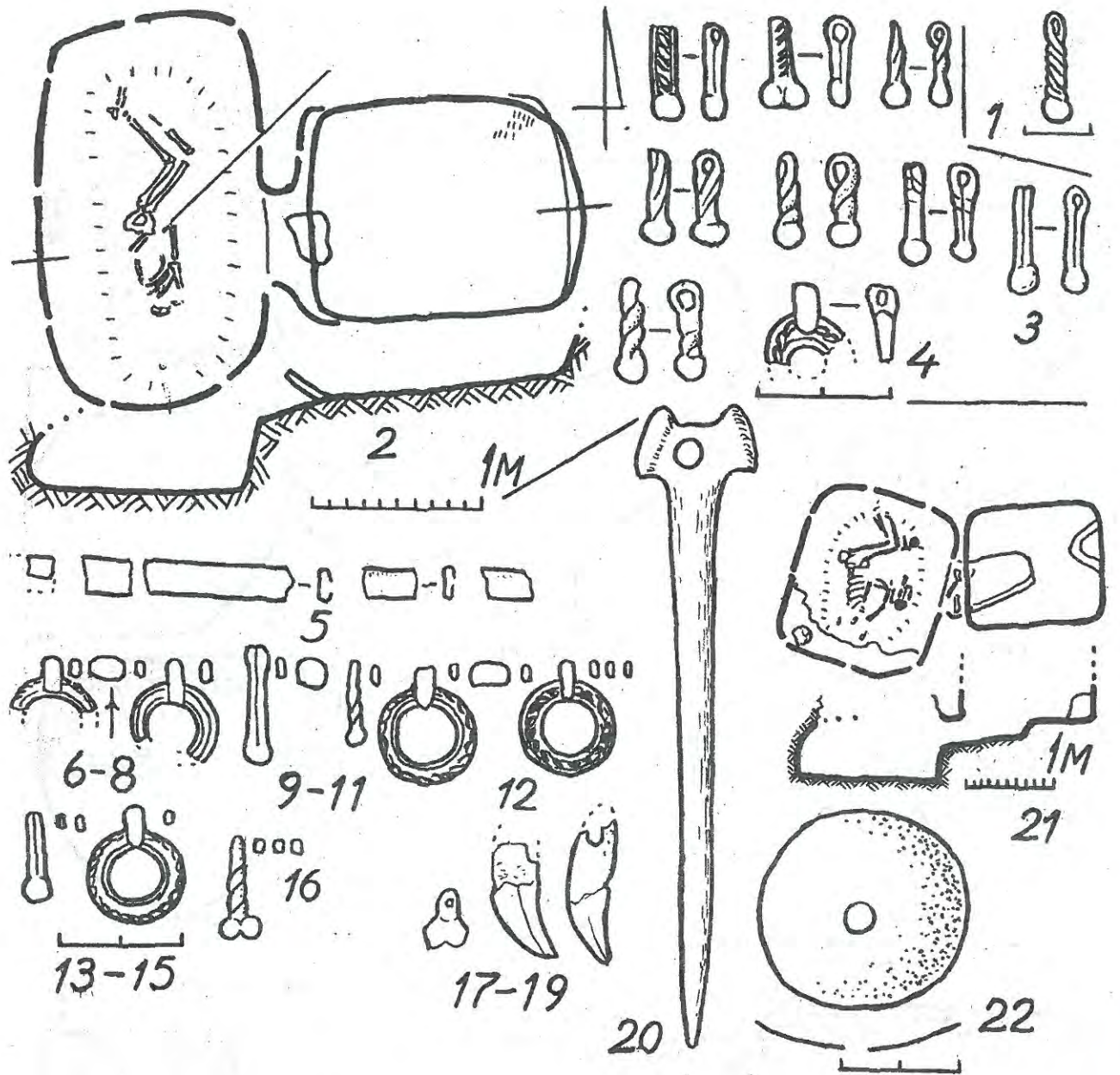

Рис. 90. Два комплекси з Північно-Східного Надазов'я (1- 4) і Наддніпрянщини (5-22).
 1 - Новотроїцьке III 3/9; 2-4 – Куйбишеве 1/22; 5-22 - Вербки 9/3 (за І.Ф.Ковальновою).

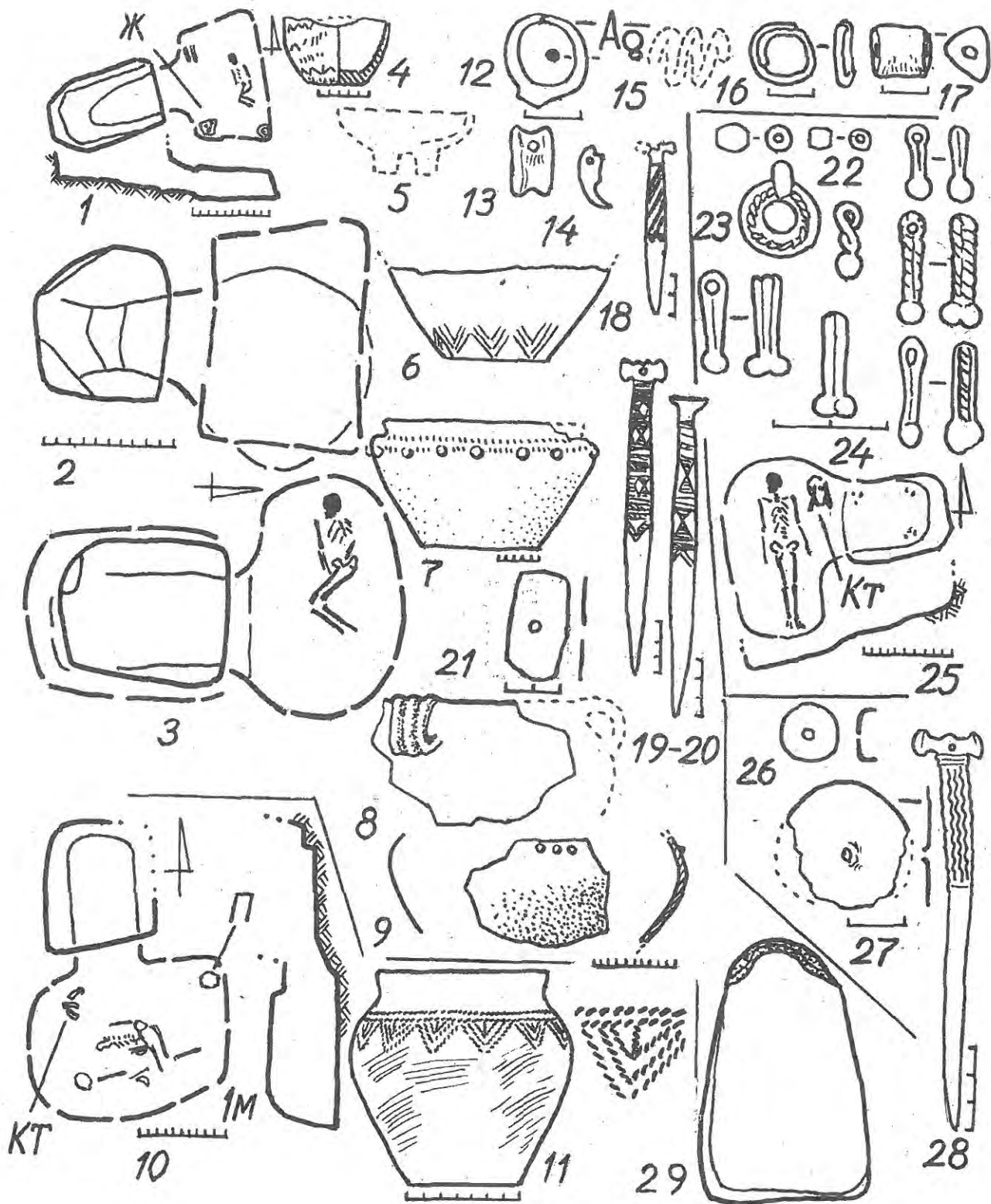

Рис. 91. Ранні катакомби Кубанського Надазов'я і їх інвентар. 2, 3, 6, 8, 29 - за Н.О. Ніколаєвою і В.О. Сафроновим; 1, 4, 5, 7, 9, 14, 15, 18, 21 - за В. А. Трифоном; 10-11 - Приазовська I 4/6; 12-13 - Ново- курсунська 5/11; 16-17 - Батуринська II 3/10; 19 - Приазовська I 4/8; 20 - Анапська I 7/5; 22-25 - Батуринська II 3/9; 26-28 - Анапська I 7/5.

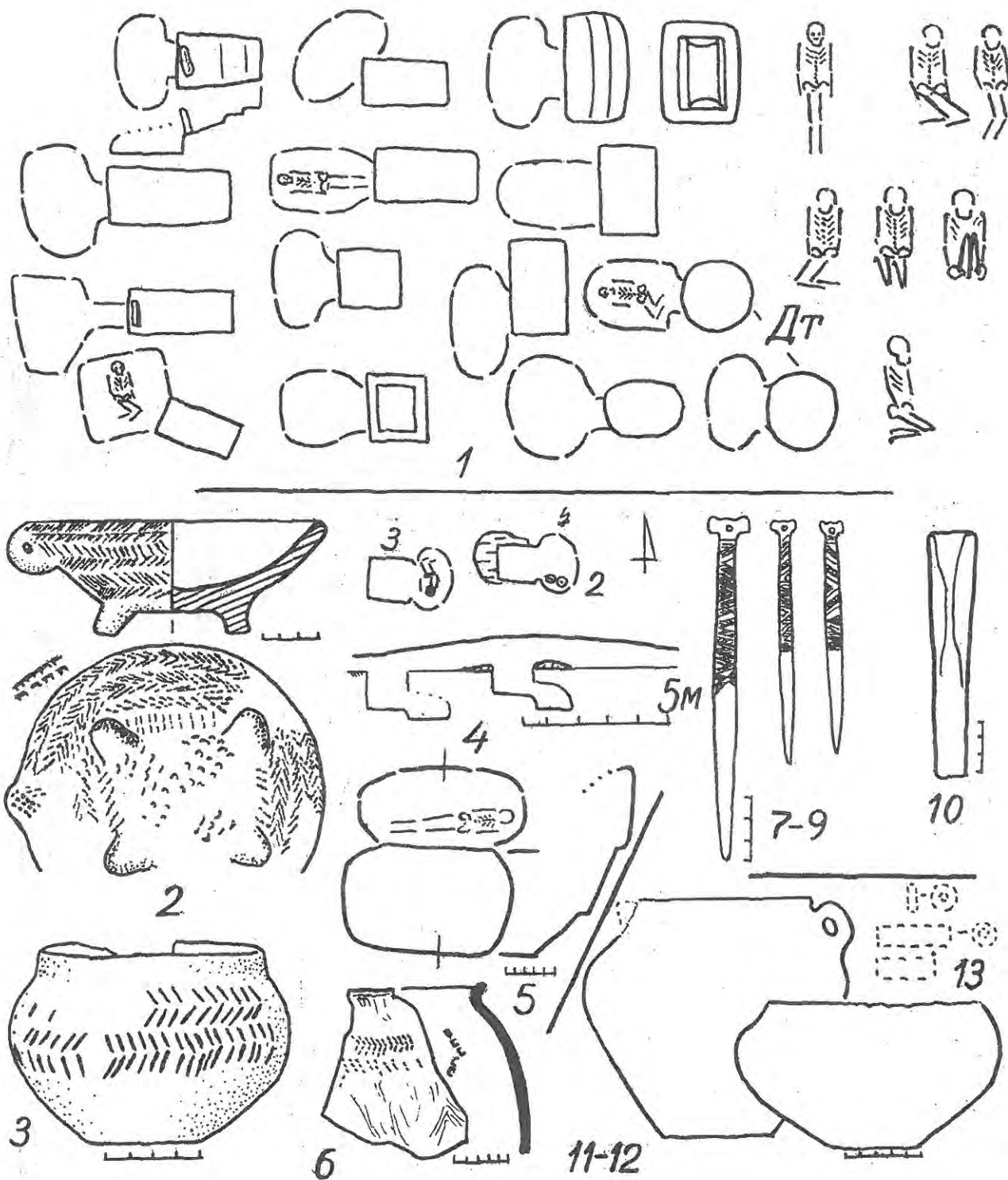

Рис. 92. Поховальні споруди, положення похованих та інвентар ранньокатакомбної групи Східного Приманиччя і Ставропілля. 2 - Світлоград 2/4) 3 - Чограй III, 1965р., 20/3; 4 - Архара, м. 17; 5,6 - Чограй VIII 11/4; 7-9 - Архара 17/3; 10 - Чограй I, 1965р., 34/7; 11-13 - Архара 17/2 (13 - білий і блакитний фаянс).

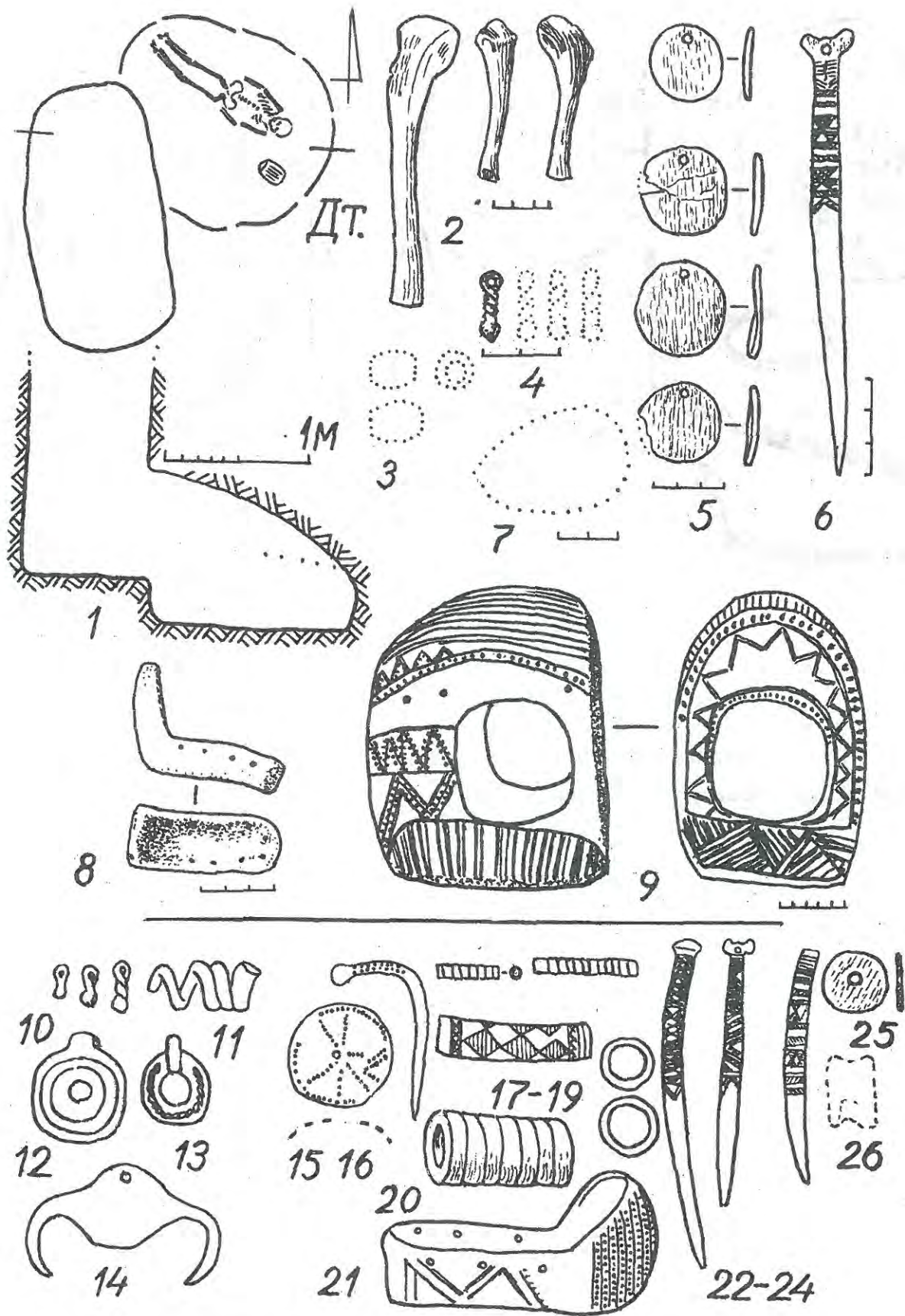

Рис. 93. Пох. Чограй VIII 3/3 (1-9) і речі з пох. (за І. В. Синициним і В. О. Сафроновим).
 2, 5, 6, 17-20, 22-24, 26 - кістка, рiг; 3, 4, 10-16 - бронза; 7 - галька; 8, 9, 21 - глина; 25 -
 мушля.

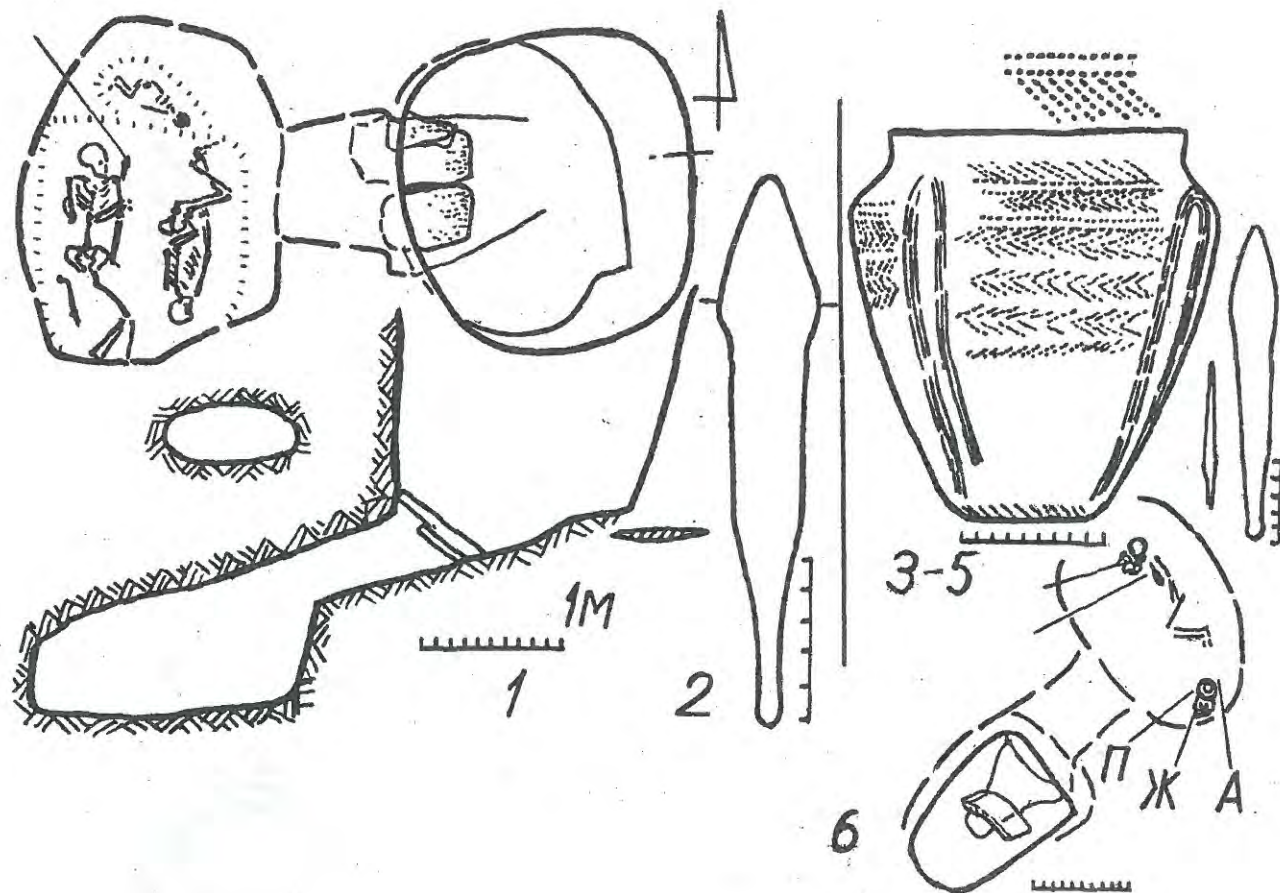

Рис. 94. Пох. з Середньої Наддністрянщини і правобережної Наддніпрянщини. 1-2 - Окниця 3/? (не вказане); 3-4 - Кривий Ріг, Рибасове II 4/10 (тут теж близький ніж).

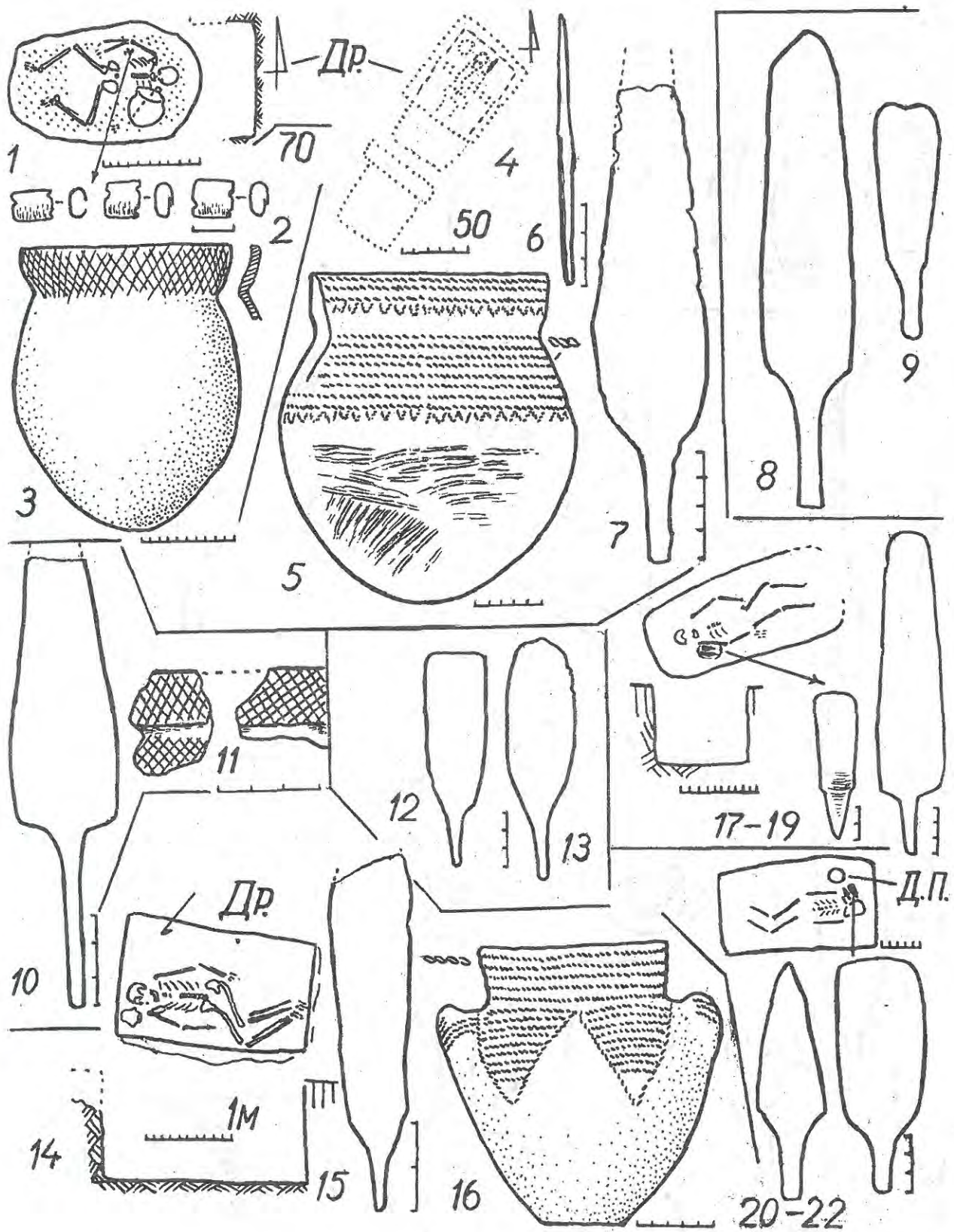

Рис.95. Комплекси пізнього енеоліту - ранньої бронзи Півдня України (1-9, 12-19) і Передкавказзя (10-11, 20-22). 1-3 - Октябрське 3/5; 4 - 7 - Чермалик (Заможне) 3/6; 8, 9 - Кривий Ріг, Царева Могила/10; 10, 11 - Усть-Джегутинська 4/3; 12, 13 - Михайлівка, горішини шар (?); 14-16 - Відрадне 1/5; 17-19 - Жовтнєве II 5/7; 20-22 - Колдири 2/2 (бронза і кераміка).

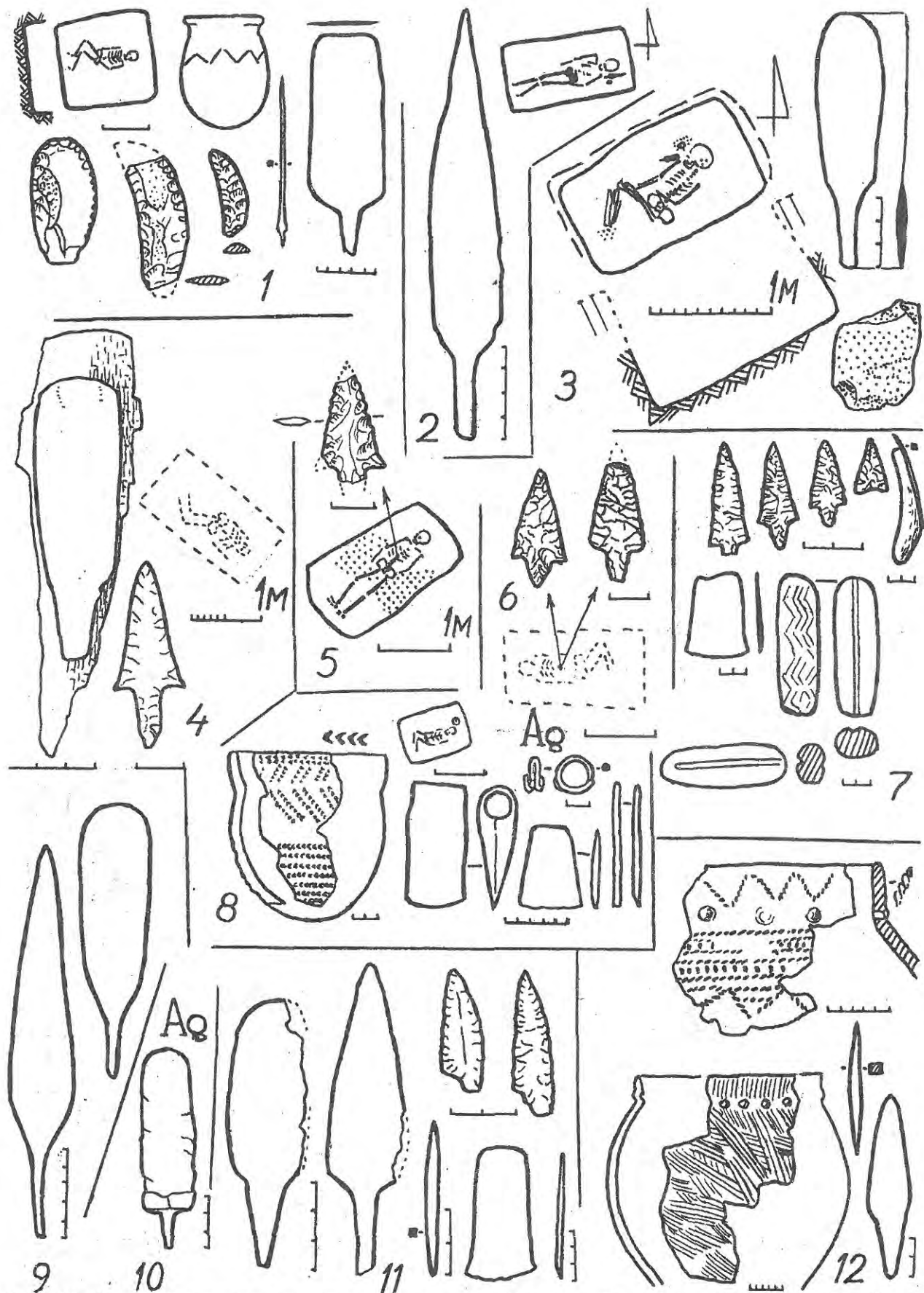

Рис. 96. Комплекси пізнього енеоліту - ранньої бронзи Донщини, України і Північного Кавказу. 1 - Павловськ 31/5; 2 - Алітуб 3/28; 3 - Жданов, Виноградники 1/7; 4 - Сміла 521/8; 5 - Бірюкове 1/5; 6 - Аккермень I 17/10; 7 - Залінійне, некрополь, пох. 116, 8 - Павловськ 31/4; 9 - Новосвободна, багатогранний дольмен; 10 - Нальчикська домовина; 11 - Костромська 3/пох.; 12 - Олександрія, горішний шар.

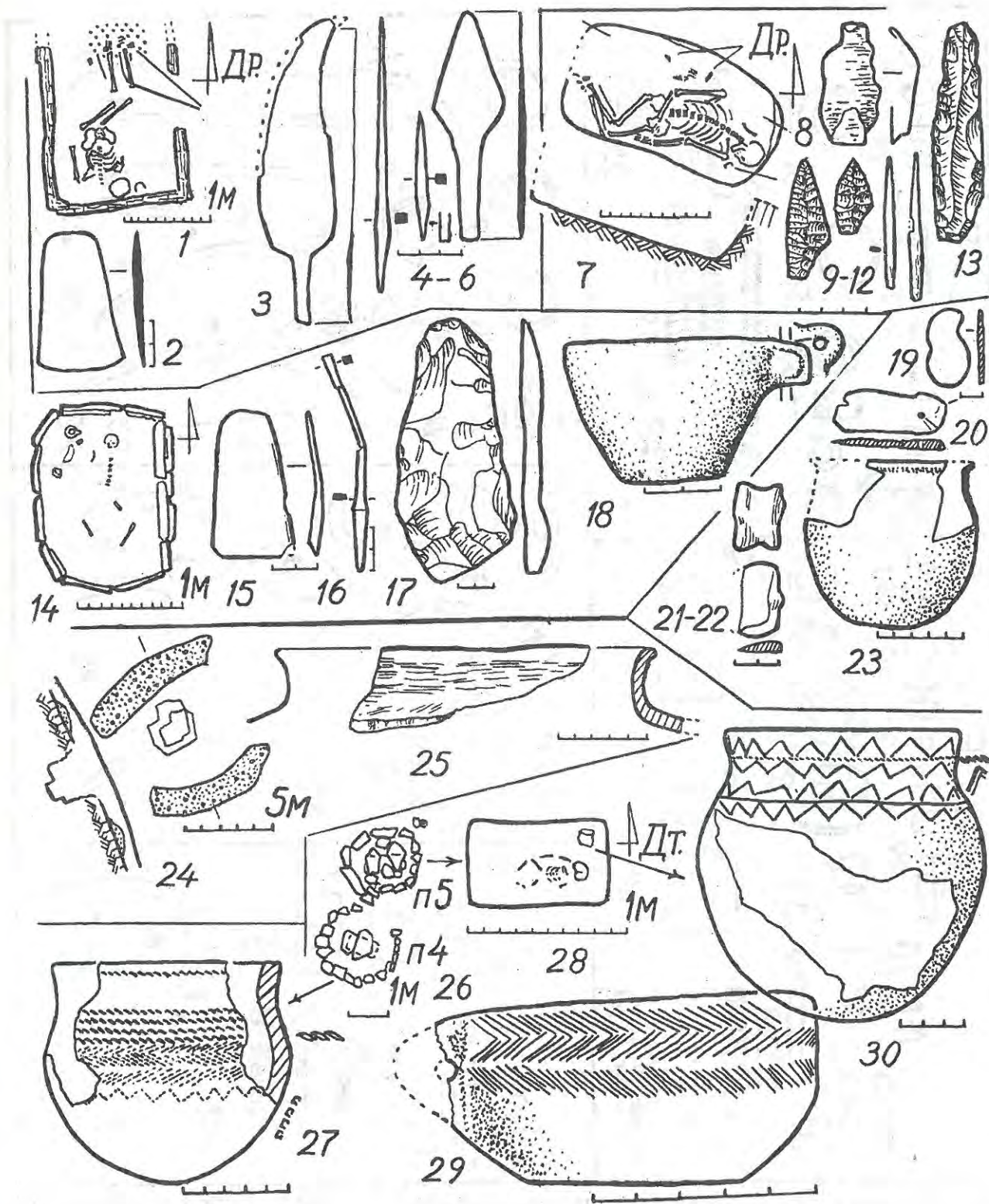

Рис. 97. Поховальні комплекси пізнього енеоліту - ранньої бронзи Сіверськодонецьчини (1-25) і Північно-Східного Надазов'я (26-30). 1 - 6 - Сватове 12/1, 7-13 - Олександрівськ 9/40; 14-18 - Петрівка 1/1; 19-23 - Олександрівськ 9/61; 24-25 - Миколаївка-І 1/4; 26 - Жданов, Волонтерівка 1/4, 1/5; 27 - там же 1/4; 28-30 - там же 1/5. 2-6, 8, 15-17 - бронза; 9-10, 13, 17 - кремійнь; 11, 12, 19, 21, 22 - кістка; 20 - слюда; решта плани і кераміка.

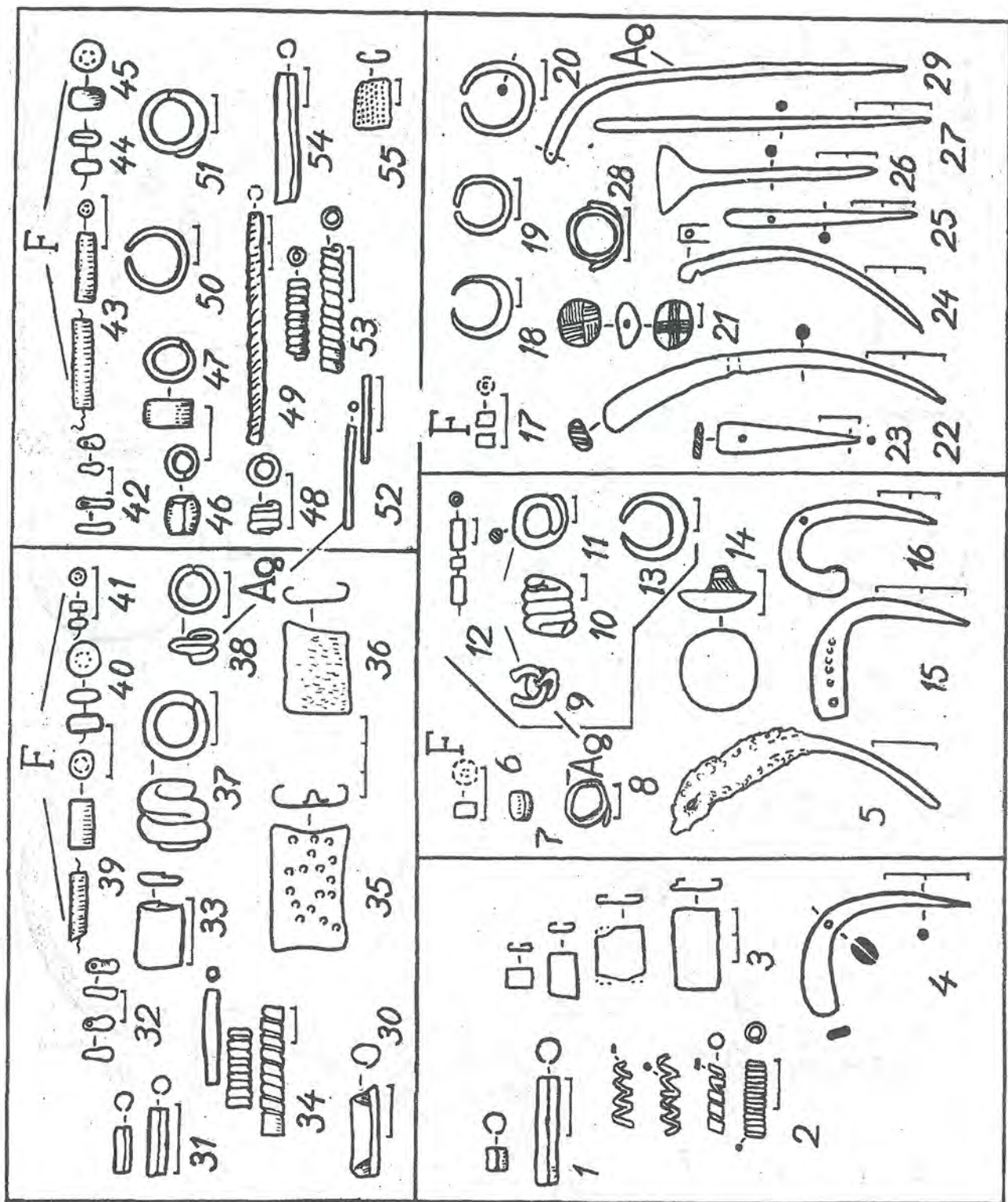

Рис.98. Співставлення прикрас пізньонеолітичних (1-4), пізньотрипільських (5-16), майкопських (17-29), пізньоямних (30-41) і раннях північнокавказьких пам'яток (42-55). 1-3 - з різних пох., за І.Ф. Ковальновою; 4 - Виноградне 14/1; 5 - Вовчанське 1/21; 6 - Усатове I -15; 8 - Усатове I-12/1; 9-13 - Усатове I 13/1; 14-15 - Підюродне X 3/7; 16 - Болград 6/1; 17 - Костромська; 18 - Кішпек 2/3; 19, 20, 27-29 - Новосвободна, могила 1; 21-23 - Койсуг-Радутка/24; 24 - Кішпек 1/10; 25 - Чегем I 52/2; 26 - Усть-Джегутинська 13/1; 30 - Виноградне 3/40; 31 - 33 - Сальск 3/4; 34 - Чаплинка 1/7; 35-36 - Бузьки III 2/1; 37 - Новоселівка 6/7; 38 - Широчани 9/6; 39-41 - Архара II 38/1; 42, 49 - П'ятигорськ, Костянтинівське плато 1/6; 43-48 - Нальчик 4/1; 49-51 - Суворовська 16/5; 32 - Усть-Джегутинська 32/8; 53, 55 - Кизбурун III, 1974р., 1/27; 54 - Чегем II 34/1. 1-3, 5, 7, 30-33, 35, 36, 42, 46-51, 53-55 - бронза; 4, 12, 15, 16, 22-26, 34 - ріг, кістка; 6, 17, 39-41, 43-45 - фаянс; 8-11, 13, 29, 38, 52 - срібло; 14 - мармур; 21 - камінь-лигніт; 18-20, 27, 28 - золото; 37 - свинець (?).

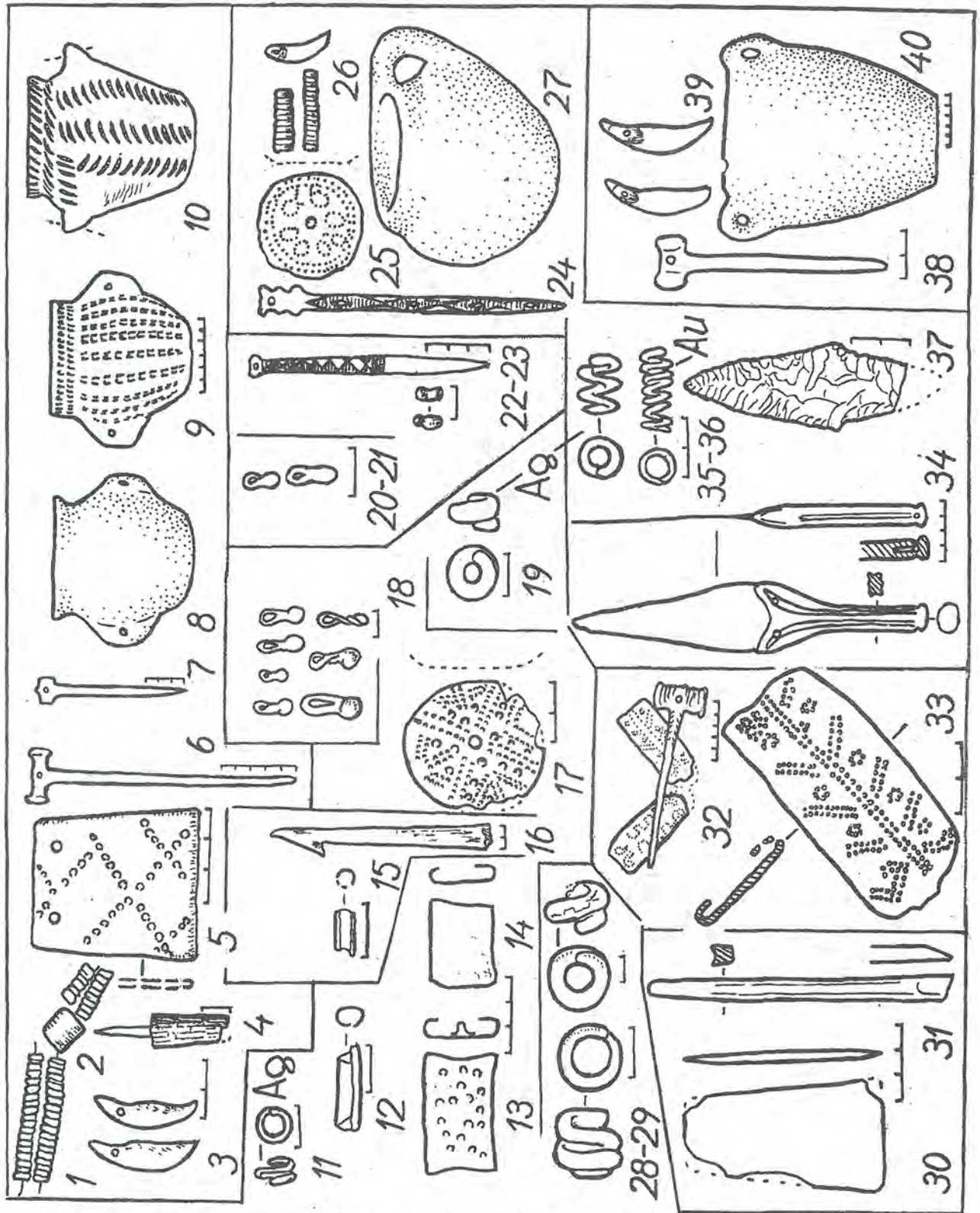

Рис. 99. Пізньоямні комплекси Північного Надзав'я – Наддніпрянщини, Південнобужжя і Приманиччя. 1 – 10 - Баратівка 1/25; 11 -Широчани 9/6; 12 - Виноградне 3/40; 13-14 - Бузьки III 2/1; 15-16- Аккермень I 11/12; 17 - Білозерка, 1984р., 8/24; 18 - Хащеве 6/17; 19 - Аккермень I 11/11, 20-21 - Новошандрівка I 3/2; 22-23 - Чограї VIII 5/4; 24-27 - Новогригорівка, Безчасна могила/4; 28-29 - Новоселівка 6/7; 30-31 - Підокалинівка 5/5; 32-33 - Калинівка I 3/2; 34-37 - Старогорожене 1/17; 38-40 - Новочорномор'є 7/3. 1-3, 6, 7, 16, 23-24, 26, 38, 39 - кістка, ріг; 4, 5, 12-15, 17, 18, 20-22, 25, 30-34 - бронза (32 - бронза і ріг); 11, 19, 35 - срібло; 28,29 -свинець (?); 36 - золото; 8-10, 27, 40 - кераміка; 37 - кремень.

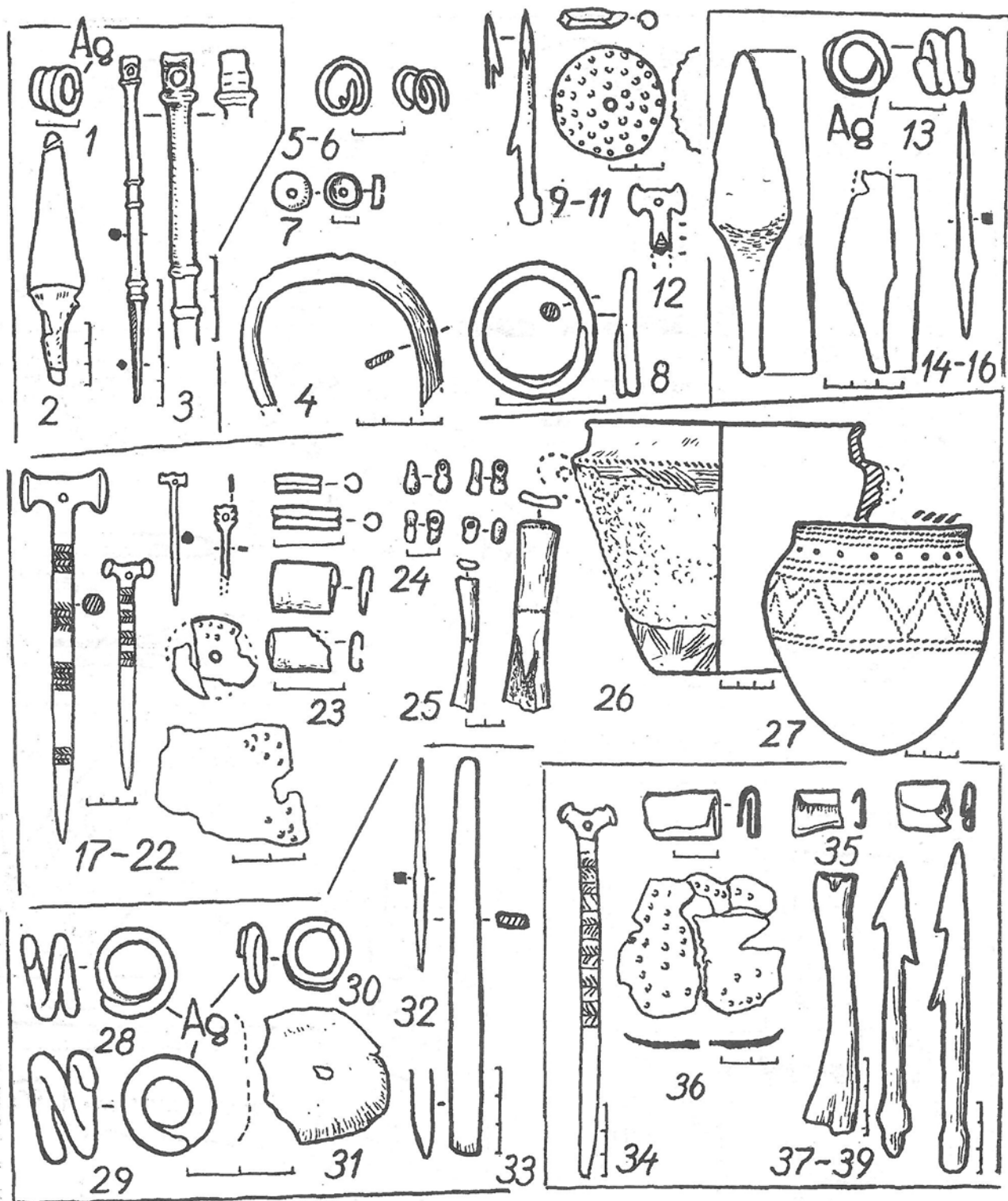

Рис. 100. Комплекси і окремі предмети з пізньоямних пох. Сівер-ськкодонецчини (9-16) і Нижньої Донщини (решта). 1-3 - Попов 30, 6/9; 4 -Новочеркаська ГРЕС 3/6; 5-6 - Новочеркаськ, Шибельний 7/5; 7 -Кудінов 2/11; 8 - Новочеркаська ГРЕС 3/15; 9 -Провалля 11 - А/1; 10, 11 - Плотина 10/3; 12 - Краматорськ 2/12; 13-16 - Зимогір'я 1/14; 17-27 - Сальськ 3/4; 28-33 - Алітуб 3/30; 34-39 - Донської 7/6. 1, 13, 28-30 - срібло; 2-6, 8, 10, 11, 14-16, 21-24, 31-33, 35-36 - бронза; 7 - зуби ската; 9, 12, 17-20, 25, 34, 37-39 - кістка; 26,27 - кераміка.

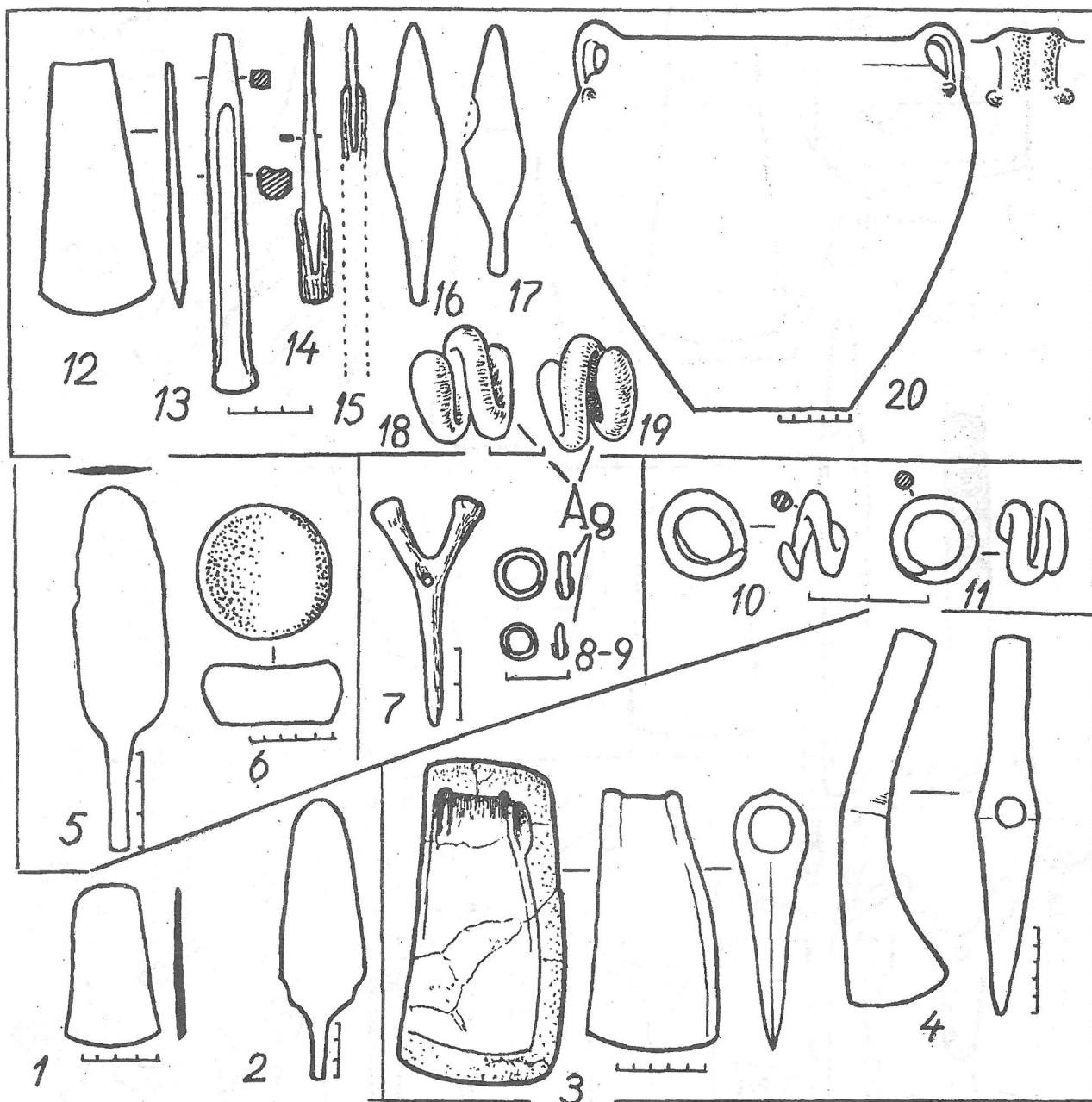

Рис. 101. Окремі комплекси Кубанського Надазов'я і лівобережної Донщини: ранньоямний (1, 2), ранньоновотитарівський (3, 4), пізньоямні (5-11) і передкатакомбний (? 12-20). 1, 2 - Брюховецька II 3/3; 3-4 - Лебеді I 3/10; 5, 6 - Батуринська II 3/11; 7-9 - там же 3/4; 10, 11 - Корсунська 5/1; 12-20 - Кулішовка 1/2. 1, 2, 5, 10-17 - бронза; 4, 6 - камінь; 7 - ріг; 8, 9, 18, 19 - срібло; 3, 20 - кераміка (поруч з позицією 3 - гіпсова відливка).

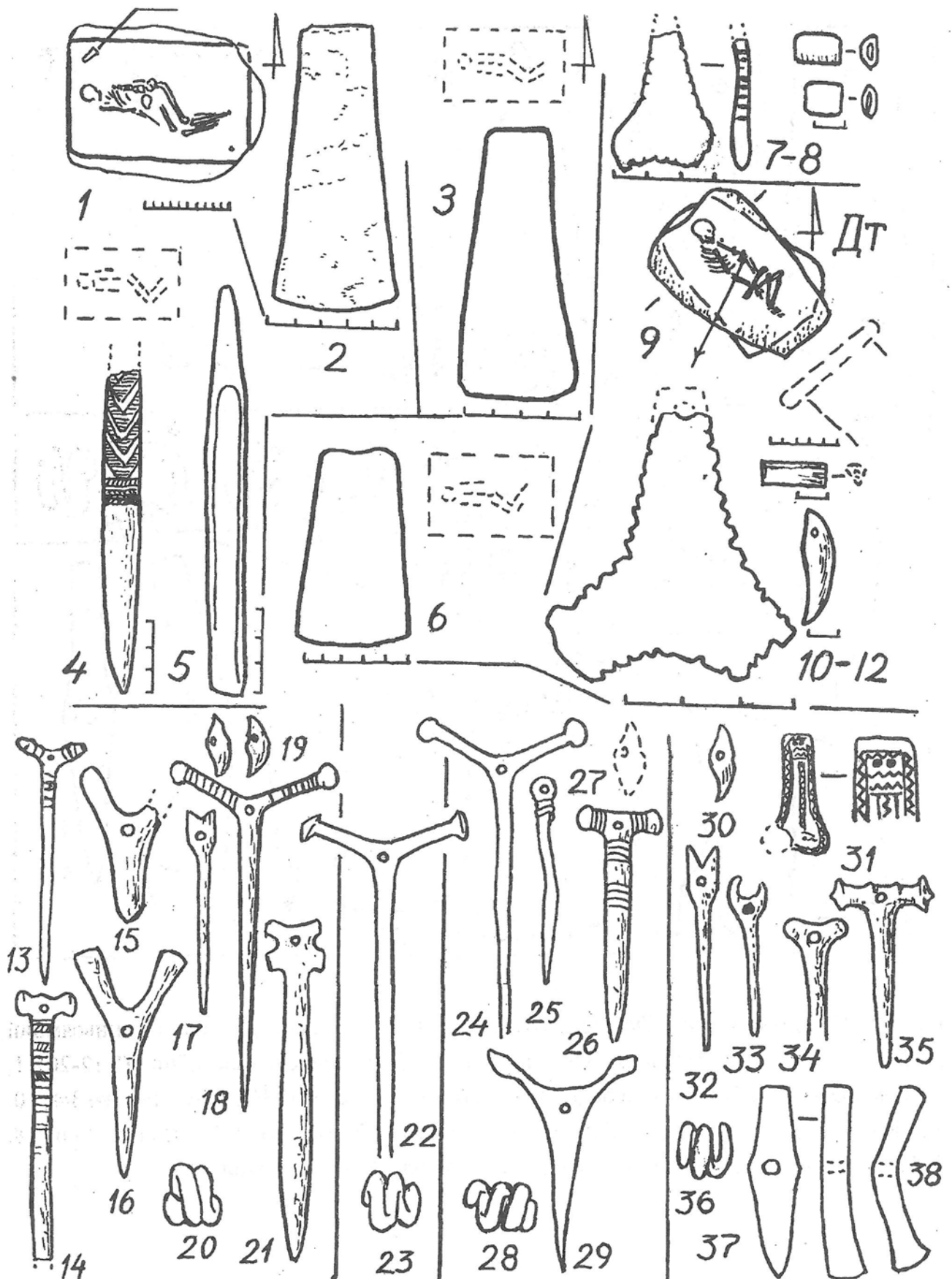

Рис.102. Матеріали з пізньоямних (1-21) і синхронних центрально- (22-23) і південнокавказьких (24-29) пам'яток та культур шнурової кераміки Центральної Європи (30-38). 1-2 - Новочеркаськ, Соколовський 5/7 ; 3 - Криволіманський III 3/8 ; 4-5 - Височино 30/15; 6 - Кіровський IV 1/11; 7-8 - Котівка, Майдан/ 1; 9-12 - Баратівка 1/26; 13-14 - Ремонтне; 15 - Вовчанське I 2/17; 16 - Батуринська II 3/4; 17 - Плотина 10/7; 18 - Дивне; 19 - Новочорномор'є 7/3; 20 - Зимогір'я 1/14; 21 - Вовчанське II 1/12; 22-23 - Заглі 1/7, 11/2; 24-27 - з поховань Марткопської групи; 28 - Аміраніс-гора; 29 - Арич; 30-38 - з різних поховань, за М. Бухвальдеком. 2-3, 5-6, 13, 22-25, 28-29, 36 - бронза; 20 - срібло; 4, 7-8, 10-12, 14-19, 21, 26-27, 30-35 - ріг, кістка; 37-38 - камінь.

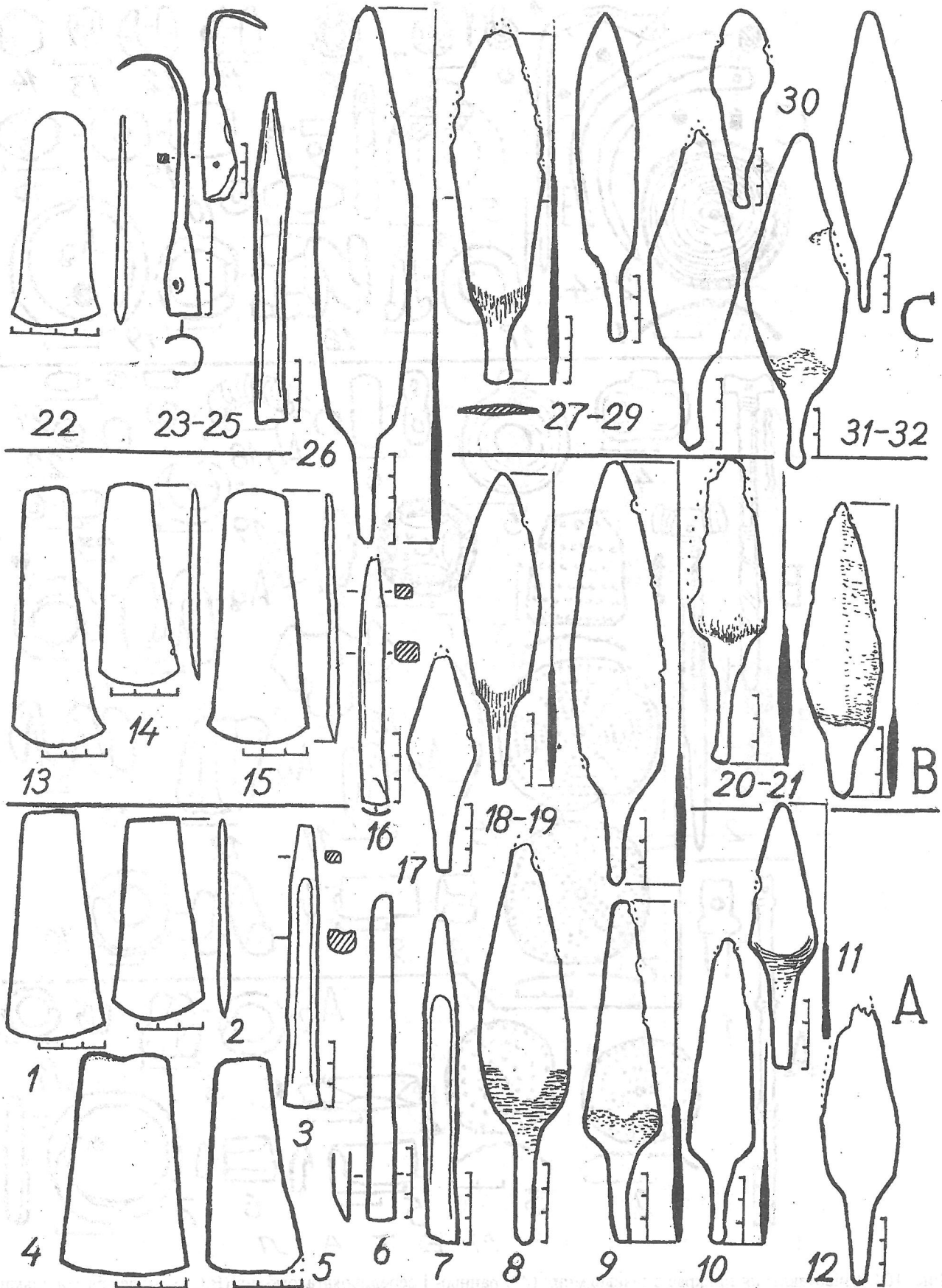

Рис. 103. Співставлення бронзових знарядь з пізньоямних (А), ранньо- і середньокатакомбних (В, С) комплексів донецької КК. 1 - Новочеркаськ, Соколовський 5/2; 2,3 - Кулішівка 1/2; 4 - Кіровський IV 1/11; 5 - Криволіманський III 3/8; 6 - Алітуб 3/30; 7 - Височино 30/15; 8 - Веселий I 3/13; 9 - Ворошиловград, ВСГІ 1/1; 10 - Царівка 4/6; 11 - Зимогір'я 1/14; 12 - там же 1/5; 13 - Ростов-на-Дону, Западний 6/4; 14, 16, 18 - Олександрівськ 9/25; 15 - Зимогір'я 1/7; 17 - Привілля 1/4; 19 - Зимогір'я 1/6; 20 - Благівка 1/7; 21 - Новоселівка 1/9; 22 - Хрящевський 2/2; 23, 26 - Новомикільське 1/5; 24 - Фрунзе 3/2, камера 2; 25, 32 - Луганськ, 1926р., 3/1; 27 - Миколаївка I 5/10; 28 - Краматорськ, 1938р., 1/2; 29 - Фрунзе 3/2, камера 1; 30 - Мала Комишуваха 4/2; 31 - Кам'янка 15/3.

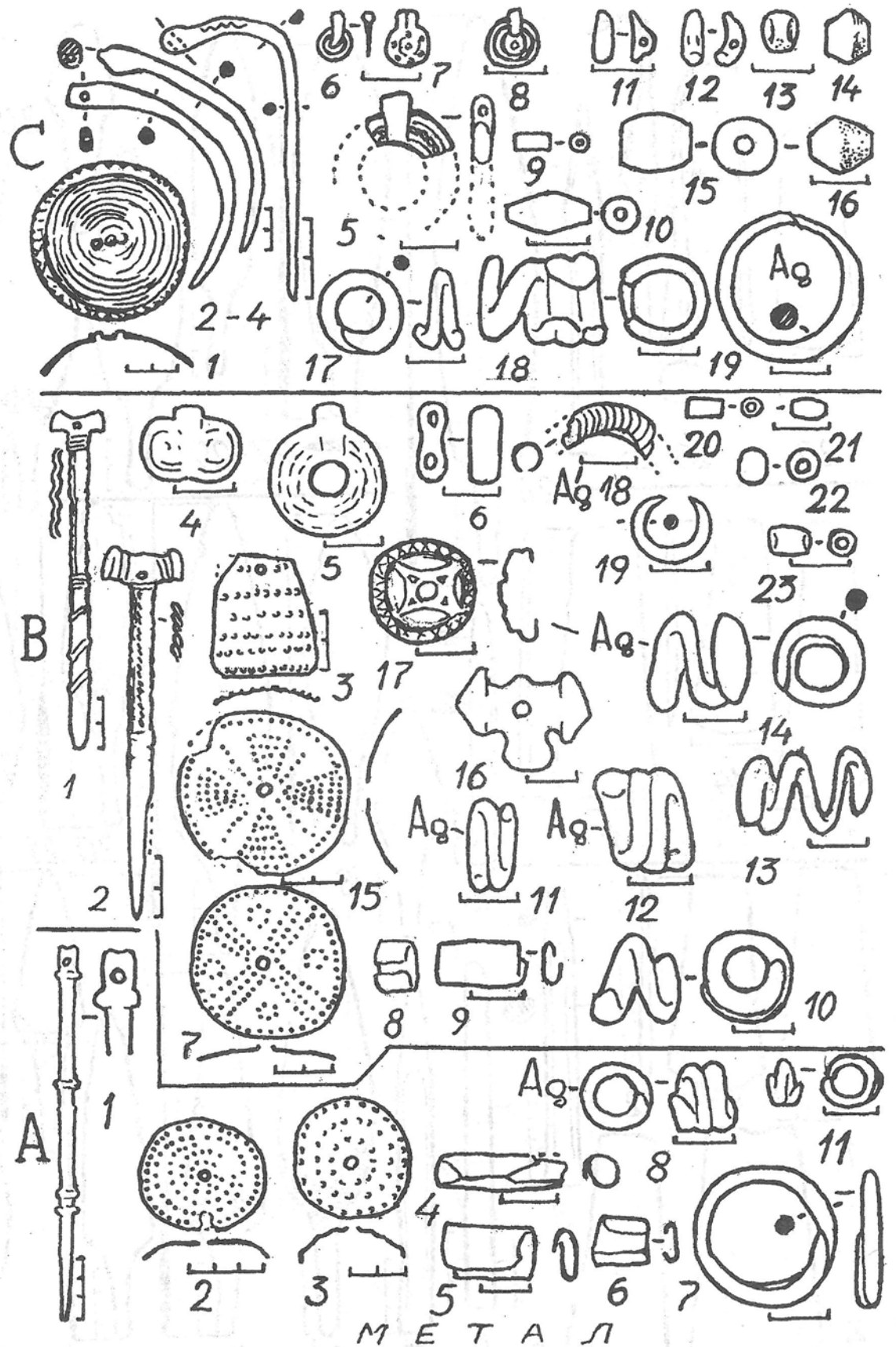
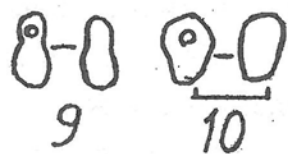
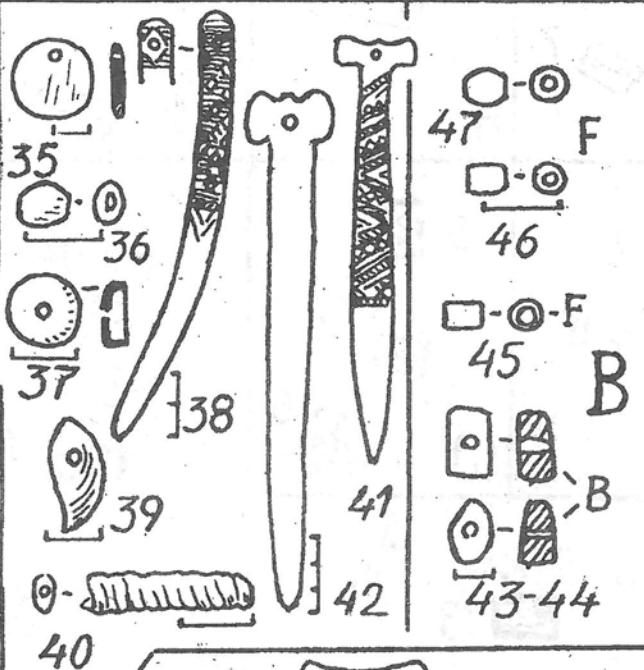
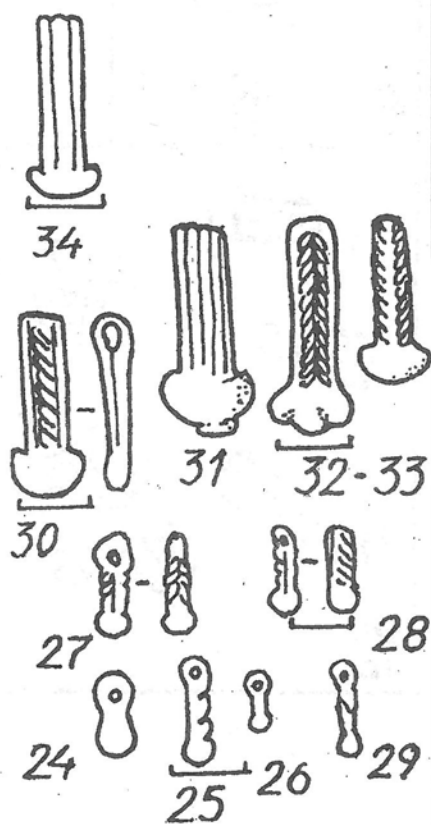
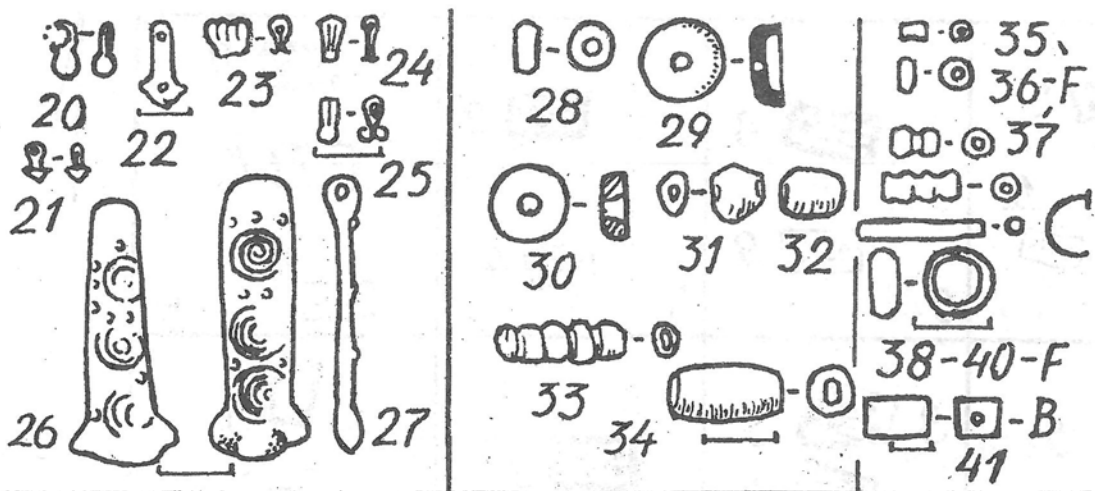
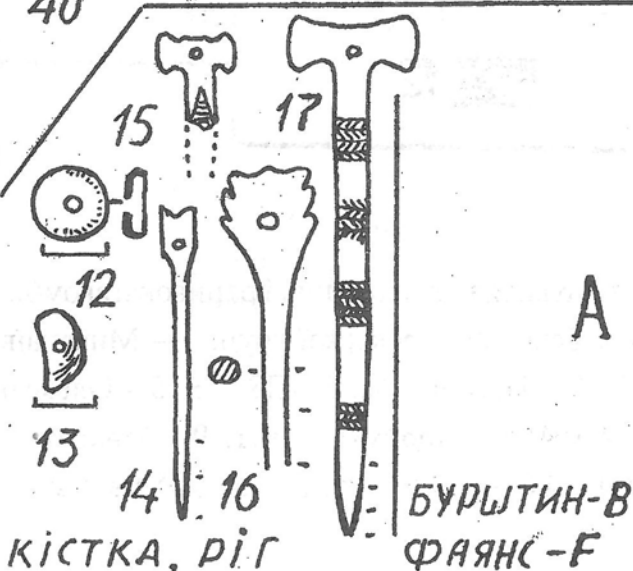

Рис. 104. Співставлення прикрас з пізньоямних (А), ранньо- і середньокатакомбних (В,С) комплексів донецької КК. А: 1 - Попов 30/6-9; 2 - Красногоровка III 5/13; 3-4 - Плотина 10/3; 5, 6 - Донської 7/6; 7 - Новочеркаська ГРЕС 3/15; 8 - Зимогір'я 1/14; 9-10, 16-17 - Сальськ 3/4; 11 - Новочеркаська ГРЕС 2/29; 12-13 - Кудінов 2/11; 14 - Плотина 10/7; 15 - Краматорськ 2/12; В: 1 - Центральний VI 14/2; 2-3, 35 - Верхняблучний 1/19; 4-6, 16, 20 - 21, 24 - Голубовський 4/4; 7-9 - Красна Зоря 2/9; 10, 32 - 34, 37, 43-45 - Новомикільське 1/6; 11 - Олександрівськ 8/2; 12 - Любиме 13/1; 13-14, 25-26 - Зимогір'я 1/6; 15 - Майдан 1/1; 17, 20-23, 30, 31, 36, 42, 46, 47 - Красна ссря 3/4;

МЕТАЛ

КІСТКА, РІГ

БУРШТИН-В
ФЯЯНС-Ф

19- Донской 7/15; 27-29 - Новочеркаськ, завод № 17 1/1; 38 - Кастирський V 3/5; 39 - Бірюкове 1/6; 40 - Кондратівка 4/2; 41 - Говоруха 6/13; С: 1-3 - Івано-Дар'ївка 1/6; 4, 8 - Ростов- на- Дону, Западний 1/6, 7/4; 5, 12-14, 30 - 34 - Славове 1/2; 6, 21 - Фрунзе 3/2; 7 - Вербівка 3/1; 9, 10, 27-29, 35 - 37, 41 - Ворошиловград, ВСГІ 3/19; 11, 15, 20 - Сватове 1/5; Краматорськ 2/13; 17 - Говоруха 2/9; 18 - Миколаївка I 5/8; 19 - Луганськ, 1926 р., 3/1; 22 - Шелаєве, Кубаєва м./1; 23-24 - Краматорськ, 1938 р., 1/2; 26 - Карпово-Крепінський 1/2; 38-39 - Нижня Бараниківка 2/5. М - метал, К - кістка, рiг, Е - фаянс, В - бурштин.

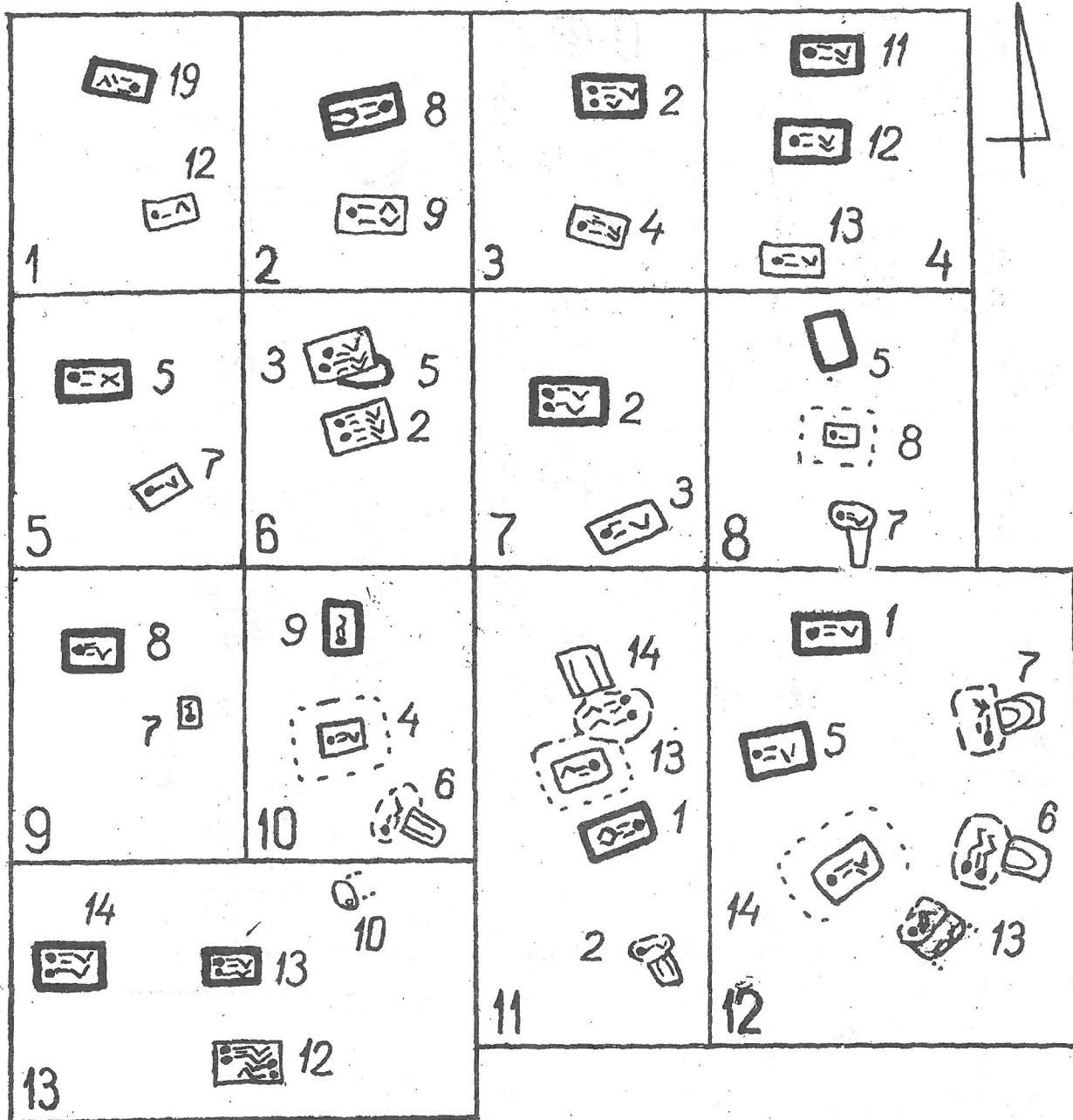

Рис. 105. Розташування пізньоямних і ранньокатакомбних поховань в могилах луганської (1-10, 12-13) і бахмуто-берекської груп. 1 – Миколаївка I м.5; 2 - Привілля м.1; 3 - Говоруха м.1; 4 – Лисичанськ, ЛНПЗ м.3; 5 - Олександрівськ м.3; 6 - там же м.4; 7 - Голубовський м.4; 8 - Чорнухине м.1; 9 - Бірюкове м.9; 10 - Красна Зоря м.6; 11 - Кондратівка м.3; 12 – Зимогір'я м.1; 13 - Дібрівка м.4.

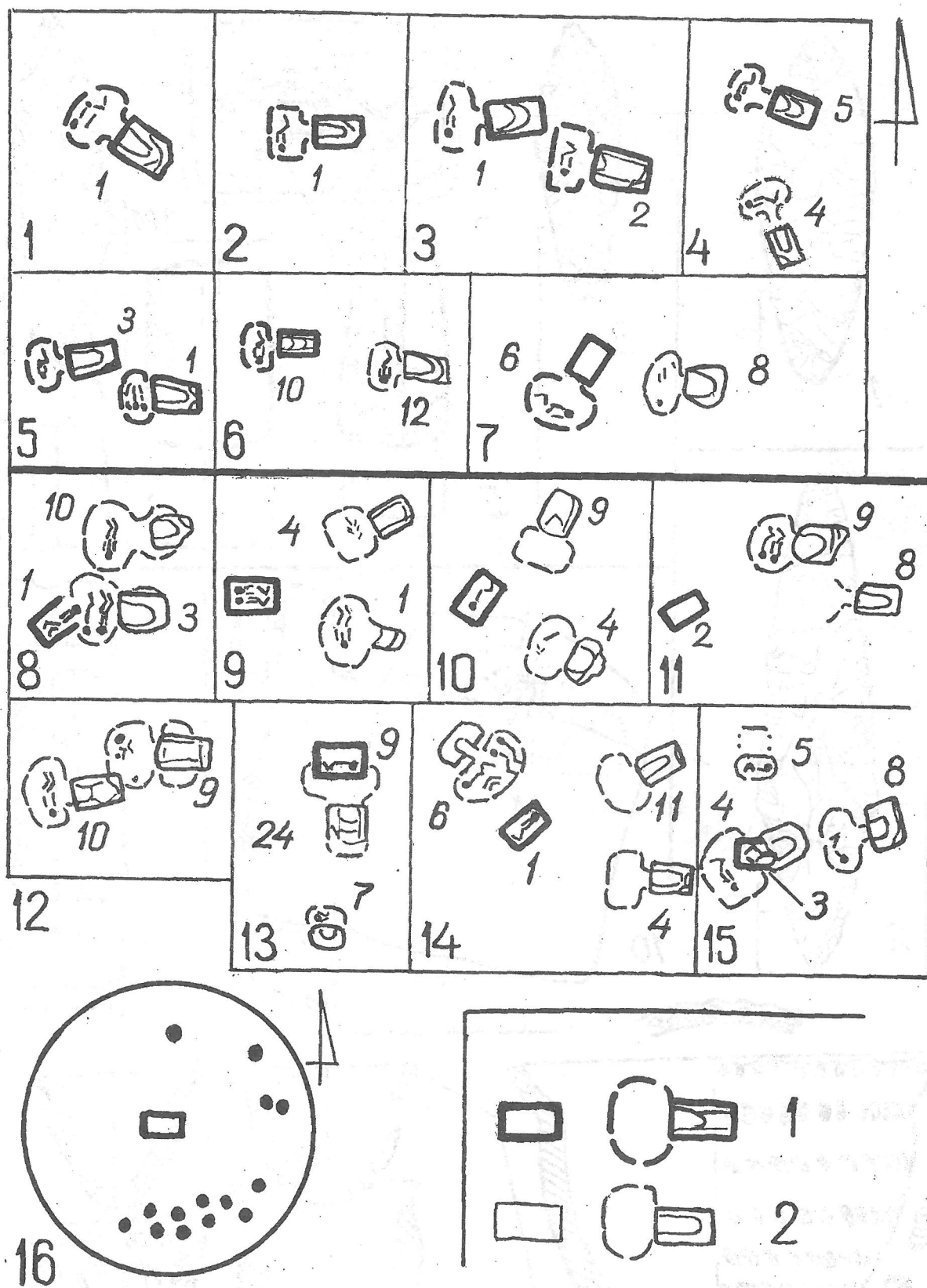

Рис. 106. Розташування ранніх катакомб в могилах Сіверськодонецчини. 1 - Привілля м.3; 2 - Любиме м.13; 3 - Красна Зоря м.4; 4 - Привілля м.2; 5 - Лисичанськ, ЛНПЗ м.2; 6 - Бірюкове, 1987р., м.1; 7 - Сокольники м.5; 8 - Тополівка м.1; 9 - Голубовський м.4; 10 - Красна Зоря м.2; 11 - Жолобок м.3; 12 - Пришиб м.1; 13- Говоруха м.7; 14 - Новомикільське м.1; 15 - Нова Астрахань м.1; 16 - схема розташування дитячих катакомб. Умовні позначення: 1 - основне пох., 2 - впускне.

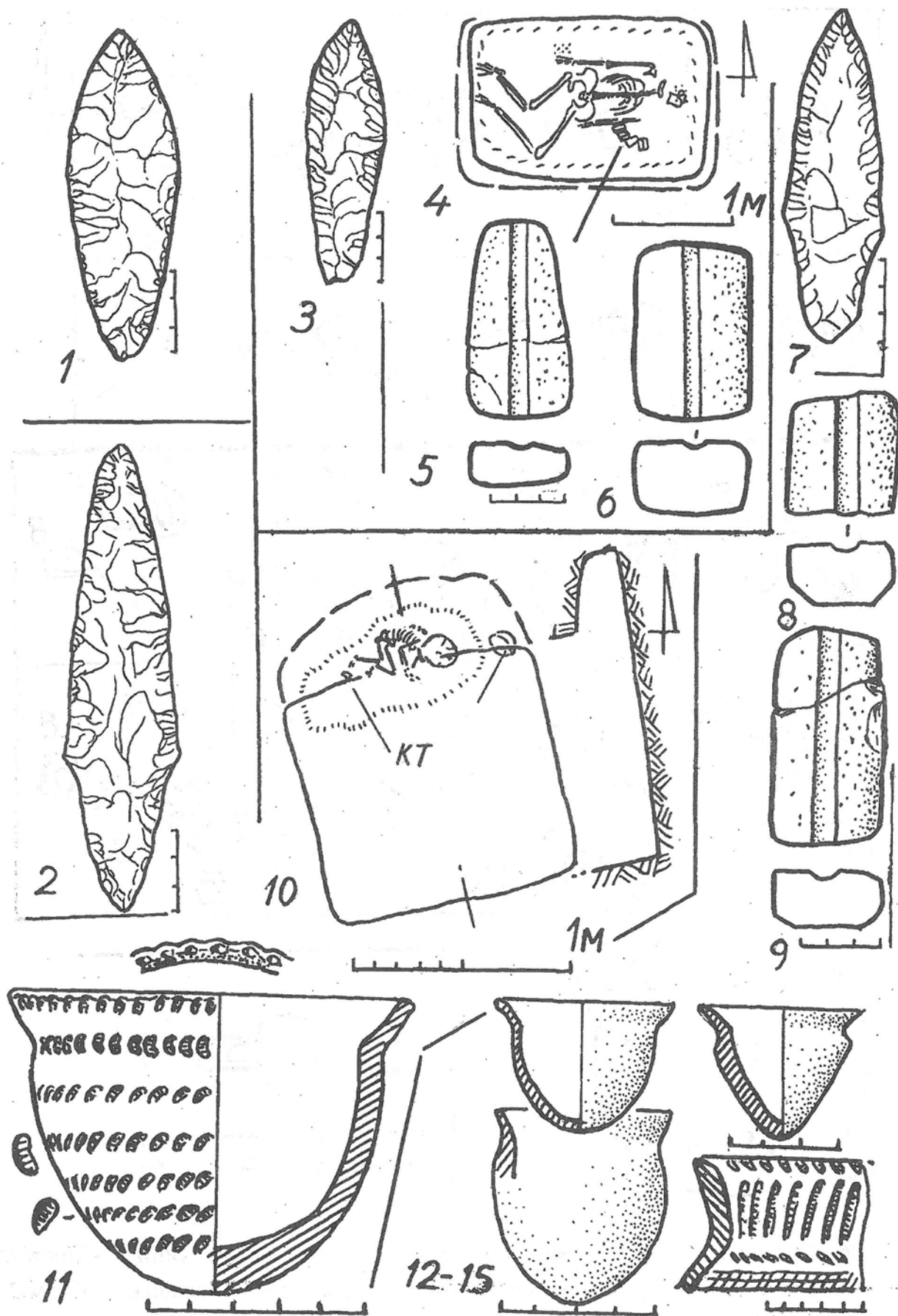

Рис. 107. Крем'яні знаряддя і жолобчаті абразиви з ранньокатакомбних (1,2) і пізньоямних поховань (3-9) Сіверськодонецчини (1,3 - 6) та Північного Надзав'я (2, 7-9). 1 - Олександрівськ 9/25; 2 - Аккермень I 17/2; 3 - Октябрське 3/4; 4-6 - там же 6/1; 7 - Жданов, Виноградники 1/3; 8-9 - Костянтинівка 2/4; 10 - 15 - домайкопська культура.

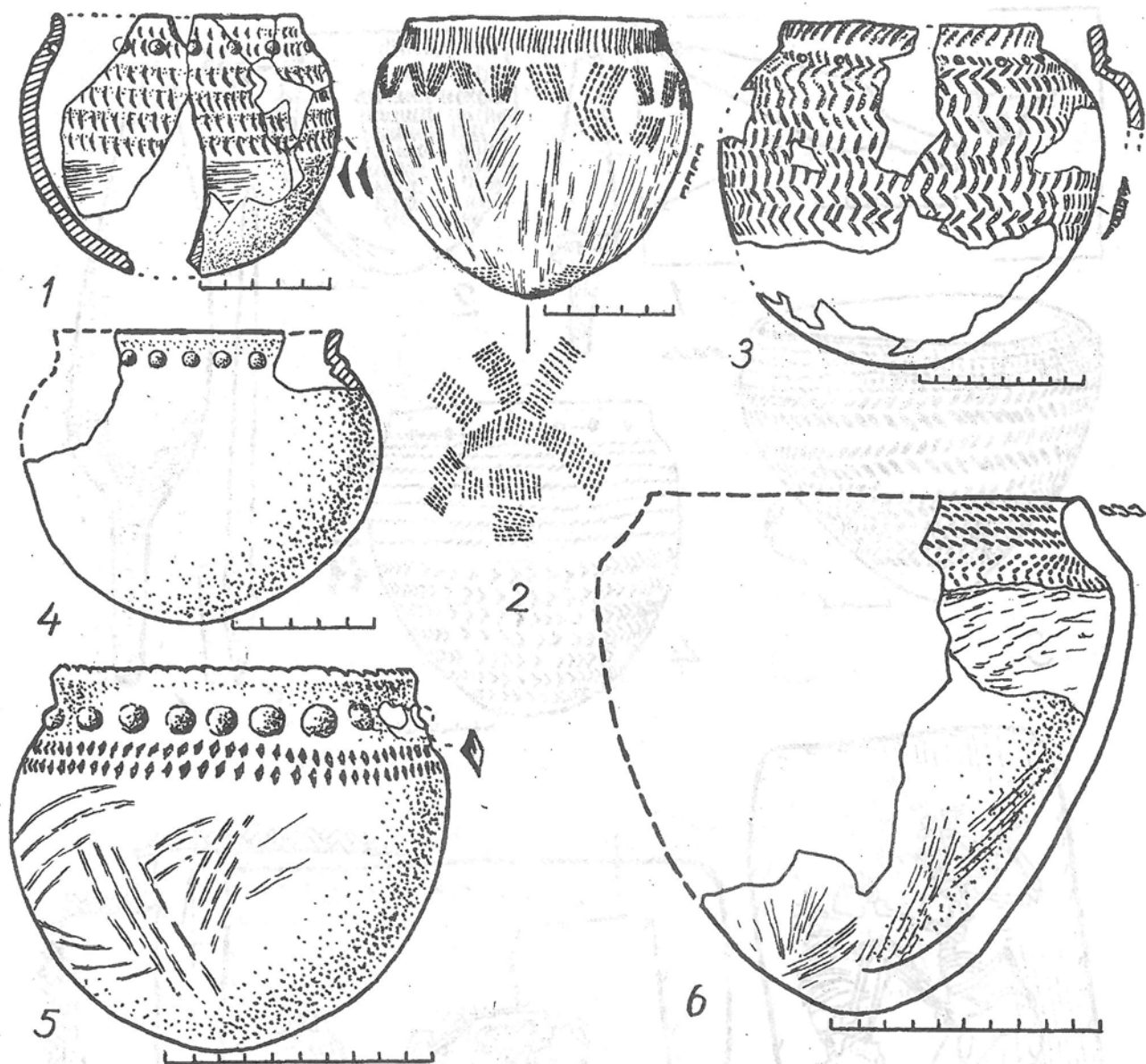

Рис. 108. Посудини з пізньоямних поховань луганської групи. 1 - Тополівка 1/1; 2 - Фрунзе 2/В; 3 - Привілля 2/1; 4 - Миколаївка I 5/12; 5- Сватове 2/4; 6 - Бірюкове, 1987р., 9/7.

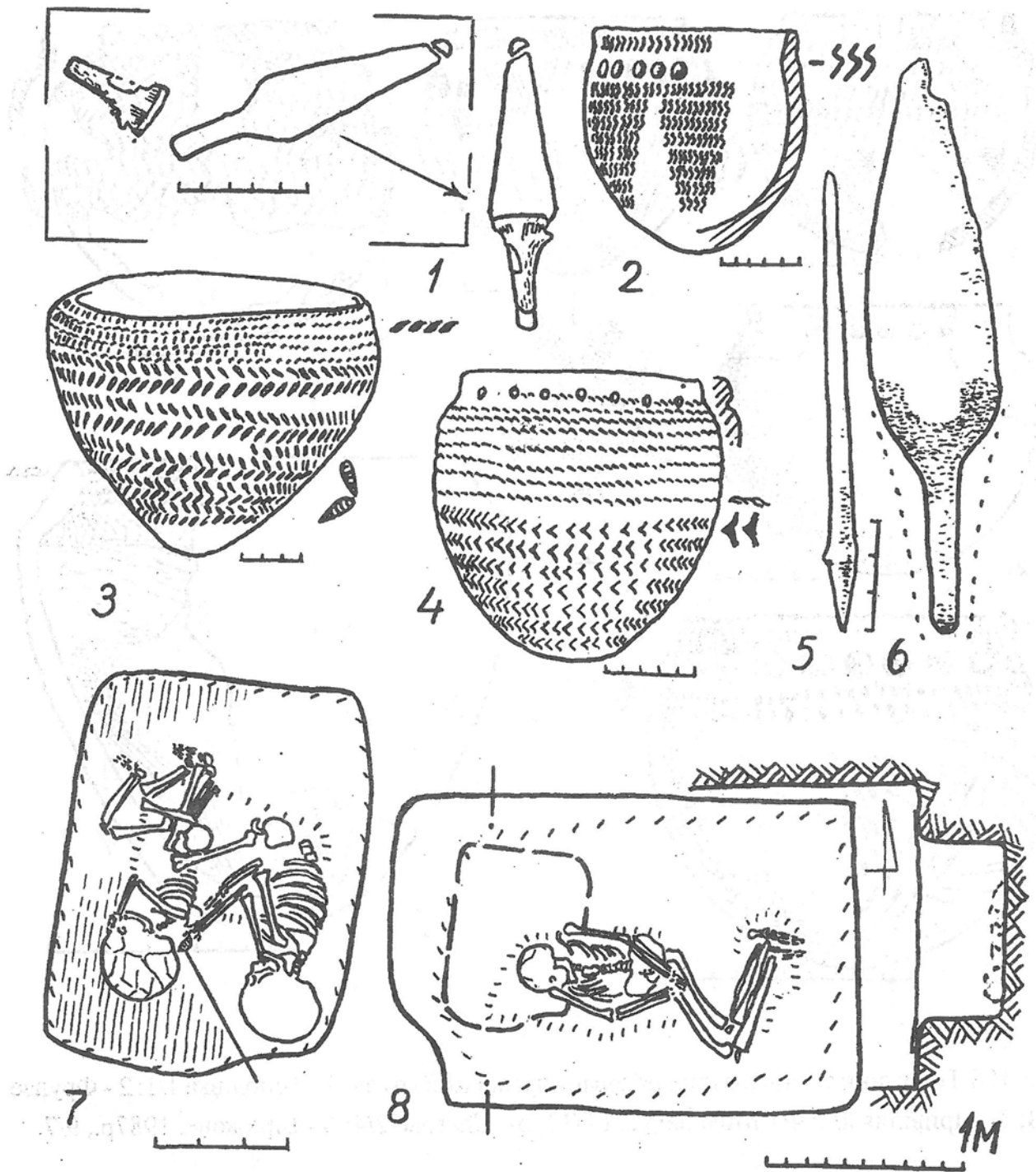

Рис. 109. Бронзові ножі і стрижень, посудини і двокамерне поховання пізньоямної нижньодонської групи. 1 - Попов 30, 6/9 (ніж з рукою з бронзової платівки); 2 - Шахаєвський 3/4; 3 - Аксай, Гиреева м./1; 4 - Донської 7/5; 5, 6 - Веселий I 3/13; 7-8 - Заплавська, Остапів к./1.

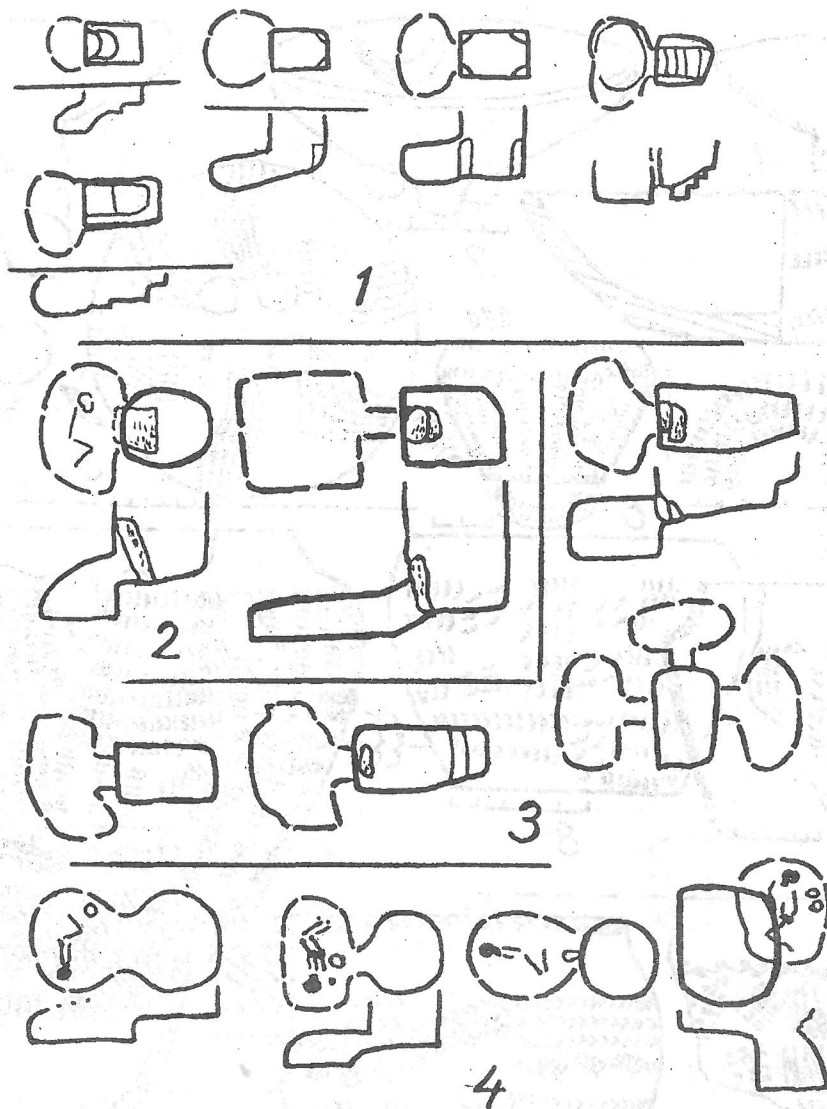

Рис. 110. Катакомби Єгипту (1 - поселення поблизу Гази, 1700-1600 р.р. до н.е.); Ієрихона (2 - аморитський час, 2200-1800 р.р. до н.е.); Кіпру (3) і Малопольщі (4).

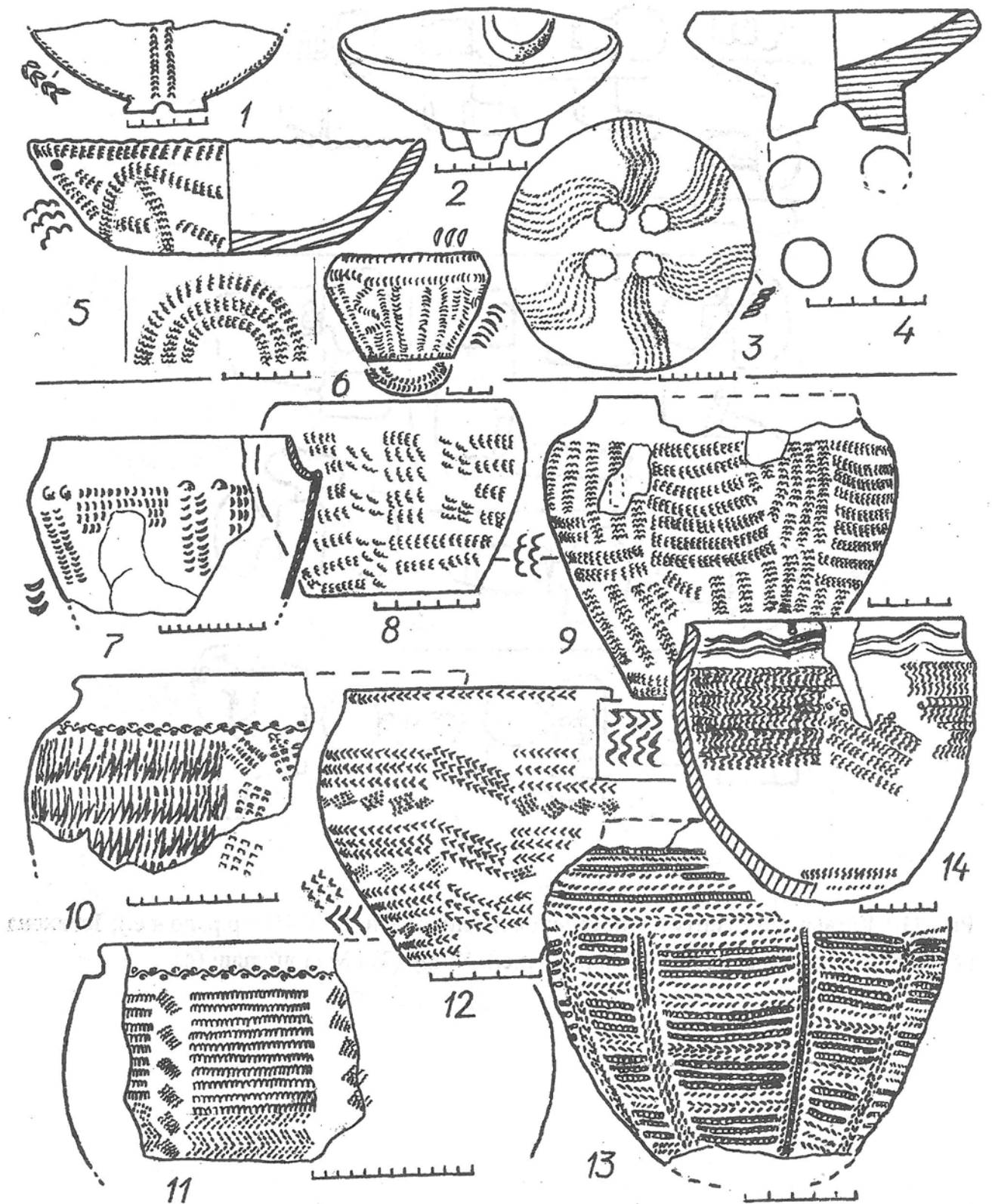

Рис. 111. Кераміка з поховань раннього етапу донецької (1,4-5, 7-13) та передкавказької КК (2-3,6). 1- Аксай, Клиновий к./ пох.; 2 – Мекенська 6/6; 3 – Хагажукаєвський 1/2; 4 – Ворошиловград, ВСГІ, 4/5; 5 – Шахаєвський I 4/35; 6 – Новокорсунська 5/5; 7 – Кастирський VI 7/7; 8 - Кастирський V 3/7; 9 – Новий 114/15; 10 – Кастирський V 12/5; 11 – Упразно-Кагальницький IV 1/5; 12- там же, II 5/5; 13 – Зимогір'я 2/9; 14 – Орешкін I 16/3. 5, 7- 12 – за дисерт. О. В. Кияшка.

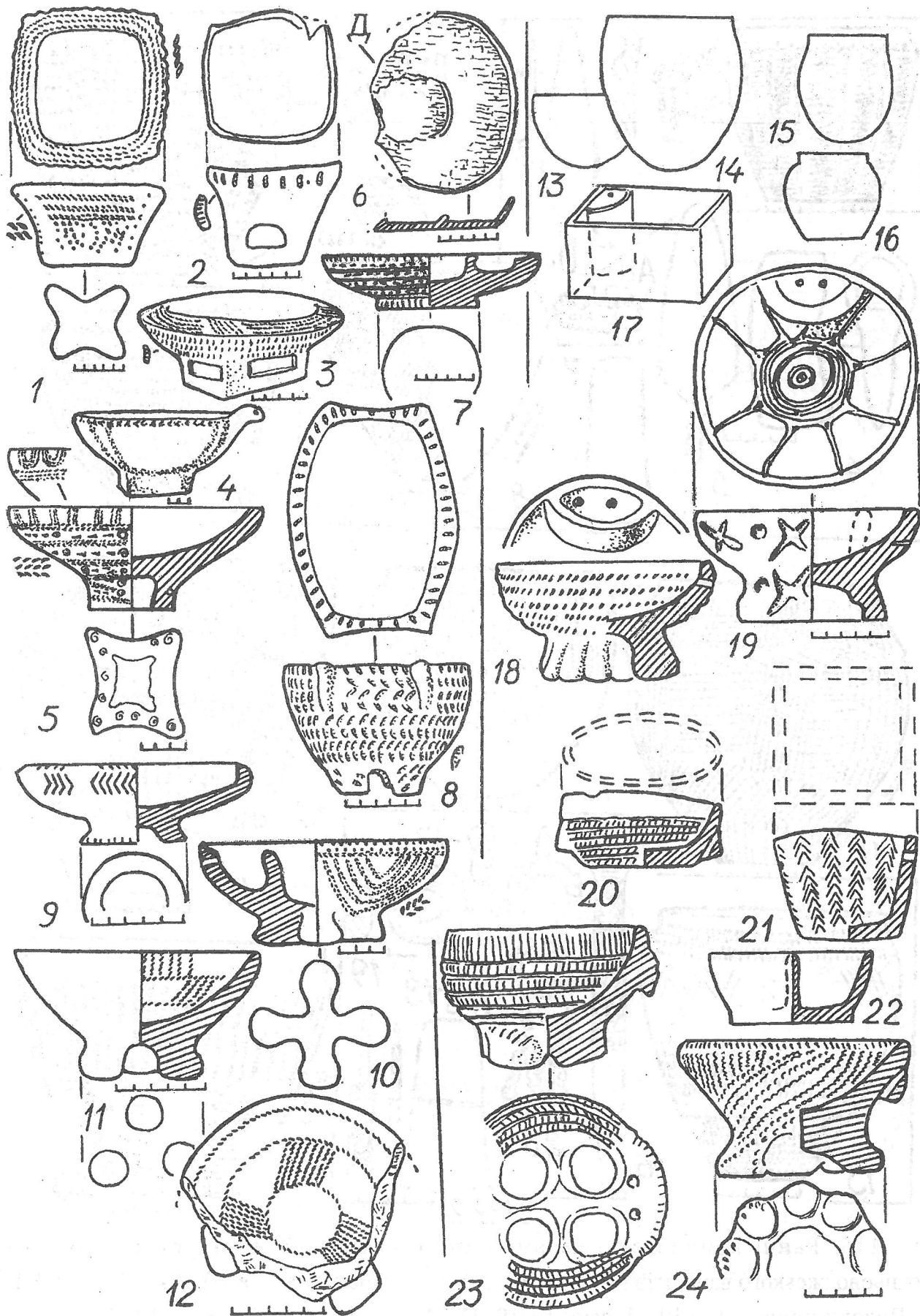

Рис. 112. Чаші та інші посудини донецької КК (1-10, Д- дерев'яна), нижньодніпровської ямного варіанту (11-12), некрополя Заман-Баба (13 - 17), окупівської (18 - 19) та афанасівської (20-24) культур. 1- Власівський 1/1; 2 - Глазуновський 11/1; 3 - Сидори 4/8; 4 - Покровське ССV/6; 5 - Слав'янськ ССL III/8; 6 - Войтове III 6/2 (дерев'яна посудина); 7 - Олександрівськ 1/41; 8 - Березовська 10/1; 9 - Краматорськ 2/14; 10 - Миколаївка I 6/2; 11-12 - поселення Михайлівка; 13-24 - з різних поховань (за Е. Е. Кузьминою і Е.Б. Вадецькою).

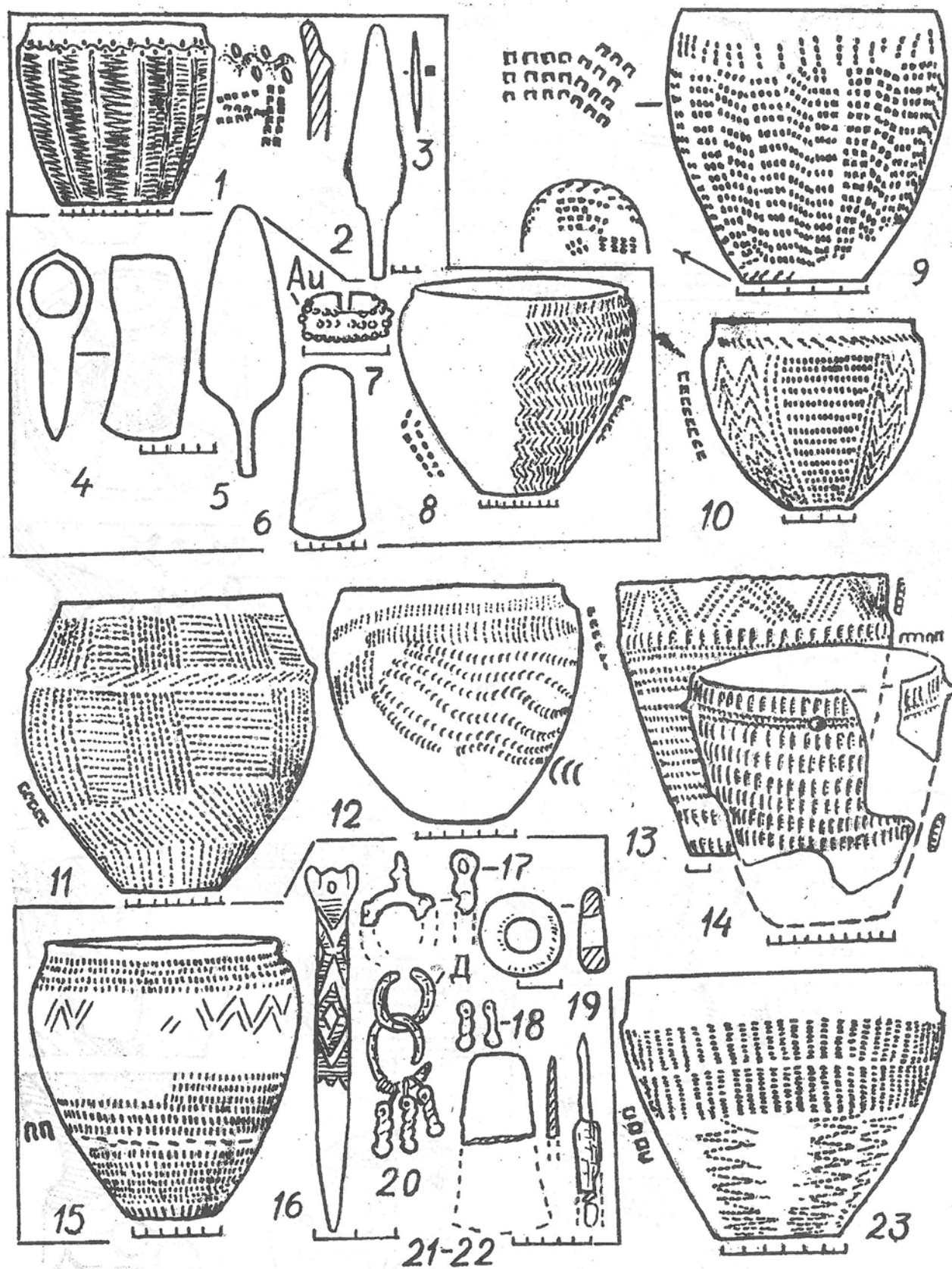

Рис. 113. Ранні комплекси і кераміка полтавкинської культури середньо- і нижньоволжського варіантів (1-9, та 10-23). 1-2 – Преполовенка 9/1; 4-8 – Утевка 1/1; 9 – Володимирівка 4/4; 10 – Бикове I 1/19; 11 – Мирне 6/2; 12 – Іловатка 3/1; 13 – Стара Полтавка Е 26/3; 14 – Бикове I 7/12; 15-22 – Бородаївка (Баоро) F 6/9; 23 – Бережновка I 3/9.

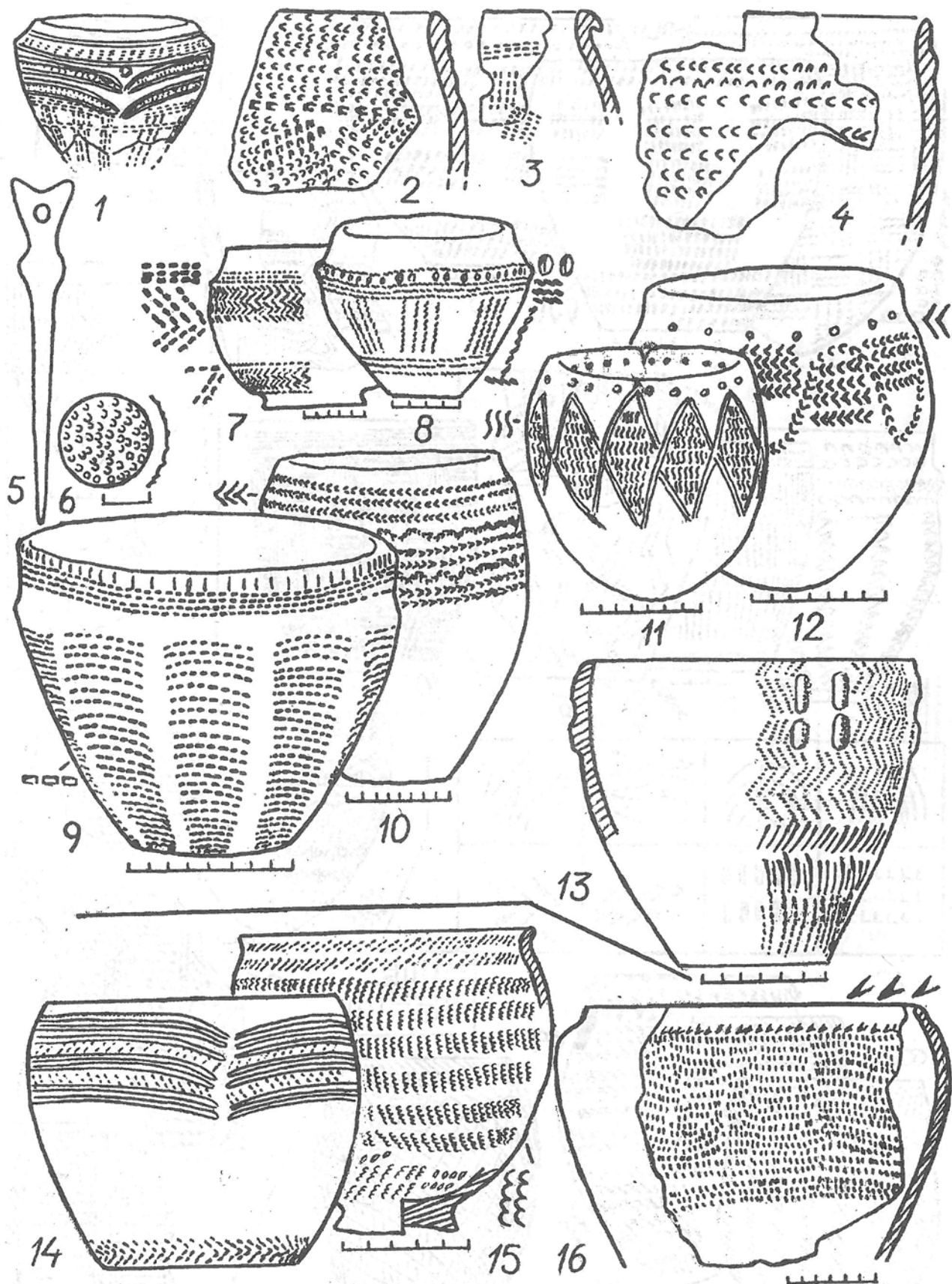

Рис. 114. Кераміка, кістяна (рогова ?) шпилька і бронзова бляха з полтавкинських (1-4, 7-10, 13), пізньоямних (5-6, 11-12) та ранніх донецьких (Нижня Донщина) пам'яток (14-16 за дисерт. О. В. Кияшка). 1-4 - прикаспійські поселення, за Н. К. Качаловою; 5-6 - Тамар-Уткуль VII 1/1; 7 - Політотдельське 2/6; 8 - Бережновка II 80/14; 9 - Бородаївка 9/6; 10 - Яма С 17/2; 11 - Бикове I 17/7; 12 - Верхньопогромне 9/11; 13 - там же 2/12; 14 - Усть-Погож'є I 1/8; 15 - Кастирський II 16/3; 16 - Нагавський II 1/9.

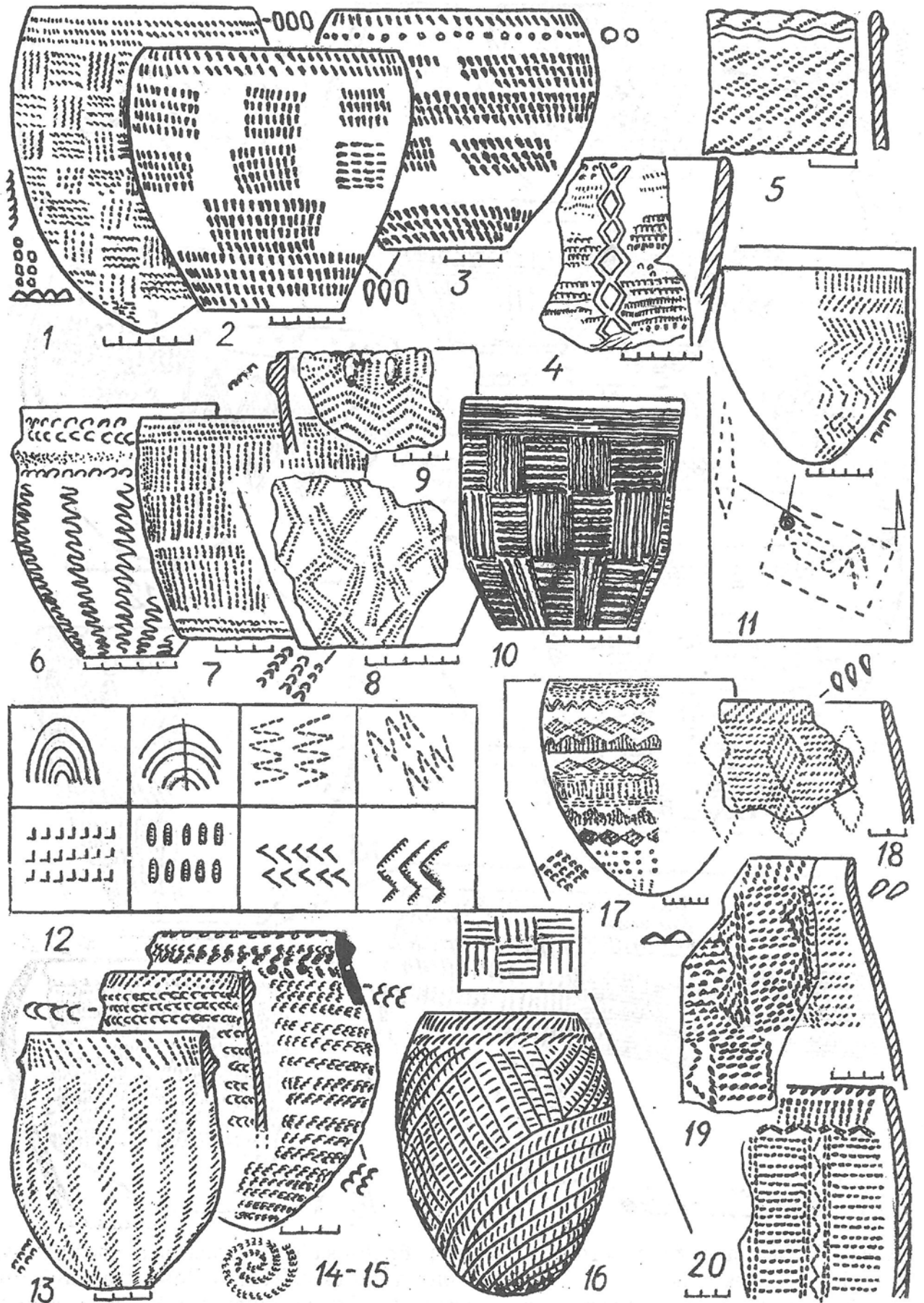

Рис. 115. Кераміка енеоліту - ранньої бронзи Сибіру (1-3, 6-20). Прикам'я (5) та Верхнього Іртишія (Казахстан - 4). 1- новокусовський тип; 2-3 - ігреківський тип за М.Ф.Косаревим; 4 - усть-буконська група за С. С. Черніковим; 5 - гаринсько-борський тип; 6-10 - окупівська культура; 11 - ямний комплекс з Притоболля, В.Алабуга, пох.5; 12-16 - афанасівська культура; 17 - аятський тип; 18-20 - липчинська і шапкульська культури.

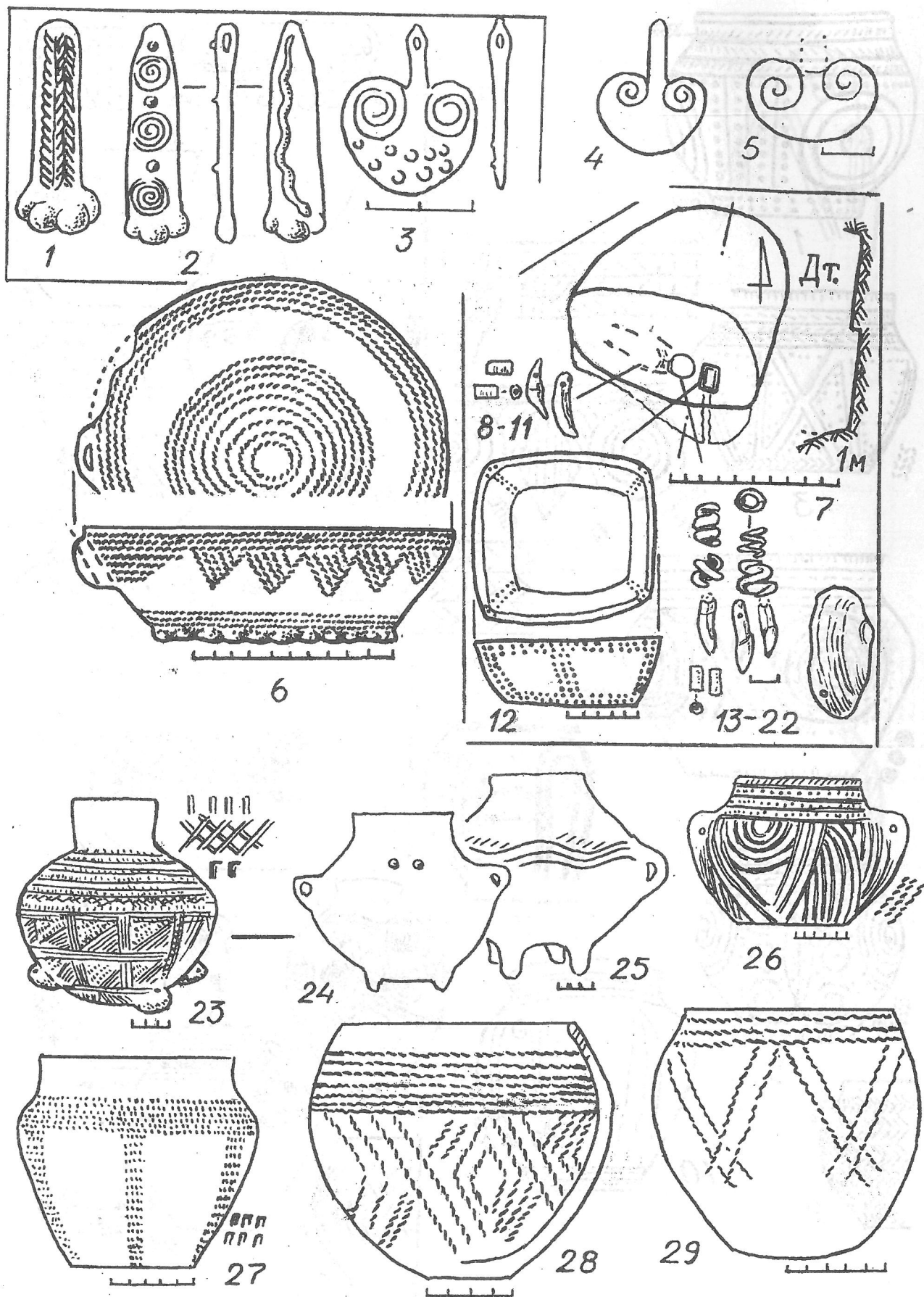

Рис. 116. Прикраси і кераміка з катакомбних (1-3, 7-22, 26-27) і ямних (28-29) поховань та пам'яток Південного (4) і Північного (5, 24-25) Кавказу. 1-3 - Барановка I 22/5; 4 - Хизанаант-гора; 5 - Нальчик 4/1; 6 - Кисловодськ, гора Ракітна 2/11; 8-22 - В. Знам'янка, пох. 16; 23 - Семикаракорський 1/2; 24-25 - Бамут; 26 - Луганський музей; 27 - Семикаракорський 1/зруйн. пох. (рис. автора); 28 - Рясний II 3/5; 29 - Крепінський I 18/17.

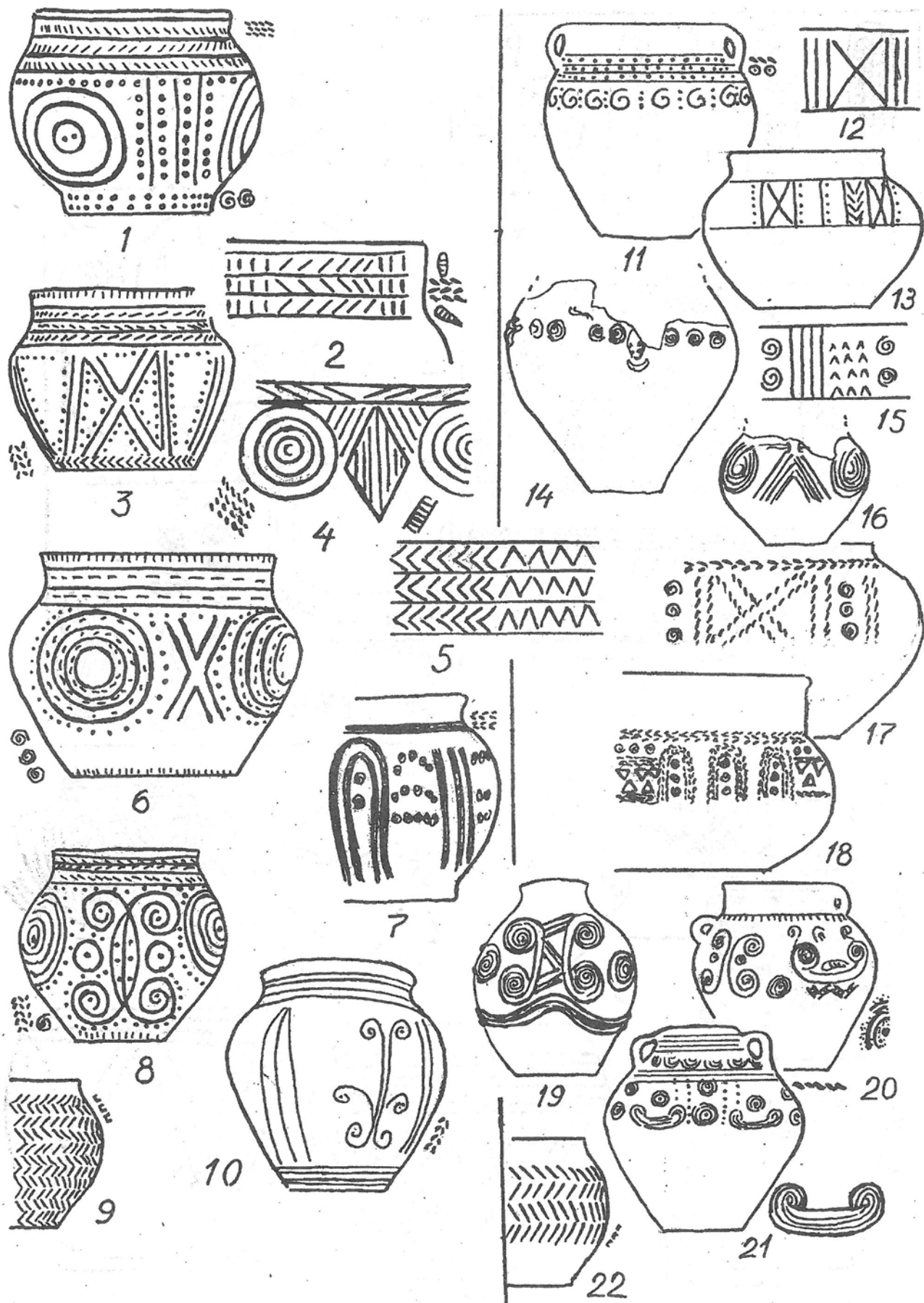

Рис. 117. Деякі спільні риси в орнаментатії кераміки донецької (1-9), дніпро-азовської (10) КК і культур Північного та Південного Кавказу (11-13, 15, 16, 21 – північнокавказька; 17-18, 20, 22 – передкавказька, східноманицький варіант; 14 - Великентська катакомба; 19 – Сачхере).

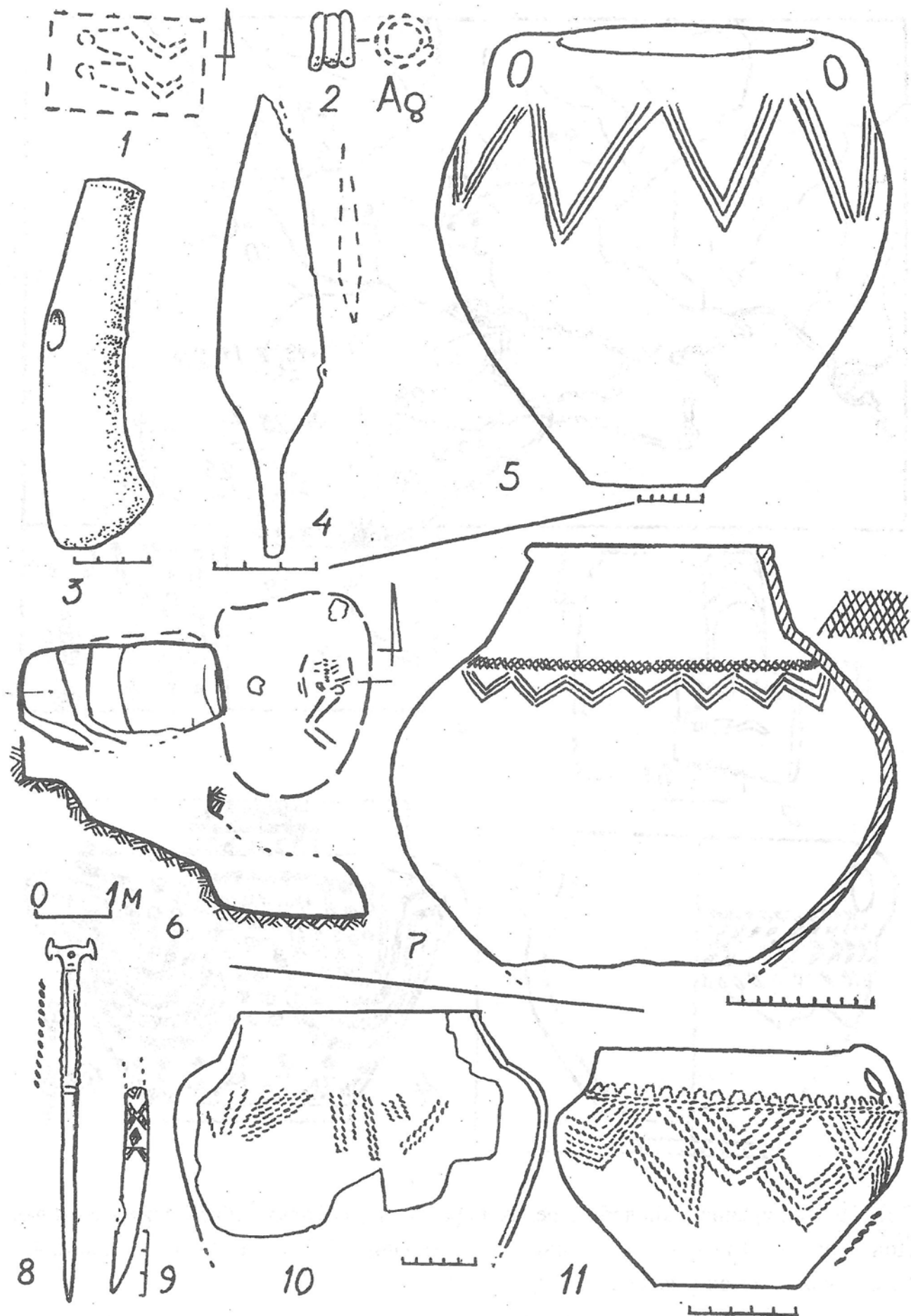

Рис. 118. Поховальні комплекси з лівобережжя Нижнього Дону з заліскованою керамікою кавказьких типів (1-7) та їх імітації (8- 11). 1-5- Крепінський II 5/8; 6-7 - Новий 138/3; 8-11 -Новий 132/15.

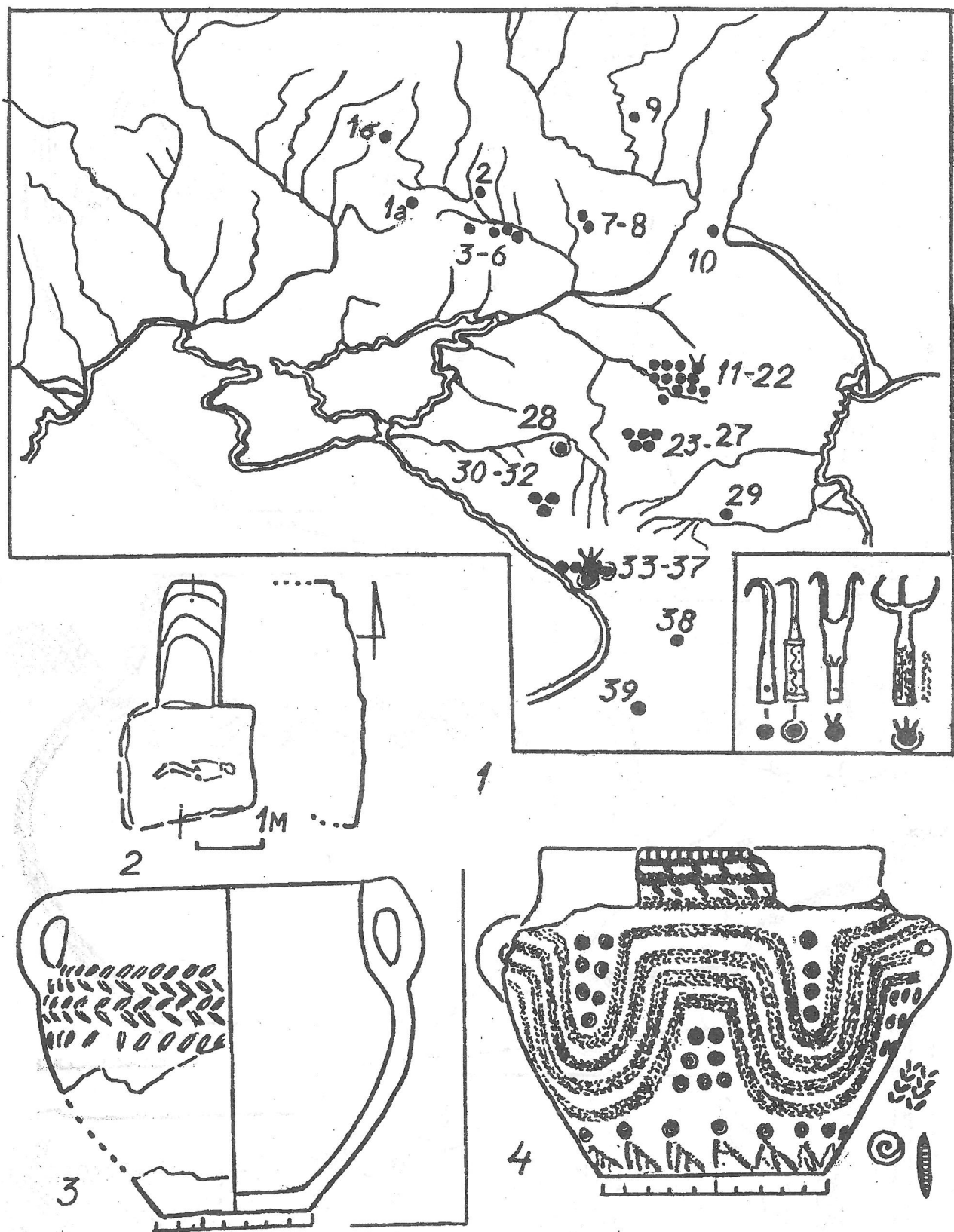

Рис.119. Поширення гаків доби середньої бронзи (1), амфорки з лівобережжя Нижньої Донщини та з Сіверськодонецчини (2-3 - Арпачин II 6/14, за А. В. Кияшком, 4 - Біловодський музей, рис. О. В. Супруна).

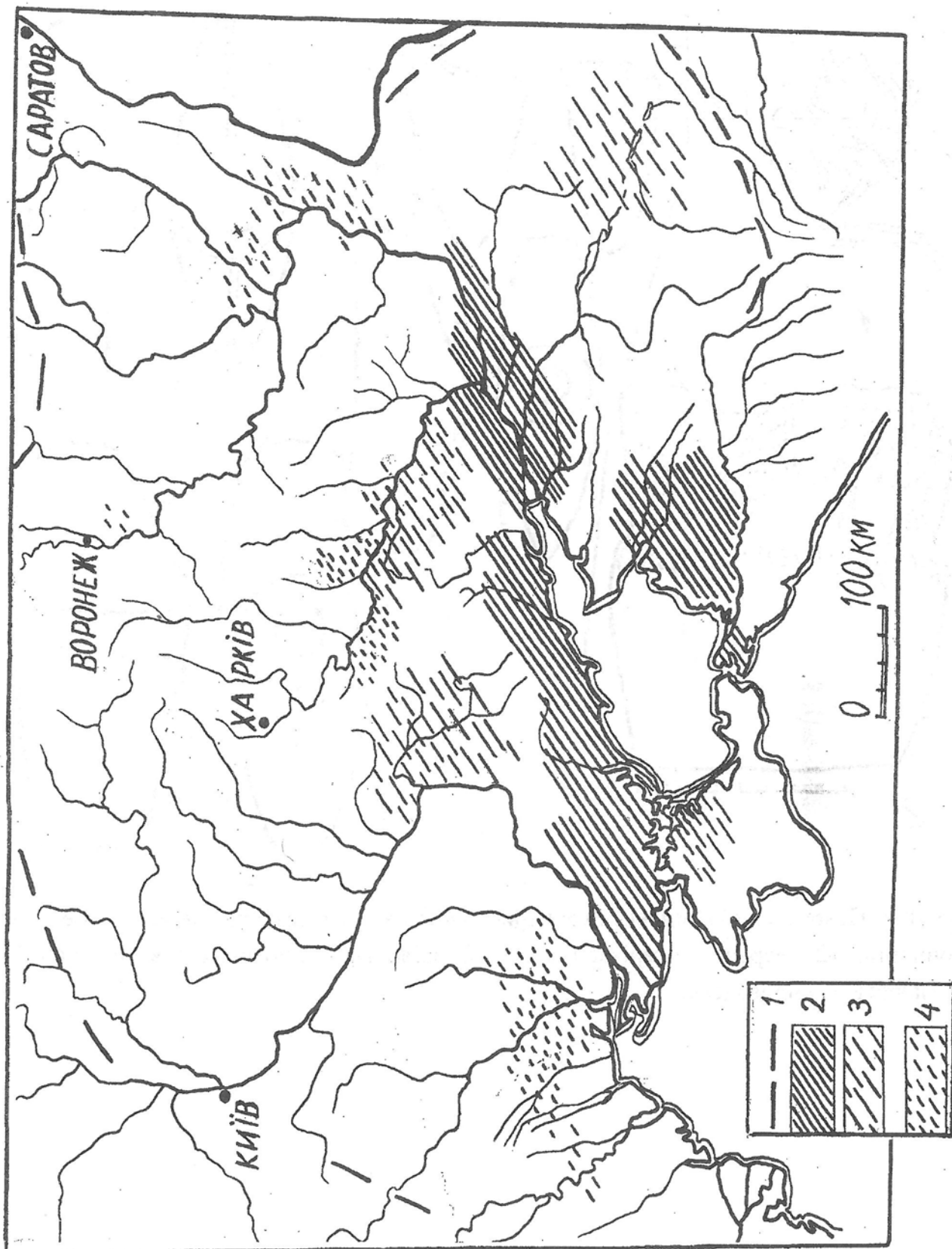

Рис. 120. Катакомбний ареал за пам'ятками середнього і пізнього періодів (1) і зустрічальність поховань раннього періоду (2 - близько 30-40%; 3 - 10-15%; 4 - менше 10%).

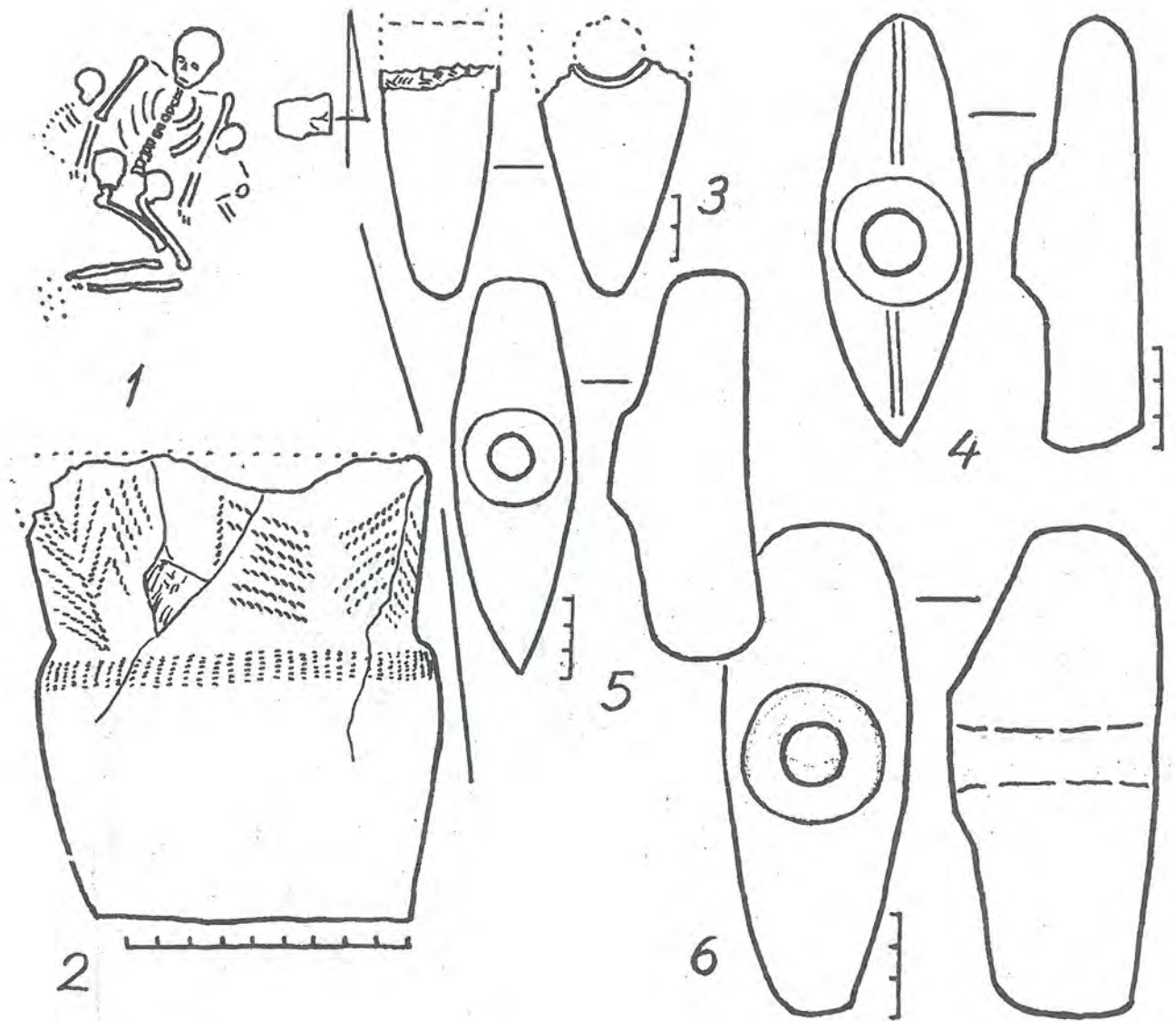

Рис. 121. Поховальний комплекс та сокири-молотки з Сіверськодонецчини та Середньої Донщини. 1-2 - Червона Гусарівка Г 5/1; 3 -Слов'яногірськ, поселення; 4-Белгород; 5-Богданівка; 6- Біловодськ.

